mihail sadoveanu

clntecul amintirii

PFEFAȚĂ CE CONSTANTIN CUBLEŞAN ANTOLOGIE ŞI
TABEL CRONOLOGIC ALCĂTUITE ÎN REDACȚIE DE
TIJDOR PĂCURARU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • tSSO

EDITURA MINERVA • BUCUREŞTI

POVESTITORUL INTRE REALITATE ŞI LEGENDĂ

Modalitatea de a povesti pe care o foloseşte Mihail Sadovea ,s(e una oarecum asemănătoare cu aceea a pract.cu teatrului in „.„m - el introduce, de regulă, in cadrul şi in atmosfeia create „ mijloacele evocării, un personaj pitoresc, ce, la rindul sau, ne istoriseşte cu apetit pentru relatarea meticuloasa intimplan pil- .iuitoare (autorul este, în fond, un moralist) al căror erou sau macar martor principal a fost el însuşi. Se creaxă astfel ° sta.e de aute i irilate, de angajare emoţională directă, nedezminata captiv arua, prozatorul avînd, evident, nu numai vocaţia dar şi Pţ^ea P vslirii savuroase. Modelul tipic al aceste! tehmci naiatue ar ^ *!< sigur acela pe care îl aflăm în *Hanu Ancuţei*, clar schema_ s repota în variante parcă la nesfîrşit, în marea majoutate a bucaţ, J sale, fără a se banaliza, fără a deveni ru1.niei a u c. ea si^ tuleşte de fapt, subtil, însăşi convenţia dintie şei n ş penetrarea adevărurilor tulburătoare ale lumii ambiante. ^ ^

Constandin Moţoc din *Judeţ al sărmanilor* (bucata cupnnsa m volumul referenţial, *Hanu Ancuţei),* iese dmtr-odata in faţa, i.proape surprinzător, căci de atita vreme de c.nd era prezent la laifns, cu nimic nu se evidenţiase în plenul *cinstitei adunan*. Nici >1 u 1 băgasem în seamă pînă-atunci - ne încredmţeaza autoiul, povestitorul ce *regizează* strategia luărilor la cuvmt , dar ^ loată vremea stătuse acolo cu noi, şi tăcuse- Tăcuse (f*'^azu" vin şi abia acuma-i venise gust de vorba şi chef. Pentru a l evidenţia, pentru a-1 individualiza - căci fiecare clm personajele

aducea picioarele, rar, cosind^cu 1

'. ^

după căciula *n-

că-i cioban. Se vedea asta msa s ma. ales dupa ca-

tr-un berbece, după ţ^ ^n zer''Purta toiag nalt pe care-1 mea maşa scorţoasă de

s^Utu . vedeam de sub streşina frunţii ,

■ de sus. Şi ochii mititei, a cu unt. iar barba-i era rasa

a sprîncenelor. Avea plete c 1t ^

ar

e 0 anume simpli-

cu custură de coasa. -In t , d bă frustă, desprinsa paie* tate rudimentară, prim.Uva^™ nalurli care-1... crease, adu- din însuşi structura frematatc*

direpte, ce nu poate sa

cînd cu sine francheţea vorbe cu atît mai mult cu cit
nu fie crezută indiferent ce"al' | gestu'ţui participării la acel^ m- autorul îi luminează
ceremon alu g uirii . i>Cu mîna stingu
fiorat sfat. ca ^'un ^O auzii ţipind în întuneric,
facu vînt oalei peste- *th*^ ^ încheindu-şi soarta_
la grămada cioburil-ir, ■ „ vorbi ciobanul nnjtnd,
_ Asta n-a mai cunoaşte bautma, ^ ^ Iar cei care
nu ne-om mai întîlni decît dup;a ce- departc decît de la
nu mă cunoaşteţi- s" *tlţl " ţovarăşi> şi bordeie pline cu putim Rarău, si-acolo am stma
cu a.ţ bordeie cu poelăzi.şi cojoace.
S Srto» H * «*<. "fcS I™ » 5«e, pol »M.p.
Şi mă Cheamă Constandm Moţoc. să a£iu daca mai
că mă duc pînă într-un sat . - intUor..." Apoi, pentru a im-
' sălăşlueşte pe lume os. dm vechime, chiar de istorioitate
pin* starea creata mtr-u,n halou dc> au sorgintea m
(toate *poveştile* ^'«*f5nMmnele copleşitoare ale unot actualitatea imediata, aducde-acum personajul ce
timpi ai devenirii) prozatoiul. m* u acestuia, trimiter,
ne-a captat atenţia „ mierosul, M» * vol * ziceţi pe'
la posibile elemente legende ^ ^ Vasile cel Mare.
strună după nune un cmte • - urmeze să dobmdeasca.
hoţu..." - Pentru ca wea eu sii vă spun, m-aş prinde
prin sugestionau; — „Apn u __ încă dinainte de început,
Li degrabă să va cînt dm Iluicr...
aura unei fapte ieşite din comun, zguduitoare, ce atinge limita H-'vasi) fabulosului.

Povestea dată îri vileag este una de .dragoste, de suferinţă umană şi în cele din urmă de aprigă dreptate făcută în numele ■vieralităţii.

Intr-un sat de pe apa Şiretului trăia „în acele vremuri" un boier, anume Răducanu Chioru, care avea plăcerea de a ademeni lemeile gospodarilor şi . a le batjocori. Aşa se face că într-o zi, ..prietenul" despre care vorbeşte povestitorul, află că Ilinca, soţia lui, petrecuse cu boierul, care-i dăruise, drept răsplată alintărilor sale, un testemel roşu nou. Femeia nu recunoaşte, dar bănuiala îl împinge pe om la mînie şi o bate, plîngîndu-şi el însuşi fapta :

Vai, Ilincă, zice — vai de zilele noastre cele ticăloase! Căci noi numai de patru ani sîntem luaţi. Şi cînd ne-am cununat, au înflorit zarzării de la casa noastră, — iar acuma florile li-s scuturate şi mi-a îngheţat inima." Dar nevasta este într-adevăr păcătoasa şi parşivă. Căci numaidecît i se plînge boierului-ibovnic

• lespre felul cum o osîndise bărbatul, iar acesta, pentru a-şi de- săvlrşi batjocura, pune haidamacii să-l schingiuiască pe „răzvrătit" pină-1 vor domoli cu

totul. Caznele la care este supus întrec puterea omenească a răbdării dar, zice povestitorul, ..Dumnezeu a vi ul să nu piară, ci să se chinuiască pe lumea asta, ca dincolo de iărîmul Tartorului A rămas schilod o vreme, urlînd în inima iui ; şi cînd s-a putut tîrî, a pribegit! din sat. A trecut apa Moldovei ; pe urmă a trecut apa Bistriţei, ş'î s-a ridicat pe plaiurile cele înalte, către Rarău“, unde, zice acelaşi, „în munte, sub cetină" •ji-a durat altă viaţă, alături de „mioare şi berbeci, învăţînd rîn-

• luiala acelei sihăstrii." Acolo l-a cunoscut pe Vasile cel Mare, itaiducul ce „ţinea vadurile şi drumurile şi era mare vameş", căruia îi împărtăşeşte durerea de umilinţă a vieţii sale. Acesta, mfiormdu-se de atîta nelegiuire, îl povăţuieşte dîrz : „Eu de cînd voinicesc [...] nu uit a plăti pe cel care nu m-a iertat şi pe cel ■/are m-a asuprit. Fă şi tu aşa, da să nu crapi de veninul de care

• •şti plin." înarmat cu această nouă *credinţă,* omul coboară din «nunte, alături de haiduc, şi. intră în sat tocmai într-o duminică, ee cînd ieşeau sătenii de la biserică. Acolo, în faţa lor, în lumina

acelei zile sărbătoreşti, are loc judecarea boierului : Ne-am înfaţişat, zice iar hoţul, ca să facem un judeţ, după vechi obicei aci pina a judecata cea din urmă, a lui Dumnezeu, neavînd ascultare nici Ia ispravnici, nici la Divan, cată să facem dreptate singuri, cu braţul nostru.[11]

Povestirile sadoveniene au o puternică încărcătură dramatică ce rezulta dm confruntarea disperată a eroilor cu propriul lor destin uman, viciat în ordinea veşnică a firii. Ei sînt fraterni cu glia şi codrul, cu apele şi cu dobitoacele, şi tocmai de aceea con- fLctul declanşat in structura angrenajului lor social apare de regula ca o violenta ruptură de ritmuri existenţiale naturale Eoluî povestitorului introdus de autor este tocmai acela de a ne conduce miţiatic pe firul înţelegerii evenimenţiaîe, desluşincîu-ne din in- erior sensurile lor ideatice, prin iluminarea faptei. El este acel alter ego al scriitorului ce, părăsind postura expectativităţii, se implica direct, cu propria-i participare afectivă la decodificarea însemnelor fundamentale ale vieţii, pe care le prezintă în relatarea sa, cu o desăvârşită simplitate. Prozatorul ştie exact- pînâ unde se poate apropia el însuşi de această lume, desprinsă parcă dm mitologii ancestrale, şi de unde, mai departe, trebuie să păţi unda doar prin intermediu! personajelor-cheic aparţinătoare acestui univers,, chemate spre mărturie. E un proccdeu epic simplu dar de subtilă strategie, ce implică sensuri profunde în tocmai semnificaţia ideatică a parabolei naraţiunii.

Bădiţa Mihalache din *Ciniecul amintirii* are si el calitatea unei asemenea sensibile *călăuze.* Prozatorul începe bucata prin a povesti-el însuşi, evocator, despre „zilele cele de demult" cînd se

lÎsînd "a? 1? ^ ”fl ăcăl aşi‘‘ de seama lui în ^nca apei Moldovei, lasmd cau la păscut. „Pe atunci — ne încredinţează c! - tara

era plina de al(i oameni 51 umblau prin l„mc povcsli si hlor„

asezan dp T ““>«■ ** JSS

..aşezaţi pe spate, cu ochu aţintiţi la stele[11], în locul numii Cotul iui Grumezea, l-a cunoscut pe bădiţa Mihalache, ce venea de obicei cu doi cai şi se aşeza la foc, legînd fir de vortă - „L reba de oamenii dm sat şi de altele, mai spunea cîie-o poveste ; pe urmă cmd lueeatarul „op,ii la răsiiril. îMleca si se duce"ia liru

VIO

Iui, de cealaltă parte a băltii, în nişte vai.[11] El era tulburat şl misterios, prezenţa lui producînd asupra băieţilor o impresie deosebită, stîrnindu-le dorul de cunoaştere a lumii. Se încheagă din toate aceste date şi elemente de viaţă o veritabilă poveste memo- î ialu. Dar ea nu este decît pretextul ; nu este decît primul strat, superficial, al adevăratei descinderi, pe care ne-o propune scriitorul, în adîncurile abisale ale sufletului omenesc, şi aceasta se produce abia odată cu stîrnirea celeilalte povestiri, a oierului, care ne va conduce, după un adevărat ceremonial al istorisirii, pe un tărîm de profunde sensuri existenţiale ale trăirii umane. „Povestea frumos lucruri vechi — ţine să precizeze prozatorul, pregătin- du-ne, în evocarea sa, pentru celălalt moment, al marii destăinuiri — şi povestirile lui totdeauna ne lăsau ca o negură de jale în suflet [...] cînd istorisea, avea ceva blajin în căutătură, şi glasul lui parcă îngîna cîntecul tristelor împrejurări de altădată.Vorba lui învie povestea unei mari iubiri, de fapt a unei mari drame consumate violent în zona de încălcare abuzivă a tocmai legilor naturale de guvernare primordială a existenţei libere,

Irina Dascalului din Dumbrăveni „crescuse ca o floare[1]' şi la vîrsta împlinirilor îi căzu drag un flăcău de la oi, Axialei, „frunte la joc — precum se alege cîte unul prin sate, — frunte la caval şi la bucium, şi nu era nici urît...[11] Legătura lor se statorniceşte mereu mai mult şi mai ameţitor în lungile nopţi de vară senină cînd Axîntel „de la strungă, dintre dealuri, începea să buciume dorul peste văi şi chemarea lui ajungeau pînă în ograda lui Ca- listrat Dascălul. Şi se strecura Irina printre grădini, şi mergea la chemarea buciumului pînă la apa Modovei. Acolo, prin zăvoaie, se întindea sara ca un fum — şi lucrurile se vedeau nedesluşit. Dar Axîntel vedea de pe culme umbra dragostii... şi buciumul sta, şi el se lăsa în vale la zăvoi, cu doi cîini după dînsul.„“ Ei aşteptau astfel o zi prielnică în care Irina „să se mărturisească părinţilor,„ îi era inima îndoită, căci flăcăul era sărac şi fără părinţi.[11] Dar aşteptarea a fost zadarnică. Toamna oile s-au dus în depărtări la iernat, Irina rămînînd singură, copleşită de dorul iubirii celei mari şi adevărate. Numai că vechilul, „unul Gheorghe Alvanit, neam străin, aprig om“, a pus ochii pe fată şi a cerut-o de la părinţi. Cînd lata s-a împotrivit,

mărturisindu-şi dragostea dintîi, dascălul n-a vrut să ţină seama de legile firii ci, robit celor ale averii, şi-a oiopsit copila dînd-o cu forţa după vechil. Viaţa ei a devenit astfel un chin iar, în primăvară, cînd chemarea buciumului lui Axîntel s-a auzit din nou, ea s-a dus să-l întîmpine la apa Moldovei. Acolo i-a surprins vechilul. înfruntarea lor a fost cutremurătoare, angajînd în fond înseşi legile primordial-existenţiale ale naturii : „Argaţii au tăbărît asupra flăcăului şi l-au doborît Ia pămînt, iar bax'batul s-a înţepenit înaintea Irinei gemînd de mînie :

Muiere ticăloasă ! ce-ai făcut, muiere ticăloasă ! Tc-a ajuns ceasul pieirii !

Ea l-a privit fără să clipcască, şi-i erau ochii cerniţi şi ardeau ca două văpăi. Şi atîta a zis :

Nu mi-ai fost drag... Iar pentru dragostea mea pot să mor !

Atunci a izbit-o Alvanitul între sîni, cu hamgerul ; şi ea s-a cumpănit ş-a căzut pe o coastă, în sînge. Iar Axîntel flăcăul s-a cutremurat şi a strigat. Au dat năvală deodată dnii, au surit în gtumajii aigaţilor. Şi el a zvîcnit în picioare şi s-a prăpăstuit asupra vechilului. I-a smucit hamgerul, l-a fulgerat şi i-a crăpat capul... S-a întors spre argaţi, cu cîinii, i-a alungat, i-a bătut cu latul fierului, apoi i-a scăpat în apa Moldovei...

Cînd s-a întors, a prăvălit cu piciorul pe Alvanit în şuvoi. Pe urmă s-a aplecat spre Irina ; i-a sărutat ochii închişi şi gura i ăcită de moarte. Ş-a urcat-o, lăcrămind, pe movilă j şi cu hamgerul acela a scurmat groapă adîncă ş-a întins-o în fundul groapei pe Irina pentru odihna cea de veci.“ Şi bădiţa Mihalache încheie : „Asta-i povestea mormîntului, măi flăcăi", închizînd astfel ciclul descinderii iniţiatice în faptele fundamentale ale existenţei. Revenirea în actualitate este din nou preluată de scriitor, dînd epilogului o perspectivă nouă spre alte şi alte... poveşti : „...bădiţa Mihalache a.trecut călare pe la vatra sfatului [...]. L-am văzut o vreme prin lumina luncii ; a urcat pe lingă movila mormîntului, încet, pe urmă l-am pierdut ochi [...) într-un tîrziu, cu oftările viatului, mi s-a părul câ vine pînă la mine plîngere de bucium j cînlecul amintirii..."

Apartenenţa oamenilor la straturi sociale diferite este bine delimitată, ca într-o ierarhie de ranguri existenţiale imperturbabilă, fiecare ins mişcîndu-sc în cadrul perimetrului său de acces vital, după legi ce par a fi statornicite în însăşi rînduiala naturii veşnice a firii. Orice inmixtiune, orice încălcare a acestor graniţe de departajare a destinelor umane atrage după sine bulversări dramatice — tentativa de a trece peste convenţia lor sacră apare ca un păcat primordial. Faptele de această natură slîrnesc rezonanţe de o gravitate copleşitoare în conştiinţe, dobîndind haiou de semnificaţie majoră, misterios-legendară. Pătrunderea sau ieşirea din această lume, fie şi numai pentru o singură clipă de dăruire pasională, chiar sinceră, nu se poate face decît prin sacrificiul suprem, căci temerarii sînt sortiţi să plătească, de regulă, această nesupunere, cu viaţa.

Tînărul boier Niculăiţă, din *Păcat boieresc,* provoacă o astfel de dramă. Relatarea ei, rememoratoare, de către eroul însuşi, după ani de zile în care emoţia faptelor a rămas la fel de vie şi de cutremurătoare, nu poate fi înţeleasă însă şi judecată decît tot prin intermediul celei de a doua trepte a povestirii, iniţiatică, la care se coboară deasemenea ritualic, *divulgată* de către Chira, nefericita fată a pădurarului Marin, care-şi justifică astfel erezia

— şi a boierului, deopotrivă — prin asumarea repetării, fatalmente, a unui aceluiaşi, mai vechi păcat matern, la care. ea însăşi consimte a fi fost predestinată.

Plictisul vieţii la ţară îl împinge pe tînărul boier din Sărăţent spre aventura vînătorii în balta. Călăuză vrednică, mereu circumspectă însă, îi va fi, în acele escapade, pădurarul Marin care, fără a o spune lămurit — el refuză (sau i se refuză) condiţia celui de al doilea povestitor — lasă să se-nţeleagă că poartă în suflet o mare durere şi obidă, de care se face vinovat vechiul stăpîn al moşiei („Din pricina ălui bătrîn mi s-a dus în pulbere ce bruma am agonisit, şi din pricina lui nevasta a intrat în pămînt Pe acest fundal, apropierea dintre pădurar şi tînărul boier se pro duce doar pînă Ia o anumită limită, cei doi aparţinînd de fapt unor lumi funciarmente diferite, a căror manifestări existenţiale nu se pot concilia reciproc sub nici o formă. Cu atit mai dramatică va fi în consecinţă întîlnirea tăinuită dintre Niculăiţă şi Chiva, abandonaţi chemărilor unei iubiri adevărate, sub vraja nopţilor dintr-o natură mirifică. Dar cuplul lor este sortit, din capul locului, neşansei iar Chiva ştie prea bine de ce, şi tocmai de aceea demnitatea cu care îşi asumă riscul are măreţie de eroină tragică:

’> Taica poate să afle tot, — parcă nu mă tem de nimic,.. Eu am să-i spun *atunci,* că altfel nu se putea...

— Cînd *atunci* ?

— Cînd o afla... Mi-e frică tare, dar atunci poate n-o să mă njai tem... Şi pe maica a zdrobit-o cu călcîiul cizmei... şi răcneam şi eu, parcă voia să mă ucidă şi pe mine, aşa era de minios... Dar pe maica n-a ucis-o, — a murit ea mai tîrziu de inimă rea... Eram eopiiiţă mică tare, dar ţin minte...

— Şi de ce, Chivo ? ce s-a întîmplat ?

Ku am înţeles tot, răspunse fata, privindu-mă cu un zîmbet sfios. Mama a trăit cu boierul cel bătrîn... Şi taica striga că mă omoară şi pe mine, că nu-s copilul lui, că sînt spurcată şi mă dă la cîini... Am înţeles tot. Şi pe urmă maica a murii !...

Eu o priveam cu nelinişte. înţelegeam acum şi întunericul din sufletul puşcaşului, şi, poate, şi simţirea mai deosebită a Chivei. Dar greşala tinereţii mele o vedeam nelămurită încă : nici nu puteam s-o înţeleg ; cumplitele lucruri neguroase de demult, totuşi, îmi trimeteau o adiere de durere din mormîntul trecutului.

Iar Chiva, alături, se gîndea cu ochii negri, mari, nemişcaţi. Deodată zise cu glasul moale :

Și maica a păcătuit cu stăpînul cel vechi al moșiei... Acuma, parcă-i un blestem !...“

Destăinuirea aceasta nu este cu adevărat o nouă, o altă povestire dar are capacitatea de a cuprinde, în sumara sa referință, însemnele semnificative ale legilor universului sever și rigid sub care cei doi sînt captivi, fără putință de scăpare. Cînd pădurarul descoperind legătura lor ilicită, simte batjocura și umilința îndreptată împotriva propriei sale ființe umane, răzbunarea devine

Iminentă,, ea stlnd dealtfel în firea normală a rezolvării conflictelor din sistemul naturilor primare. Dar, în ultimă instanță, cu un gest disperat, tinărul boier își va salva viața, devenind la rîn- dul^sau ucigaș. Culpa aceasta este însă incomparabil mai puțină decît cealaltă, a pieirii fetei (sub mîna propriului părinte), pe care

o provocase — și care-i va marca, pentru tot restul vieții, conștiința căci dezvăluie nu atît clipa sa de slăbiciune, dedusă din practica corupției morale a propriei societăți, a cărei reprezentant netăgăduit este, ci mai mult, lașitatea sa în fața șansei purificatoare pe care i-o oferă natura însăși în superba ei generozitate,

O asemănătoare dramă este dată în vileag și de Cuconul lorgu Murgoci, din *Intîia iubire,* cînd povestirea acestuia este chemată a da echilibru parcă, în conîrabalans cu veselia clipei de exuberanța la care participă toți cei din adunarea de la moșie. De aceea el se și adresează celui mai tînăr dintre comeseni, deși „povestea Iui va folosi tuturora [...] în ceea ce privește morala". Este, la fel. o poveste de dragoste, eșuată, evocarea blamînd atitudinea lașă a lînărului boier de odinioară („...Greșalele acestea la urma urmei, se iartă — conchide, povestitorul. Dar mă apasă ș-acum dureros amintirea fantasmei care m-a îngrozit... Aluneea, tinere prieten, n-am mai fost om“).

Inlîmplarea, înviată din tainițele amintirii, s-a consumat febril sub aspectul neguros al flagelului holerei ce bântuia satele în ^vremea cie demult. Tinărul lorgu cunoaște, în aceste condiții iubirea unei fete simple, de țărani ; Irinuța, pe care o dorea fremătător, răspunde chemării sale, dar în noaptea înlîlnirii lor hotărî toare, la girezi, în loc să aibă parte de dulci dezmierdări drăgăstoasa tinărul boier este întîmpinat de arătarea fantomatică, halucinantă, a fetei care-1 implora s-o salveze, fiind contaminată de holeră. Speriat, cuprins de teama morții, cuconul lorgu dă pinteni calului și fuge, abandonînd-o pe nefericita fată. C'ind însă îi da de veste părintelui Avram despre starea fetei, acesta se cutremură de lipsa lui de omenie, întrebîndu-1 dispreţuitor ; „Te-a așteptat pe dumneata? [...] Și ai fugit ? Ai lăsat-o acolo? Singură ? Să moară ca un cîine ?“ Mustrarea este descalificași și blamul neiertător. Iar după o vreme, cînd' tata, depășind criza»

«r»,in,coconi» “fcu

Ii,'nl |«M lor otît de mizerabil mtren.pt, ea il tratac»

distanța 5i diwretul merii..:

)uie povestitorul — și i-am ximbit. M a pnvi 9 , :nea

Z ivT^ota în ochi Am deseălicat. Eram sub stejari 5a marginea »p«n,. o
M.-* z,, deod». cu sla.

Cl"“cuconasulc, ţi-an, cen.t un ,.,,>p * apă «lot» .. TH-*
aminte ?

Si s-a dat eu doi paşi înapoi.

M-a privit cu amărăciune ; apoi porni încet şi intra pe poai a

^*UEroii lui Mihail Sadoveanu au o maiestoasă
tutară purtată sub semnul independenţei,_ a libei ta u ^ ()&
Caracterele puternice se individualiza^ m opt. „^n-aie
.~fv n rhpmaro, co-nlx~o u.iicicv*'- '~i
apropriere, ca-ntr-o cnu.iai , •„ t0 îngrădi, a

z„e din adincuri 51 aduse cercnţoni.» nUr-u» P “ “ J,
critice, prin filtrul pilduitor al haloului lo lc^mu apare Coana Răcoare,
din povest.reai cu ace aşi ^
,nerar erou romantic ce se impUa j ^ ^ ^ inlr.0
diurnului imediat. Iar pentru ca gestul sau |P^ ^ re?is. noapte de spaimă pe frumoasa
■du^co^ 'mcolae-
tase' tuturor presiunilor exercitate asupiasad * - „eKdin
ri dobîndeoscă o proleCK, de tinulltate
Gest nereche al boieroaicei ce simte, m shrşit, c ş * '
pe măsură: „Şi calul murg fugea pe sub ştreşinile ^
P„rui negru al cucoanei lucea în unde mari. Pe frunzele u..as
seînteia bruma ca o poleială de ^ S“1^ «"a^au
la voinic, se simţea strinsa de braţul Iui MI tos ca două stele, sub
sprînceneîe îmbinate.

_ Ce te uiţi aşa la mine, cucoană ? tic ce tremuri ? ţi 1 .frte ■

Tropotele vuiau în poieni, frunzele licăreau cu poleiala lor de argint; şi-n lumină, calul murg alerga ca o nălucă.

Deodată, umbre se arătară departe.

_ Ce-i acolo ? întrebă Sultana.

_ Ne aşteaptă boierul Nicola... răspunse Răcoare,

'Cucoana nu zise nimic. Dar Cozma o simţi că se-ncordează. Susăniţa de piele pocni şi tnîinile albe se ridicară. Voinicul n-avu vreme s-o stăpînească. Ca fulgerul, dreapta prinse frîul Şi întoarse calul în loc, iar stînga se încolăci pe după gîtul lui Racoare. oi-nicul simţi capul femeii rezemîndu-se de pieptul lui şi un glas
dulce murmură :

— Nu mă duce altuia ! •,

Şi calul fugea ca o nălucă prin lumina vînălă : luncile vuiau de tropot, frunzele argintii licăreau, undele negre de par fluturau. Şi din urmă, umbrele porniră şi ele. Pe zarea dealului se înşirară fantasme. Alergau prin pîclele uşoare. Dar naluca neagră dinainte fugea, fugea, se prăpădea tot mai departe, m negura
nopţii.“ „ . . ,

Povestitorul insinuează astfel, în evocarea sa, wsaşi tieceita
eroilor dincolo de realismul concret al faptei .şi proiectarea îo spaţiul atemporal, pilduitcr-simbolic., încărcat de semml.caţu esenţiale, universale, al legendei. Este marea calitate a prozei sadoveniene aceea de a ridica elementul de viaţa comun.^tensionat, dramatic sub presiunea conflictelor esenţial-vitale, in P an social, la reverberaţia generalizatoare a mitologicului coltcuun. iar aceasta se produce numai prin ritualica povestim, ca foi mă
ceremonială de iniţiere existenţială.

Soldatul Ţipra Gheorglie, din povestirea *Otrava,* îşi.caută regimentul, după ce fusese dat dispărut ca prizonier. ÎMoarcerea sa pe front şi dorinţa de a lupta cu o mai aprigă înverşunare împotriva inamicului (..De multe ori a fost să mor ; dar văd c-ara scăpat ş-am aiuns. Acuma îmi. trebuie bocanci.şi puşcă. Şi sa nu» aşezaţi la locul meu, că am făcut în inima mea jurămînt. De-acu am să stau împotriva lor pînă ee-oi cădea cu fruntea-n ţarina) are acum un substrat nou, pe lingă acea fireasca atitudine pa-
Iriotică de a-şi apăra glia strămoşească. Sufletul îi este încărcat de o durere profundă, trăindu-şi drama individuală creată din realitatea crudă a războiului.

Evadînd din prizonierat, el ajunge acasă, dar în sat se află încartiruiţi ostaşii din armata duşmană. în propria-i casă oameni străini petrec la mijlocul nopţii, în vreme ce copiii au iost alungaţi iar soţia necinstită şi azvîrlită pe trepte. Umilinţa aceasta n-o poate răbda. Gestul răzbunării ia dimensiuni copleşitoare, de sacrificiu tragic, comparabil cu acela al eroilor din mitologii dă foc casei, pierzîndu-i în flăcări pe soldaţii fcingăritori, alun- gîndu-şi pentru totdeauna nevasta în lume. Drumul in cuutarea rogimontului este un adevărat calvar (,.,..am rătăcit zi,e cupă zile, săptămîni după săptămini, ca un cîine, — flamînd şi degerat. Mă opream la o margine dc sat, la o casă de pădurar. Şi, singur, mă gîndeam Ia casa părinţilor arsă, la femeia şi t-opiii prăpădiţi ; şi în inimă-mi picura otrava cea de moarte..."), iar războiul o cale de mîntuire. împlinirea acestui destin primeşte «stlci

reverberaţiile unei alte mitologii, profane, constituită c|in orameie cuiîihc- tuale specifice realităţii contemporane.

Exemplaritatea morală a eroilor lui Sadoveanu vine *van* — tocmai — păstrarea încă vie in structura lor esenţiala a cinstei şi demnităţii pure, proprii saeralilăi ii. primordiale a naturii in care satul se fixează ca o entitate fundamentală. Prin această perspectivă de profunzime trebuie înţeles şi gestul lui Paneiuc, d;n povestirea c.u acelaşi titlu. El îşi salvează (cu preţul propriei vieţi) camaradul de arme, pe Florea, bărbatul fostei sale iubite, pe care femeia îl preferase urmînd chemarea liberă a inimii sale iniocale, înţelegînd să se jertfească pentru fericirea semenilor : Are nevastă şi copii... şopti Gavril.

— S-a găsi cine să îngrijească şi de dînsa şi de copii. Mare-i Dumnezeu !

— Nu, domnule sergent, dacă nu vine Florea. moare şi muierea."

Pasiunile sînt puternice şi mari, iar viaţa înţeleasa <n simplitatea ei esenţială, pură, ca un ritual existenţial sacru. De aceea povestirile lui ÎVJihail Sadoveanu au mereu în substratul etn.'QS-

fcrei lor magice un fior de măreţie primară, ilustrat prin tocmai : evocarea perpetuă a naturii ca un cadra copleşitor de însumare a tuturor faptelor vieţii. Această iniţiativă în desluşirea firii prin toate aspectele ei o oficiază povestitorii lui Mihail Sadoveanu , Uemurau culorile cîmpiilor şi unduiau ogoarele şi lanurile. Pretutindeni, în şesul Moldovei muncitorii de pămînt lucrau cu-ncor- dare [...]. Şi-n juru-mi, cît vedeam cu ochii, pe lanuri şi-n ogoare, muncitorii stăteau aplecaţi asupra pămîntului. Ciocîrlia cînta munca lor cinstită şi grea. De departe, înfăţişarea tuturor era poetică, mişcările erau armonioase şi feţele luceau în soare. Ici-eolo se auzeau chiar eîntece de fete mari, melodii lăragănate şi duioase. Dar ştiam cum stau lucrurile şi de-aproape. Ştiam că ciocîrlia nu cînta numai priveliştea înşelătoare. Ţremurul sunetelor ei se revarsă peste suferinţa muncitorului care e necontenită, mohorîtă, dungată eu puţină lumină ; peste picuri de sudoare, peste oftări şi lacrimi.

Cîntecul ciocîrliei l^am auzit din copilărie. E un cîntec de demult... O, e foarte de demult ! L-au auzit toii părinţii, moşii şi strămoşii mei, pînă la cel dinţii din zorii veacurilor, pînă la j'cl dintîi înaintaş al meu care a gemut cîştigîndu-şi din greu pi i nea" *(docivlict)*. Exista în această evoca! c di vulgarea insinuantă a elementelor de sugestie iniţiatică ale întregului sistem de implicare a realităţii contemporane în fabulosul mitologiei naturii la care scriitorul se refera în subsidiar, cu fiecare povestire pe care ne-o dezvăluie. De aceea transferul realităţii în legendă este întotdeauna un proces de înnobilare a faptei umane, asupra căruia povestitorul ne

orientează ritualic, fără ostentaţie ci numai cu ştiinţa dozării treptate a dezvăluirilor, într-o • limbă structural populară de netăgăduită vrajă ; „Eu ştiu de la bunicul Manole multe istorii vechi. Deştepta .1 din cînd în cînd lumea lui, a tinereţii, adormită în veşnică linişte, — şi totdeauna cînd vorbea, îmi aduc aminte, pîlpîia în sobă focul şi vînt de toamnă se scutura oftînd pe la ferestre. Cum povestea el anume nu pot să ştiu ; acuma nu-î mai aud, ₜad s-a călătorit şi bunicul spre lumea umbrelor. Mi-a rămas totuşi ceva în suflet, şi parcă răsună în mine, în singurătatea ce mă împresură, din cînd în cînd, glasul domol, — şi se deşteaptă fantome.

Ş-aşa _ îmi spunea parcă bunicul Manole — am cunoscut eu *atuncea*, încolo, spre munte, pe un pădurar pe care îl chema Voinea...

Codrii Antileştilor stăpîneau o întindere de cincisprezece mii de fălci, erau codri bătrîni, codri nestrămutaţi ; şi pădurarul Voinea avea la o margine, în Prisaca TJI Ion, o cusută..."

ş.a.m.d. *(Codrul)*.

Mihail Sadoveanu rămîne prin totul un maestru neîntrecut al povestirii.

CONSTANTIN CUBLEŞAN

TABEL CRONOLOGIC

1880 3 noiembrie — se naşte la Paşcani Mihail Sadoveanu, fiu al lui Alexandru Sadoveanu şi al Profirei Ursaehi.

1887 Intră în clasa întîia a şcolii primare din satul Vara Paşcani. în povestirea *Domnu Trandafir,* Mihail Sadoveanu va evoca, peste decenii, figura luminoasă a primului său învăţător, M. Busuioc.

.890 Pentru a se putea înscrie la gimnaziul din Fălticeni, Sadoveanu este nevoit să repete clasa a IV-a, întru- cit certificatul de absolvire a ciclului primar la o şcoală rurală nu-i dădea dreptul să se înscrie în ciclul superior.

1891 Sadoveanu devine elev al Gimnaziului „Alecu Do- niei“ din Fălticeni, al cărui director era Vasile T. Lovinescu. Printre colegii săi se numără şi viitorul critic literar E. Lovinescu.

18.95 Moare, la etatea de 41 de ani, mama scriitorului, Profira Ursaehi. în

acelaşi an, Sadoveanu rămîne repetent — parte datorită evenimentelor din fami-
lie, parte datorită pasiunii sale pentru vînătoare şt pescuit.

1896 *20 aprilie* Mihail Sadoveanu debutează în paginile ..ziarului umoristic săptămlnaF *Dracu* din Bucureşti (nr. 18/1896) cu cîteva rînduri închinate *Domnişoarei Mxxx din Fălticeni,* iscălite cu pseudonimul „Mihai din Paşcani". Viitorul prozator îşi va *m* continua colaborarea, în numărul următor al revistei, cu poezia *Eomo,* puternic influenţată de lirica eminesciană.

21 august Absolvă, ca şef de promoţie, gimnaziul „Alecu Donici" din Fălticeni.

3 septembrie Se înscrie la Liceul Naţional din Iaşi — fosta Academie Mihăileană : „Popasul acesta al meu la Iaşi, în trei ani ai Cursului superior de liceu a fost hotărîtor pentru cariera mea literară" — va mărturisi scriitorul, după aproape o jumătate de secol, în volumul său *Anii de ucenicie,*

1898 *15 februarie* Al doilea debut al scriitorului — de astă dată iscălit M. Sadoveanu — în paginile revistei *Vieaţa nouă,* cu nuvela *Duşman.* Va continua colaborarea şi în numerele III şi IV,, 1898 ale revistei, cu poezii de astă dată,

1898—1900 Colaborează cu versuri şi proză la revistele *Pagini literare* şi *Carmen,* la ziarele *Opinia* (de la Iaşi) şi *Stindardul* (Ploieşti), cel mai adesea sub pseudonimul M. S. Cobuz ; alături de Matei Rusu, scoate trei numere din revista *Lumea* — după ce publicase, timp de zece săptămîni, în 1897, o revistă şcolară multigrafiată, *Aurora.*

1900 *iulie* Scriitorul absolvă Liceul Naţional din Iaşi şi se înscrie, la stăruinţele tatălui său, !a Facultatea de Drept din Bucureşti, pe care o abandonează însă după numai cîteva luni.

1901 *februarie* Stabilit la Fălticeni, termină redactarea povestirii *Ion Ursu,* prima sa scriere cu adevărat „sadoveniană", moment de cotitură în creaţia sa. *23 martie* Termină elaborarea romanului istoric *Fraţii*

Potcoavă, care, refăcut, va fi publicat în 1904 sub titlul *Şoimii.*
21 *octombrie* Se căsătoreşte cu Ecaterina Bîlu (1379— 1942). sora unui coleg de gimnaziu, şi-şi întemeiază casă la Fălticeni. Din această căsătorie s-au născut cinci băieţi (Dimitric-Miti, Bogdan-Mihail, Bogdan, Mircea şi Paul-Mihu) şi şase fete (Despina-Lia, Profira, Teodora-Didica, Ecaterina-Tincuţa, Livia-Lu- cia şi Lidia-Marioara).
7 *octombrie-11 noiembrie* Apare, în *Revista modernă,* I, nr. 33, 35, 36, 37, povestirea *Ion Ursu.*

1902 Efectuează stagiu] militar la regimentul^ X\ I-bu~ ceava ; avansat caporal-instructor, asigură timp *ce* cîteva luni paza la ocnele de la Tîrgu-Ocna, _experienţă- pe care o va evoca în volumul *Amintirile* căprarului *Gheorghiţă* (1907).

1903 *13 aprilie* Sadoveanu îşi începe colaborarea fructuoasă la *Semănătorul* cu povestirea *Necunoscutul,* apărută în nr. 15 1903 al revistei.
8 *noiembrie* Invitat de Zaharia Bîrsan, în numele lui Şt. O. Iosif, să lucreze în redacţia *Semănătorului,* Sa- doveanu se mută Ia Bucureşti şi participă la pnma şedinţă săptăminaiă de redacţie, condusă de Nicolae Iorga — şedinţă în care se hotărăşte publicarea

volum a romanului său *Şoimii,* elaborat încă din 1901.

190 i Găsind o locuinţă potrivită şi mulţumit de colaborarea sa la redactarea *Semănătorului,* în primăvară Sadoveanu se mută definitiv 3a Bucureşti. Prin cele patru volume care văd lumina tiparului în acest an, Sadoveanu va fi definitiv consacrat ca scriitor. *mai* Apare, la Institutul de Arte Grafice şi Editura Minerva volumul *Povestiri;* - ,
iulie Editura Minerva publică romanul *Şoimii.* Aceeaşi editură publică volumul *Dureri înăbuşite, decembrie* Apare volumul *Crîşma lui Moş Precu.*

1905 Sadoveanu, care în cursul anului precedent fusese numit copist la Casa Şcoalelor, este înaintat subşef de birou la Direcţia Artelor din cadrul Ministerului Instrucţiunii şi Cultelor,

îndatorirea sa fiind de a „primii înştiinţări şi cereri în legătura cu comorile”. Apar succesiv volumele *Povestiri din Război* şi *Comoara dorobanţului.*

H. Sanielevici dezlănţuie o violentă campanie în presă împotriva lui M. Sadoveanu — pe care îl acuză de lipsă de simţ moral în alegerea subiectelor povestirilor sale, G. Ibrăileanu ia apărarea prozatorului — începutul unei mari prietenii.

Volumele *Şoimii* şi *Dureri înăbuşite* sînt încununate eu premiul „Adamachi“ (premiu divizibil) de către Academia Română.

\

1906 Doritor să scape de îndatoririle din ce în ce mai anoste ale serviciului său, Sadoveanu îşi ia concediu de la Ministerul Instrucţiunii şi Cultelor şi întreprinde o lungă călătorie în Nordul Moldovei — iz-

XXH

vor de inspiraţie al volumului *Oameni şi locihi* (1908). ' . , , - 1 r

august-septembrie Este concentrat m iabara de .a

Şipote. Experienţa acelei aplicaţii îi va inspira povestirea *Mergînd spre Hirlău.* .

îşi începe colaborarea la *Viaţa românească,* încă an primul număr al acesteia, cu povestirea *Pustiul.* Apar succesiv volumele : *Povestiri de sărbători. Amintirile căprarului Gheorghiţă, hloare ojilitu* ţi *Mormîntul unui copil.*

Ediţia a Il-a a volumului său *Povestiri* este încununată eu o parte a premiului „Adamachi" de către Academia Română, în urma raportului elogios prezentat de Titu Maiorescu.

1907 ***februarie*** **Frămîntările din satul Flămînzi, judeţul Botoşani, marchează începutul unei mari răscoale ţărăneşti, care va dura două luni, cuprinzînd Moldova, totalitatea Munteniei, şi Oltenia.**

martie **Guvernul lui D. A. Sturciza organizează represiunea răscoalei, prin expediţii de pedepsire cărora ie vor cădea victimă peste 11000 de ţărani.**

26 manie Sadoveanu este numit inspector al cercurilor culturale săteşti şi-al bibliotecilor populare. Suspectat de a fi fost ei însuşi *un* instigator, scriitorul este însărcinat de ministrul Instrucţiunii Şi Cultelor din acea vreme, Spiru Haret, să alcătuiască un raport asupra atitudinii intelectualităţii săteşti în zilele răscoalei. Raportul, predat la 3 septembne, justifică răscoala.

Apar succesiv volumele de provestiri : *La noi la Viişoara, Scrisori către*

un prietin, Vremuri de bejenie şi *Însemnările lui Neculai Manea.*

1908 Apar succesiv volumele : *Oameni şi locuri, O istorie de demult, Duduia Margareta.*
Scriitorul încetează colaborarea sa la *Semănătorul.*

Apare volumul lui Ion Minulescu *Romanţe pentru mai târziu*,

1909 *aprilie* Sadoveanu este numit de ministrul Spiru Haret director al Teatrului Naţional din Iaşi, funcţie pe care o va îndeplini pînă în anul 1919.
Apar volumele *Povestiri de sară* şi *Genoveva de Brabant.*

4»

***1910* Premiera piesei iui Barbu Şielănescu Delavrancea *Apus de soare*.**

1911 Văd lumina tiparului volumele *Apa morţilor* şi *Povestiri de petrecere şi folos.*

1912 Apar volumele *Borăeienii şi al le povestiri* şi *Un in- stigaior.*

1913 **29 *iunie—10 august* Ai doilea război balcanic, încheiat prici conferinţa de pace de la Bucureşti,**
iulie-septembrie Sadoveanu este mobilizat ca locotenent de rezervă în cadrul regimentului XV „Răz~ boieni* : participarea sa la operaţiuni va fi evocată in volumul *44 de zile în Bulgaria* (1916),

1024 ***33 iunie* începe primul război mondial.**
Sadoveanu este mobilizat în cadrul regimentului XV , .Războieni<;, la Piatra Neamţ.
Apare volumul *Privelişti dobrogene.*

1915 Mobilizat, mai tot anul, în calitate de comandant de companie în cadrul batalionului 3 al diviziei VII, Sadoveanu este nevoit să-şi abandoneze atelierul literar, Apare romanul *Neamul Şoimăreştilor.*

U16 *8 iunie.* Este ales, cu unanimitate de voturi, membru corespondent al Academiei Române, candidatura fi- mdu-i susţinută prin referatul iui Barbu Stefănescu- Delavrancea.
15 august. Scriitorul este mobilizat la Bucureşti. în cadrul Cenzurii Militare. ' *
România declară război Austro-U.igariei
***16 august* Armata română trece Carpaţii,**
Apar volumele : *Foi de toamnă*, *Printre gene..* ***11—27 octombrie* Prima bătăile de Ia** Oituz **- oprirea ofensivei inamice.**

***W-15 noiembrie* A doua bătăUs de ia Oituz („Pe-aici nu se trece !“).**

***6 decembrie* Armatele inamice ocupă BucureştiuL**
***22-31^ decembrie* Ofensiva inamică est- oprită da eroica armată română la**

Caşin.

19! 7 3Î—30 iulie **Bătălia de ia Mărujti.**

9—13 august **Ofensiva mareyaiaiy: •Macker.ieti este opriţi la Mărăşeşti.**

Sadoveanu este directorul ziarului *România,* scos din msarcmarea. Marelui Cartier General al Armatei şi al cărui director adjunct e poetul Octavian

■ Goga, Printre colaboratori se numără N. lorga, B. Şt. Delavrancea, Ion Minulescu. O parte dintre textele publicate de scriitor în acest ziar vor constitui materialul volumului *File însîngerate. Povestiri şl impresii de pe front.*

ISIS Sadoveanu vinde casa sa din Fălticeni şi se mută cu familia la Iaşi, în vila de la Copou care aparţinuse cîndva lui.Mihail .Kogălniceanu.

[11] *noiembrie* **Capitularea Germaniei Destrămarea imperiului austro-ungar.**

1 decembrie **Marca** adunare **populară de la Alba luna proclamă Unirea** Transilvaniei **cu patria-mamă.**

1919 **Lucian Blaga —** ***Poemele luminii.***

ioî>0 *martie* Reapare, la Iaşi, revista *Viaţa romanească,* sub conducerea lui G. Ibrăileanu. Mihail Sadoveanu îşi reîncepe colaborarea la accastă publicaţie.

Apar volumele *Frunze-n furtună, Umbre.*

Liviu Rebreanu — ***Ion***

1921 1 iunie Sadoveanu este ales membru titular al Academiei' Române, raportul de susţinere fund prezentat de Sextil Puşcariu. .

Apar volumele : *Cocosiîrcul albastru, Orhei şi Samca, Strada Lăpuşneanu. Cronică din anul 191/.*

)on Barbu — ***După melci.***

1922 Apar volumele : *Neagra Şaruhii, Lac runde ieromonahului Veniamin,*

Uviu'Rebreanu — ***Pădurea spinzuraţtlor.***

3923 Văd lumina tiparului volumul'de povesliri *Ţi-aduci aminte...* şi romanele *Venea o moară pe Şiret* şi *Oamenii din lună.*

1924 2 noiembrie Apare, la Iaşi, primul număr al revistei *Lumea Bazar săptămînal,* redactată de Minau Sadoveanu, G. Topîrceanu şi Tudor Arghezj.

1926 Este ales preşedinte al Federaţiei Române^ de Şah Apar volumele : *Ţara de dincolo de. negură, Dumbrava minunată.*
G. Bacovia — *Scîniei galbene.*

!\)27 începe publicarea *Revistei române de şah,* ai câisî director va fi timp de peste două decenii,
Tudor Arghezi — *Cuvinte potrivite.* _ _
Hortensia Papadat-Bengescu — *Concert de muzica de Bacn.*

I'XJS Apar volumele : *Demonul tinereţii, împărăţia apelor, Hanu Ancuţei* şi *Olanda.*
Panait Istrat-i — *Ciulinii Bărăganului.*

W29 Apare romanul istoric *Zodia Cancerului sau Vremea. Dueăi Vodă* şi volumul de povestiri *O întimplare ciudată.*

1930 Cu prilejul împlinirii a cincizeci de ani, Sadoveanu este sărbătorit de întreaga presă literară.
Apar volumele *Baltagul* şi *Depărtări.*
Ion Barbu — *Joc secund.*
Camii Pelrescu — *Ultima noapte de dragoste, in* ti ia *nmpte de război.*

l!)3'l Apare romanul *Măria Sa Puiul Pădurii.*
Tudor Arghezi — *Flori de mucigai,*

!9:i2 Publică romanele *Uvar* şi *Nunta domniţei Ruxanda.* G. Călinescu **— *Viaţa lui* Mihai *Eminescu.***

1933 Văd lumina tiparului volumele *Soarele în baltă sau Aventurile şahului* şi *Locul unde nu s-a îniimplat nimic.*
Cărnii Pelrcsca***Patul lui Procusi.***

1934 Publică volumele *Nopţile de Sînziene* şi *Viaţa lui Ştefan cel Mare.*

1935 Văd lumina tiparului, volumele *Cele mai vechî amintiri: Cuibul invaziilor, Pastile Blajinilor* şi pn-
mul volum ffia tritogi» F«|» MW. Ucc,,i'
cia lui *Ionuţ.*
Gib î Mihăescu — *Demna Alba.*

manul *Izvorul alb.* , ,
Preia direcţia ziarelor de orientare democrat

vărul şi *Dimineoia.*

is3?

SSeu, Al. PbBippid,. Xaharia Slancu. M.ha, RJea. Apare volumul *Istorisiri de vînălome.*

J93S Apar **volumele** Ochi *de urs* şi ***Valea*** *Frumoasei* **G. Ciilinescu — *Enigma*** *Otuiet.*

ÎM9 , septemb«c Armata nazistă invadează Polona In- ctpe cel **de-ai doî:.ea *riUboi* mondial.**

1SM

ediţiei de autor de *Opere.*

1941 Publică romanul *Ostrovul lupilor.*

w 2 *n i^ic* Sc *Sn*e <Hn viaţă soţi» sc.i.tcmî.i,

»*<* *■ -ps!ifa "

xxvm

III-a din trilogia *Fraţii Jderi,* şi volumul *Poveştile de la Bradu Strîmb.*
Se căsătoreşte cu Valeria C. Mitra.

***19U 23 august* Începe participarea României la războiul** antihitlerist,

22 *septembrie* Slt, Paul Mihu Sadoveanu, fiul mai mic al scriitorului, cade in luptele pentru eliberarea oraşului Turda.

1915 **9 mai. Capitularea necondiţionată a Germaniei hitlerisle,**

1916 Publică volumul *Fantezii răsăritene.*

19Î9 *25 martie,* E ales preşedinte de onoare al Uniunii Scriitorilor.
Publică romanul *Mitrea Cocor.*

1%0 Academia şi întreaga presă omagiază personalitatea creatoare a lui Mihail Sadoveanu, cu prilejul celei de-a 70-a aniversări.

Apar volumele : *Nada Florilor, Amintirile unui pescar cu undita, Povestiri din trecut* şi *Povestiri.*

1952 Apare romanul *Nicoară Potcoavă* — ultima sa mare operă. Romanul este distins cu Premiul de Stat. **Cărnii Peirescu — *Un om între oameni,***

1954^ Vede lumina tiparului primul volum din seda de *Opere* publicată de ESPLA „sub supravegherea autorului[4]'.

1955 Cu prilejul împlinirii vastei de 75 de ani. Academia îl omagiază, în şedinţă festivă, pe marele prozator.
Marin Preda — *Mo'romeţii,* voi. I.

1956* N. Labiş — *Primele, iubiri.

1957 Grav bolnav, scriitorii] este îngrijit de cei mai je- putaţi specialişti români şi stiăini.
Eugen Barbu — *Groapa.*

1958—1960 Deşi starea sănătăţii sale se araelioreaza in- trucitva, scriitorul este; nevoit să se men^eze -- P - trece lungi luni de odihna in Elveţia, la luni*, b>-a
gov şi Neamţ.

1960 Academia îl sărbătoreşte cu prilejul celei ţa 80-a aniversări. Starea sănătăţii nu-i permite sa a^te la şedinţa festivă.

19 octombrie -Scriitorul se stinge din viaţă, după o îndelungată suferinţă, la masa sa de sens.
21 octombrie Mihail Sadoveanu este înhumai Cimitirul Bellu, alături de Mihai Emmescu.

1970 Apare romanul *Cîntecul Mioarei.*

1981 Apare volumul de versuri ***Doim,*** închinat \'..<îu,e Sadoveanu.

Aceasta antologie este dedicată figurii ţăranului îri creaţia i.'vrauiană. Din multiplele posibilităţi oferite de o operă amplă ; ar;atâ am înţeles să punem in valoare cele două determinări naiicc cardinale, prin care universul uman al satului românesc • •xpdmă în opera lui Mihail Sadoveanu — povestirile de hal- rie şi cele, mai puţin cunoscute, de război. In fiecare dintre ■'■'e două secţiuni aie prezentului volum povestirile sînt orîn- cronologic.

T.P,

COZMA RACOARE

i[1]' < '«raşnie cm, Cozma Răcoare ! Cînd zic : Cozma,
■ .ı \ ud, ială, parcă văd înaintea mea un ora întunecos,
„ rv: un cal murg ; mă ţintesc doi ochi ca oţelul, văd i iivi.stâii cît două vrăbii... Straşnic **român** !**„Călare, cu** .,i !n spate şi cu un cuţit de-un **cot** ici, **în** chimir, **la** i : aşa l-am văzut totdeauna. Iată, eu îs bătrîn, îm-
• -ufa. am umblat mult prin lume, multe firi şi mulţi ;;i am mlînipinat, dar om ca Răcoare, spun drept, t văzut ! Şi doar nu era cine ştie ce grozăvie la trup ; ı:ı bărbat mijlociu, ciolănos, smolit **la** faţă, un om ca
:,! ..Iţii, — he, dar ce are a face ? Numai ochii să-i fi H şi s-a minluit. Straşnic român !
l - vremea ceea era vai ş-amar de ţară. Turcii **şi** grecii ,. h rau moşiile **în** toate părţile, **se căinau bieţii** oameni Note târârile, — rele vremuri ! Cozma habar **n-avea.** ¡] vedeai ici, mini auzeai de dînsul cine ştie unde. .ı v iscau dinaintea zaverei, el, ferească Dumnezeu ! . **prins** şi l-au pus în lanţuri... Ş-apoi ! numai s-a **scu-**
ı, ;i atins fiarele cu mina, a şuierat calul şi pe ici ţi-e I **Cine nu** ştia **că Răcoare** are iarba fierului ! He-
■ Aşa-i era lui scris : numai glonte de' argint să-î
• re... Unde mai vezi aşa oameni acum ? S-au trecut '■.•nrj'e acelea !

< **'li**

pui^dc''kîe rA^top«Lb<3£^ V"Ca 5'acelM era u> lor... Ărcf/nJ p!°di :a„",-Pma 5*

ziua *> »&

luat pe fugă ? Ei si ? Ca naluo? parcă nu *-au
«•are, nici gloanţele nu-ı $£&£? rW 03,1,1 lui «*-' chn munţn Bacăului, pînă la Sr " Fi • w e de'aici> vi-napoi, mti-o noapte. ia sama *ck J' '1* f 1 mainte

iou"cai*L^Să* **v^L** 6**toluI'** «*ul î « i e r î £f **îa**
.morii ca ochii* din* cap** *SnS^Ci*\ Ş * -o păzeau 'ski-
— pe la Sînaene. — ini-5 Intr~o noapte,.
*':'P*U ■} fură mînzul. Dar dacă VV» gra^uri- sPirll^ă i"mîJuI e imbi-ăcat într-o că P% atît ! Şti: câ
«ar a rupt-o aşa. că a sninte S *T.* ? rupt
Wvu a-¥aı mînzui rupt la n-'r" ■■ couu.n^r^e mh^ului.

CU miez de nucă. . S, S 1 f?Scliţ Ja **^unenc, hrâ-** Vu a ,*mt '* r«sufia în voie n„" A • ?clH-tat Cozma, aooi
;:S£n

Cozma s-a ixSit ^ ™ ziduiy'S£,f VVem.?a aav;j>'

V eu turcii p* din-'ifar'î V, :V- vount"'» m- j« ziduri. Vo]inimi sp sfăkuesV stU-" f!wm cu tunurile <-*»zma tace. A doua ?{ (wi> ?n^une

mănSsHrc-n

Pină în pădurea Probotei ' ! T ' Jii ^dl,ri nuu Iui Răcoare ! , * dt],-?un- Acela era dru-

^ Ei * '"«'oi.' n-a s,iul A.

1>3!CW *» W»m «brep*mmSg\tri,dU'npl,t 1

"** pe mo4adSoaîtranînrSdffi"^/' Vu.'.l.u«-« *i *n~

**» u,, pui *, r,,raâtt-

n o f,, i Cum îţi spun, Nicola Zamfiridi, grecul mU™ A,,,S <'iu oana f îip raurea după

to C£L doar nu era slut Nicola. Era un grec mîn- cu barba crea^ Nicoîa în odaia lui şi se gîndea £u-

dc nevaSă ca a Vrut să se însoa^ Şi *®

livcute s-a dus ™ 4In , !>' n;a vrut să audă ? Mai zilele l'ti'ul j^durS. Pire "ULSrîf, dntat dC jak Prin

< dracu-i de făcut ? ' lamas mute ea Piatra.

Boierul Nicola se gîndeşte :

> i drog aHcincva f-*' nu~s'*' c;,nM pnana ? Nu cumva

d^cuT*' !ntl'egi' ®m<!ni imral #

, WjWîftaar- mîM pe " £!r" ~<3^«3» UKa&s

J.» soare

- Aşa îngrijeşti tu de

mir grădină ! ha 7 si trosc » nţ#>n«» t **SSf1 d*' - oameni, a'lSoS** *d*^^

i*1' s **«fr-o, aco,^**

Vai

vrea i<

'de. , un oftat Ji încălzeşte coşul pieptului.

_ Vasile ! Vasile ! strigă boierul **falnic, în melancolia livezii.** Glasul lui răsună şi vine că-
Un bătrîn voinic intră pe portiţa **gradina**

Vasile ! zice boierul, ce-i de făcut_ ? Bătrinul se uită la stăpînu-său, oftează şi el şi se scarpină în cap,

— Ce-i de. făcut, Vasile ?
— Apoi ştiu eu, stăpîne ? .
. ia caută ceva. Multem-ai dăscălit, ia mat spune

ceva ş-acu. La baba ceea n-am făcut nimic,, cu Ciociriie aici atîta, nu mai ştii tu ceva ?

— Dă...
— Nu mă lăsa, Vasile ! . . ,
— Dă. stăpîne, aş spune eu ceva,_ da mi-i Oar<x«tn.
__ Ai un galbăn de la mine, Vasilică, spune . ^ ^

Vasile nu se sparie cînd aude că-i vorba de un gaiban. Se scarpină iar în cap. .... ,

__ Apoi stiu eu că şi doi galbeni rru-i da, s.apiiic, ba chiar şi trei.'., dar. tot... ştii... Iaca ce-H Ce-a fi a;fi . Eu zic să te duci frumos la Frasini, să intri xn curte, can carte In odaia cucoanei, şi s-o furi î Iaca ce zic eu .

__Ce zici tu, bre, Vasile ! Cum se poate !

Vasile nu mai zice nimic. Boierul se gîndește, cu mina iU frunte ; apoi spune : ... *t*

— Şi pe asta am s-o fac,Vasile ! Să ştii c-am s-o fac.

Brava ţie. bre ! .

Ştiam eu c-am să cîştig doi galbeni — suspina \ a-siie, scărpinîndu-se în cap. , ,, _

Si sara, boierul Nicolae se ţine de cuvmt. Incaleca pe cai. "îşi ia cinci tovarăşi voinici din argaţi şi porneşte spre <

Frasini. ,

Pădurea vîjîia înfiorată de suflările nopţii de toamna. Oanrenii mergeau tăcuţi. Din cînd în cînd veneau, cine ştie de unde, trîmbiţări de cucoşi. încolo, era tăcere. In-

sfîrşit se văd şi curţile vadanei. negre, ca nişte movilii de cărbune.

Nicola şi cu tovarăşii lui se apropie do zid ca nişte •umbre ; în tăcere, descalecă ; zvîrl spre coama zidului scări de frînghie, se acaţă şi trec dincolo ; caii rămîn legaţi •ie arbori.

Deodată se aud strigăte. Boierul Nicola nu-i fricos. Se repede la uşi. Uşile sînt închise. Pătrund în ganguri.

— Aha ! murmură grecul ; de-acu am să pun laba pe puică !

Dar, deodată, o uşă se deschide şi o undă vie de lumină pătrunde în gang. Boierul Nicola nu-i fricos. Se aruncă înspre odaie. Dar de-abia face doi paşi, şi în prag, răsare cucoana Sultana. E cu părul despeltit, c-o polcuţă albă. Cu sprîncene încruntate, stă în prag şi se uită la boier.

Nicola nebuneşte. îi vine să cadă în genunchi şi să-i sărute picioarele, aşa-i de frumoasă. Dar ştie că dacă va cădea în genunchi, ea are să rîdă de el. Se avîntă s-o cuprindă.

— Stăi ! răcneşte cucoana Sultana ; credeam că-s hoţi ! Aha ! dumneata eşti, chir Nicola ? Şi odată, .în lumină, ridică cu dreapta un iatagan seînteietor. Nicola simte o pă- litură tare, cu latul, în cap. Se opreşte. Argaţii dau să se repeadă; dar unul cade în sînge, răcnind. Chiar atunci zgomote tari se aud, argaţii cucoanei intră. Nicola se repede, urmat de patru tovarăşi spre ieşire. Dă cu hangerul în dreapta şi în stingă, iese în ogradă.

Şi iată-1 pe cal, fugind spre Vultureşti.

Acolo descalecă amărît, intră iar în grădină, se aşază iar pe banca de piatră şi s-apucă cu.mînile de cap.

•— Vai de viaţa mea ! murmură el cu durere ; cît îs de ticălos ! Ce să fac ! Ce să facj...

Stă chinuit de gînduri, în noaptea de brumărel. Numai suflările livezii pline de brumă îi mai deşteaptă.

— Vai de viaţa mea ! cît îs de ticălos ! şi cade cu fruntea în palme, cu coatele pe genunchi. Ce femeie straşnică ! raormâieşte el iar, pe gînduri. Ce ochi are ! Doamne ! Doamne ! nu mă lăsa, că tare se mai frînge inima în

minc ' Multă vreme stă visînd. într-un tîrziu. se scoală 5 porneşte spre casă. Ce femeie straşnica , şi ce ochi .

Sudică femeie. br* Vasile.. M-a fript la inimă, m-a gătit ţ Ce sa

tac . Nu n.j

lăsa ! Iaca, să ştii, ai de la mme doi galbeni...

V s si le se scarpină în cap şi zice liniştit .

_ SUu ce-ai pStit, stăpine. NW cucoana, n-ara « zicc ! ştiu cu ca mi-i da 5i cinc, galbeni, s> ctar ^ 1*
mai este un chip... '• ,

— Soune Vasile, bre, că dau... Ce ochi . vai de miue .

— /poi înţeleg eu. stăpîne, zise Vasile, ca mie mi-t *d<x* c.,Dle XPi dai-trebuie să mai dai de şapte ori şapte, cu s-o ai o!le; în pa 1 mă... Nu te spăria. stăpîne, nu-.1 num
Ţ s * n t e ori şapte... Dar o ai colea în palma !... ba ţe-1 -.'{pe pe Coarna Răcoare !... Cum im-i pune dumiK.^a benii în palmă, aşa are să-ţi pnie ei m braţ<' pe eue,
Sultana, iaca aşa... . , , ...r.17,,,n

Nicoîa boierul s-a cam sparuU cmc; a <*u/ <■
Răcoare, dar pe urmă a uitat şi a Y.H> ,

— Bine !

Răcoare a venit a treia zi. Ni coi a sta în *pwuu.* banca de piatră, sub tei, şi trăgea dm ciubuc P;;;-;
rnire-me Oind a văzut pe voinic, a ramas cu ochn *U,^y-* C-wma venea liniştit, cu Mul calului trecut pun .u..«~ stînPă. Era încălţat cu cizme pina la gcnui<clu,*lamuri de* fier. Un pieptar îl învăiea pina iacto^J

■
în spate, flinta lungă. In cap. caeiiaa neagra d, c. ? şea liniştit, cu sprîncenele încruntate ca Unoraw , -u,., venea după dînsul, cu capul plecat, ^

’ Vasile, logofătul boierului, se alătură de banca de pu,- tră şi scărpinîndu-se în cap, şopti nnjmo .

— Ce zici, stăpîne ? ian priveşle-1 ! Aista şi pe aracul, ţi-1 aduce !

Boierul Nicola nu-şi putea lua ochii de la Cozma. Voi- r;k-Lil se opri şi zise :

— Noroc să dea Dumnezeu !

— Mullămim ! răspunse Vasile ; să dea Dumnezeu ! Boierul tăcea cu îndărătnicie.

— Hm ! mormăi Vasile, ai venit pe la noi, frate Cozma?

■— Am venit, răspunse Răcoare.

— Pentru treaba noastră ?

— Da- ... „ , . . ,

Cozma vorbea liniştit, încruntat ; parca ae cina era el, i;?mină de zîmbet nu trecuse pe chipul lui.

— A ! da ! ai venit ! zise boierul, ca deşteptat **dm** ' Vasile, du-te şi spune să aducă cafele, dar vino ir,**dată** înapoi.

— O cafea să se facă, rosti Cozma ; eu nu beau.

Vasile plecă rînjind, după ce se uită la stăpînu-său. A ! da ! nu bei ! zise greu boierul. Da, da... ai verii! pentru treaba noastră... Cît ? Aha ! da ! Dau cincizeci tJ«‘ galbeni.

— Bine ! rosti liniştit Răcoare.

Vasile se întoarse, zîmbind tainic. Boierul tăcea...

— Ei ! zise Vasile. scărpinîndu-se în cap ; cum merge ?

— Vasile, bre du-te şi adă punga de sub 'pernă...

— Nu, nu-i nevoie să aducă nici o pungă, zise voini- f.1;)] nu-mi trebuie nici un ban.

— Ce ? mormăi boierul ; a ! da nu-ţi trebuie ? de ce ?

— E vorba să-ţi pun in braţe pe cucoana Sultana de la yYa.'îinî... Iţi dau cucoană, îmi numeri banii...

— Scurt ! strigă Vasile, vîrîndu-şi mîna în păr. Dă cu- , - ii,na. numeri banii ! Ce-am spus eu ? Cozma şi' ps dracul ,! tn iad ţi-1 aduce." De-acuma-i a dumnitale cucoana ; la cap, aşa căciulă.

Răcoare se întoarse, păşi pînă în fundul grădinii, îşi legă i ./Stil de un copac, trase din şa o manta de şiac, se întinse ;j<is şi se înfăşură In ea.

— Bre ! Bre ! gemu boierul Nicola, răsuflînd greu ; straşnic om !... Parcă mi s-a luat o piatră de pe suflet !

Vasile zîmbi şi nu zise nimic. Tîrziu începu să rîdă singur şi şopti :

— He-he ! cine are iarba fierului,,, ferice de el

Boierul tresări ca din somn şi se uită spărios la Vasile ; apoi dete din cap şi iar începu să se gîndească.

— Aha ! da ! mormăi el, fără să ştie despre ce-i vorba.

După ce a înnoptat bine, Cozma Răcoare a strîns chingile calului şi a

încălecat.
Apoi a zis :
— Boierule, să mă aştepţi în poiana Vultureştilor.
Porţile s-au deschis, calul a sforăit şi a pornit ca un zmeu.
Luna plină răzbătea prin pîelele uşoare ale toamnei, ţesea painjeniş de raze. lămurind dealurile tăcute şi pădurile negre. Pacea adîncă se deştepta la tropotele repezi ale murgului. Răcoare călărea tăcut pe sub streşinile dumbrăvilor cu frunza rară : părea o nălucă, prin lumina vînătă.
Aşa a ajuns la Frasini, Toţi dormeau, porţile erau închise. Cozma bătu în poartă : bu-bu-bu-bu !
-- Cine-i ? răcni un glas dinlăuntru.
— Deschide ! zise Răcoare.
— Cine eşti ?
— Deschide ! răcni Cozma. înlăimtru se auzea şoapte : Duschide, bre !
— Nu deschid !
— Deschide, e Cozma !
O lumină luci în colţul zidului, deasupra porţii, şi lumină obrazul lui Răcoare. Apoi un freamăt se auzi, lumina se stinse şi drugul porţii vui.
Cozma intră în ograda goală. Descalecă la scară şi împinse uşa,
— Uşa-i deschisă, murmură el ; nu-i fricoasă cucoana...
în gangul negru paşii lui şi pintenii vuiră ca într-o biserică. Se auzi zgomot într-o odaie şi o lumină vie izbucni in gang. Cucoana Sultana se arătă în prag, în alb, despletită, cu sprîncenele încruntate şi cu iataganul în mina dreaptă.
— Cine eşti ? Ce cauţi ? strigă ea.
— Am venit să te iau, grăi răspicat Răcoare, şi să te duc boierului Nicola.
— A ! nu eşti hoţ de rînd ? zise cucoana şi ridică iataganul. Uite ici : ai să păţeşti ca Nicola al tău L.
Răcoare făcu un pas, apucă liniştit iataganul, strînse pumnul cucoanei şi limba de oţel zbură într-un colţ. Cucoana sări vioaie înapoi, strigînd :
— Gavrile ! Neculai ! Toadere ! — Săriţi !
Glasuri se auziră şi argaţii intrară buluc în gang şi se opriră la uşă. Răcoare se apropie de femeie şi voi s-o cuprindă. Ea se smuci şi apucă un junghi de pe o masă.

— Ce staţi aşa, tonţilor ? Săriţi ! Puneţi mîna pe el, legaţi-1...

— Nu vorbi degeaba... Văd eu că nu eşti fricoasă, dar n-am ce-ţi face ! zise Răcoare. Iar argaţii murmurau :

— Cum să-l legăm ? Aista-i Răcoare... Unde se află ! Cozma Răcoare, cucoană !

— Ticăloşilor ! strigă cucoana şi se repezi la Cozma. Voinicul o primi în braţe, îi cuprinse mînile, i le lăţui c-o şuşăniţă de piele şi o ridică ca pe un tăbîltoc la subsuoară,

— Faceţi loc ! zise apoi, şi oamenii se împinseră unii peste alţii, prin unghere.

— Ce codană de femeie ! gîndi Cozma, pe cînd păşea prin gang, cu cucoana subsuoară ; n-are prost gust boierul Nicola. Mîndră muiere !

Cucoana Sultana se uita cu ochii holbaţi la argaţii care se dăduseră cu spaimă în lături. Se simţea prinsă ca într-o minghinea. Pe urmă îşi ridică ochii spre figura cumplită a lui Răcoare. Lumina din odaie trimitea sclipiri în ochii de oţel ai voinicului şi lumina obrazul smolit.

— Cine eşti tu ? gemu ea apoi.

— Eu [9] Cozma Răcoare...

Cucoana se mai uită o dală îa argaţii grămădiţi prin colturi şi nu mai zise nimic. Acuma pricepuse.

Afară, voinicul încăleeă pe murg, puse pe cucoană calare dinaintea lui, şi dădu pinteni calului. Tropotele iar deşteptară noaptea tăcută.

Ce codană de femeie ! gîndea Răcoare şi calul fugea, ia umblet, ca o nălucă.

Cucoana îşi întoarse capul şi, îa lumina lunii, se uita
Ia Răcoare.

— Ce te uiţi aşa la mine, cucoană ? Şi calyl murg fu- g;ea pe sub streşinile dumbrăvilor. Părul negru al cucoa-,
iiei lucea în unde mari. Pe frunzele rămase scînteia bruma ca o poleială de argint. Sultana se uita înfiorată la voinic, se simţea strînsă de braţul lui vîrtos şi ochii îi ardeau ca două stele, sub sprîncenele îmbinate.

— Ce te uiţi aşa la mine, cucoană ? de ce tremuri ? ţi-i frig ? Tropotele vuiau în poieni, frunzele licăreau cu poleiala lor de argint, şi-n lumină calul murg alerga ca o nălucă.

Deodată, umbre se arătară departe.

— Ce-i acolo ? întrebă Sultana.

— Ne aşteaptă boierul Nicola... răspunse Răcoare.

Cucoana nu zise nimic. Dar Cozma o simţi că se încordează. Şuşaniţa de piele pocni şi mînile albe se ridicară. Voinicul n-avu vreme s-o stăpînească. Ca fulgerul dreapta prinse frîul şi întoarse calul în loc, iar stînga se încolăci pe după gîtul lui Răcoare. Voinicul simţi capul femeii reze- mîndu-se de pieptul lui şi un glas dulce murmură :

— Nu mă duce altuia !

Şi calul fugea ca o nălucă prin lumina vînătă : luncile vuiau de tropot, frunzele argintii licăreau, undele negre de păr fluturau. Şi din urmă, umbrele porniră şi ele. Pe zarea dealului se înşirară fantasme. Alergau prin pîclele uşoare. Dar năluca neagră dinainte fugea, fugea, se prăpădea tot mai departe, în negura nopţii.

***(POVESTIRI, 1904*)**

I

f *'!»<= *■ balta pli„ă de vinat „ de Bărăganuta[C“’ ' do“ă “aSUri “ “Iul înlSu^m!

~/n.vara anului 1S96 eram singur, cu logofătul cu **luci** atom, cu lanurile întinse, **în** căldura **nemiloasă** ’a verii -enisera^*noştri* la putere şi tata sta îa Bucureşti om *i (atic* .năpădit de grele afaceri. Mama si două surori en<i Sţ *fb* Nut ?1iam ce sâ fac **în** casa mare, aibă pS a<S ^ tinereţea mea avea nevoie de ceva. astaostaţe^:

>-m-. e; am neliniştit, şi **căutînd** parcă acel ceva înceo-u a ma duce la **vînat** în Iezer, cînd aveam vreme P

Acolo, in **Iezer,** am avut eu **cea dintăi** iubire ■ si sa mor acolo.

*

Stepa. îmi era **dragă. întreaga** copilărie **şi întreaga tino-** e^ie petrecusem în Bărăgan. Ars de **soare vara b L** •y **vm.un iarna, pustiu şi trist, -fără zare** fără rîuri **fw** acoarea florilor şi **a** pădurilor/nemărgi^re d^a ^ ^ V! **<-HUŞI era cei mai drag pămînt sufletului meu, ’**

Acolo nu se văd munţi cu coame albastre **înălţîndu~se cu cieşteiele in** cer, aproape **;** nici codri bălani **cu cînturi ^i«e şi veşnice ; nici cucul nu cîntă** de **noroc,** cînd su-

■ **i ostogolmdu-se înspumate pe treptele cosiise-**

•>«, and luncile _se **umplu de flori şi de oaspeţi cîntăreţi**

~Su ®ţrf r’ îfma’ suflarea crivăţului viforos intr-un *ya^Lusdid shrşiţ* pe o nemărginire de zăpadă, sub care <.ac tubte şi rare, sate zvîrlite în întindere ; iar vara priveşti ori paminturi goale, ori lanuri mari, în care soa-

îîInvS aur x!°pit-‘ m care oamenii lucrează din greu

■ ncovoiaţi ca sub poveri dureroase. Totuşi, în aceste locuri

Ti1*® ^u.museti> am simţit fiorii zărilor fără cmd- C£***1ul** ma ducea în zbor vulturesc pe întin-

dori fără drumuri, şi melancolia amurgunloi m-a pal uns cu adînca taină a neştiutului unei mari tara hoUi. Şi m cet, cu tinereţea şi cu dorul am început a vedea fiumu-

StUDimineaţa, mă trezeam cînd soarele roş, ca de singe, înflăcăra geamurile. Ieşeam repede alara, dupa cc ma îmbrăcam. Calul mă aştepta la scara, lingă pneul de sal- cîmi care străjuia casa, palatul nostru, cum “ - ta. Dumnezeu să-l ierte. Depărtările erau myaluiU.deabun , ciocîrlii cîntau deasupra lanurilor noastre Povneam cu logofătul, un om mărunt, cu ochn nuci, sfiedeliton cu mustăţile lungi. Vorbeam puţin cu el, nu-mi eia dia^, , deloc Caii mergeau la trap înăbuşit pe drumul de ţarina, în cintecele ametitoare ale ciocîrliilor, care tremurau cas-cade melodioase 'in lumina înălţimilor. Nemărginită cim- pie plină de pîne adia uşor ‘la suflarea vuitului dimmcţ , întuneeîndu-se in cobori,«ri, sclipind ca aural in coame e de val Si treceam prin razoare*e umede dc ioua, pun armata de secerători tăcuţi, - şi gînduri le-mi pribegeau

Peste zi se lăsau călduri copleşitoare. Stam undeva la umbră; îmi era sete şi n-aveam apă ; priveam petele rotitoare ale căldurii, şi ochii mi se ţinteau departe, ini.nc^- noscut, — si-n clipele acelea mă simţeam aşa de puctisit, s-asa de singur, — că mă-ntrebam de ce mai trăiesc.

Spre sară, ca să mai petrec, călătoream spre una din staţiile mici. roşii, pierdute în buchete de salcimi in lungul drumului-de-fier, drept, iara sfirşil. Dam de ci crîsmă singuratică, în care, in răstimpuri laie se auzea zarvă de glasuri, iute copleşita de tacerea pusaului. Pc urmă ajungeam la staţie, aşteptam un tren care venea de departe şi trecea în depărtarea fumurie a răsăritului. La fm Jeam în verdeaţa care căptuşea zidul, se arata un cap de femeie gătită ca do sărbătoare ; funcţionam se mişcau încet schimbau saluturi cu cunoscuţii ; maşina pui aia, Seca; gara râmînea mică şi singuratică în pacea amurgului^Piceam in trap ţăcănit, pe gînduri ; tăcerea pustiu-
ns,,??-a învaluil£! d.e pretutindeni, umbra cucerea lanurile **năvălind ca valuri de la** răsărit şi, din cînd în **cînd.**'un **canton** suna trist, plîngînd parcă, în imensitate : lang-lin« !

Soarele, scufundat de mult în asfinţit vînăt, **trinie- tea** mea luciri

trandafirii nourilor nemişcaţi deasupra, în **înălţimi.** Sate^ depărtate, în întunecimea care creştea **se cunoşteau** întăi după **fumegări** uşoare, apoi după'lumini **pierdute m** noapte, ca licurici pe o întindere fără margini **care se** amestecau de la o vreme cu stelele zării.

Şi ma culcam trist în casa pustie, nu ştiam ce să fac - **nu** puteam ceti, nu puteam serie, o plictiseală grozavă **ni a apasa.**

Dragomir, logofătul, cu ochii lui mici, mă **sfredeVa** parca îmi cetea în fundul sufletului ; şi de cîteva *ori* rasucmdu-şi mustaţa, mi-a dat a înţelege, zîmbind. că pentru un boier tinăr ca mine este leac de plictiseală.

De, s-ar putea... să nu vă fie cu supărare... Pe-aici **pe la noi,** găsim **aşa o** nevastă **sprintenă, o fată** frumoă-5 ***'** nm ! **şi** mă **privea ţintă.**

Dar mie logofătul nu-mi plăcea şi n-aş fi vrut cu mei un preţ să-mi ştie tainele şi slăbiciunile. îl trimeteam la plimbare c-o vorbă scurtă, şi aşteptam. Dar ce aşteptam eu intirzia şi plictiseala îmi înnegura sufletul tot mâi mult,

lotuşi, intr-o bună zi prinsei din zbor o vorbă de La Dragomir :

— Vînat ca-n Iezer nu este nicăieri pe lume,.;

Ma intorsei spre el cu bucurie, Aveam cel puţin o petrecere nouă. .

4

— Ce spui, Dragomire ?...

— Zic **de Iezer...** Maică-maicu ! ce vînat e acolo ■ Ti se ridica părul măciucă în vîrfui capului,,.

Să ştii că mă duc acolo ia vînat,.,

Lui Diagomir îi sticliră ochii. Bucuria iui că va rănn- nea singur şi va putea să-şi mai facă mendrele ! începu a-mi spune despre Iezer cîtc minuni toate, — de credeam

Că nu mai sfîrşeşte. Iar eu toată noaptea m-am gînditla plăcerea unui vînat în balta Dunării, şi a doua zi m-am hotărît să mă reped cu carul şi cu puşca pina acolo.

Acesta a fost începutul călătoriilor mele la Iezei.

Intăia vînătoare n-a'fost cu nici un folos. Mi-am lasat calul la crîşmă, în marginea salului ş-am apă, în apropierea liniei. Reţeaua alba a podului de tui se întindea pînă departe, dincolo, peste mlaştina. In bălţi pline de ţipirig stăteau pînă la piept cai, meste*^nd leneş verdeaţa care plutea în mănunchiuri pe luciu. Pe um_a, după bălţile acestea scăzute, se deschideau deodata man.e lunci de sălcii bătrîne, închizînd ochiuri largi şi a;dinei <3c apă. Mergeam cu puşca în mina, cu ochii

avintiţi asup.a acestor-păduri umede, pline de întuneric Ş» salba,dcmm cu urechea aţintită la zgomotele undelor, la fi eamaiul sălciilor. Vedeam zboruri grăbite de raţe, vedeam stuu
iii fiind greoi peste pămătufurile trestiilor, auzeam tiPet<-£ găinusilor şi ale lişiţilor, dar eram prea departe de ck. Înţelegeam că am nevoie de un tovaraş, de un ma - din partea locului,-de o luntre care sa ma duca ia batc- listi si ascunzişuri şi lăsam vînatul in linişte sa sc ştie coare pe luciu, să se ridice în unghiuri lungi pe loşeoţa asfinţitului, şi, cu sufletul plin de frumusoţea iucunlo . do miile de glasuri ciudate ale amurgului in bălţi de minunatele coloraţii ale apei sub bataia celor dm uima iaz-, rătăcii mult, la întîmplare, fără ţel hotănt. •

Cînd mă întorsei, ciîşrnarul se uita cu coada othiu,
îa torba mea goală. . . .

— Apoi văd eu că n-ai prins nimic...

— Nu, n-am avut luntre...

— Nici luntre, domnule, nici om care cunoaşte locurile... Dacă mai ai plăcere să vii pe la noi, sa te .™ţ eu cc să faci... Stii ce ? Să-mi spui mie... o vorba ! mmic mai mult, şi eu trimit răspuns lui Marin... Dumneata viei sa
vinezi numaidecît ?

.— Vreau, cum nu ?

_ — Aşa ? Atunci să-mi spui o vorbă şi cu trimit răspuns iui Marin... Asta, domnule, e mare vînălor... şi nu numai vmator, — şi pescar, domnule, îţi spui eu... Cu el să te duc Na vînat, şi pe urmă să stăm de vorbă !

Ci îşmar ul îmi vorbea cu înfocare, mîndru de Iezer şi de Marin.

Bine, atunci cînd oi veni, să chemăm pe Marin.

— Uite, domnule ! zise iute crîşmarul, cu ochii în sus şi cu un deget înainte, parcă voia să-şi aducă aminte de ceva ; uite !... îl chemăm şi vă înţelegeţi din două vorbe...
0 sa-1 cinsteşti cu ţuică, domnule... Un pahar, două trei, cît ai dumneata bunătate... şi afacerea s-a încheiat ! Iţi spin eu ! pe onoarea mea ! Eu, domnule, am fost capo-
1 al în oaste, ia artilerie !,.. Mă cheamă Sandu Popescu *(*

. nna privi tăcînd deodată, cu bărbia în piept, parcă voia să-mi vadă mai bine mirarea. Apoi zîmbi şi-si mingile cu un singur deget, arătătorul de la dreapta, mustăţile scurte, negre, care erau trase cu cărbunele parcă oa iaţa-i roşcovana şi plină. Mă privi cu ochii mici,

veseli ;

Treaba e ca şi făcută ! ....Atunci, cînd vii pe la noi ?

Chiar mîne. Numai vezi de-mi pregăteşte ceva mâncare bună...

... 77 Clfn ? Aoleu ! Pun pe nevastă, domnule, şi taie o Am şi vacă, domnule ! Po onoarea mea ! Eu am caporal la artilerie f Iţi pregătesc o raîncare grozavă.»

yrasă zică treaba e ca şi făcuta... Ce mincare îţi place clumitale ?* * '

_ Şi mă privi iar zîmbind, cu bărbia In piept. Apoi tresari, cu un deget înainte :

T ?tai ' ° friptură bună, şi totu! s-a sfîrşit ! şi o ciorbă f ciorba şi o friptură ! Asta e ! Şi chem pe Marin şi e gata ! Pe onoarea mea !...'

Şi rămase în faţa crîşmei, cu mîniie în şolduri, cu nădragii largi umflaţi ca de vînt. privind fericit în urma mea, pe cînd eu mă cufundam repede pe Corbul meu, în umbrele Băraganulus, spre asfinţitul şters, aproape stina.

A doua zi, pe la toacă, cum descălecai, Sandu se repezi pe uşa erîşmei ca izbit de cineva şi răcni la un ţînc numai de o şchioapă, care se pîrjolea la soare :

—- Mă, tătuţă, mă'! fuga la neică Marin, mă.

Pînă ce-mi duse calul în şopron, pînă răcni Ia muiere : ,,U ' Ano, fă ! rupe gîtul la găina a pestriţă !", pînă intră 3n odaia scundă, afumată, cu **zîmbetu-i** frăţesc, Marin puşcaşul sosi cu băiatul ca un rnînz, după el.

— Uite, ăsta-i ! zise mîndru Sandu, şi întinse mina spre om.

Puşcaşul, scund, lat tare în spete, cu obrazul uscat, înnegrit de o barbă rară, zbirlită, mă privea fără să clipească, fără să zîmbească, cu doi ochi rotunzi, verzi. Cu dreapta ţinea de strat puşca **atîrnată** pe umăr, şi **mina** neagră, mare, cu degetele lungi, osoase, noduroase, mi se pâru înspăimîntătoare.

Zîmbii :

•—: Dumneata eşti Marin ?...

Pe urmă nu mai ştiui ce să-i spun.

-— Ce obişnuieşti ?

— Ţuică, o ţuică rni-e destul, zise el încet, cu voce lină şi joasă.

— O ţuică, două, cît ai dumneata bunătate, vorbi zim- bînd şi freeîndu-şi mînile Sandu Popescu.

Puşcaşul tăcu o clipă, privind în pămînt, apoi mă ţinti cu ochii lui rotunzi :

— Dumneata eşti boierul din Sărăţeni ?

— Da ! răcni repede crîşmarul ; boierul Niculiţă !

Şi aşeză cu grijă, pe masă, trei păhărele de ţuică.

Vînătorul sorbi încet băutura, cu ochii pe jumătate închişi. Puse paharul la loc şi-şi şterse mustăţile zbiflite.

Grăi iar cu glasuri ostenit :

— Am auzit că îa Sărăţeni o duc mai bine rumânii..:

Sandu nu-mi dădu voie să răspund. Îşi repezi arătătorul drept, înainte :

'nom»'is Sinul lui Avram!

ţuică. O sorbKsi pSîlSa^lW " P"Je în mîn5 a doU!>

'"io,'S rdiimir- scuip»« SSVftSSl* -

Ce să fie ?

Nicu]i(ă un pâchetT.' **Aş1a'l^oielm^c'c^aS,** Că_ti dă boierul •>i-ai văzut ce eal are ? trn Ş1 -eu ; 0111 nu glumă !

Vînătorul desfăcu lut,7^,ı ?GU' neică ţarine ! .. mei o pipă neagră. Suflă d- cîlef003^ <dm carînibul ciz- bătu cu bolul dc^marginea tsT™ on tare în *«* şi o

Puţine? Llre' îniinZînd stingă, mare şi nea- niine m-a

săi'ăcU°bo]'erulCăl^e-n^uHt^^S^t n,mânul •' Pe

S-,^ÎViu^şSu.în —•

verg cai-e priveau? trecu o *Se!* dUrerοS- Plin οchii Pe puşca

hi^MaHn^mVo^nWnse^- ^ lU?L Pu'Se apoi mîna

;^™^ZZ'e' Se£ ' Eurfcunosc 'am

*«h, Dar p,,?că b,m5i şUi cy™ » > « r e do celelalte,

risc ",'-"î1 W «cum !

cu tutun. vmatoTM], îndopîndu-şi pipa

tUjC5. 4™4 ZT4 **nekă^MarineT SandU Popescu- Dar o Mai in clătină din cap**

si—si no

KU. mi-e **/, *VSTS^*

Tot drumul, pînă la ^

dinpipă, **p>™.fe,** ***Vf&X***
S'^fdcVwîde vreme, ^
aerul **luminos. Mergea do mol, ■ t a l . f , de doua oină la**
genunchi, sunau g , , pe urmă talpa groapa,
ori fiecare cizmă ; întâi calcai Ş P & neagră arătau pete Pantalonii
largi de> lina roş ^ lipiţi ţ,, ere,»,

cu «Mfease

cerul limpede. înlr-o **bWjpW gră de catran, p papură +*j*£TS£tt «S»**
«W *
ponita cu o fnnguu b
hleios. ^ moa t rosti deodată vmnto J J ;
__ Asta-i lunii ea **mu-** colea **pe** mai. **mu*.**

"l-mă privi întunecat, cu hiriltu-i de durere **WK**

isssŝss^
se c ii la „boierul cei bat™ Uc . n ^ **„,.**

:»%• - "'ai ,am“s -vas «*»

tr^ssfstxiss=

«lasuri omeneşti aşa de lămurite, încîţ păreau că vorbesc :iproape de noi, undeva, în baltă. Apoi încet-xncet zgomotele scăzură - şi noi pluteam pe cărări strimte, printre t restiile care foşneau uşor şi tremurau odata cu^ lumina nurie de soare. Din cînd în cînd apa clipocea, sumnd gra- ■bit ; aproape de noi, **o** umbră neagră trecea prinţi-**o** şuviţa
• ie lumină, şi puşcaşul întorcea faţa spre mine .

— O lişiţă... w . .

Şi i'LJ" ne strecuram în tăcere un răstimp. Apoi deodata un măcăit aspru mă scutura din liniştea ce mă cucerise, .iripi bateau,[1] şi raţa se înălţa săgetînd pe deasupra pama- iufurilor roşcate, dincolo de bătaia puştii. ^^

După -aceea, dintr-o dată plutirăm lin şi intraram sub bolţile luncii mari de sălcii;

Soarele da în asfinţit, o pulbere de aur se strecura prin oletele verzi şi tremura în flori de lumină pe pânza ne- i-lintită şi întunecoasă a apei. Hamurile, împreunîndu-se, deschideau arcade negre, sub care treceam într-o linişte neţărmurită, lăsînd o cărare de solzi de oţel în urma 3 unirii.

Şi ne oprirăm între două sălcii scorburoase, adapostiţi de ramuri dese, care curgeau de sus pînă la luciul bălţii, în faţă aveam o oglindă uriaşă în care soarele se mvO - bura într-un cuibar de foc, între două ziduri de trestii, ee-şi clătinau uşor vîrfurile subt o boare de-abia simţită.

Marin scăpără **şi-şi** aprinse' pipa, apoi, cu degetele răşchirate, îşi dădu pe după urechi părul cărunt.

îmi pregătii puşca ; trăsei încet cucoaşele care ţăcăniră de cile două ori fiecare.

Soarele vărsa valuri sîngeroase acum, se cufunda m zare. O lişiţă se arătă, cu puii după dînsa, în partea cealaltă â ochiului de apă, din trestii.

_ Mai avem ! zise Marin întorcîndu-şi faţa neclintita spre mine. Acum asfinţeşte soarele...

Şi pîcîia liniştit din lulea.

_ Neică M“rinJs5bună ,.i spunea o vorba buna oUi ett scoromonit d= ^

- Ei *1* cu proprietarul ce! batnn,

— Ai dus-o rau sc0ase

♦ i. o u;î tTprzi, rotunzi, 9ı 9

murit ? cnre mine oclw v

El îşi întoarse sp Dar acum o

luleaua dm gură. domol, am ^ ochii. Dm

. — Am rabdat, ziw- ? Şl ma întreDd ma am

s^SSAB ^SBMSî£

.ridicose

•

spre mtoe._ ^ dac deodată^ocViii. stidmd, ^

r»«înUi"

trecea pe sus. pădurile ba-

noastră. -ra umplînd de tunete admc P n—

Plum S ros». P»

'Sdt «sui,' citeva ^se întorcea brusc,

A pe a“”#“luncl “ ■

ll

lucrun. Saftdţ, sau din vorba ruptă, zu^ crîsmarul, iar Din^ ^ tăcerea sau ^ in
nu putusem P . voiani eu s înţelege. Şi rna
vor£ea prea mul' prejâcea canu >^ne', w
stare sa-mi sp . înainte, îim zin ge jura pe
lua cu vorba-P trî lndu-şi in Piep"uleri e F.ra o vulpe
întindea ae^tv , & fogt caporal ^ aveu margine,
onoare şi popescu. de na _ . boierul pla-

ţss ţ?S!^ s““r“spre p 5 '

*— ●,w – WSSSSSSSS

,re erau foarte fericite. Marin «™g££*£^
ascunse ale salbătaciumloi şi , u care mă minu- «'le, incet, cu fereală,
™ ™ ^ S « d e rate, de nam totdeauna. Balta, pe ^ <■ zburătoare şi
ţinuşi, de dupli, de t - ^ tremurătoare
fricoase, m o e h u « * « * * avCa c"eva dm mlădie-
şı lucii. Şl pai ta Şl vmcuu . teamă, si ceva
rea aceea a tflului, uşoara, cu, 'a'scutită verde ca si

^SSJfiCS privire'care *U*
. -g-fc sS»r **iSrT^ăm** W Salip
„urase m suflet " : nsfintit, treceam repede prm
întins, cum da soaic.e spi -. «.".Titfiosul sfat al Jui
crismă. unde mă aştepta «

P"Z^r acum cu urechea
vînt 'ile ratelor, de minrile moi, abia auzite alt^int , **: !f ,-iHutile de aripi ale**
cristeilor de papura », «
Ul vulturilor care se roteau **in. «/c ft,**
Dt am bine şi str:

drmă nradă de răcnetul de trîmbiţă al bîtlanilor, de **gigurile** aspre, scui'te, **ale gîştelor** vinete. Şi **toaU**^vremea cit stam în luntre, cu puşca în mina, eram cu ochii m . pîndă, cu inima gata să zvicneasca mfieibmtata, fata mc
o simţire alta, fără nici un gînd. ^

Marin îmi da deslușiri asupra acestui vînat cu glas domol, cu cuvinte întrerupte, cum " eia în răstimpurile mari de tăcere, picua dm pipa totdeauna plină. Cînd sfîrşea, o umplea din nou dar, căinţede a aprinde, îsi dregea glasul cu un git, doua de ţuica. ^ ,

Cîte puţin, cîte puţin, deşi greu, ne şi aflai ceva şi din trecutul care aşa de taie u amai

SUflPr!ierul vechi «ăl de-a murit», boierul Leonida, cum u zicea Marin. îşi făcuse de cap **o** viaţă întreaga. Dusese pe oameni numai în răcnete şi-n sfircul harapnicului. K +,,j; ţ; domolire îi frământa ca pe nişte lobi. Şi dt la ace , WW puşcaşului meseria aceasta far»
hodmă de pescar şi vinător, de care nu fusese niuouat.. bucuros, da?care la sfîrşit îi intrase în sînge cu miasmeie, cu frio-urilo, cu duhurile bălţii. Şi de ia aceU î^st -îa*^ *:*

CM Hur-prc-*a cea mai mare um —* i
nu-mi spunea nimic lămurit, dar pe care eu toi uşi pan a - 1 - •
- Ha, în aceasta durere, *1 ue i.t
c atunci a m
«numai de foc şi de amar». ,,

S-acuma, cu stăpînul acest tînăr, vînatoml n-avea -- mie" deslușit Cel puţin mie nu voia sa-mi spuH^muii^ Si nu intAfica® re putea si aibă, pe cită vreme - cuiere.
1» «&« ■ ««* "umai «■*- ,Oî'mn!‹' ıu‹u
lună, două.

— Ce ai cu el, neică Marine ?...

— Eu *f* cu el ? nimic ! Cînd vine, ii duc vînat şi peşte — atît. Şi pentru asta îmi dă voie să mu hrănesc din ba.»*
'un an, că numai atît mi-a rămas : puşca şi casuţa...

«V durerea cea mai mare din tinereţe — despie tu. o. mi-mi spunea nimic lămurit, dar pe care eu *io] lf* ^
o înţelegeam, căci era vorba, in aceasta durere ,a *w* vastă puşcaşului-, care de pe atunci a mai it, a.?<., -

Mă privea ostenit, cu îaţa întunecoasă, cu ochii verzi, rotunzi, şi dădea din cap.

Intr-un rxnd îmi zise scurt :

— Şi dumneata te-ai teme ca şi mine...

-— De ce să mă tem ? Zici că n-ai nimic cu el.

— Dar cu celălalt parcă ce-am avut ? a avut el !... Eu n-am avut nimic !

— Ei !...

— Cum ei ? Nirtiic. Atît !

Dintr-atît nu puteam înţelege nimic. Omul era cu sufletul prea închis, cu inima împietrită, cu o ură veche, ascunsă, care nu se mai domolea. Şi cu toate că mă purtam bine cu el, ceva din amarul lui parcă mă ajungea şi pe mine ; mă privea cum îşi privea vînatul, cu ochii sticlind uneori ; cîteodată nu-mi răspundea la întrebări. Toată fiinţa lui uscată, cu barba zbârlită, cu ochii adînci, neînţeleşi ca apa Iezerului, era plină de neîncredere, de pornire asupra ciocoiului, care-1 lăsase cu puşca şi căsuţa numai, şi care-i făcuse un rău mare, odată, în tinereţă poate.

Şi orice-aş fi făcut, şi eu eram un ciocoi. Oricît se stă- pînea el, pătrundea ceva ascuţit, ceva nemulţămit din vorba lui, ceva care mă tulbura, — şi cu o sfială ciudată mă uitam la mîinile uriaşe, negre, cu degetele noduroase.

Incet-încet trecură însă acestea. Şi el încet-încet uita pe *boier*. începeam să-i fiu un tovarăş, după ce-i fusesem un învăţăcel, şi parcă se mai domoli faţă de mine, cînd, ia sfîrşitul săptămînii, îi strecurai în palmele care mă înfricoşaseră două piese de cinci lei.

îi scăpărară ochii, într-un fulger verzui. Apoi mă privi mulţămit, cu un zîmbet :

— Să trăieşti, boierule, să-ţi dea Dumnezeu sănătate... Asta nu-i pentru mine...

— Dar pentru cine ?...

Deodată ridică ochii şi mă privi. Apoi îşi coborî încet pleoapele, cu luminile spre botul pipei, şi nu-mi răspunse.

Voia totuşi r«am«*>°£ începu a , V1. de Dumneata ** rn*! g^n-afvenit »» _

niciodată în baltă... _ ce este..:

~ EL alunei nu *1 *-■

Ba. « la vinat ^21nvi-aS a «ace I Al vreme dmu

pică, nu-i vorba,

Rea!l?Ara. neică Marine cum Mine, dacăvm,

__ Ei. atunci sa vu mt AoleU j maică-maiculiţa,

$‘- s“ tn 5?v’ri Smmusett . . col,ui gurii, cu privi-
SrpJnS i» “P, cu wa m “»u 6

^“a“S‘^"eau ocfcii ials unei vînator. cum n am
de bucurie. . mîni negreşit.
— Atunci **mim,** o sa &u ,

trestii 5i papuri, spre mal- ^ fu^aCg\ S*
SM» «t ’f ftr departe iniB-
Marele podJU f j lbastru. Din tirt d t abia sim-
.

"i 2—- *“••

mSSiuri, §l^rele S<"
|k 5ria «murind m ce.cmelc.

TresăllL 1 * nu te superi- Sînt aşa **eu,** un

T^SSSv^uraam? .
PrOSt-D?ce sîmă supăr, **neică Marine 7**
_ Apoi uite, eu nu pot aşa, să vorbesc, să spui multe si mărunte Eu mai mult tac. eu sînt fire închisa... V*u de sufletul meu....'Ce am pătimit, numai Dumnezeu de
sus stis ! «
~1_ Bine, neică Marine, pentru asta nu mă supăr eu.
De ce să mă supăr ? .
_ Nu, da vezi,, să nu-ţi închipui...'Asta... Sandu a
vorbă lungă... .
Deodată se opri, scuipă odată tare în zise nimic. Trăgea mai cu încordare Parca-i paiea iau ş. jp ce gnusese Iar eu mă gîndeam ia o cumplita de^aft- **?uire dfpSmi. care a fcă cMva. odată, cu bo.erul cel** bătrîn, «ăl de-a murit-.

III

M seu'at cu noaptea-n cap ; de-aoia tiecusi.
ı “+•• nrnrmmir care de cînd cu rătăcirile meie, ma

^n^riiea ca pe odS din cap dăduse porunci de cu sară, şi Sera Pate îa scară. Cînd mă simţi, prin întuneric, ne- ^*%SS* **dtdîe,** şi-mi atinse cu botul umed nuna

întinsă. , .

Grâjdarul strînse chinga, tmi pipau **Unea.** ce^

W'le nustii si mă avintai în şa,

* ' **ij- TDcifa mnrî ds 'POUri aC0PGr6HU**

irită în neeunGSCuM depana . ■ B mea fâcea «a

'itcale 2 SScî'cTrepe" pe ce „Iul

~ZTKS«* «"ţ*rssjsrt&?3ă

de pe boltă se îngroşau, mincau astral ce ^ .

ue F - „ usu-ii «rinse si-mi miaSiia ta .a. sim^u J . boarea lina a baiţn punst a

o

cătură de ploaie pe obraz,

- i-nio i «înfîii N-am făcut nimic î Şi o pa-

— Are sa ploaie , ^ ^ cnflpinl narcă înccrcam o

rere mare de rău îmi înnegura suflau!, pai ca

grea pierdere. întunericul adine. Satuî cu

Graba pasul calulu P; , ~nvoat>e de mine. La **moşiroaie neclintite**

izvorî dMdau »P «P un de margine, spre apa, cnşma lui bandu n

îmi făcui o mulţime de . 7 |n aiun. înainte

Ce fac cu calul ? unde ^ ^

de a pleca spre Saraţem, ma ^ J' *ca\k PVem* vreme să torul să vin a doua zi de cu

"P ^ } V Sandu să m-aş- .

intrăm în lunci, dar uitasem sa SP dc făcut 7

teplc, să-mi ce se imbracS,

P.în? cc "*'I?Scevîemea. Vinâiorul, iar, vittlnd ;TMdetCeâ nu vin. si plcaci■

" I^ii cu grabă spre ,f ISS ?ţ

unîd de taSncneDe sus, ploa.a curgea lot mai deasa,

măruntă şi caldă. _ , însă **lipsea. Cîteva** bucăţi

Găsii locul luntrii , J -r-deau încet, aorinse

de coşcovă, ca^să-m'i 'însemne de departe

de cu sara poate de Aiaan, ca s*]f,_
locul. Dar de ce lipsea luntre* = Sa h ' cn.t *l*
cat pe baltă ? Nu se poate, trebu.a sa ma aşic,

încă n-a venit. oi rntimasca mine, lucrurhe

Pentru un vinator **O nepla-**

aeestea mici, nimic, , ‘ , muȷţc necazuri iţi aduce.

■ SLSmrfEeasocotdi lelV'chip. şi ploaia curgea deasa, îmi umezise obrajus.

mmile ^ **Bucăţile** de

ii‘‘cără; din t,nd *

ind pufneau şi î mp roşeau fire alburii de fum luminos, f i ni răsucii o ţigară, o aprinsei de la un tăciune de jos, învălii mai bine in tunica subţire de vară, şi coborit ■*ic* pe cal, rezemat de şa, aşteptam gîndindu-mă. Dar noap-iou se prelungea, -— satul in urmă, Iezerul nemărginit mainte-mi, zăceau într-o tăcere de moarte ; tremurul

i .urel al ploii în stufuri abia-abia răzbatea pînă la uremie mele, şi eu nu-ştiam ce să fac, cu aceleaşi întrebări presupuneri copilăreşti.

Deodată întorclndu-mă, zării o lumină lucind pe mal. Tremura ca o stea roşie. Acolo-i casa lui Marin, trebuia mă gândesc mai de mult. Acu ce puteam să fac, daca :;’oua ?"'să mă duc pînă Ia el şi să-l întreb ce4acem !

Trecui prin mina stingă frîul calului şi pomii, încet,

', ■ necind prin mfcga malului, spre căsuţa **vînătorului.**

Nu părea departe de la foc. — dar mersei o bună bu~ ..iu de vreme. în juru-mi, negura groasă a nopţii slăbea.

Ajunsei. O căsuţă .joasă, acoperită eu stuf, care de-a-

■ se desluşea prin întuneric. Lumina ieşea printr-o sin- ...eră’ i’erestruie di palm:,.,. Bătătura goală, curată. în dos, nâar. ogradă, grădiniţă, care 8a bănuiau, dar nu se ■.vdea'u.

Strigai :

. Neiea Marine şi aşteptai nn {imn. Nimeni nu

Mă apropiai mai tare-, cu calul după rame.

. Neică Marine ?...

Cineva trase zăvorul uşii. Mă pregăteam să spun ceva eapre ploaie, despre vina!. ----- dar rămăsei cu gura căsuţă. înainte-mi. la doi paşi, în uşă, cu gazorniţa în muia,

. O inia, o fată să tot fi avut douăzeci de ani. Ridicase îu-,nina deasupra capului şi cerea prin întuneric să deslu- ./iască pe cel ce strigase,

— Cine-i acolo ? Taica nu-i acasă..;

Apoi se opri. Mă văzuse bine. Voi să se tragă înapoi, :A înfricoşată de ceva. Eu

făcui repede un pas înainte.
Xriea Marin nu-i acasă ? .... -
- Nu. Dumneata eşti boierul dela Săraţi. ^

^i^^iunTniS^ **'jos,** în dreptul pieptului,
mmm
î,b ploaia care 5uroia de-»bia auzit Korttatea aceea mare. m Ia(a unei ««> iomjni In

arca s^ss# *m**» sw <*» «-*» st«a
ÎE£®JSS^££8: « » >
spre fata ce sta înainte-mi şi zimbea. _
Ea vorbi, coborîndu-şi deodala pleoapele . ^
. - Taica s-a dus pe Iezer. A **văzut** ca P^lo^: '
1U. că n-o să mai vii. Acuma s-a dus sa cei ce ^*1
ne care le-a lăsat de cu sară la loc bun... ,
începeam să mă minunez de glasu-i talina. ,^-*c.* -** v • - **Mii hXam clin clipă in clip», - ţi-mv =rac,u** ***o,ha***

'n '^**En l-am ajlepfat multă vreme 1» foc, »t mir*»** de ce nu mai vine...

Maffăcîi'unpas. Ea se trase cu lumina îndărăt. Zisei repede^ ^^ afar5? şi cu,

pînă una alta, intru

de mă zbicesc de ploaie... M-a pătruns pma * os .
Ea **îmi** făcu loc şi **cu** mirai. **In urmă-m.** ş • -
piu încăperea scundă, descoperind vatia pe -J
flăcările **cîlorva** găieje, şi păreţn **curaţi** ş i i . o c **d** eu zestrea ridicată pînă sus m
gnnda. Şi ur ^ **fierbinţi** pe care tinereţea mea si aştept,.» *a* < ..
văluîră ca flăcările unui rug. Era de **vină** şi **ploaia, şi** noaptea, şi necunoscutul **fioros al** locului, şi lumina **care** descoperise ochi aşa de **mari şi** de negri,,, **Fata, în rochia-i** de stambă albastră, **in cămaşa-;** albă **cu** altiţe, **încinsă** tare cu **brîu** îngust, **pieptănată** strîns, cu cosiţe, **mă privea cu** ochi de întuneric, şi nu ştia ce să **spuie.** Pusese lîngă vatră gazorn.Ua **şi mă privea cu frică** parcă.
Zisei iar repede :
— Bine, eu **nu ştiam** că neică Marin are falā mare... **Şi** încă aşa fată !... **Mie nu mi-a spus** nimic....
Ea tăcea, c-o mînă la bărbie, cu ochii întorşi spre foc.
— Cum te chiamă ?
— Cîii va !

Eu mă **gincleam** : Ce să mai spun. ?

— Am să vorbesc cu neică Marin, să nu te mai ţie aşa ascunsă.,, . x . . . ,

— Nu. nu ! răspunse ea pripit : să nu-i spui nimic !,

Şi în glas deodată **i** se deşteptase un fior de **spaiăm,**

— De ce ?

— Mă **ucide** taica, **cind o** afla că **ţi-am dat drumu-n** casă.,,

— **Atunci de ce mi-ai dat drumul ?,..**

Ea parcă sta la îndoială :

— Dacă zici că te-a pătruns ploaia...

Şi ochii mari, întorşi spre mine numai **o** clipită, luceau cu bunătate,

— Bine, Chivo. pentru asta. pentru că ţi-a fost milă da mine, să ştii că am să-ţi cumpăr o păreche de cercei...

Ea tăcu, apoi zîmbi.

Urmă un **răstimp de tăcere.** Un cucoş **trîmbiţă** înăbuşit, afară. întunericul din ferestruică slăbea. O căldură ciudată mă învăluise : **sîngele** îmi năvălise in obraji. Nu mai puteam spune nici o vorba ; nici nu aveam ce spune. Făcui un pas ; fata tresări. întinsei braţul drept, o apucai de mijlocul strîns tare **cu** brîul. O simţii că **se trage** îndărăt, încordată din grumaz cu putere. O apucai şi cu stingă.

■,{ +“, *pa* varul deodată, cu

,i trăgea capu-ndărăt, albă 1=^**braţul drept, pe care**

Ea-şi ***llLy^ ,S*** **- nici o vorba. “ ;=nsei tare, »**

gura stnnsa, î slăbi, căzu. O CUP urusc îi siniţu

roi_l pusese inP j t 5 i ferea faţa- . aprin-

rutai pleoape:Le^Ea tot ^ pQ cffld othn

^Înt^o văpaie neagra. tremura o durere’^ .

Se iace.ua SU^ ^

s-aude şi ^asul--- lezerul pina m epa^ - a z,_

« **rt,CT,,,r' “'faS£doSÎ-d**

__ De-acumavme... **întrebai»**

iU S s" ?e ^ asa. Trebuiesă mă duc

Nu zice nitmc. btnga , M

iau peştele p e n t r u c î t e o clipă,

Ochii negn ma'u®^“rU obrajilor, înainte albi,

>« ^dat " " **trasIIcStTnSt.**

^ eu **cu glas tremurat**

- **Vin mine dimme^a** fără **să se mie ~**

Ea **nu răspunse xndata.** ***v*** **mine :**

^„minică ; taica stă acasă...

S^S^^î să?s,,&'dar din ce "

IV

DrMostea intiăcărala. cea dinţai drajoste, 0 '
- «fiiinrat de friguri xn odaia mea, singui, pe

.V,s îmi pătrunsese fierbinte, apriga, m tot si

*> *«-.»*

ij îndrăzneţ decît fusesem ; îmi em dor dt ca de och^_ n,-"
săgetaseră in răstimpuri, de salutarea a caiei DC ' Vă st-PÎr>ea încă.
Parcă simţeam în virfunle degete ■ **Sdar" moli pun * tare,**
parcă simţeţm tot trupul
...,;tdios Sa piept. - şi aveam numai un guM stapimtu.,

" 'ţv.,'(hnlii dflwScTNumai din cărţi, n»n^«nTO*J „t,s.U»„ dr^K..Sorii

■

....

: <»ţ-flwnri curgea încet-sncot, ca picum p. j wf?(-т?rt
^mofdin streşină.. Voiam sa încalec, să plec ; ma razgi -
ffiîASwrSSilII
fost uTMSeef care chinui, m ‘“8^,
aiungea la wiezu ţi oameni, ce tea !
care clipă. simţurile **şi-ţi** m **galop**

^«ŞrjrtsaSass

sis“^"=--r:r::

^SSKSiJSSaw

spre casuţa, ^ vîn n-a P^'

,n«tann « mai «

cat pe bal¥’ r.)spuns nimic cînd î«5 »»**
fala nu mi a ? Si pi'in caP ărăseau m ,,hn- dę furtună,
va fi de sufletul meu . . zbo,

^.S^r»s«s s“™

pieptului-

„,i se zbatea cu unc i „* opi» ■<«;; ," J; rtci

Lăsai calul anS?';,^ fp^lc-i acasă pus»,.!. v>

"aiBIC, ^
mine, îndărătul uşu :
_ _ Dumneata eşU, taica .

De abia putui înftma . ,

- *• Cbiv○- CU C'tfia iâ îndoială ; «pmm

Nici un răspuns- . u n,gjtoi: :

K-, nu-mi dea drumul > - Nu

mă cunoşti, Ui

Atunci, scurt, jŞrorul «e !«*-
in to» fata, cu ca. Era palidă, cu
Si S5 ^ Xa cftd o sărutasem. M P™ca nc-
!,,,insei micit. Ea se tra£e ^ :nccl' " *

,, pu a roi .se .». v < n _ ţ sîmţii C*K
-.' Hisa. pe piept. wa <- î “■> \ -
,. o răsuflare fierbint*' ‘ ■' 1 .... - ' ’

V \

o pace mare îmi st*P*ni:s,.^1^ de gria,
i,, ;ii ia cîmp, ca. să s a p i a r ; • “ ; DraR oraîrţ care era de
vorbă **veaei cu** ■ **,iU {,ra ot:^-**
>
(:;,·i; ,,irat do aceasta ţVikă· şi nl,,1tă vr«.« *
• !'m pr-rtO'ms.. 1< t -e
' snopii aurii, a ·fY
privii cum se mişcau v1
· ,;I
mn ’a1' '■•
cu braţele, cu «lasv * V/StopWs. 1). ” ^ Pe la toaca, pv’"i *"J-
' * cu nii^ule in şoIuuvj,
,,,;,du, crîşmarui, -n,
■;-JJr,*tXZ*.rLr,,...;;'aS3; botele ' Comai zu, >

T"fsăs;S5^^' , LSs
• du-mă iscoditor cu uc,a «u %u
P ca-i joasă, ostenita : urîiă... Ştiam
i a voca Aluneca n-am aş-',epi,«? .... -•»
ra **n-ai** să vu... _ ciudata mă **învălui** ca o
‘,,,1™ S 5 > K T M p » « "i e ! n a M p a r t e ’
’

Cisii':ouî ou'-ilUi U

spre calul pe care-1 ducea Sandu Ia grajd. **Figura** amărîtă

Sejf|ScZ

Liniştit, îşi umplea pipa ca tu.iun. !?L-O pu-t m •,*
. Pri l^ îi dumneata, bo^ule Nlcullla ? Nu te simţi tine ? Parca eşti tras la o^'uz… Jişu *oa.c,*±^.

_ T)P am umblat mult pe cmip... -

Oeteait însă nu eram, şi nu înţelegeam ce pu^«m avea/deşi greutatea, negura care mă mvaiuise, un ap **

1 iCă Fură vi'% tintsam cu cehii mînile uriaşe şi pline de **no^idV P^uM. Ş**

S'nS SoVnW *

izbucnească dintrodată şi sa se abata *₁ asupra m .
" /*<a o simţeam însă nelămurit numai, in clipu-k ^ **l^to fS^SW nrele, ca o adiere ***65**, ea m tre-**

^ASTsa întoarse Sandu crîşmarul, dădu ţuicile zîm-

^SESOtlS& +.-*«-s

mitoare. Dimineţile nu prea aveam vrem..

M“r‘**- De ce nu vii, boierule, cum no era vorba, într-o di-**

să viu... Dar mine di-

mi **Ma'S-S,-fSS^ins, într-o parte, şi adăugam**

“f treabă multă, nu pot veni...

înspre **zorile răcoroase,** în **fiece dimineaţa,** Corfau **raa** râurea **ca** vîntul **spre Iezer.** Dacă **era lumina** stinsa rD^uta **de** pe mal, **mă întorceam domol,** gmaiio**r,** cu **inima** *t/n a.* ; dacă lumina era aprinsă, mă strabaiea in ta c i!f:dă de fericire. Veneam încet, pe jcs, cu calu, o.upa rame, , f r î u l trecut **prin** stînga, şi glasul moaie., m“rebd

i;i totdeauna, aproape, îndărătul uşii de biso, .

— Dumneata eşti, taică ? „

Şi inima mi se zbatea tare în piept ca o pasare **ra-**

"pe urmă, tinereţea noastră nu _ putu răbda dimmeţna

fazorniţa trebuia sâ răniîna sunsă, _

' într-o coşcovă, sufct o înfundătură de mai **intre lerbun** «■ - scute pe pămîntul grămădit **în** ţesătură **tic** papura şi w,-Iii, venea Chiva tremurîncl, **cu ochu** mari **aţintiţi, cu ,'t:hea** atentă la cel mai uşor **zgomot** al imprejunimlox. **'iVc.mura. eemea** încet cînd o **cuprindeam m** «Jrave, **şi** !<\.:v;a strîns de **mine.** Totuşi de multe ori oorazui n era **aib** c.. varul şi înfiorat de **răceală.**

O întrebam încet :

— Ce ci, Chivo ?...

Si ea de abia putea să-mi răspundă. ; _

— Ah i de-ar afla taica... **dc-ar** afla taica... ar n am,.:

<; mine ! **Ta'-e** mă tem de mini a lui... . , y

Şi frica ei o încercam şi cu, mai. **îndepărtata,** mai sla^a,

. ,■ oneliniFleîn faţa necunoscutului. ^ ^ , r< J-Î

Iar De fată o iubeam cu tot focul ce...or i

,-y. ani ai mei. Nu-mi mai păsa^ici ae < ‘

de afacerile celelalte ale tatu, nici nu .... v*.

r-i* scrisorile care-mi veneau de la Bu-.ura.?u , crarn ^

;; ,v_un vis frumos, din care vo;arn sa nu ma m,u. ^ .

Dragomir îşi mişca cu bucuria mustăţile lungi, r, t '• i , î dorurile mele, mâ primea vesel, mă petrecea cu Dy.n l -«ti cîr<d plecam, - şi-şi făcea afacerile. Dar de ce putea vi'fece în lipsă-mi, nu-mi mai păsa. Voiam sa ma iase m ţ.'.-ice toată lumea, de altceva n-aveam treouin^a.

Şi fata părea **că n-arc** nimic **în** viaţa **ei decît ceasuri!** şoaptelor do dragoste. Cu **frică** venea, **ori** mă aştepta, **c** teamă se despărţea de mine. Era acum trasă **la** faţa, 11 lu; **ccau** ochii ca de **o suferinţa** ascunsa ; **cu** ruşine, **cu urni linţă,** deseori se **uita** la mina, **şi** frica, **frica^ de^ num** puşcaşului **de multe ori trcsurea din fundul fiinţei** ei **pu*** ternice, **In vorbe** şoptite cu **ocliii** mari, **şi** atunci **peste:** dragostea noastră parca trecea o suflare **rece.** ^

Era o fată simplă, vorbe frumoase **nu** putea spune, **insă** toate **simţurile** ascuţite îi **dădeau o** înţelegere ciudata **a lucrurilor* Vedea bine** că **a făptuit o greşală,** că **boierul** lînăr carc **o** iubea, trebuia numai să **troaca** prin viaţa ei, . dar **ce** putea să **facă** ? **Ceva mai** tare **decît** frica **şi decît** cunoştinţa limpede a greşalei, focul tinereţii, **îi năvălise,** în

toată'fiinţa, şi **cu ochii închişi se lăsa ca-ntr-o** pra- paăljfe. **Şi pentru mine erau surprinderi mari** vorbele **ei,** întretăiate, întunecate, **sfioase, cu** care-mi spunea acestea şi **făcea** să **înţeleg** că n-aştepta **nimic de la** mine.

fetr-un riad, în zori, în ascunzişul **pădurii de** trestiv ŞÎ verdeaţă, **îmi** zise **cu** glas tulburat : ,

__ Taica poate să şi **afle** tot, — parcă nu mă tem **de.** nimic.,. **Eu** am **să-i spun** atunci, că altfel nu se putea...,

— Cînd alunei ?

_ **Cînd o afla... Mi-e fiică** tare, **dar** atunci poate **n-o** să **mu** mai tem,.. Şi pe maica a **zdrobit-o cu** căidiul ciz- J **si răcneam şi eu, parcă voia sa ma ucidă şi pe.;**

Sae, **aşa era** de mînios... **Dar pe** maica n-a **ucis-o, a murit** ea **mai** tîrxiu **de** inimă rea,, Eram copiiiţu **mica tare,** dar, ţin minte,., ,

|

— Şi de ce, **Chivo** ? ce s-a în'lîmpîat ? ^ ,

—. Uţj uni înţeles tot, răspunse fata, privindu-ma cu un **zîmbet** sfios. Mama **a trăit** cu boierul cel **bătrîn... Şi** laica striga că **mă omoară** şi pe mine, că **nu-s** copilul lui, că sînt spurcată şi mă dă la **etni...** Am înţeles **tot.** Şi pe urmă maica a murit-!...

Eu o priveam cu nelinişte. **înţelegeam** acum **şi întunericul** din **sufletul puşcaşului, şi, poate,** şi **Simţirea mai** <!'**osebită** a Chivei. Dar greşaty tinereţii mele o vedeam nelămurită încă : **nici nu** puteam **s-o înţeleg** ; **cumplitele** Im.rrni neguroase de demult, totuşi, îmi trimeteau o &cL~ ri't' do durere din **mormîntul trecutul iii.**

fn.r Chiva, alături se gîndea cu ochii negri, mari, *na*~ irăeaţ.i. Deodată xiae cu glas moale ;

' .. ' maica a păcătuit cu slăpînul cel vecia al moşiei...
,V a avi, parcă-i nn blestem

fncfr'pu a vide ini oreindu-şi faţa spre mine :

.... Ladi, N3ı:ulîrtL nu-i nimic : poate n-o să mai alic eeaeru !

Si indii se ochii, pledrutu-ee 5-pce mine. ea. s-o sărut. i adora a ameţit de dragoste, pornii spre Sărăţeni câ- l in», jirîa lamina jif-botărită a '/orilor. f>i in minte «eo- t l , ' < a'.r-o aaamii de vis, răsări mama Chivei, o umane e.,;iilî;! Pojarului bătrîn. A *îost* alunei, demult, o dra- caiv poate semăna ca a mea, şi boierul a zdroDit vdd. i'.ara rearuşcare, fără să-şi dea seanin poate, . rein ae-ea.: zdrobeam " .... vbrţâ. vada se cei «ia a-a rai, i., e;o' â Mei edodalU nu mai erau.,. Ce putea tai

i i ' ? Ce pa tea ră sc irui

lai dd'dl, dragostei meie iacă nu-mi Hîdiipiaam.JIoate

• :. ■■■> *(h..* driade ale trecutului îmi stăteau la suflet ea îvuaă : fiecare clipă se Întorcea cu fericirea ci napu- , ..,-ită. fäaâduind un viitor care trebuia să curgă tara ..e,,;jt după cum fără [1] -"'1 îmi închipuiam ca ru je i Prăra tinereţii mele. Dar u- > ui a dinlr-un y*s : imiaa : ade înaintea ochilor icoana \ n torului, amanta ^«3pu,. înainte-mi, pînă în depărtări nemăsurate, in perdele ce --.ui, pe întindea Bărăganul drept, fată o ndicktura, r.M un a.borc. Călăream singur subt un ce.r nemargmu, a , ?,aoa şi cu neliniştea; an vait siao ani mingua vi aa i. < cava faţa.

Un canton, undeva departe, suna de două .
prelung, în nemărginire. Şi cele duitn raze îue raaoi. lui fulgerară spie negurile depărtării.

VI

Dragostea mea a durat pînă către începutul ta-uocn Veneam înainte de revărsarea corilor pe iezer. ^ ca un hoţ* ocoleam po d^p>-·.tic -■^
ginea stuiâriilor, şi, ca Inima *belîră, ax* îndreptam spre ascuiulşul euecocut. ie b.uo-.e r-tV^a pacea, numai din cînd în tonei trecea p.> ?us **un** fr> r.ţ't de aripi sau un \ f r-ud, sm^ura? ic. ooivu rea
,o?f ido, în rochia-i de f‘ rid., în gheic-r-i _ eu locaa
io,Le, pieptănata strîns *•...■ cc iţele în cununa. eu oemi lucind.[1] Cum mă alăturam de dînsa, zunootui j;, iu:nuia toată faţa, şi întindea spre mine ernîndoua mm: re CJ palmele întoarse, ca spre aparave.
Nimeni nu bănuia nimic. Locurile bătuse u" !' **lului** meu erau fără sate, fără oameni, — -- ■

■ d ca-
'i nu

putea să bage de seamă venirile şi plecările m **Spre sară** soseam **pe** drumul obişnuit şi **po?<** pr- |ă la crîsma **lui** Sandu. îndată fostul caporal ... ţ înainte cu ţuicile şi cu tutunul lui

.r fără" i
sărea

neică **Maian,** mu voruea despre cele mai **felurite** lucruri şi-mi **zmrnoa ovi£:iean** ver-bi Vînătorul **nu lipsea mciodata** ; **se moi dt^v-^e** fată de **mine** ; **pînă la** balta **şi** pînă **in** luncile **ce** ba.cn, îrni spunea **cîte** ceva **şi** mă întreba **ce se pelrcce** P^n 1«J“ mea asta mare. Apoi cum dădeam in ioeu, P-^», ceara amlndei, cu ochii aţintiţi, cu **urecmle** atenm ^ **mai** uşoare zgomote, cu degetele **pe trăgaci. Acuma - peam -să uit că el e** tatăl **Chivei.** Alaiuri **nu-i** niciodată, nici **n-auzisem** glasurile lor ame-iteemdu-^-..

Dar **iată** că **într-o zi,** după **ce descălecai şl** mirai **m** ci-îşmă, Sandu **îmi zîmbi** cu înţeles **:** parca voia sa-rxn

‘ ^ ceva **tainic,** să mă întrebe **un** lucru deosebit, şî nu *'ră?::* ■••.a. Marin, ia locu-i obişnuit, îşi desfunda ţeava !i! jî. îmi dădu **bună-ziua** cu gîasu-i îneci ş'-şi căuta de

■ Nimic nu putea să mă neliniştească. Dar domnul adu **Popescu voia să-mi** spuie ceva **şi nu** putea, **Totuşi,** zi pornirăm spre baltă, îmi **fseu un** senin din **oeui că-**

, puşcaş. **.**

î-’r-i fâcerm **felurite** gînduri. Poate **m-a simţit** cl sau j, Ei-rni da de veste **să. mă feresc** sau poate **chiar .1 căzuse la** bănuială. **O** nelinişte uşoară îmi **plu-p,,** suflet, şi **băgăm** de samă la toate mişcările **lui** :.*n,, Nimic deosebit. **Dezlegă priponul ca totdeauna, vMi cu**

ml strecură **lin** prin **ageleaşi** cărări ale pauariAor **trestii, şi încet** furişa **luntrea pe sub** bolţile sălciilor, i- c;”’-mi vorbi mai **puţin** ca **de** ODicei ; dar ut.ia, nu

î numai **acum.**

„ toarcere, **la** crîşmă, Sandu iar **neliniştit,** iar pai că f a .nea. **însfîrşit,** după **plecarea** lui **Marin, cînd** să p<_ **Coi'bu, se** alătură de **imne** şi ma **a unse** uşor *yis*

:.r :

— **Boierule** Niculiţâ...

— Ce-i, Sandule ?

FJ mă privi zîmbind.

Uite, ce-i. boierule : asl’ dimineaţa în r.ou, n-ai :.al dumneata cu calul pe Ia marginea catului* spre

—■ Da’ ce-i ? _

__ **Nu-i** nimic,.. Întreb. Vorbea un om aci, în drduînS, a> a **văzut...** Dar eu ştiu **cu-m** dimineaţa asta **n- ai** forf; a c;ica Marin pe baltă...

— **Nu,** n-arn fost.

— **Da’ cu** calul **ai** trecut ?

— Dacă n-aveam nici o treabă pe aici, dc ce t’a.c calul ?

— Apoi da, **asta spuneam şi eu** lui neică Marin, **c5** el întreba **pe** rumân dacă **tc-a** cunoscut bine... _ _

— **A întrebat** dacă **m-a** cunoscut bine **? Nu,** eu **dimvi neaţa am** alte **treburi ; nici n-am vreme** să vin la **vînat...*.**

— **Aa**ta **spuneam** şi **eu.,, Dar** neică Marin întreba în **truna pe** rumân,,. Omul **spunea acum** cit nu **poate şti, i s-apărut...** ,

”

— **Bine,** de ce **întreba ? El nu ştia** că **n-am iosl ;**

Simţii **că prea întrebam** şi **răspundeam** uşor. **Trebuia** mai **bine să curm dintrodată ciorovăiala** aceasta. **Sandu,** lot, **zîmbind.** mă **privea** in ochi. Eu, acuma, **tăceam.**

— Apoi, a:4a--i, boierule, **eu voiam** numai **să** ştiu..: AIU... Şi ochii lui **şireţi ai;** 1 **optau** parcă o mărturisire. **Eu** încălecat **repede** şi dădui pinteni **calului.** Iar pe **drum,** eu nelinişte, începui să-mi perîndez prin minte loate mişcările şi privirile **puşcaşului.** Apoi **mă** gîndit la Chiva, **la** xurii **do** dragoste pe care abia-i aşteptam iar **;** şi **iar îmi veni în minte** chipul lui neică **Marin... O mulţime** de **gînduri** felurile, **care** însă nu puteau să-mi aducă nici o_ho- **iărîre, nici nu puteau să-mi** oprească **drumul do a doua** zi **noaptea spre** Iezer.

Mă **dusei** şi **a doua zi, ca-n** totdeauna, **cu** puţinii **nelinişte,** cu **puţfnă grijă,** făcind **un înconjur** mas **mare.. Şi Chiva** aştepta cu ochii lucitori, caldă, înfiorată, **genaînd ca de** durere **cînd o stringeam în braţe... Neliniştea** sc **risspi ea.** fumul,

A treia zi **însă, cînd** Corbu **dădu pe ^obişnuita** cărare de **lingă trestii, începu a ciuli** urechile, li **oprii** descăleca!, **cu** mina pe **puşcă. Şi prin întunericul c-are** acoperea **locul,** prin **aburii** lăptoşi ai bălţii, **deodată** simţii pe **Chiva** mine. Mii cuprinse **strîns** cu **braţele,** fcă lipi buzele de gura mea, — şi tresării sub **sărutarea-i** fierbinte **;** parc* măstrăbatea. o **arsură,** ca şi în clipa întâia a dragostei mele.

îmi zise încet **punîndri-mi tnînilc pc umere :**

Stăî, nu te duce mai departe **; întoarce-te... Şi eu** numai ca să-ţi spun **m-am** repezit..,

Stam mut de încremenire. Ea mă privea **prin întuneric, cu ochii** lucind ; **parcă** zîmbea, **răsuflarea fierbinte inri** dogorea faţa.

— Ce s-a **îniîmplat, Chivo ?**

— Nu ştiu... **Ieri** taica a tăcut toată ziua şi m-a cerce- lat **cu ochii.** Apoi, **cînd** puneam **sara** de mmcare, a zis deodată : **Do ce ai slăbit** tu aşa ? de ce **eşti trasă la** faţă ? Ce **ai** ? **N** •-am nimic, taică, **ce** să **am** ? **Şi mi-a izbucnit Ia**

stngcle... Atunci a zbierat la mine : Mîncare **e** asta, «ri ce **e** ? **Şi m-a plesnit** peste **obraji cu palma, m-a** izbit cu pumnul **In** piept... **Eu** stam **doborită** ia **pămînt,., Ş -am** înţeles că poale a aliat ceva...

— Nu, Chivo, nu **te** teme... **Ce putea** să **afle** ?

Vorbeam hotăiit, dar diu adj ne mi *ne* suia un tremur in glas. **Fata începu** a plingo, **L.** întlu-şi fruntea în **piep-** 1 ni meu.

— **Ah ! dacă afla, dacă află,** — atunci mă **ztls-obeş'-e** •Vi **P2** mine **cu**

cizma, **ca pe maica...** Se **uita la mi"[1]'** t **i** ; **prînccnele** lăsate pe **lumina odfdu.** Dacă află, **roi**
i iă aruncă în Iezer, Nit-uliţă... Ah ! nu etiuosU p; dur eu ştiu, cu am
văzut !...

Lacrimile ei **îmi** ardeau mini ie.

Voi să mai zică ceva ; deodată **o** siniii tresărind, **în~ dreptîndu-se.** Mă **strînse** de după **cap,** mă sărută repede *tU',* două ori pe ochi cu geamătu-i uşor de dunu^- ş;i de **dragoste,** se desfăcu şi se şterse **în** negura care izvora ia valuri'aburii **din** marginea bălţii.

Eu îmi simţeam sufletul greu, plin de tulburare. Şi o uvîrebare, **parcă scrisă cu sînge roi** se **zugrăvea iuaurtea ochilor** : **E** adevărat ? Bănuieşte ? **A aflat** ? **Şi pe** *vmlul* **/orilor îmi veni un zgomot** uşor **de** paşi, de **glar.un,**

Bar poate a fost **o** părere. -- Ceva **dinlăuntru** îmi *tehi* inima, apoi mi-o strînse, fierbinte. **Ameţit, pusei piciorul** m **scară** şi **mă** avîntai **în** şa.

n ....rinş bolnavă de a afla

' ;-ª- 4 r ,,w, ne crî^ar. cercetam. pe puşcaş:
C'vceiasem cu ötu»"ye eu, 1T ^.Vir) n-o sa >
. ,, mT? nu era *mmic.* Ma gincic-r... -• _ . .
c; lucrurile se vor limş-.;, a.-..,a es.e ;

^ Î3SKV 5^ iU « P J »

'\--;vea & unt!©- v'*P®î ^ra .. :a. nţso?#
b!i-l : cu plp^n colţii lm,ii ii.
fmîWiîîele Ş1'?1 per-rc^te c« „e*r-,t tino, îi
-■>; pivele in Ireacăi, ca -tj*"- 5ntl,Sm ;
ir. apr. novMasa _o ,ojo : a. i-- .
in p=!™,-ă, " , n ţ r . „ :
A;vSz! ara c-"vn)mH;.<aţ. . ,^5 Printre

neică Ma^,;

***P; i, (■'p ? >**1-'0 **SU i ? :'- j-Glil „ ŢT-n**

îv V Şi ia 1-I,r'i;t- tf fetei «■ aur îriat,
,. v :-.i ac n.iuci :s-a = ^ " ; ' i v v v a v ,'C.
s-a 'iîe.
fo tcată l-..f mu\v~*i
v,;Ui ,r fi "încremenit pe cer un ^ - ....

I"*'v ' 7->-p vie vreme rea, neică Marine !... ^ ^ ^
vi^i.»;î '5":!e,.radun?sksle *'
lulea te înalţă piuze u^oa^e u- _ . ,raîczsru-
In asfinţit, nourii se SPMŞ ^: • a]e **arour-**
prin spoturi» ţiţr.esc uveu^e -

pnlai de flăcări. Balta neclintită **pare de sînga, pînă. Ia**
umbra neagră, depărtată a sălciilor. „ 4 ,

Luntrea **face un ocol mare prin** apele înflaca* - **îr.ret-încet**
lumina scade, pe cînd **lopeţile suna c^i -**
<> unde. Nourii în asfinţit se închid ; umbreie s i **(V:**-odată, şi **freamătul**
stufăriilor tace.

Ln **bitlan** .[1] in-
t;.'OCC cu fila3 de trîmbiţă. ^ w,,;
fîlfîind **rar pe** rtl
departe. **Din**
cînd în and
U S>a.i UU UUUU1V®. . 1 .
luntrea se strecoară prin marginea luncu^.. - *
■ ir. treslit. care foşnesc cu şoapte vii, îndtmuua--- , **■■r^îndu-sa. Ceaţa**
uşoară, ca răsuiîarea ca,da a ^ ,
;; £ a ierrrr;lui, ne învăluie încet-incet, şi lumina .
„t-'a ori vi erintre gene împrejurimile. _ . .

Nr-ic'i Marine, unde ne oprim ? Ar ii *am* ;
■"ra, rvil; raita.., . .T-,. ■;
Vinaloriii parcă a tresărit, dar nu s-a m,ors. r'r,,
■lumf'ţâ. Opăclnile bat apa mai cu putere.

Mergem în altă parte ? , _ ,
r? trn-- Şi eu deodată simt vechea neunire -
- -..n-iă dm adîneul fiinţei mele, spre mima sU-;nsa_o ! ra, Încălzită. Şi
mă gîndesc înri-o ucarne ue u..,^ rărea de dimineaţă a Chivei şi ;-pcuia pui e.-.a c, , -
,• rt aurind zvoană de glasuri. Şi vrwu sa ma nu- *
. întreb, inima porneşte batat graone, -- u..d ... . .
i ■. - ;-pa intrată în stuf se opreşte iatr-o co.rrr. a. *L»v -
, , ,■ *n* — si, izbit întâi îndărăt, mă **ritiic** şi eu ^ ^■ ■■■■
j"' namîntul plutitor, Intre plante de apa cunoscuie, v..;, i , cuir-us
cunoscut... **E** locul înUlmru ! Şi aeoda.a „ .- ,*u[:lh* mă orbeşte, mă face să
închid ochii, umcku. r--

.'

[1] Ai înţeles? zice greu Marin, **răsărind** ling,î •-2 *rjs*
rotunzi mă privesc şi ard. Ii sunt rasufraiea --V.-[1].-- i î : 1
t. De ce ini-ai înşelat copila ?
Fn cu pll,ca m dreapta, cu stingă în lungul tnjpu'r.i!, ,*-X:e ii* ceva
rece mă înfăşură, ca un şrrpe «î
f se ţ în jurul trupului. Şi înţereg,

se_ va petrece! îmi
rţvjn urechea aţintnâ y •• •> •■ . „i;p jp undo de la o
feMs r&r−ou ■» − *»"■

s-a şi stins.

T, S:^lKK M * "™"■ îrtreta,M noţ,e:

- I'nde-i Chiui ? tA-ai furu.

Jezeru

1 as străin parcă. jos, osie-

Im « kS f G.OO'.lcUv.l un }-y ■ •■■'-■' '•? , . ,..-j rv trnt"'-v : ;'• *

^ uuioralor - glasul îui

Th Â v tu,

Undc~i ? Co.-am nicut î ^o-a»n

^ ->r '-to.i» nfclintit' *;^ c:!"'v mă ai ffiful «.-a ălălal!:,

... Boierule L. ^uSrea, m-a sărâdi,

™ "l Clî.a n]Ui , i ciocoiui iar s-aiala !....Iar ş-a;

i:'3".'? }''' \ vf '!}\

Spune, ci no, de ce mruu runsiat

ŞuVSria^........................V., s,:o-

jv:i;: ;XVd<> ani stăoînită, o ura. mistui-

vunuo, mîr-ilo mari, noduroare, cu viîic.e cu

rrf.nUdite, mi se arată dcociaup cu ..//■^;1;;.^r;

i i f i mm. ow “"f;

nişte animale inumocoare ce~rm vo.

V. ..u ■ţal.Mc^. intr-un fulger de lumina, ca a.,,, w •

:;:;.r"aH:cnisde, dacii TUI plec iute ţeava arm,* u,^)

numai si dacă nu trag. —- tolUi.;;^ ....

vel Prinde gîlul şi mă vor stn\u :

Sî it>:wi nu ştiu cit a trecut, nu ştiu cit a^n^bm^Si^;; npbnue care mă împietrire * s.o^oaua

d;,,u>nunease̊ rnmiie ! P . 'rea a tos. o v,,mc. , 11'în câ;e privii şi în largul , .lui inluneco,, P-r u, nbu'rîj plin de taină şi de un întuneric crescut, în care lofţişi Se strecurau fîşii de sînge ; in care mâ^gîndii şi la Ohfva, care poate trăieşte, care poate-i întinsă cu braţele înainte în fundul apei negre, în mocirlă, printre ierburi...

Şi simţii naînile grele, şi văzui ochii răi, lucitori, ctre parcă mă ardeau ; ţeava se aplecă şi degetul încovoiat ai nunii drâpte tresări.

Un tunet lung, care cutremură admeile lunci bățrîne, oocjii. Şi mă prăbuşii şi cu ca într-un întuneric ncsfîr?:lt, Cînd deschisei pleoapele spre stele, lingă mortul cu ochii neclintiţi, albi, simţeam încă în jurul gitului stnu- ioare.a uniri arcan de fier.

(MOVMîfn'U!* VSUÎ covn,,

O UMBRA

Cînd am pornit din laşi cit trenul, vreme buna. guideam, nu tocmai bucuros : Are haz sâ petrecem un Crăciun scc ; de-acu, tocmai la Bobotează dac-a ninge. Cam pe la toacă, însă, începu a fulgui mărunt, măruţii, ca o bură de ploaie. Un om de lingă mine zîmbi şi-mi *v.u<c* bucuros, parcă eram vechi prietini,

— Să ştii că are sâ se puie omăt,

Pe fereastra vagonului priveam cum fulgii^ sporesc, cum se învîctejesc, cum cad apoi lin, cum ţes pîrist uibu pc cîhapii, pînă la pădurile negre de sub pîcîa zării,

M& cobor din tren bucuros, mă înţeleg repede c-sm !>îr|ar, aburc pe capră sipeţelui cu cărţile ***şi*** cu albău™ i ■n<3, _ şi pornim. Aşa, cam pe la zece ceasuri din noapte, taîl gîndeam eu, ajung acasă. Tata poate a adormit cetina **gazeta** ; dar mama de bună-î-;amă că-i trează. Cînd a str.'ga birjarul la ponrtî, am să-i zăresc umbra, prin perdelele

luminate ale geamurilor ! caoul mi-am vîrît

îmbrobodit bine m gdgi caPa*' " \ hîriirul mlnile în mînici, m-am

sţdns cum am putut , ^ ^

întruna îşi îndemna cau şi-i 4 o Îînâ

1:1 W-fi "î: 'p-SenCV din Cînd

S "o mgh=tA îmi intra prtatre gene

si srâops «*<? --BS

OÂ'cS^ada .ni sc părea că se cern pe gg^M*

-S* ™*Z?ctrw* m5 înspre i^riârj

"'ÎT toqhcUe, Kră lumină. Mi se IngwdM

de zăpadă măruntă ca năsipui.^ ^ Toimi1r°ti Bir*
Odată cu înserarea, intraram m sat ia - fnta
i0rS p£ea foarte obosit *i
î-.-şmci se opri, sări de pe capra şwm ^,.e
Jupta Avrum, stăpinul prada, începu
S SS'pScfS^^ce^, ni

nimica. . „ *
" tu ESi ţ răspunse «nul .pd,-
o-n =. caii lui ; dd-acU nu-i chip să mei gem *vcia* * .»
Fr "le'sa ne apuce viscol, şi mai avem o buca,a 1 dw

Voism să mă înţeleg cu el, să-l fac f, s j4bif-4eteiS" jv-oilă — dar ori
îi vorbeam lui, ori aş fi voib^t + • - ' r<>--u» « . * *w*
r,r>7pri • cp iiită m Eutci
tot una. Parca mei nu m-ai^ea sse cu amîn-

tfssrcsA- - "iupin

'.rnrn, apropiindu-şi barba lui neagră de barba roşie a iar începu a se tîngui, iar părură a se certa; aceea birjarul se retrase, şi, din, crîşniă, auzii durui- u vocilor pe poclişcă.

— - ; • trage trăsura sub şopron, îmi zise jupîn Avnim
■■■, re, clipind din ochii lui fără nan i i W-.»te >â
maf departe,.. Poţi sa mă crod r< 1 :v .'v, *
v \yae-i sâ sLai peste noapte aici... Ai ct ı t, . i ui.. "

Vod^am ••a bine că n-am co face. Dacă m> poate omal,
■; Toi uşi am început să fae o gu.ă, o larmă de c:n
. iaL do mă miram eu si3'4>'r f. and aa-ani lacut ana Birjarul se apropiase da n.-.â ?i la glasul meu
.'.at re trăsese îndărăt, carcă-şi adusese anume ca r.vu e aavj do regulat în. şopron; japin Avrum se iaca:a : • *i-o* învăluise în nepăsarea lui, ciupii tejghea ; rar

rai care intrau şi se scuturau, dupăind, de omăt, sa e-Laai lîri.qa uşă şi mă priveau miraţi. Dar un tînăr_ca ,-ue. seminarist, cu puf sub nas, are multă îndrăzneai:-. ! ,<n moşneag îndesat şi vârtos, după ce-ş,i bau păhuresal v-rachiu, şi se şterse la gură cu dosul palmelor, zise cu
■ în care străbatea o răguşeală uşoara :

— Iaca. jupîne Avrum, noi nu ne temem, cluar daea-i . . ums rea...

Jupînul nu răspunse. Clipi numai din ochii fără gen?. \k.sneagui îşi scoase luleaua şi suvacul.

— Chm i începu el iar. Dumnealui, — şi făcu semn cu i a pul spre mine, — dumnealui se cheamă că-i om cu s *.traj.* Iaca. dacă nu merge cu *berja* lui, merg eu cu sania mea... Am eu doi cai buni, şi pînă la tîrg nu-i departe, i v,;ta un ceas, două, ajungem... Dă celuia ce i sa cuvine, i.îic îmi dă ce mi se cuvine, şi iaca treaba făcută ! Eu de \ a;e ca asta nu mă tem ! De ce să mă tem ?

După ce-şi desfundă pipa cu suvacul, şi-o umplu tac- ti.Tjs cu tutun, pe cînd eu tunam Împotriva ovreiului şi cinsteam bucuros cu moşneagul un păhărel de rachiu de săcărieă.

— Cum le cheamă, moşule ?

__ Cheorshe ! Gheorghe mă cheamă. Gheorghe Catar-

i Apoi (fustă încet din păhărel. Chm ! apoi aista-i ra- thiu boieresc.,. Noi, ştii, nu prea bem aşa raemu; noi, rfl mai tare ; dnd torni un păhărel se cijeahia ca~p «%tne gîtul ! Eu, s;Hi spun dumnitale... Jidovului x-a fost frică, da' ou te duo ! Intr-un ceas, cel rmnt ooud, (.-■ti în tir."... Da' eu, drept să-ţi spun, moi ut\;.'al a a:? bea un rachiu de celalalt mai prost, de-al r.'.-so,,.

Fram împăcat acuma. Moşneagul îşi bău t-âuuvlul şi re duse s-aducă sama. Birjarul meu îndrăzni sa mire m *vîf.mă si să s-apropie de foc, trennmnd ; jupm Avium Smi puse dinainte ceva de gustat şi o sticluţă ca vm, *şi-şi* desdeştă gura.

— Asa-i mai bine, îm> ' >1 zîmbind ; moşneagul are vai buni!.. Ştii, el n-are *u*< "ov, e om gospodar, e dascal nici la noi, dar acu a avut «iţa un gust... musul, dl î,a vezi, n-are să ţi se urască..,

— Apoi da, moş Gheorghe are el aie lui... L om umblat zise unu] din săteni.

încălzit, îmboldit iar, m-am. îngrămădit în sanie. Moş Gheorghe se aşeză alăturea de mine, învaUi ni cojoc ţi *ca* suman pe deasupra. Puse mîna pe haţini.

— **Hi** ! **zise** el **domol.** Apoi **întoarse** spre **mine** capul *:* **fttmnnata te-ai aşezat cumsecade** ? **Nu de** alia, da **pe** nu-i bine să te i'oieşti, că te ia frigul. La drum, **tre-** ă stai nemişcat... Hi, mînzule ! Cînd veneam, nu „aim.se cu popa. — încotro, dascăle? — la. *z'-c,* nrins să duc pe un flăcăuaş pînă la tîrg... *i,m* văzut ea-a *cm* cu coraj. De ce să-l las în mijlocul drumului ?... Hm *:* Dumneata vii de la învăţătură... am văzut eu... Poate vrei să le faci preot,.. Ei, vezi ? Cum să te_las eu aşa ? doar oameni sîntem. Jidovului, se cheamă, i-a icsi frica... £a **putea** sa moară pe drum. **Cu** aşa tovarăş, adevărat că te rnînîncă lupii...

Sania luneca bine pe zăpada proaspătă. Cum trecurăm **de jitărie, vîntul** începu **să** ne spulbere. Dar moş Gheorghe avea **cai** buni. îi îndemna cu glas **blînd,** şi simţeam cum **spintecam vîntul** cu **repeziciune,** cum lăsam **în** urmă ilntlni, case singuratice, ţoale locurile cunoscute, **pe** care, acum, prin întunericul **mişcat'"'** îe zăream.

Moş Gheorghe mă ispiti o vreme des} n (.oală, despre cei cîe-acasă, despre ce se mai aude prin * după aceea, din vorbă în vorbă, prinse a-mi istoriu d . i>' o Letîm- plare a lui cu lupii, o îniîmplare lungă ş\ '.-u uscată.

— Faca aşa... vorbi el, după ce-mi spuse toi, cu de-n-
m n :ul ;. ce crezi dumneata, diliania-i rea.,, cînd Dâ- t m .e, numaidecât iese la drum şi sare ia om,,. Da[5] se meama. că atunci era o iarnă tare... be... he ! şedeau troienele cît casa ! De mult n-a mai fost aşa iarr u, ia
.icolo, oleacă de pospai ! aista se cheamă omăt ? Atunco i!e abia puteau înota caii !

Bătrinul părea foarte mulţărnit de iernile din vremea '■(T’f\ <-i fUn înmlădierea cuvintelor p.iyî"ur·d''a un uesp;eţ n *r 1"* n pentru începutul de viscol **c** n». io împre:n-ru m v ‘ i ri de zăpadă, pentru vînlul u care sulia
prm noaptea pustie.

După aceea un timp îndelungat tăcu. Sania alerga prin zbaterea fulgilor ; caii lăsaţi în voie fugeau pa drum cunoscut; stilpi la marginea drumului, la canele de poduri , păreau umbre, se apropiau de noi, ramîneau in urmă pe zăpada albăstrie. Un pîle de copaci se arătă cu reţeaua uscată de ramuri tremurînd, şuierînd, fîşîind în năvala viatului.

— Aici **e** Dumbrăvioara, gîndeam eu ; de acum nu mai avem mult pină îa han îa Şindilita.

Cunoşteam locurile. Caii **se** năpustiră la vale, pe **drumul prăvălatic,** printre viroage îmbrăcate cu tufişuri. Moş Gheorghe **Catargiu** mormăia mulţărnit :

— A~a-a-a ! Hi, Mînzule dragă ! Hi, Cîrl anule ! Hi, băieţii moşului,,. Cu voi merg, măi, pînă unde se bat munţii ir cepele !

Tucu deodată scurt. Il simţii strîngînd cu putere hăţurile ; caii cotiră şi se opriră, parcă-i răsturnare cineva unul peste altul. O umbră sa ridicase din tuie.

Ua glas strigase fioros, răguşit ; zărisem scinteierea unui baitag, iuic. ca o ridicare de pleoape pe ochi mînioşi.

Mo^ Gheorghe izbucni llr.gă mi.no,

— Care-i acolo, măi ? Şi plecindu-se, frărninlîndu-se, vir! numi sub cojoc.

— **CV** vrei ? strigă el iar, îndesat, cu glasu-i uşor ră- gu.be De sub cojoc scosese un pistol lung. lureesc. .luzii *du* doua ori ihcamrea oţelelor.

— bb.î i na i urlă deodată omul de lingă cai şi-şi in- d‘'-'p‘ă prin întuneric trupul uriaş. Nu trage, cu-ţi despic ţcaeui capului !.,,

itu încremenisem. îmi jucau fulgere negre şi verzi pe dinain'ea vederilor. O clipită închisei ochii ; moş Cneor- ghe iniinse bracul.

— Lîi'-ă pistolul, moşule... auzii deodată un glas nou, muiat. Dumneata eşti ? Unde te duci ?

Un român nalt, bine zidit, sta lingă noi, cu baltagul pe umărul drept, cu cuşma dată pe ceafă. Obrazu-i era a.seuns ca subt un val de întuneric.

— Tu eşti, Petrache ? întrebă lin moş Gheorghe. îşi vin în chimir, sub cojoc, pistolul, apoi îşi **înălţă** capul : Măi Petrache, măi băiete,, ce **vint** rău a dat peste tine ? La asta ai ajuns, tu, **măi** ? **Să ieşi la drumul mare,** să **tai** pungile oamenilor, să le **crapi** capetele ?

Vîntul care venea din largul cîmpiilor răsfira pletele lungi ale necunoscutului. Caii suflau greu. Eu stăteam neclintit, nedumerit, înfiorat încă.

— Moş Gheorghe, zise încet omul, aştept pe *preceptu l*

----- Pe *preceptu* ? Da’ ce ai tu cu el ?

^ **Moş** Gheorghe, rosti domol românul, am **eu** eu drasul **o** socoteală... Moş Gheorghe, **am ajuns** de nu **ştiu** i-e ce **lume-s...** Iaca, **s-apropie sfintele** sărbători, **şi** la **mine** nu arde o luminare ; şi mi-i nevasta bolnavă, şi mi-a sau- nt băieţelul cel **de** trei ani **în postul ista...** Iaca, acum trei nîe, **a** venit **ş-a** pus Rjîna **pe văcuţă, mi-a** luat **Q©jocul,** : **jşte** lăicere, **şi eu nu** eram **acasă... Mă duc** eu **la** el. îl **în**treb, — ce ? **zice, să** te **cari** d,e aici. **că** am o puşcă, trece prin cinci **ca** tine... Iaca **aşa,** eu am copii **şi** nevastă, pine i u s-a îndurat Dumnezeu **să** ne deie anul ista, ce aveam. >.:/i-a **luat,** şi **zice** că **şi Viaţa mi-o** ia... **Ca** pe **un cine, zice,** ;:m să **te puşc** ! —• Omul se opri o clipă. Parcă gemxi. — îv’oş **Gheorghe, Dumnezeu să mă ierte, moş** Gheorghe, **da*** iu; intru cu el **în** păcat !... S-a dus la Iaşi, şi trebuie să se intoarcă. Il aştept. **Acu am** crezut că vine **el.** Da’ tot **tre**buie să **vie.** Şi **vreau să-l** judec eu, că altcineva nu se **Klseşte** ! — Iar **se opri un** răstimp. **Parcă** numai pe mine :.i a **asuprit** acu., **la** vreme de iarnă ?... Un sat de **oameni uevoieşi** l-a rugat. El **nu, că el** are o puşcă, dă cinci focuri şi ne omoară pe toţi ! **Aista-î** *preceptu,* moş Gheorghe... Feciorul lui Ga **vrii** Mînzatu ; **tatu-săU** era de-ai ndştri, de omenie ; iaca, **fecioru-său** umblă în straie nemţeşti I vrea să ne puşte !

O mînie întunecoasă pătrunse încet prin liniştea **vor-** Mor **dinlăi. Omul rostea o hotărîre** nestrămutată. Parcă (pe patul morţii şi spunea tot **ee** avea de spus, o dată, **jvntru veşnicie.**

— Măi **Petrache, grăi** moş Gheorghe, şi vîntul îi **f .ira** \ ‘jrbele ; **lasă-1** în plata **Domnului,** măi băiete ! Se cheamă [1]ei o omul **stăpînirii.** Iţi **rămîn** copiii şi nevasta **pe-dru-** uri, **la** vreme de iarnă...

Vorbele celuilalt fluierară prin jalea **vîntului :**

—■ **Moş** Gheorghe, mult amar am eu în mine. Dacă

i : [!].*-ţi **cunoşteam glasul,** poate **tot** dam **cu baltagul ;** aşa **ajuns, de parcă îs duşman cu toată lumea ! E-he !** de
eînd rabd eu ! Is plin de venin pînă-n gît !... De-acu în noaptea asta, pot să zic că toate au să se sfîrşească...

Pe mine parcâ nici nu mă văzuse ; iar eu nici nu ştiu dacă am suflat.

Moş Gheorghe **Cataragiu tăcu şi** rămase cu ochii **îna**inte aţintiţi **în întunericul** depărtării.

Străinul oftă adînc. Zise apoi blînd :

— Moş Ghedrghâ, să iei sama la podeţul de dcvale, din dreptul fînlînii. Să lăsaţi caii la pas... Este o bîrnă putredă.

Bătrînul de **lîngă mine scutură hăţurile şi caii porniră. La o zvîrlilură** de băţ, **bătrînul** strînse **fvîielc** ***şi*** **întoarse** capul r

—- Măi băiete, **suic-n sanie** şi **hai cu** noi.

Din **urmă nu** răspunse **nimeni.** Se **zărea prin viscol** numai o umbră **nelămurită,** neclintită.

— Poate-a **da** Dumnezeu şi **n-a** mai trece **în noaptea asta; vorbi încet mo? Gheorghe, şi-şi îndemnă iar** caii. **Se** cheamă că dintre ai noştri s-a ridicat, **şi** de **zece** ani aşa, **iurar** aşa se **poartă... Ca pc** vremea grecilor... **Bine,** ştim **noi eă-i** îe.t':e... Ş-acela, **Stătu, cere, — da' trebuie să mai îngăduie," că l'are-i saracă şi năcăjită lumea în ziua de azi...** Iar **intoar.se.** — Măi **Petrache, măi !** N-auzi !... **Măi** Petrache !

în urmă, spre **dealul** singuratic, se **tînguia** viului **în**văluind **cernerea** zăpezii. **Omul rămas în pustietate nu** răspunse **:** noaptea-i învălui **fantoma mută.**

—- Vai ! lume **am&rîtă !** şopti bătrînul. Cine ştie ce-i în sufletul lui !

Ea podul din vale, din dreptul **fîntînii, moşneagul lăsă** căit[1] la pas **;** după **aceea,** pe'drumul **drept, le dădu drumul** în fugă **iute** prin **bătaia vîntului,**

Eu **întrebai intr-un tîrziu :**

~~ De **unde-i** românul **ista ?**

—- **Ia** de **aci,** răspunse bătrînul, din **satul** din **vale...**
Casa **lui** e **la margine : s-ar vedea unde-i,** dacă ar **avea î>:a2orniţă.** Aşa, zicea că **nevasta-i** zace bolnavă, **prin întuneric...**

Deodată mă simţii **cu sufletul trist, apăsat** dc **o amară greutate. Cu cîteva clipe mai înainte un om** rostise **cu** iţreii **cîteva cuvinte ; a stat lîngă mine, m-a** atins, acum **rămas** în **urmă, la marginea drumului, cu baltagul iui, .'"itrpiîwl, pîndind. în** vorba **lui.** nu pătrunseseră **.';tri<jăte, ..unisem** vorbe **blînde, ora un om** cn **toţi oamenii,** cum **în mute** zilele **întîlneam** ; **—** şi parcă abia **acum înţt** lem **ă omul acesta aşteaptă cu** baltagul lui ca **să** verse [v]
■' ' **I** Nu **puteam** pricepe **cum s-ar** putea **întîmpla a**[c] i **t -** va. **iu** puteam

pricepe de ce tace moşneagul **lîngă** mine, cu •nciiri'äinii-ie. Neliniştea **tot** mai grea' mă cucerea, cu **cîfc ■tulul se** Întărea, nemilos **; ş-un fior** de căldură **mi** se **sui** -ină **în creştetul** capului, **se coborî în ochi,** sub pleoape. **.Y-neţit, mă întorsei spre moşne&g.**

— Moş' **Gheorghe,** ce facgm ?

Bătrînul oftă, aşa **cum** Oftase şi **Petrache. Nu-mi** răs- ••.'•iirje. **Puse** mîna **pe bici şi GfSi) arşi de iuşcă, fugeau jşyin**

Mi.uneric, prin **singurătatea dramului.** Departe îneă^sdn- ;"iau luminile hanului celui mare de îa **Şindilita.** Voiam

• i mai întreb ceva pe bătrîn, dar simţeam bine că era **ho-**

• **-u'ît** să tacă. **Mă** răsucii **şi prMi** în **urmă.** Prin **întuneric ' remurau** vîrtejuri de **nea ; vîntul, venind** din **depărtări** .5 **trednd în** necunoscut:, **fîşîia fără hodinâ.**

(VREMURI DE BEJENIE, **1M7)**

CODRUL

Ea ştiu de la bunicul **Manolc** multe istorii v*'ii **Deş-** «•jitu el din cînd în cînd lumea lui, a tinereţii, * d-iumtă în eşnică 'inişte, — şi totdeauna cînd vorbea, jtni aduc ,minte, pîlpîia în sobă focul şi vini: de toamnă se strecura **oftând pe la ferestre. Cum povestea el anume nu pot să ştiu** ; **acuma** nu-1 **mai aud** ; căci s-a călătorit **şi** bunicul **spre lumea** umbrelor. Mi-a rămas totuşi ceva în suflet, **şi p|,rca răsună în** mine, **în** singurătatea ce mă impresură, din **cînd în cînd,** glas domol,, — şi se deşteaptă fantome.

Şi-aşa — îmi spunea parcă bunicul Mafiole — am cunoscut **eu** *atv.ncea,* încolo, spre munte, pe un pădurar pe care îl chema Voinea...

Codrii Anlileştilor stăpîneau o întind..Te de cincisprezece mii de laici, erau codii Lătrini, .codu rK :;:ră'.MU.i!i ; şi pădurarul Voinea avea la o margine, in Pr.~.a<::a iui Ion,

o căsuţă ; şi subt un şirag de mori. în vuleică, vreo zece stupi, Pe iîn^â şiragul de meri şi pe lingă stupi se sinecura prin iarbă pîrăul Cerbului. La o parte era ş-o îîiv.ină veche cu cumpănă.

— Vezi **dumneata,** zicea Voinea ; căsuţa am făcut-o eu de iznoavă ; abia se mai cunoşteau nişte urme: de păreţi de bîrne. Da' **fîntîna** am găsit-o aşa cu apă limpede ca lacrima... Tot Fîntîna lui Ion îi zice... Şi Prisaca lui Ion... si colo, lîngă pîrău, era loc pentru ştiubeie... A iei a stat odată unu Ion... dar nimenea nu-1 mai ţine minte... **nimenea nu** poate şti **ce** fel **de** român **a** fost... **A** trăil pe aici, şi pe urmă a murit...

Şi **Voinea, om scund, cu** mustaţa neagră, **se** uita în ju- **ru-i la** toate şi

rămînea apoi cu ochii nuci **pironiţi** spre întunecimea pădurii, parcă **se** gîndea la altă viaţă care a fost odată pe-acolo, parcă **se** gîndea îa **Ion** acela, care cine ştie ce suflet de creştin necăjit **o** fi fost ; pe urmă deodată întorcea capul **şi stătea privind spre nevastă-sa Măriuea.** Naltă şi subţirică, **în catrinţa** de lină, strînsă tare sub **sini** cu brîu îngust, cu cămaşă albă ca helgea, se strecura pe uşă **şi** trecea fără zgomot **prin iarbă, spre fîntînă. Cozile** strîns împletite şi le lega totdeauna în cunună. Era altă **la** obraz, parcă bolnavă, cu ochii **trişti.**

Odată l-am întrebat **pe** pădurar :

;— Ce are **nevastă-ta, Voineo** ?

— Ia, **ce să aibă** ? **n-are nici pe dracu** ! Nu ştii **dumneata** cum **îi muierea ? Ş-o urmărea cu ochii lui mici ca r'-.Hiă picături de** păcură. **Căuta apoi să-mi întoarcă de**

in nevaslă-sa **privirile in altă parte** : — Iaca, vezi ştiu- **ioie-e acestea ?... poţi zice că-s nişte cetăţi a mu şi (Mor... i.'u am** prins aici, **într-un** copac, un roi, **ş-acu** ian aiî-ă-te *C* **smneata** ce de-a **albinărit** ! Ce să faci ? **îşi** mai **îndul- : "şie omul** sufletul din **cînd** în **cînd şi** c-un **aram de** taiere... Face cine cum pcate...

Cu cofa **de brad,** Măriuca **trecea prin iarbă spre** casă :' intra pe uşa **care** însemna **în lumină o** pată neagră. 5 -iniştea plutea peste marginea aceea de pădure, liniştea î **'/>ară pe care o tremura** parcă **strălucirea** luminii ; şi **t;** :.-ea **frunzişul nesfîrşit. «Nu mai bătea inima cadrului *i* erau** priponite **şi** vînturile...» Pîrîul curgea **fănmînd** ">:::aina şi clătea uşor ierburile şi florile şi treceau albine p; in **soare ca nişte seînteioare de** aur. **Şi mi se umplea** :[1] ‘letul **de pace,** acolo, **într-un colţişor de** lume.

Treceam destul **de** des **prin** acele locuri **cu** afacerile :.HNe : ba **pentru lemne,** ba pentru **brînză,** Ia **cîşlărie** In i *A ana* **cea** mare **dinspre Solomoneşti. Mă** duceam **cile-** şi **la pîndă de căprioare în** inima codrului. Şi aşa îmi ; .r.u **drumurile, că mai** totdeauna mă întîlneam cu Voi-

■' a şi la întoarcere **mă** opream **o ţîră** în nrisacă de rnă bo- **■îc-ara pe prispa** căsuţei **şi** mă **răcoream cu apă limpede** ! **■■**•3 Fîntîna lui **Ion.**

Şi-mi era drag tare mai ales **adîncul** codrului »,

;o.:ul lui cu piscuri pietroase. Acolo, **departe,** î; **e**

rîne cernea umbră ca de amurg şi rar ciie-o iioare ■' :• lumină se întindea vie, strălucită, pe covorul ni o. **de** de **coloare** gălbuie, **dulce-strînsă.** Paseri nu zbur;., ,j, nici î. **-.rjungeau** pînă acolo: le spăria întinsa singurătate.

1 **.'răul Cerbului sărea pe trepte sure de s linei** şi **i'mpraş**

ii a lacrimi **de** pietre scumpe pe muşchiul gros, verde în- **i-Iiis, al** malurilor : **tremura cu zvon moale, neîntrerupt**;

***şi* în zvonul lui, în singurătate, pe oglinda mişcătoare &** unciei, cîteodată, **dinlr-un. tufiş, ca** dintr-o **hrubă de întu**neric, **răsărea,** neclintită, **ca tăiată**

din lespede, o căprioară **cenuşie, într-o** mişcare **gingaşă de oprire.** Altfel era
o tăcere aşa **de grozavă : mă** opream **şi** dintrodată îmi auzeam bătaia inimii în coşul pieptului. Rar glas de **cotn** tremura departe **şi răzbatea** pînă la mine înăbuşit, **trist,** ca **difa** fundul **pămîntului.**

Treceam printre fagi uriaşi încărcaţi de jir. Eramjn- tovărăşit uneori de Voinea, **Tăceam şi eu, tăcea** şi el, şi **ne slrecuram printre tufişuri, pe** potcca umedă, **înecată în bogăţia de** verdeaţă. Cînd dădeam la **margine,** creştea lu**mina** şi **se auzeau spre** cîşlărie **tălăngile vacilor boiereşti.** Sun'au lin cu sunete felurite, unele joase şi altele tot **mai** subţin, **o** scară de sunete dulci, care **picurau domol şi** alergau **ca un cintec depărtat şoptit încet, şoptit uşor de** clopote melodioase şi nevăzute.

într-un timp, **pe vremea** aceea, pădurarul umbla lîngă **mine cu ochii dus! şi cu faţa** brăzdată **ca de un** năcaz **mare. Avea** ceva de **la o** vreme ; mie nu-mi spunea, dar **bagarn** eu de **samă. Mă lăsa** uneori **la cîşlărie, ori în** mijlocul codrului. **si se** Întorcea : -- Apoi eu mă duc **oleacă** puia acasă.',' . Am uitat să spun ceva nevestei,,. Daca trece boierul, să ştie **ce** răspuns să **deie...**

Se **ducea. îl zăream** grăbind **tot** mai **tare pasul** spre lumina slabă dintre arbori. **Iîăt** tirziu **sc întoarceri, in«i** găsea Ia locurile **de pîndă cu** puşca gata **;** se aşeza şi el lîngă. **mine, gîffia un** timp **de** osteneală, după **aceea** se liniştea **şi rămînea Hngă** mine **aşa de** tăcut **şi de** nemişcat, că **de multe ori uitam** ele dînsuL

Nevastă-sa, Măriuca, era tristă şi **slabă, o zăream** cîte-’ odată **cu** ocini **plînşi.**

într-un rînd m~Stm înlîlnit cu boierul tocmai cînd ie;**ea** din prisaca **lui Ion,** calare pe calul lui negru. Mă cu un nmbet pe faţa-t blinda, barbatească şi ma înucuu .

t’-ai văzut pe Voinea ? l-am căutat şi la cîşlărie şi

11 **a 1-ara găsit,.,**

Uti. ştiu ce i-ara răspuns. Pe Voinea **nu-1 văzusem. Mi** s- r; plh.it că nici **n-a** băgat de **samă la ^vorbele** mele ; şi **-a** sJdtat **puşca** în **spate, a îndemnat calul cu pintenii şi s-a jmn** lumina **lui august,** pînă **ce s-a pierdut prin** bun- iulilc **din marginea pădurii.** Cinele, **nedespărţit tot- de slăpînu-său, un** cîne mare **roş,** cu părul lung, .u/ea *Zh* dreapta **şi în stingă catului şi** străbatea prin toate *livrimn*le mărunte. **într-un ti** mu, după ce **dispărură** cal ,: auzii bălaia **puştii, adine** răsunînd, **clocotind din ana în** poiana **î am** înţeles că a dat boierul peste **ier-** 'i s acesta **era** vînatul lui cel **mai** plăcut de-o **bucată**

< '. vrei^e.

Bar cum mă gîndeam la supărarea nevestei **pădura-** i -.Vi, îmi veni **deodată In** minte **şi lămurirea lucrului.** Ce
[1] vJ)"-<■- aici boierul ? Iar Voinea de ce se repede aşa de
^î'a'ucasă ? Trebuie să fie ceva la mijloc, iîi amurg, **după ce conteni picurarea** depărtată **a do-** în poieni, după ce aşteptarăm zadarnic gâWşi Ia i •■;!.€3ca Hoţului, ne **întorceam,** eu şi **Voinea,** <!& puştile **în** -i-atc. Şi eu.m mă **necăjea** gîridul **de peste zi,** întrebai pe - -aurar:

Azi n-ai fost pe la **cîşlărie, Voineo** ?

Nu. da' ce-i ?

Tc-a căutat boierul.

*- Care ? cel **tînă'r ? cuconu** Enacacbe ?

■ * Da. .Şi zicea că nu **fe-a** găsit.

Apoi nu, că eram încolo dus, spre Fundeni...

Cn.. timp tăcu ; Iumnia scădea ; o adiere rece se sire- i. ; a clin pădure ; ne apropiam de pîrău.

'voinea întoarse spre mine capul;

™ **Era** cuconu **Enacache** ? **Apoi** cine putea **să** fio ? ca cel **bătrin** nu **se** mai urneşte **de-acasă...** Şi-n **pri-**

■ .. v' ■ o-a! intîlnit cu dînsul ?

■<- Da, în prisacă,,,

Păru că' se gîndeşte un timp, apoi zise cu glas scăzut I

— Hm ! cine ştie Ce avea sâ-mi spuie._ _ _

Mă uitam la dînsul cu coada ochiului. Curnpănmdu uşor într-o parte şi-n alta trupul, păşea liniştit ca d obicei ; obrazu-i ars de vînturi, cu mustaţa de eărby.ne, avea blîndeţea şi liniştea tristă de totdeauna. Iva putea, să fie nimic. Ce putea să fie ? Omul era liniştit.

Ş-aşa mă duceam eu des în Prisaca lui Ion. **J£ă în- demna ceva ascuns din fundul fiinţii irisle spre Iv^oiidcS) căci eram Sn floare pS atunci şi mă ademenea** mtr» **acolo şi năcazul ei pe care nu-i pricepeam. Şi mă cl.e'** [1] **- Mai ales pădurea bătrînă, pentru care aveam o dr*.; t aproape bolnavă. în margirjpa desişurilor negre, Mt-^ca** părea **mai naltă, mai subţire şi mai albă** şi **V '-a citoodată neclintită pe gînduri, cînd umbrele i*.** cresc, părea **o fiinţă care nu-i din lumea** acea&..a, — **u. taina** singurătăţii **închegată şi din aburii** codrului. Şi şoaptele **frunzelor păreau în adevăr** ţremuraiea **unui** suflet; **creşteau din arbor |n** arbor, **clin** ramura m **ramură, scădeau, se depărtau,** spuneau ceva **neînţeies> ceva foarte vechi şl foarte trist.** Şi **cînd tăceau** boiţue **netur- şite,** parcă **şi sufletul din mine tăcea, sta** neclintit, y **p •**
tînd : n-aveam bucurie, **n-aveam** durere, **^intruro p** **ui**

nesfîrşita fire, în marea bogăţiei p&njîntului. Iar a sărea **în murmure şi-n** oftări codrul, **ana *weti*** t-a crească **si să curgă valul vînturilor, fiori grei îmi** j;* **leau sufletul,** un cîntec **înfricoşat pornea** în mine, care prevestea şi cerea iubirile unereţei, Aş.î; ^ ■ ■■ ^
odată m-a prins la căsuţa din poiană, — şi Vointa p- **aurarul** nu era acasă.

Parcă **voiau.să-şi smulgă** rădăcinile din pămpt frărnîntau plopii cenuşii de La marginea **poienii** ; **gii bătrîni se** cutremurau mînioşi, **se** aplecau prc. **_ *** şi **iar se îndreptau, pe cînd** printre **ei,** ca **pe** nişte câri-,i **gne-** ţoase, **din inima codrului, zvîcnea cu vîrtejuri, cu irunza** spulberate, **cu găteje, mînia furtunii. Un** zvon **greu**
tea tetre nourii negri şi poiana frămîntată ca de spaimă
{•■••(•stea ca o buciumare prelungă ehenflnd spaima am -rp,c. mohorîtă, înăbuşită de pulberi răsculate. Aşa ,T;vseu bubuind buciumarea pădurii, învăluiri dese_ de
■ t-e abătură, duruiră uşurel şi la geamurile mici, se
(.«t 1, — şi deodată, ca o mînie care osteneşte, cu
i-'i&i de 'uşurare, se alinară adâncurile, şi soarele stră- ,deodată orbitor în toată poiana.

1-sii afară, pe prispă, cu nev&sta pădurarului. Impreju-
• ■ *'-Ihî,* neclintite, rîdoau în lumină ; o albină fulgeră *ca.*
/ir d.-' aur ; o gaiţă trecu, cu penele-i albastre lucind ; .. . -v'riă începu o ' frântură de cântec răsunător, apoi tăcu •;î;'Hă : si liniştea se întinse ca limpezimea unei ape.

părea mihnită ca totdeauna ; şi eu, iar, voiam :e ■• ia nvuresc prepusurile.

.... Lele Măriucă, spune-mi dumneata ce ai ?... Parcă ::ă ceva pe suflet, aşa priveşti la lume... fj.-i se uită la mine lung, cu un zîmbet :

.... N-am nimic, ce să am ? Dumneata nu vezi că n-am . v;C \> Aşa-s eu ; aşa m-a făcut maică-mea, fără bucu-

Vorbea încet, c-o înmlădiere de glas din care se cu- .:c-a că dăduse aşa, numai un răspuns de mântuială.

O întrebai din nou :

— Poate-i rău Voinea cu dumneata ?...

— Voinea ? cum poate să se poarte Voinea cu mine ? Ca un bărbat cu nevastă-sa...

Şi rămase gîndindu-se.

Tăcurăm amîndoi o vreme. Apoi femeia întoarse spre p:·.,o ochii mari, frumoşi şi-şi îndreptă într-un oftat mij- !;• .!] subţirel, încins strîns pe sub sâni

cu brîu îngust.

_ Hei, ce ştii dumneata î încă n-ai dat de nacaz ! Dum-
r, ite. eşti ca mierla ceea, care a cîntat ş-a tăcut...

Şi un zâmbet iute îi lumină faţa şi ochii şi răspunse ca ie\ fulger în sufletul meu.

• W,f 7ise pa domol după Citsva
•— Dumneata n;ai auzit\ — Macovei... Să v« - ^
clipe, ele ce-a pai-it llec ^ ^ gă gîndc,it c w* / 1
păţit femeia aceea, -ai ac*., ^ din leagrm P<: 1ı - -
de-w^ i,ra„a ca col ce . ' ■
noroc în **lume...** B . pi-“icea şj ci \ *e* *»
;,i s-a măntat şi d- p.;. vozi că bărbat-1
era t-înără. ş-avea ^ în sat la Solo ^
Fost duşman... ţf e:°^'1î'anâ, mimai gardo Gali\ţa, care O v. “7> f *
ţea de — baba dudea uf ***ti:*** t.
o nevasta, oa pi* jpi s-a mai întiir*P!:
niIaL-sara... xv,a a *■“ -y;^ da> ca nu spun drag lemeu
unul ui. *Mxmi* nu , ‘
şi Sd băieianui n î s , iu-,,' •=
aşa-i era drag, fitului se îrl>l-\s
lumină- ci numai i* - bate ba - -
a o bate, saraej J^^ y
ivi. o bace mim, m;w«.nj J ’A ruglt iVmui i nud în somnie ?-
a p^ew-c.- *bi* >
la ma-sa, uai 'J ^, , barbut, du-te la ea^ -
casă şi barba,..-L*u ^a ş_a zăc~* •
tăi... Şi »-» dfvy {iarb;,fxî-sr-.u iar a " după ce s-a ţ^ ^mădit•0
în casă, a pi
aşa prm mia, saraca, pan.B>
a bătut-o., vi *£: oamenii şi bateau ţF ' _
o ducea... V'f -J , trăit i}&,na cu barWu - ^ pe aiava... ,
u , şi valeu 1 l-l
•j;i a căzut la ’ “Q dimineaţă zice ; -
mini, - pi™ c" M;ic m-au făcut, ca cu tâtuca şi niamuca ^ dt
gta ţjarbi i ~
■ui mor- Ş-au vciut oatum^ cu faţa la părete ea nu zicea raci o
voiba, s bf,a cu bâtrmu : ^

baba ^ di" P™"’- “ J‘"

se duce fără să ierte pe lu^ea ee^tă...
<at baba şi îndemnau veciade, ş c . ^tJ e gPrc uşă:

fig cX “A **eS**

· S **'aiScfSa^crnccliniili înainte, *F*° 'TMdul**
■^m"TM- **;... dumneata de unde sîi f i i i rîlc pete ^**
" :i Q. femele pe lumea asia ?...
Întrebai mirat : ,
Tf* bafo Voinea ? Mic nu mi sc parc om iau.
:: ^ baiii pe mine ? Dar eu vorbesc de

^ v v,,
Femeia sta la îndoială, *Tu* 1
, i ^ ;tii ‘ î i
pămînt în casă.
‘ *4* sculă în picioare, nalta şi subat.cj
Ife departe, dinspre cîşlărie poate, se a,; ^ ^
' isrx chema **prelung,--** mgina **s^u.^ ^ in E.**
t • tremura întv-o arne^e lnu » - 1 • desluşea,

'■ Imcia pădurarului ie?i cu coîa |i “
■■. «SSSSsSsS
, irea tristă. Mă ridicai în picioare» nm luai pa,u»

pornii, pe lîngă stupii de lîngă pîrău, prin marginea desişurilor, spre cîşlărie.

Mă gîndeam cu milă Ia nevasta **lui** Voinea, la **suie-**' rinţa ei vădită ; mă gîndeam eu mirare **la** vorbele-i **întţe-** ; rupte, **la povestea ei cu Ileana lui** Ion Macovei **şi slîjiţîri** nelămurite, amestecate cu **bănuieli** vechi, îmi neliniştea u sufletul.

Voinea venea pe potecă. Venea întunecat, îl zării tocmai **cînd începeau** a cînta tălăngiie **vacilor boiereşti în** poieni, **şi** tocmai, cînd din urmă. pe drumul pe care venisem **eu,** se arătă şi boierul **Enacache** pe **calu-i** iujefc **cu** cLnele-i **mare roş care** sărea în **dreapta şi-n** stingă şi stră batea toate tufişurile adulmecînd.

Se opri boierul, se opri şi pădurarul.

— Ce mai este pe la cîşlărie, Voineo ?

— Bine, **cucoane Enacache...**

Stăpînul **zîmbi,** apoi, **întorcînd** spre mine capul **msti** limpede : bună ziua i, trecu repede înainte şi **desi..'Vcă.** Cinele se oprise şi stătea neclintit, ca de piatra. c\- **o'.ida întinsă, cu** botul **spre un pîlc de tufe** mărunte. **Eu** m.a **ţn-** lorsei cu Voinea. Auzii, după ce cotii după un **pîlc 'de** copaci, strigătul cunoscut : Aici, **Hector** ! **într-un tîrziu,** cîteva bubuituri deşteptară **singurătăţile** ; linişte **se fgcu** după **aceea** pretutindeni ; contenise **şi boeănirea** securii id păuuro. ^ ^ ^ ^

*— M-a căutat pesemne şi pe acasă.,, **zise** deouota **voi**nea, lîngă **mine.**

— Cine ? boierul ?

— Da. Văd că m-a găsit şi nu mi-a spus nimic, "<

Eu tăcui. Se gîndea şi Voinea, mu gîndeam şi. ea. Mer-| rr-r-ăm asa **în tăcere.**' **Intrarăm în** poiană pe lîngă **stupi, sărirăm pîrăul**: **Măriuca** sta **în prag,** dreaptă **şi ne** privea .-i i'aţa-i ***năvea** palidă tare **în umbra neagră a** uşii. **Cîriele ciobănesc al pădurarului ne sări înainte, zourcnnd.**

__ Uite, **ve-d dumneata, zise Voinea, dacă** dă **cineva** în **cinele** ista, el se întoarce şi muşcă, **el** are mai mare drept ,:.-cît dumneata şi decît mine... Omul răbda şi tace,..' / sta-i o pildă ! adăogi el rizînd şi privind ţintă spre

Nu vreau să povestesc despre întîmplările **pădurarului** ale nevestei lai, nici despre vreo dragoste **care-nu** in- , ;i«a în suflet ; eu despre codrul Antileştilor care-mi , asa de drag vorbesc şi despre tinereţele mele. Toate , ţrecut : nici codrii aşa nu mai sînt, şi tinereţele **s-au**

[1] **'iiorit !** **...**

In mirosul aţîţător **al** pădurii creştea m **mine** puterea - :iîi suietul domol al viatului în frunzişuri îmi mm- i .d auzul şi ce strălucire neobişnuită, ce strălucire vie,

ca mireasmă ascuţită, ameţitoare, aveau flome tun
[••ieiffle de la margine ! Ca-nspre o dragoste, cu uor,
. ,ml, după două luni de lipsă spre codrul Anhleşldoi.
l lintea iernii, în toamnă tîrzie, voiam sa mai vad odaia
|. sărăcite de podoaba întunecoasă de irunze. k oaia
i, ;>'eheniau şi alte doruri spre Prisaca lui Ion, poate ma
<' ■ .--fiiau, dar de atunci au trecut ierni multe _ şi prima-
:,ile tinereţei s-au dus cu soarele care le lumina atunci.

Măriuca robotea prin căsuţa întunecoasă şi .acea, cum 0 siiam. Din umbră nici faţa nu i se desluşea bine şi u h :*aau numai ochii, cînd se întorcea spre terestre. /urnea ,,,i ascultă liniştit dorinţa, şi luă dintr-un colţ, am îmu-

' ' lâle^din urmTfSize cădeau încet, fluturînd, dinfagjl r jni şi prin grămezi galbene păşeam ; foşneau giume- . ,!■> 'şi paşii noştri tăiau cărări prin ele. Ca o oftare aspra
i,, -2e a pe sub ramurile goale; şi pustii şi triste se aes- ,' deîiu adîncurile, tot mai pustii, cu cit mai mult _ra*ba-
1 am în ele. Sufletul parcă-mi era plin de negura.

Intr-un tîrziu, mă oprii şi întrebai :

_ Ce mai face, Voineo, boierul Enacache ?

Voinea mă privi drept, mirat :

_ Cum? nu ştii? boierul Enacache a pieut . L-aa ji it oamenii de la cîşlărie sub rîpa de la lundeni... Cina

ştie cum trecea pe acolo, şi tocmai cînd treccn a Jătat malul... L-au găsit sub mal, cu cinele alatun... ^ii, ,
cel roş...

—• Cum ? a murit boierul ? Eu nu ştiam

— Da, a murit...

IlăHounsul era liniat şi lămurit dar mi WM- ta ochii neclintiţi ai pădurarului mu imteau P^rea^ Nu sHtî. iv-afi putea spun*.'. ce, un f-o.,
^
do foc 'mi si? strccură prin şale. Intr-o cupa, aceea, am avut o brmuiulu ; am avut bănuiaia t. * rarul Voinea a ucis pe atăpînu-sau.

jsî jc*L ne, mi-am, dai sama cum am înliebaţ .

_ p; mm ? nu **s-a fiăsit** cine l-a omorit ?

- Cum sa se găsească ? zise Voinea., A murii; moarte năprasnica... . e
Ei! iăcui. Pădurea era .foarte insta şi [1] .
ialea ci do toamna. **Şi** eu simţeam, poate «' » »
o uroutato mare **în sul lot,** o **jimaracrunt^ în'iaţa morţii. Şi cinci ieşeam _ uin dfcbî^u** ^ H-5 deodată negurile **depărtării,** şi jamab.: <.*
în urmă, **cu** adine **urii e** şi cu taina **u.u,** toc **.** cu **dureri,** cu **nunii, cu** pimgeri. **Toamna *y* < -** ca un vis **ai** morţii. **Manuca,** nevasta pam- m' [1] che&'ă o clipă înainte-mi ca dm aburi **dul' picirii boierului** rămase in mine, **oupa *lim* binte,** ca un sloi de gheaţa.' ^

Vezi, gîndâcelule, taro mi-a fost drag eoarul ţele mele !...

Asa îmi povestea, bunicul lîngă soba mare, **i** Asa **îmi** povesti, şi tăcu. Ş-alarâ ofta şi se **tm^** toamnei.

(O ;STORlK *DE DEMULT.* **\3D3>$**

4e o *d*) ■ “i **i** gi.i i- *t-* *.er-*

MERGÎND SPRE HlM.AU

Mai anii trecuţi, mcrgînd spre tabăra de la Şipoie, am raout un drum care mi s-a părut grozav de lung. *ţ,ra<r* >-o i Înăbuşitoare de august ; în ajun făcusem cei omtm nu., ea ofiţer do rezervă, cu cizme noua, şi tălpile J,aciuau -r mi so beşicaseră ; precum se cuvenea unm tujiv răceam iziua a doua de marş m ambulanţa, » t o j . a c e ierului Andronescu, un om toarte vesel, cu bai »a ^.e.

Pornisem pe un drum întortochiat, prm ţmutiu •;;,.rulor. Coloana îşi întindea înainte furmcarea neagra m " SP teşeau scînteieri, se încovoia prmtre munce^, cobora în vai, se ridica pe costişe. Şi în trăsură cu nnre c"t o corabie, legănat şi scuturat pas cu pa* pi ia botoşanii si propile drumului, stăteam de voroa cu cwvio-. S Si cm rămîn în urmă lanuri singuratic^ uft sat nre rărea pustiu în lumina orbitoare a zilei, şi ma ? **:" Xld ?iPde puţini oameni. Sătenii parcă pa;»;,»**

* Ke ducem pe pustii locuri ! zise doctori 1
iu'scu, rîzînd cu toată faţa-i ca o lună plină, £
burta ca-n undoiri de val. _ , . . , ♦,, r

După ambulanţă venea o căruţa cu dm boi, .n!
intre raniţe, stătea un moşneag : dm and m cînd d boU cu sfircul biciului şi atuncea ı se vedeau ochi părea că-şi închide obrazul în sprincenele-iŞtuioto .ı
lyu'b-i-i '/bîrlită. Ciţiva soldaţi, cei mai slăbiţi de di ,
!;;:;.povirat?de gveuW, ,*«« , ,
domol cu capetele plecate, prm roirea pulberci ae^U, .

î a ambulanţa noastră, pe lîngă cau regmientmyn , i înhămaţi si doi căluţi care se zbateau in ştreangul ı r ' **:;'r™ încorda», îndemnaţi din cînd în^.*te* gtaal**

• 'i-irînului lor, un român nalt şi uscat, negricios la o.o. a... *Mv o* vreme, pe cînd omul se lăsase mai m urma tu-
nurii, doctorul îl mtrebă

•1, rinîecu) amintirii

— Da* ştii că ai cai straşnici ? Trag mai bine decît cei '

_ D-apoi ce crezi ? zise **românul,** şi deodată obrazul
1 se **umplu** ds **bucurie. Cu** aşa **cai** mă **simt** în **p^i^is să** dac trăsura asta şi fără cei **mari...**

După **un răstimp, doctorul** întreba iar :

— Cum te chiamă ?

— Pe **mine** ? Ştefan... Da' cu caii **iştia, pot** sa **spun,** *nu* că mă laud, di am dus greutăţi de m-am **spâna! cmar** eu,,*

Trăsura începu să se hurduce prin făgaşuri.

Doctorul zise iar: . . T ■

__Am auzit că drumurile-s rele pe aici... Le curioşii ' MAT avem mul: plnă la **Hîrlâu** ?

Nu **prea** cunosc **locurile,** răspunse Ştefan, Da **om** întreba **pe-un** român. Poate ştie şi moşneagul ista. Moşule ! ştii drumul la Hîrlău ?

Din car, moşneagul deschise doi ochi rotunzi în sprîn- cenele-i tufoase, albe. Apoi dădu din cap la dreapta şi Ia stingă : nu-1 cunoştea, - ^

„“Da? las' că lot ajungem noi. î zise Şle'an_şi. ridi- dr.du-;4 biciul, trecu repede înainte, ca să-şi îndemne r albii,

îa fundul unei văi ne oprirăm deodată. Un capornl se arată în deschizi ara de dinapoi a trăsurii, roş Ia fără şi asudat.

__ Trăiţi, domnule căpitan, drumul pe care a apucat tni'Tx e din nou prundu.it şi greu, nu puleU merye pa el. A dat ordin domnu colonel să apucaţi tot pe drumiu vecni, să L-. . înainte, deasupra Hîriăului, şi s-aştepia|i acolo o ". -

_ Ahs-aha *l* zise doctorul şi încopu a rîdc. Vra să zică p"n'î: .-ţcunoa, dacă nimereau ceilalţi toţi, nimeream şi noi, d;'aeu în adevăr că-i nevoie să ştim drumul.. Cari drept să-ţi spun, dragă, e cam primejdios prin. pustietăţile aces- **lea...** "Uite, mergem de-im ccas : n-am văzut un **om,..** Şi **ne-acu** cine ştie **unde-om** da peste un sat...

Caporalul dispăruse. Doctorul se uita îa mine **rîzînd.** *A* noi ochii mari, bulbucaţi, deodată se opriră asupra **unui** ?el dat mărunţel, slăbit **la**'faţă, **care venea încovoiat** din mijloc spre noi.

— Ce este ?

— Trăiţi, **domnule căpitan,** vătămătura.,'.

Şi deodată, pe faţa slăbită se arătă albul ochilor, ca <.V lapte.

— **Om ?**

— Vi:‘5irt.“.tura... nu mai pot merge,,:

— Aşa ! Da' drumo îa Hîdău îl ştii ? că auzi, de-ac-u , ; vvm prin altă parte...

— Nu-i şi,iu, trăiţi, domnule căpitan,,,

~~ Aşa 7 îa arată limba...

PoM-iluI scoase limba, apoi o trase înapoi, se îm ' plecă **capul** pe umăr ţi se apucă ca amine

i .v';e dr pintcee.

— Ai devastat **o** grădină de **pruni, rnişelule** ! zise **doc-** i ■ ;1 **vesel.** Hai, rnai ş

în căruţă ! suie **îndărătul raoşnea-** i .: ..i...

< vnd se **sui soldatul,** cu **luare-aminte, privindu-ne cu ochiului,** în **căruţă,** dirsdărâtul **moşneagului sări în**

; :**cerea** dramului, peste draghini, **un ţînc numai** in dur- i ■„ cu capul gol, cu părui galben **şi zbîrlit.** Cum sări, nici im uită Ia **noi,** se alătură **de** jug, în **stînga,** apucă funia

l ' vr şi începu **să-i îndemne.**

— Da' asta ce-i, moşule ? întrebă doctorul **căscînd** ! :u. A **cui e** flăcăul ista ?

— Apoi dă, zise moşneagul ,arătîndu-şi ochii dintre ■. i .ricene. Iaca aşa, s-a luat ca un mînz după mine, din •. ı1 ... Numai m-am trezit cu el în căruţă... Ii de acolo, din ■..•a... a unui român...

— A **lui Ilie Popa ! zise ţîncul cu părulzbîrlit, cu un r.ias pe care cerca să şi-l îngroaşe.**

— Şi pc tine cura te chiamă ?

.....— Dumitru I răspunse el cu nepăsare.

Şi, fură să se mai uit o lu noi, îşi cauta de Iveabu cu **boii, păşind mărunt prin pulberea fierbinte, _**

Pornirăm **pe** un drum îngust, **plm^ de fagaşun. Ise cumpăneam la dreapta şi la** stingă, **cadeam c-o lăture,** scurt., **ca-nlr-o** groapă, **şi ne opream** o **cbpa,** apoi caii **se ovjinţeau.** după glasul **gros** al **vizitiului** de **pe** capra şi după îndemnul blînd **al** lut Ştefan, **şi** porneau domol ; **şi mer-** poam **acuma** printre mirişti **inlmse, prmae oboare** lungi **d**c păpuşoi **care-şi** clăteau încet, **atingîndu-le,** săbiile **firun-**

merserăm multă vreme **prin** arşiţa zilei **şi prm fiTî''u'răta*e. Oamenii** şi **animalele** parcă aormilau ; **nu** : **deeifc** doctorul, din clnd **în** cînd, **şi** atunci **îşi** sălta

pHi.tee.ele rotund, Intr-un rîs tăcut.

— **Cine ştie unde** mergem ! zise el vese».

Glasul lui Ştefan se auzi într-o vreme :

„ . Aha-aha°! rosti doctorul **căscînd.** Slavă Domnului!

Se **sculă** de la tocul **lui** şi scoase îndărătul trăsurii

' .... Mâi. **bădişorule** ! rosti el **cu** un glas toarte dulceag.

IV **aici e drumul la Hîrlău V ...**

RomAnul se oprise în drum. cu căciula roşcata pe ochi, eu **sumanul** şi **cu** traista în băţ, pe umăr **Era** un **om năcăjit, cu obrazul** ars, **cu** fruntea incieţita. **Ruopun~e «Mf'pde-si în sus căciula cu mina stînga :**

w v

.....:..." p(: aici, tot înainte,.. Este loc bun pe lingă pădure...

tot prin margine,,, pe lîngă curţile cucoanei Roza,,, da ace'e-a nu se văd,,, **pe** lingă

moşia **lui** domnu **lodiitoCU**
:-,i pv. **la** conu **Dumitrache;,.**

Asa ? bun. Da' mai avem mult

— **Ei, nu. nu mai este aşa de mult..;** . . . .

Omul porni, fără să ne mai privească cai 1 urniră trăsura ' grea doctorului îi veni iar rîsul tăcut, apoi rămasâ privind la Dumitru, ţîncul cu capul flocos, care mergea iip-tip prin blana de praf a drumului, ţinînd boii de funie, foarte serios şi cu glasul tot mai gros parcă.

— Vra să zică, pe-aiei o drumul ! vorbi doctorul, of tind ;'i ou. Dar cred că n-o fi fiind aşa departe pînă la Ilirîău... *Acu* mergem şi singuri, nu mai sîntem coadă dc şarpe,,. ! ';ir eu nu înţeleg, dragă, de ce aiîta pustietate... Unde-or h fiind casele cucoanei Roza ?...

— Apoi zice că nu se văd...

— Aşa-i, nu se văd... şopti doctorul, eăsenxl plictisit.

Tăcurăm multă vreme. în urmă-ne se deşirau mirişti şi briuri pustii. Treceam prin ţinuturile de pănunt sfărimi- negru, al Botoşanilor, „prin partea cîmpului şi rile parcă ardeau, tremurau într-o flacără alburie. Nici arbori, nici case nu se zăreau cît bălea ochiul. în ierburile vire Începeau să se usuce, în ţepile gălbii ale miriştilor, ■•l'irîiau cosaşi. Vîntul citeodată venea ca o suflare fier-
l.inte.

Deodată simţirăm umbra şi mirosul pădurii. Doctorul s V.ujflă de două ori adine, cu nările larg deschise, şi îndată ... oase capul.

— La stingă pădure... La dreapta văd un fel de sat... IV-aiei trebuie să fie casele cucoanei Roza, dar nu se văd... Ş- începu a rîde înveselit.

Satul era gol. Nici cînii nu lâtrau. Oamenii erau un- <!"va, la lucru, pe cîmpiile întinse. Totuşi, un om sta re- , nat în băţ la o cotitură, sub geana întunecoasă a pădurii
■ • parcă ne aştepta.

. - Un om ! strigă doctorul, ca şi cum ar fi făcut o mare
«'•'"••.coperire. Staţi ! Bădişorule, ai putea sâ ne spui cît mai ; v *t* m pînă la Hîrlău ?

Cum ?

— - Cît mai avem pînă la Hîrlău ? Strigă doctorul.

— Pin' la Hîrlău ?... Apoi aşa de mult nu.mai este..;

-- Da' cît ? Aşa, într-un ceas ajungem ?

..... Apoi da, cam aşa, într-un ceas...

R-n « offă cu veselie doctorul. Hai înainte... **CaifpKnirâ ; saisar.ul**

j»£g &S

ma» sprijini! în biţ, umbra padm. „ ^
riMTOM» treceau. *<r r^“' “buLnţoi, apoi îl-
vorbea cu bon.^ui sfa neclintit în car.
inserăm mai ti'du^ minilc în deşerturi şi

r ' 7 c S c ‘ £ i î S ^ : 5 H - d o m o l >
c- .-t - ' - atîmate, ca c.n _ '!“J^^Tsoar de după-amiezii
In pădurea de aieg* - - lîngă desişuri bogate,
t ------ rn prm reţeaua c.. «oala pădurii, **dru-**
_ gropi şi punţi e si la stingă, dis-
, urca şi cooora > e, - ^ ştie unde, apoi
a deal^ unde, singuratică, se zu-

acavea pe cer o **lîmina** cu ^ urcînd şi
~ **Merserăm un** ceas, **^tC^duS Apoi abia într-un s , fintînă; şi**
umu ; ‘ c“ „,V rh.nă c- ns mai răcorirăm, mai
£_ ‘ pădurea neagră, ce părea '
privirăm o data ui u— - ’ pe lăsarăm **la vale,**
La sfirşit. şi **într-un** Sta goană,
ca ţvi.cui şi cu Dan dupu **no** , **p** - mormăitul unei ba- **Şt** la o cotitura, deodată, **ma**
z^ parcă de twe. Şi-n t;rap. **într-o ^b..“e 0’casă se** arăta, **o**
un Ă.cî;-.re mai **luminos ?i ^** cu ferestre **întu-**
c-.uă mare. **urîta, cu aco^m** hambare **lungi**
■scoase. După garduri de **nmJ* ^ d printre**

parci

p.:.,e 86 Urw_PalC4
L-xiredir'u a *l'-i* .v^-a locurhoi. „ f - doctorul.

' HilS5S«

,..,iu!ber de vint p:Ulfia îlseţitorui;şi dada să coboare.

La portiţă, în clipa accca, obrazul omului bărbos parcă se umfla de bucurie. Două mîni negre se ridicara. glyV'd ascuţit izbucni deodată :

— A ! ce mai faci, iubite?... încotro? Încotro ?... _

Şi întindea şi scutura acum o mină prin aer, zînd-o spre ambulanţă. .

Doctorul sări din trăsură. Părea mirat, oe apropo <-i întinse şi el mîna.

— Ce mai faci ? nu te-am văzut de mult ! *zise* car- hosul, şi nu mai putea de bucurie. ^ ,

— Bine ! zise încet, nedumerit, de: toi'".1

— Ce ? nu mă mai cunoşti ?

— Ba da, ba da, cam nu.,.^ ţ . f_ , ;j.

Străinul negru îşi scutură capul L'iT.fr. J-"-;-

— Bine, foarte bine ! striga el ;>seu;:.t p *iO:vw* ;_»];••• • ;V\î pare foarte bine câ le-ara vfcut. incoj.ro

v- '-.'Je veniţi ? Aha ! mergeţi îa jlîrlăuj A fir.-da .

\ - g" zică e^c^iti bine ? eşti suna!os ! îsici u-ai uit-..-; h; ne-mi pare ! Dar Agache ce mai face ?

— Care Agache *1* zise doctorul cu indc;ai^. /Lpoi^ur :.î aduce aminte : Aha ! e bine, e bine şi ci, e sdnut^ ■

__ />c;i ? e bine ? bolborosi stupinui liamutij tiOi., *Xi**

P'iin de fericire. Să-i spui aşa, cînd J-ei îiiiiLui : iijU;a: >.

\ -j’mente de la mine !...

Doctorul întinse repede mîna :

— La revedere ! ia revedere ! o sa-i spun. Acu *i f. a* pr/ibesc. Trebuie să ajung coloana. ţ

— Care coloană ? care coloană *t* cc coloana *l* bcico- roseşte bărbosul, tremurîndu-şi în toate felurile braţul ce părea uriaş. . ; „ . „ , ...

Mă aolecai de după pînza trăsurii, ca sa-1 vad mai bine. într-o clipă mă zări : începu să strige înălţînd mîmie : A ! ce mai faci, doctore ? Comment ga va ?

Mă zvîrlii îndărăt, îngrozit. Doctorul se aruncă şi el lîngă mine. Strigă scurt : înainte ! Şi trăsura, smuncită, se urni şi porni repede. Mă întorsei spre doctor :

— Cinc-i proprietarul, ori arendaşul ăsta ?

— Nu ştiu ! Cine ştie ! s-o îi sălbătăcit aici. N-ai văzut ? Ş-am uitat să-l întreb de Hîrlău. Dar Agache acela cine-o fi fiind ?... Hm ! Aşa nostimadă încă nu mi s-a întîmplat...

Tăcurăm. No aplecarăm apoi afară. Omul sălbatic răcnea ascuţit pc lîngă hambarul lui, dar nu-1 mai zăream,

— Hm ! Ioane curios ! şopti doctorii!.

Cîmpiile triste, în arşiţa zilei, iar se desfăşurării do o parte şi de alta a drumului.

Intr-o văgăună, subt o răsfirare uşoară de fum. mormăia batoza, dar mişcarea oamenilor nu se zărc *i* [1] > >tv i meet, trudiţi de cale zbuciumată. de soare, d >• x n »!e. Şi moşneagul coborise din carul lui, şi me i ' i > drum, desculţ şi el, lingă băiatul cu pârul ea und<[1] *i* i!

M. ■» au .şi noi pe j i e a să ne mai d a[v''] vriim. Şi deodi i j ‘r-îin pîlc de holdă întîndaiă, *z* in t» umbre de S(Se ridicau şi se plecau regula 1 la mar gine o mnmiie se tîra la faţa pămîntului, ceva negru ca se mişca cu greutate.

— Ce să fie acolo ? întrebă doctorul.

Ne apropiam încet. Apoi ne abăturăm îa ioc. Trăsura, în dturnea';, se opri. Oamenii care ne întovărăşeau se apro- piară şi ei. Acu vedeam ; era o femeie, o băi fină care se tîra pe pămma

— 10 o b:'ib:ş yisei ea căirii ductor.

— Si ce î'r'-o acolo ?..,

Atunci, huăia oară in *ziiu*>. aceea, auzii lîngă mine gla.su! moşneagului cu sprâncenele şi cu bovba stufoase :

-- (\ ;Acă ? Seceră... Avea un glas aspru, un fel dt hîrîirc dureroasă,

Doctorul se întoarse spre ol :

— Ce vorbeşti, moşule ? Cum seceră ?.,,

Bătrînul nu răspunse.

Iar bătrîna, corogitâ, rezemîndu-se în coate, se lira,, ca o rîraă prin lanul fierbinte, prindea mănunchiuri *şi* le tăia

•..cecrea sclipitoare. Cînd no văzu, sc opri si, a sa ourft T;!- in genunchi, aţinti asupra noastră doi ochi trişti şi ‘iUtri pe un obraz pamîntiu, zbircit, chinuit ca o mască.

— Ce faci acolo, mătuşă ?

Si abia îi auzirăm răspunsul, gifîR : !

ia> cc să ? Secer. Vai dc capuî meu. De dirni-

1'■ H*-‘, de cînd s-a zărit geană dc ziuă, am venit. M-a adus

. .Ut-,,

“• Care Cîhiţâ ?

Aista, (,îhiţ;i., va la vu boierul ui...

••• A cărui boier ?.,.

- Apoi ou *ştiu* cum îl chiamă...

Şt cuib aşa ' Văd că eşti bolnavă...

.... **Vai** do pacnteie mele... Iaca, aşa m-au adus. **Era**

;baie tu... Ba pe dînsul l-au chemat Ia cazarmă... Şi luat pe mine... A venit Gliîtă

vatavi. a luat.*,;

:î.*â cu ciocoiul te poţi. pune ? El e omul < .iui...

Pnn lan, eole c■'-eya umbre se îndreptaseră şi ascultau.'

8îa- cu f:>f:i-i dureroasă îndreptată spre noi. .Apoi ere» si ;;<■ gtvenui pe

pămînt.

i-Vf. (e iii, ' : li.îo ; U: treo;-! doctorul, ÎJe *('* S00(\ri

i .'.'■'■riunclii ?...

■' ••ăruiu! varo: iur lîniţă nane. cu linii tu-i aspru, ne-

. -lânesc :

' ^a'■ cap'i ei... fi bj .•>!,*> paea'oaf-ă... Ana-i ea, be«

iemt-iască... Ce să facă Y Parcă o iartă

i.Hn'i.orul nu. iese nimic. i aeeani şi eu. Ne urcăm aşa. în e-.'tfă. Bătrîna, in. genunchi, rezomîndu-sc în coate, în~ ;'^e iar a sccera in arşiţa zilei. O privea neclintit bă- :.:e,u. Alături de el, cu miniie în lungul trupului, privea Leatul, cel desculţ şi cu capuî gol.' Priveau şi soldaţii aţi pe drumeag. Batrina secera. O auzeam gemlnd (,ad în cînd ,

Bătrînul întoarse o clipă capul **peste** umăr, fără să se ~ ' c- îa noi, sau fără să no vadă, apoi **se** scociorî la btiu şi ■

trase pungra. O deschise şi scoase un gologan. Făcu cfţiv paşi prin **holdă. întinse** banul **luciu** babei. **Abia-i auzeam** d&fiUl *

Babă hai, iaca, să bei **desară** un pahar de rachiu cu undelemn... Are **sa-ţi** facă bine... > ■

Se întoarse cu faţa-i la carul lui ; băiatul se **aiatura.**

nepăsător de boi.

Doctorul '/-isc scurt *>

— Muia !...

Si pornirăm iar pe drumul lung, fără siîrşit, pe sub ViV/i-ahai plin de vîrtejuri de foc. După noi, vene' *l* utul îKriit. Lingă el, păşea pe gînduri moşneagul. — A - "''oi, eu si doctorul, ne gîndeam la acelaşi lucru, dar nu miceam nimic. Disoăruseră curţile şi lanurile cu umbrele care se apiecau şi're ridicau, nu se mai auzea murmurul adine al balenei.

Şi într- un tîrziu, doctorul tresări. Doi oameni veneau pc o rum, încet, vorbind.

— Ce dracu S nu mai ajungem Ia Hîrlău... mormă, tovarăşul meu.. Oameni buni, mult rcuti avem pii»â

II, dau'?

Unul din cei doi răspunse î

— Tot mai este oleacă...

Ei al doilea adăogi :

— Na mai este aşa de mult...

— Cam cît ?

— jas ca la două ceasuri, mai mult nu este...

— Cu căruţa ori cu piciorul ?...

__ Apoi tot una-i, răspunse zîmbind unul dm **oarae** că nu-i aşa de departe...

Doctorul mă privi ţintă, voi să rîdă, apoi o!t,ă greu dată, îşi scoase batista şi începu sa-şi şteargă cu năd fruntea de sudoare.

r *(O ISTORIE DE DEMULT,* **190**

HOŢUL

Boierul Costea Forăscu, îngrămădit şi încovoiat in **manta**[1]**.'u-i** groasă, **pătruns** de **apă,** de frig şi plictiseală, **îşi** opri calul la casa **chihaiei..**

Dincolo de poartă, în fund, în tindă, pîlpîia focal pe \; i! ră cu sclipiri vesele de **rîs.**

— **Gavrile ! strigă boierul scurt, cu** mînie.

Un om nalt, spătos, cărunt, cu plete revărsate pe

11 • nori, ieşi **îndată, plecîndu-şi grumazul, ca** să nu se pă- **Ii-ască** cu capul de pragul de **sus,**

— **Poronciţi,** cucoane !

Cu coada harapnicului, stăpinu! îşi dădu Ia o parte **l'.-'iga care-i** acoperea capul, şi ochii luciră **încruntaşi** pa obrazul smead,

— Ia-ţl **puşca şi vină după mine** ! grăi el cu **hotărîrc.**

Chihaia se întoarse grabnic, intră în tindă, **dădu** u

I "aţul ia **o** parte pe **cineva care i** se pusese în cale, şi căi:;ă prin unghere torba, **cornul, puşca** şi baltagul. Trase pe nimici **repede** sumanul, **îşi îndesă** în cap **o** căciulă **veche**

viii'şi **în ogradă** făcînd **paşi mari şi îunecînd** cu **opinrile** j>i'ia Iile **iul desfundat. Capauca Moţa, lîngă cotlonulVi** din < î u i **casei, începu să se** zbată **în** lanţ **şi să** scbhum- **cu Ga vrii se opri, în cumpănă,** cu capu-ntora spre ea :

— Las-o acasă ! zise **stăpînul.**

Omul **îşi strînse** sumanul **la piept** şi **ie.fi în** drum cu **l'.v'. :.£id şi** cu **puşca.**

— Ce este, cucoane Coste ?

— **Mă-ntrebi** ce este ? izbucni **îndirjit** boierul şi îşi **"-peri** obrazul cu gluga. Tu ştii să te hodineşti **la** fo«';

l . clăii ceilalţi, iar nu fac nimica, — şi trebuie s3 ni

vi- i!.ească străinii **că** intră hoţi în pădure. Ba pot să-i \ î şi cu ziua-n amiaza mare, cum mă pradă, Acu o

ceas am **văzut eu, cu ochii** mei, **pe-un** muşteriu,.

__ Cum se poate, cucoane *1* unde-i V Doar ae-a fi iM---.it
flupă ce-am făcut eu *ispecţia* ^
' Stăpînul începu să rîdă amant! .....,
Ia slăbeşte-mă... N-ai mai leaMu - [1]
In pădure cum nu-s-cu popă... Las'^cra va I-HU .
umt **...** ---- ;t nu
— Da' unde se află, cucoane, ara ic^u, iilor, mi-a
A'u cercetat, kui dat glas din. coin p^diu *tv'xns..'.* Nu era nimica... Numai ti 3o
Linişte, pace., ploua... De trei zile plouă. Cura sa iauv cocÎE.'u
vreme ? , „ . – rnai încerca do-
Boierul pufni mînics. Chinaia Cavru
mol, două vorbe :

poate-acu sâ Ii intrat... pe iunş... mat *u> *!*

__ Da' cum ? izbucni Costea. Vrei să treacă pe
casata?... , ,

Chihaia tăcu. Stăpînul îşi îndemna cu pnueuu ca.ul, c«r<'-Ki înfunda copitele adînc în noroiul ammeag^ui Chihaia se ferea de băltoage, se strecur» pnn.uo lirf-'ă trunchiuri de copaci, se încovoia, luneca, ţi se apropia de cal. Aşa mcrscră muua vreme xasu «i
vorbească.

Prin pădure treccau adieri ca oftări de uinţi «vmuue, revăzute. O bură rece, o cernere de piuoere Ima ^ umplea aerul şi dădea zilei o coloare cenuşie - S(, ţinea grăbit după cal, lunecînd, s p n j i n s n d a - s c .
*VwtSSS*înm^l'lui buchetele de ferigi, lâdnd ploaie tufişurile înalte desagi cu broboane mari pe^e pletele lui cărunte. — Chihaia se gmdca n^ulţam... ^tt-i mînios si trebuie să-i fac voue... Aista, tu-ai J, ,
"ifea băUinul, să-l ierte. **£-«£
din|ă în noi,.. Aşa — mai bine sa se iaca el pa^toi pe .
pădure şi eu să mă fac boier...

__Ce~ţi vine a rîde ? întrebă deodată Costea, cu. capu-n-tors spre chihaie.

Gavril dădu din cap.

rtC>

— Dă, mă gîadesc şi cu că dacă punem mîna pe-acela,’
ci-ae-a fi, n-are să-i fie moale...
Boieru isia-i mare şpion... gîndi apoi sluga... Hm !..; Şi-t. mioius Dunăre.,.
— Unde-a fi fiind, cucoane, hoţul ? A Ii fiind chiar în
l *L* :tura cea nouă...
— Pe-acoio l-am zărit intrând...
— Aluneea să-i ieşim înainte pe cărarea asia,.: Apucară de-a d^ap-tl printre tufe, şi răraarelete în-
••;:purâ să-i bată cu pWne deasă. Diu vreme *m* vrerne boiervd mormăia cu >’ ' *,ie. Ga vrii mergea tn;rinie, deschi- -:i drumul. — Şi oeaiaiu dădură-n tăiePură, --- ţii, •r»rLndu-se, deodată auziră glas de om.
™“ Auzi ? gemu ea glas înăbuşit Conica, inălfind un *'gel.
Seanzua îndemn stăplaii de glas silnic, din gifclej. Scurt.
’• ■ a vrii :-;e lâ&a prin pădure ca să iasă înaintai bolului ia '-•’ţo, iar boierul îşi repexj calul de-a dreptul, năprasnic; a onaul, hoţul, îndemna încă in suma nu-i roşcat, Ia jugul
I; a bir raarăacaţi, pînă ăi genunchi în băiioagă, - ....- cînd
t aerul ii a j unse şi-l luă în pieptul cai ului..
... - Va ia furat, pagi nule ? I)a‘ ce, intri-n].a.id ■ lă~
a i.U
Osp.nl întoarse un obrav. părmnliu, c-o barba rară, cu
1 : eciu nUunaî şi spăirnînlaU.. Strigă răguşi! ;
.... Cucoane Coste ! nu mă mai zdrobi ai duruue.ain !
i"î;v." boierul întoarse calul şi iabi pe om ap re roatele . alai ai spre lobdele încărcate. Dada de două ori cai r ■■ aeieuL apoi se fer; *o* clipă, dădu aiat.a'i şi-l păli a bomba da plumb din capului mănunchiului. Oi nul căzu
i a croata.
— De-aeu-s gata ! geuui el scurt, cu .«păună. Cu mi-
i •■.' prin.se de schiţe, ingenunche în noroi, ş-o tindă- de
a.;e î se sui pe buzele palide. Chiar atunci, şi cbihaia se i-a'aaî din tiiîe. :—Strigă gros : . ’1

n

_ ce-i, niăi hotomanule ?... Apoi se opri ling* car, erai, mă Ile T —

Ce este! -Cucoane, aista-i

& ?rfu™e;.iDee“ î? W •>****■ VSd cS " ***

nunchiat şi dă **ochii** peSi.e cap.^ ^ cj obrazul **i**, wtrup parcâ-i ieșeau;

şi° GU, da' iaca, dramului!

Fe urm5 W înclc^.5 «"*: / " ^ " Stârîre sâ ia. îl sta neclintit cJ. * ae.+ppta şî-şi purta'

KJ "iî^S * -:

- **ke *M» ? tI duc pinS ta *«****

^S",s£i'îSi£ âe Etesta

p.iivul, , rv-irte ousea si baltacul şi i--ctp

n- ili-ia îşi rezema la o pat te p., - , margine

c"s <3e«e;n'ce repede carul asvulmd loDuel. vâzduhu-

d'urnulul, De deasupra ploua xnce., sfî?ietoarw

r/umibuviu apăsa parca ^Pia ^ v car, sprijinit m- ' I;e Covararu gemea încet, in noi oi, *».0~

tr-un cot. . r,,vrn «nucă pe român de subsuri şi-

SU ":

Bol"Uw se opintiră şi scoaseră cu greutate car

din **hlei.** **. rwrnl cu tărie ;** dumneata apuca **o**

— Cucoane î zise Ga\nl cu w , drum •—

Oeptul pe unde am venit no.... Ea fac p.

prii prin **Sieala părătoare, prin ofunle** .

moale ale adîncului, Mergea în pas. gîndUor, şi-şi simţea **mădularele amorţite. Ş-avea şi-n el ca** o nemuiţămlre **nedesluşită. Şi parcă** şi **de el însuşi** şi **de** roibul **care-1** purta de jumătate **de** zi. **ud şi fiămînd.** îi **era milă.** Poai Ii **bucurat** de focul **din** vatra **chihaiei,** — dacă n-ar **1** •i veni **cel** îngenunchiat. **Ce are omul cela** ? **se** gînd- ierul, — **Nu l-ara pălit** aşa **de rău...** Trebuie să at,oa !'::.= i **nainte** ceva... Şi mergea la pas prin pădurea plină de apă...

De două ori greşi drumul şi trebui să se întoarcă înapoi. Acu iar începea să se mînie. Dar **clnd** ajunse **într-un** tîrziu **l;i** Ciis**a** chihaiei, **îndirjirea-i căzu** : carul sta goi în mijlocul (<'■' {i/ii şi boii **mestecau o** leacă de iarbă la **adăpost, subt** i.n şopron.

Intră în tindă. îndată simţi blândeţea focului. Dar iîn^a vatră, jos. sta, slab şi **sfîrşit, plin** de noroi, hoţul de lor **ir.**3.

— L-am **adus,., zise încet, c-o privire ciudată, chihr.a (ÎHV-C-U. Tare-i slab... A mai avut el un val... S-a cp.t/'î**

-i **:;'.re greu** pe **lîngă** boi... Poftiţi, cucoane, în casa usta

Boierul intru In **odaia mai curată.** Din umbră Ieşi deo~ **<1** nevasta **lui Gavril,** nedesluşită, apucă mina **stăpînui.u**
i **sărută.** Apoi **se** dădu **la o** parte,'cu braţele **încrucişate**
I-^opt,
... - Da' băieţii unde ţi-s ?
—îi la treabă, cucoane, zise Gavril. îs stoleri..:
(uiibra odăii era rece şi mohorîtă. Boierul simţea îa
i ■ ; un miros ascuţit de aer
închis, de pulbere şi de rachiu.
I :**!:pădă**mantaua grea şi'trecu **în** tindă, spre **locul** din
v. : . .
-Te pătrunde la ciolan **umezeala... zise** el freeîndu-ji
• ivi[1] şi înhnzîndu-le **spre flăcări.**
- Dă, **aşa-i** pe ploaie... vorbi chihaia privind în p -
i Apoi adăogi îndată: Am tăiat o găină... s-o ■> .. :>;a c-o ieacă **de** borş...

Boierul Costea simţi inU-o clipă îoamea îneţh rosul si pxira i se uneropi. — /i-P<oi laturea cealaltă a vetrei, omul bolnav aescluse OQ»,. sălbatici, tulburi. Gemu deodată hoios :

— Sade Gavrilc... bade Gavrue... ^ -

— Ce vi'iu ? întrebă bîînd, apropsmdu-se, ... nea rvn'i ^o să-mi dai o luminare...

' Sturâiul simţV o înfiorare : omul mori ii' Si dintrodaiă o simţire neobişnuit i.;i ~ — £ sufloua lai : o adi,re de milă f *ZZS'Sw* Şi cuvinte parca i se ricucau ir* hj.k...--. ı. _ __r ; o lumînărică de ceară. Boierij , solemn, nepăsător parca, c-o m-i* -u- uu m i u, ... ~f supra nasului, pe cînd în fcl se » " T.^ea' pfimînt.

Omul primi luminarea o ı '^> *' 1 .' Apoi se întinse drept, pe spate.

Deodată boierul vorbi.

— Bine, omule, dar ee-ai avut r . , . •.

__ L-au pălit cu ciomagul nişte oameni... nw rosti chihaia; S-au luat de la nişte pumim. L-au ,n spate şi-n piept... Coşul lui c numai vmap. j; ^ Boierul îşi aduse privirea, iar spre bolnav , ** ochiul mare, dureros, şi dintrodaia işi amimi ue k. v d boam'oei de plumb. îşi întoarse capul. *îmi O** ^,,.,1, jen.it :

— Da' el de undc-i ? şi cc iace *?* . ,, ;

Omul deodată începu să geamă, apoi întinse mume, parcă so Săra de ceva : două mini Mffe, arse ««cate, noduroase ca nişte vreascuri, doua num de iuo Pa tului. .

— E muncitor... zise încet er,>br.;a. , . ,, ,

— îs un biet muncitor... gemu bolnavul ctesem^nd o-hii eu albul mărit. M-au farmat nişte romani... .,,ı im-a mu rit un copil, şi n-aveam cu ee-l îngropa... r am vrut să duc la tîrg un car de lemne.

Incfipu să tuşească... îşi şterse domol cu **mînica,** de pe *buze.,* **sîngele** năvalnic. Şi deodată avu o privire stranie,
i'Ixă spre boier. , .

— Acu ce să fac ? zise el eu *g}m* schimbat, jos, atune.
***kn f:u zic aşa : mă-nsor... , ,**

Ti eu, privind stăruitor spre hoic-r. începu iar, aiunt :

— **Acu,** zic : Hai. măi nevastă, ia **eîmp,** la Cioara. Acu!o muncim o vară-ntreagă. şi dormim sub căruţă... cu cinele
V îwt lîngă noi...

' *In* casă era tăcere. Chihaia se **aşezase** pe un. **scamu-iş** vr;fi--un colţ. Boierul asculta **înerr ------------ r*** pe scaunul **lui,** în
I Svaia focului cu tresăriri şi bîzih'i u e,

— Da' eu ce să fac ? **zise deo< 'ţul do** icmnc... au
:ve una, boierul zice alia... Cuco... .... ! yopti el cu durere,
. ■.•'roiine ! **am** asudat ani **de** zile pe lanurile dumnitaJ;e , r.Vvni v'o două parale să-roi cumpăr păpuşoi, pe iaraa... Acu eu zic altfel**:** mă **duc să-mi** vînd boii câ **n-am** ce Ic
ua *de* mlncare... •' ,

Răstimp de tăcere. Şi pe urmă alt glas, o pnngere
■."■.Vi'pca, o rugare chinuită, de departe

Oameni buni ! nu mă zdrobiţi ! Nu mă zdrobiţi ! **'rJ-i mă omorîţi, măi fraţilor... .**

O înfiorare se strecură parcă prin umbra cenuşie. Omul j'iîeepu a geme, închise ochii; apoi tăcu.

Intr-un tîrziu, şopti **lin** :

— **Bade Gavrile, dă-mi** lumina !,...: ... -™

Din casa **cea** mare se auzi înecat în. lacrimi plînsul **tre**murat **al nevestei** pădurarului. Gavril **aprinse** lumînărica

ceară ; bolnavul o cuprinse strîns *qa* mîna dreaptă, apoi
.-.unii foarte încet: .

~~ De-acu râmîne femeia,,. Cine plinge ? — Să-t duci ICMI şi **curul...**

— **Bine... _ . . . .**

Omul avu o zguduire, apoi rămase **cu ochii aţintiţi in**

în bagdadie. Obrazul pămînt} u, ochii trişti, i se cufundară că într-o fumegare : ziua -şa. **Întuneca înceMncet..**

î— Iertaţi-mă... şopti el şi oftă o dată adine. De lingă loc, palid, boierul avu o întrebare înceată, tulburata ,

Luminaşi?mîna întinsă se plecă spre pămînt, eaza şl se stinse. Omul, în umbra-i dureroasa, tacu penuu toi deauna.

(ClNTECVh AMINTIRII, 1903)

ClNTECUL AMINTIRII

H zilele cele de demult, cînd n-aveam mustaţă şi cînd ;„am griji mă duceam noaptea, cu alţi flacauaşi du ^*vea &* lunca Moldovei, cu caii la păscut Era- acolo *vn l' we se* chema Cotul lui Grumeza ; acolo dadeam drumul cailor ; le auzeam piedicile sunînd, ıı s^ţeam eum gf>i de·jâ'’tca₇.ă şi se apropie încet-încet ; iar noi aprmdeam îo^de «ăteie si stăteam la taclale. Tîrziu ne aşezam pe spate cu ochii la stele, tăceam, şi doi stăteau in capul oaselor' de strajă, rumeniţi de foc, picurindde somn.

Pe atunci era ţara plină de alţi oameni F'it ııTn„ „ovesti si istorii care astăzi nu mai sînt. Au piuu Sîă cuomenii aceia. Aşa - îmi aduc aminte că într-un rînd snre toamnă, au coborît de la munte m*te °^¹- | dintre oierii aceia unul se alegea de venea cu doi cai, nolotea pînă la noi în Cotul lui Grumeza. Statea la focul nostru, Vorbea cu noi, ne întreba de oamenii din sat şi d q'*;=>le mai spunea cîte o poveste ; pe urma, cina icş.a luceafărul dimineţii la răsărit, încăleca şi se ducea la tina lui, de cealaltă parte a bălţii, în nişte vai,

Omul acela era aşa de vreo patruzeci de am ; avea snrînceana încruntată, mustaţa groasa, neagta |i ,*n vorbă îi suna ceva îndesat şi adine. Noi u ziceam „băd.ţa Mihalache" şi tare ne era drag. Povestea frumos lucruri vechi, şi povestirile lui totdeauna ne lăsau ca o negură de jale în suflet... Era şi el bărbat straşnic legat, cu grumazul vînos ; cu un pumn ar fi ameţit un taur ; — dar cînd istorisea, avea ceva blajin în căutătură şi glasul lui parcă îngina cîntecul tristelor împrejurări de altădată.

într-o noapte, vînt nu bătea şi zăvoiul sta neclintit, zimţuit pe zarea cerului. Lună nu era ; stelele umpleau văzduhul; Moldova venea lin în cotitură, la cîteva obraţe de noi, şi lumini de aur jucau pe tremurul undelor. Bădiţa Mihalache venise niai devreme în sara acoca, dăduse drumul la cai, ş-acuma sta pe-o coastă, gaiditor, cu c^iJetul apăsat parcă de o greutate.

Noi eram cinci flăcău aşi şi stăteam înva-iţi în cojoceîe :;i-n surnăieşe, pe pînteee. Din ciad în ciad focul, tresărind, dezvălea pe unul ; apoi zbaterea flăcărilor se schimba, îi lăsa în întuneric şi descoperea pe altul, cu capul Nălţat, cu ochii lucitori.

— Bădiţă Mihalache, grăieşte unul, ce ai dumiv: ala în ■ai a asta ? Parcă nu eşti în toate apele.

— N-am nimica, măi băiete... răspunse bădiţa Miha- ';,;.che. Mă gîndesc şi eu... Aşa are omul cile un ceas în viaţa lui : se gîndeşte la vremea trecută şi parcă ae deschide lîngă clinsul un mormînt.

Noi nu prea-1 înţelegeam pe bădiţa Mihalache : aşa .-■vea el. citeodată, vorbe de-acestea. grele. Am tăcut. II priveam numai stăruitor. Ochii Iui căutau parcă îniăun- ,'ru — si din cînd în cînd aveau o lucire fugară, ca sclipirea unei unde.

— Apoi, măi băieţi, zise el deodată, de-acu s-nropie brumărelul şi vine vremea să ne călătorim. Iar ele întors pe-aceste locuri cine ştie de ne-oin mai întoarce. Mă gîndesc eu că viaţa mea tot în pribegie mi-o petrec. Iar de alte locuri pe care le las nu-mi parc rău, dar de acestea îmi parc rău, căci eu pe aici am petrecut în tinereţa mea...

apoi rosti încet, coborîndu-şi vorba .

siıııhı Sır‹aUi !‹l!!ı››ıı1ı ı ,ta .,,■,,î^îSiS ^<3,
i-n* rii, un „or in no.,**

^“cătMSfifd, mul,; din «.iul
bădiţa Mihalache. *te* raulti Imnm; :,a-l ciuia,.!
lîăit'şi dumneata pe la noi.., ,
B cunosc, cum nu ; ciar rmuv/ na ma. s»«^- *xrnS' m* «s-l-l întreb de ce n-a intrat in sat ..»i y. _

^ KMSSrS :

cU, s.,, curţaşt^d^e^5r!îitrivirile t,t - V* .

tis
am A fi,si. ociaUt cruc« de lemn, dai au r·incj ani U-cui, întâi, în ist an,
■ socoteam sa fi mîncat puhoaie -■;
,'t., oaaelo îngropate acolo n-au ajuns,,,.. Ş-,«
tU- *v:* c=='^!e încă niuV.â vreme... , . . .
'.Acu na mai ştie «'■' mormmU ai >■■■; J.
i-i .,il tiveot eîuutnâ pe Mnga tunsul, şi o-4- ■>■}"■ ^■^ *Jo* îWp^
DasoSMui. d;;, ^ Ui^Sc^KS: u^n^c., muS

Si îa casa **lor** răsărise **şî crescuse ca o floare, iutii copii,** t'Viy.a **despre** care **povestesc eu,,. Acu stăpîn** puste **saţ** şi **;A>f,l.e mo:;ie,** era boier marc, **precum** se ştie, .şi **vechil, unul. Gheorghe Alvanifc,** neam străin, apring **am şi**
,ru;ROS,..

Dincolo, peste baltă, între dealuri» unde pasc acuma ,*;!(' noastre, pe-atunci păşteau **tot** oi : oile **ciocoiului,** hi **.** ;!-a **fecior** la oi, pentru umbletul îa curte şi pentru atte rruburi, imul Axîntel. Acu era flăcăul **accla** frunte^ ia

— precum se alege cîte unul **prin sate, — .... ^** ta oa^al şi îa bucium, **şi nu** era nici **urît... Aiost** şi el om pe ^naeaWa, şi nu era do lepădat. **Şi-ntr-un rînd,** la jocurile Pastelul, a luat înnoi o naframa în **care crai! doua** .'j-o de "busuioc... **Po** urrnâ a **intrat, sara** tîrziu, In gi **,*dinar s»a bătut** la ferestruica care răspundea pe cuptor, **unde dormea** fata. N-au auzit moşnegii, **a** auzit fata, ~~ şi a ,rsit să ceară de la flăcău **naframa** cu **busuiocul...** *1 era hmă, ca un colb de lumină peste sat; ţtlna **s-a** apropiat ,(.> flăcău **şi** el **a scos** naframa şi **s-a** împrăştiat intre ctinşo **mireasma** de **busuioc uscat...** Apoi **pe urina la fiacuu au** ramas naframa şi **dragostea** fetei mari. **Şi-n** vara aceea, deodată bătea Axîntel încet, noaptea. îa **ochiul do** sae*ă. oare răspundea **Ja fată** pe cuptor — iar **cîteodata,** ue **i.a** strungă, dintre dealuri, începea să buciume **domol peste** vai. *şi* **sufletul si** chemarea **lui ajungeau pînă în** ograca iui Causîrat Dascălul. Şi se strecura **Irinajmntre** *f*
nsei'?ea după chemarea de bucium piuă **Ja** apa Moldovei. ^jOqÎo prin zăvoaie, se întindea **sara** ca **ţin fum şi** tuv.*u- **,iio** se vedeau nedesluşite. Dar **Axîntel** vedea de pe **culme umbra dragostii...** si **buciumul** sta, **şi** el **se** lăsa **in vale** la **■zăvoi,** cu doi cini după **dînsul**; avea doi eim : Itoţu *şi* **Corbu** — unul alb şi unul **negru.**

S-au avut aşa bine, flăcăul şi Irina,_ pîna-n luna lui brumar. **Atuncea s-au** mişcat oile la iernatic — şi .v-a depărtat **şi** Axîntel... **Dar dragostea lor n-a bătut-o oruma^** toamnei j **tot** se vedeau cîteodata. .

•*$

Fata aştepta o zi bună, sa se - «ţS se mărturisească părinţilor... pi fără părinţi.
li era' inima îndoita, caci flacao^ cî;legi]e de toamnă, Dar vremea aceea

n-a ven , ^lvanit. Câ el a văzut cad peţitorii la casa dascdulm, d* la^plâcut .fata,
fata de multe ori, ca a voib. - &uzit Caii3trat Dasca- ş-acuma s-a gmdit
s-o ^ y" sus de bucurie, pe urma s-a Iul de una ca aţa ^ngîiat mustăţile
lungi. A bătut

riwsaîSBrfius de şur5> 5:
prins a boci. it _ dintrodată se aprinsese dupa
Apoi Gheorghe Alvamt boierul pămînt şi vite
fata ; ş-acu era tare grăbit. î ^ g o s p o d a r . . . în dar ;
aşa noroc mai iar p g & s]ăbit pînă ce-au Dar fata phngea şi slabe^ ş a p '
dinsa cu sprin- băgat de samă batrinu. S-au mlors spii.
cendeuicruntate^i? ^ aşa noroc, care altă

fată nu l-a mai avut P® p?, - ă daţi străinului.
_ Of ! maică şi tata, " v
Bătrîn ii s-au uitat unul la altul cu muaiL. ^
Iul a răcnit :
Cum străin, bre,

tale în
U' :: Aha ! a ţipat baba. Aceste ^ £ noro-
prundul bălţii. Umblai dupa ticăloşi. Ai sa pi ui ,
cui, ori intri în pămînt ! r,iwnea si i-au hotărît să
Au bătut-o bătrînn cum se cuventa, şi
tacă şi să ia pe vechil!

Drr a doua zi plîngea fata iar, şî-i creşteau ochii în ccareăn vînat ; şi Calistrat Dascălul iar a prins a urla ia
dînsa. ....

_ Tată ! gemea fata, zdrobeşte-ma ! mie nu-i crag un flăcău de-ai noştri...

Aşa azi, aşa mîni. Cine-i flăcăul acela, fata n-a spus. Au bătut-o azi, au bătut-o mîni. Ea a tăcut, s-a întunecat la faţă şi s-a împietrit inima întrînsa. _ . , ,,

Pe urmă a venit vremea de s-au dus şi la biserica, cu nînaşi şi eu nuntă mare. Acolo slujea popa. şi fetei ii curgeau lacrimi pe obraji. Au purces

cum se purcede, eu dai eu pistoale — toată lumea se veselea, numai.fetei a '■•urîîc'au Iaci îmi pe obraji. Pe urmă, nu j-au mai tujfc... Sta fi se uita numa-ntr-un loc.

Ș-așa a venit primăvara, şi Irina era nevasta Aivr.nuu-]pî, s-o fericeau toate muierile satului. Iar daca a venit primăvara, s-au apropiat şi oile boierești de Moldova, rţa ne după Sfîntul Gheorghe. Şi intr-un amurg, dintre des- ,urile de dincolo de apă, deodată a prins a curge pe vu:e dnlarea ştiută a buci:imului... Ş-odată cu **dînsa** _ veneau i i miresme de livezi înflorite pînă la casa vcclii.iut.ui, v* Irina a ieşit din casă, a ieşit din ograda, şi s-a lăsat vă voi, si numai îi ardeau ochii. Ş-a stat după- aceea bucia- (r, ţi, şi s-a lăsat de pe culme spre apă Axîntel, prin bura an:;rgului, cu cei doi cîni după dînsul.

Acu multe ş-or fi spus ei, şi mult va fi plîns muierea vechilului. Dar pe urmă i s-a ogoit plînsul şi vremurile cin ff laită vară iar s-au întors pentru dînsa. Cînd intra pe furiş, în sat, flăcăul ; cînd se furişa în zăvoiul Moldovei

într-o vreme, despre toate acestea, a ajuns veste şi îa bărbat. Şi-ntăi ş-a cercetat el nevasta, zbîriindu-se : _

_ Am auzit, femeie, că nu-mi eşti cu credinţă... Mi-au ::j)us unii şi alţii...

Ea nu zîmbise către barbatul ei niciodată. S-a uuat la iliii.su! întunecată ; nu i-a răspuns.

„ Muiere ! grăieşte el **iar,** răspunde **dacă-i actevărat Ea'nu i-a** răspuns

nici a doua oară, **El** a mugit v.i **mime ^ dşfiuîr-o sară era** lună în

‘“u*'^nîhiîa

a .is ia,

S-aurSteat de "la loedlorV AKÎntel , l ^ i * neva^Ui =

v,a *«,,*. **■*.

îndă“a pornit mai repede, clar apa mai. tare vuia. A geui

iar îri.oa : „ , » . , ...
— Au sa ne ajungă, dragii AxiuU^.. (,,:>vaîa

^ 1*^ «l ™=>“ *> - “ 2Î « -

'ni'î'tS'aio' ■ \ dsur^, ««>

ST ti clipei, 5i-i <«.U ochii «mii!

i! "?2 pS™ <"> "

"ă **Al'nnd a i-'bit-o Aivanitul între sîm, cu hamgerul; şi** cieoi ti ' Iii clnii, au sărit în **grumajii argaţilor.** Şi el **a zvauut** m **„it-ioare si s-a prăpăsluil asupra** vechilului. **I-a smuciu** h;im«erui, l-a fulgerai **şi i-a** crăpat capul... **S-a îiuors** spre uitaţi, **cu etnii, i-a alungat, i-a bătui cu** latul **litrului,**
;t**poi i-a scăpat în apa Moldovei,..** _

Cînd s-a întors, — a prăvălit cu piciorul pe Aiv^itft iu •tivoi Fo u>.mă s--a plecai spre Irina; i-a **sărulat** ocnn închişi si **yura** răcită de moarte. Ş-a **urcat-o, lăcrămând, pe** ninv'ilă **'•** si eu hangerul acela a scurmat groapa **admca şi-a**
lt,**Uns-o** in kirtdul groapei pe Irina pentru odihna **ce.:»**
: i ■ ^

A't;s-i povestea mormîntului, mâi flăcăi,

K^dira' Mihalache tăcu şi râmase neclintit la locul lut.

! Ui rosru-!!. K-Sî si**rl de lună în neguri, cu luciri dm alta

1 Şi. vîntul uşor al nur-ulai nopţii începu a ofta prm ....leii ; 'îndu'.a ajunse eu el pînă ia noi şi fiorul valumoc
.'.vd^vei. , . . .

Mult a tiocut de-aturici, dar îmi aduc bine aminio ca
i .i'"i întrebai pe bădiţa Minalache i

«... Cum a u»»t moartea şi 'îngroparea, |i-or fi spus &r.y,rv-. ţii aceia, bădiţă...

EI nu m-a auzii:. S-a sculat de la foc, posomorii, a in- i: u. in lunca, şi l-am au.v-ii vorbind domol cu . ■.i-j. /un auzii ?. unind piedicile de fier. Apoi fa
i , •«-,(* P trecui calare pe la valra sfatului. A KIS :

... Noapte bună, mai tiara:...

L-mu vă;::ni:. o vreme prin lumina luncii : a ure-r.
.-...-'ă movilii rnornirniuiui, iacei, pe urmă 1-ytn urară ui.
. '"ochi.

Toi! tovarăşii s-au stno.,3 pe lîngă foc, şi-au tras isu.ma- ,j(, pe.;'te eau. Eu am rămas neclintit. Lumina nopyU r i - .tea ; vîntul mîna negurile apei şi movila pasta ta (ii'i)ărta... Pe dinaintea ochilor parcă-mi trecea flăcăul de nîl udată-; parcă se oproa înainte-mi bădiţa Mihalachs;, (na.it ai trist ; într-un tir «du,, cu. oftările vîntului, mt s-a
pma la mine P11 o “in rnînp nlînf^re de bucium cîntecul părut că vine într-un pustivj

ad"e,TpS”“ >" ■“* do›MgUri› 8"Jnate ^
mormîntul cel vechi, Imga apa.
(CÎNTECUL AMINTIRII, 1909)!

O 1NTÎMPLARE Un

prietin cărurU, cu careleam
Ol ° W«f*. « sa^/ru î“rLibp cura !■- ,«.4» ele o orînduire cuminte, nu s.nl oaia-
bieţii muritori. _

cSn“ * POrDlt 15 dr“o
rînd. la vreme de iarnă.

Boierul era tmar şi nu era o1 uşor şi-n oeh
' Awa obr“l]1 £ t0Samnă -"era urma **durerilor** pe cai
vm « ° P'cl“ Srt°a p"i' iubilei tal «M# *c "sUnl* le **încercase** la
moartea pu vcşnice, în floarea *unt*
carp trecuse dm lumea a-« - v v ‘ - Ţjrnbra pf’fpa nede!
reţii, abia la opt luni dupa nunt^ Cernea raişca mult
lucită care plutea m ochu *i* ţifanm>4reau **cu ochii d**
«*!* .Ars **la** umblet, t

vorbea M
„vgu Cernea fuse*^*P*™ ^teli'cu turcite , neamţului şi a franţuzulu • S rea dagcălului chiriac chinuise în copilane, s P *k* ^ un om cu

multă *agi*

la minte, cu limba cam ascuft

elitră boierii vechi şi către slujbaşii învechiţi în rele, ceea
ci' mult plăcea lui Vodă. , .
” Acum plecase către fundul ţinutului Sucevii, trimes taină de Sturza, ca să cerceteze o afacere cam m-
c. ;;.cată : ispravnicul ar fi avut legătură cu vreo doua. cU-'l-Ti de hoti, care se lăsau din munţi şi puneau la dau ore pe unii din boieri ori pe vechilii rămaşi *a moşii. S i Vodă avea întinse moşii în ţinutul Sucevii.
” .
_ Dacă este ceva la mijloc, a zis Domnul rizmd m
b:.::ba-i roşă, să-l chem, să-i spun o vorbă şi sa-i dau nu- ! trei
n\:\ buzdugane în piept...
Mihalache Sturza avea obicei să bata cu buzduganul, na asta cei
(Iu bătuţi nu mai erau teferi toata viaţa lor. Fiindcă cioarele umblau vîrtej pe sus a vreme rea, 1) s-a îmbrăcat bine şi şi-a luat

lup. Si-a pus la îndămînă puşca şi pistoalele cu cremene, a dat Şi vizitiului un cuţit lung cu două tăiuşuri, intr-o). i. ă de lemn ; apoi s-a cuibărit bine în same. 11 duceau i ,- rln trei cai voinici, înhămaţi ruseşte. Mergea mai mult
,>■■ ;Jmmuri lăturalnice, mai de-a dreptul ; nu voia sa aiba ,i face cu căpitanii de poştă : şi asta tot dm porunca lui
blana cea mare de
pus la îndămînă puşca şi pistoalele cu cremene, vizitiului un cuţit lung cu două tăiuşuri, intr-o

Vu"a’poposit întăi în sat la Ruginoasa, la
(i , ' ■: 1 Sucevii

iiltCil X£X -■'-O > “ , . '
A mîncat cam pe sponci la ratuşul boieresc, făcut că nu înţelege de ce se tot învîrte în jurul lui
. „t. -1 tot ispiteşte cu vorba ; apoi cam pe Ia toaca, s-a iar bine în sanie şi a plecat.
Cînd a trecut Şiretul,, pe gheaţă, însera.
I >î vîntişor ascuţit trăgea dinspre răsărit , altfel vi e- , ; ra liniştită, stelele înfloreau vioaie pe ana cerului.
; ,rru Cernea îşi făcea în gînd planul cercetărilor lui.
; i om hotărît, căruia-i plăcea să meargă fara mcon- t Vi"ă tintă. Pe urmă era un

om care avea înnăscut în
• ;'ₙiul dreptăţii. Trebuia să frîngă cerbieeâ unui îsprav- î.i-dnstit. Acuma era destul de deştept să înţeleaga ca ;,u se zbîrlise mai mult pentru că erau la mijloc avery.Q
iul

i[1]
.
i
l i [1]

lui şi moşiile lui. Insă cînd e vorba sa saviiţ; 9ti o fapta dreaptă, nu te mai pot opri îndoieli de acelea. Boitul awa Vtm suflet plin de ideile mari ale veacului, ei a pue- iinnl 'lui Alecu Russo, îşi petrecuse tmereţa cu el, ~~ amîndoi de multe ori suspinaseră în stihuri pentru Moldova lor iubită ! Cită strîngcre de mima pentru vremuii.e ot
i ă ţi cît dor pentru prefacerile ce avea sa le oarmasca

' 1 Zurgălăii sunau veseli în întinderile tăcute ; o vreme c;,- vfhiră în depărtare luminile unui sat ; şi ooienju,
in că'dur a dulce a blănii de lup, se gîndea cum se va iniu- H<w isoravnicului, cum îl va fulgerea cu privirea, cum va rosti' cu vorbe învăluite şi înţepătoare cîteva cuvinte, şi

V" 'jf aîăria'sa Vodă te pofteşte la Iaşi, boierule !

Pe urmă, în minte, începu să-şi orînduiasea şirul^cer- ef-:Arilor. Fireşte, se gîndea el, întâi am sa fac cercetaiue, fă'feă încredinţez deplin. Cînd ai probe, m te poţi .înşela.

focct-încet părăsi gîndurile şi. judecăţile acestea rnţe- Vryfe, Simţea eă-1 cearcă foamea. w A. .

' ' Fe îndreptă către robul de pe capra ; ıı zise :. _

— Mâi ManoDă, unde dormim noi { unde tmt^am Ţiganul se răsuci în cojoc şi se întoarse spre boier. Şi

w ** î Lo ratuşu «ia

xnai mult mi-am amăgit pîntecele.

__ Dă, bre, o bucată tot om mai merge...

__ cum a vrea Dumnezeu S răspunse cu îndoială ManoDă. . , ... «

adierea d- vînt conteni; treceau pruxtr-o valcica. O luncă'înnegrea cu linii încîlcite albul zăpezii ;pe un dimb,

la marginea drumului, se înălţa cumpăna unei fmtim. Ţiganul întoarse capul:

— Eu. zic, cucoane, să ne oprim la o curte beieieasca, undeva...

— Ba nu, măi Manoilâ, alte datorii avem noi... Ne-ora opri şi la o margine de sat... .

Hm ! făcu ţiganul, nemulţarmt. Apoise mtoausv scuri ia locul lui ; simţise tresărind haturile cailor. .

Fugarii sforăită; vizitiul îi struni. De dupa s.slput cu niponei şi de după

colacul fintinu se năpustii a deodată patru umbre. . ,

__ Hoţii, cucoane ! gemu robulghcmumdu-st p-

C ^**Boierul nu era** fricos **;** se **ridică** şi **zvirli în laturi** pulpa**nele** blănii grele **;** începu apoi a pipai şi **a cauta P«wîţ- i/.Jo** ; dar hoţii **săriseră** sprinteni ; **îl cuprinsera dm, il zvîrliră** din sanie **şi-l** frămîntau **acuma sub genunche, po zăpada lucie a** drumului. **Un cuţit luci la lumina slaba** a

Nu visca, boierule, vorbi unul, că-ţi **ridicam viaţa** ! Unul dintre **oameni** lega pe vizitiu cu curelele hâtrilor, **Altul deshama** caii. Boierul nu mai **iacu mei o im**:

IH**itrivire,** se lăsă **moale,** - cu ochii însă, prin slabele luau albăstrii ale zăpezii, căuta să deosebeasca **leţeie şi unb.a-** ('amintea hoţilor. ,i;

Erau **oameni în straie albe,** — **ţaram,** — cu **cutia-* iwsre de oaie în cap şi cu cojoace** scurte **pe** trup **Dm** i veau puşti arnăuţeşti. **Ochi fulgeră Ion** şi **obrazun bat**-
l/oase se aplecau spre ei.

~~ Cine **sînteţi** voi, măi ? întrebă lorgu Cernea, ^

Oamenii nu răspunseră. 11 răsuciră în loc **şi-i**
•..vă blana de **lup, apoi îl pipăiru să vadă** daca nu **nuu** a. j **arme.** îi ridicară după aceea în **picioare.**

__ Cucoane, zise unul, noi ne purtăm cinstit cu dumneata, nu **te stîlcim, nu** nimica. **Scoate ce ai şi** pune jos,. ^ ~ Iaca banii pe **carc-i am,** zise liniştit boierul, vîrind^ mina sub haine-şi scoţînd punga de **matasă. Poftim** =

Unul nalt, spătos, ecl care-i vorbise, primi punga în **palma** întinsă.

— Aşa, vorbi el gros ; acu îă bine şi dă inelele şi CCaBoiâCul'îî.i trase inelele

din degete şi scoase ceasul
deSLe^t şi le vîrî în chimir, sub
cojocel, fără să se sincliiseasca. _

__ *jKcu* dczbraca şi comaşui . zise el iar.

— BinCs dar arc să-mi fie frig... grăi cu oarecare

b0ieIUlNu face nimic : dumneata să fii sănătos : ţi-i face

altU]lWryl se dezbrăcă şi ce eontăş. La urma unr.n era bn-ros că scaoă icafăr. D,pâ cea dintâi zgunuir-, I M M . venise inima la ioc. O întrebare i se sui pe buzt

.^.oape

f o r a voie : , .

— Da[5] partea ispravnicului cu e ....

— Cum ? wai căpHenia. Ce ispravnic ; C rSir.ii sknS.tos'; noi luăm caii ;,i ne ducem.

n-ini , sărbătoare: nici nu te-am sudmt, i.u ■■■*J* >• *M* lu-'t sînge !... Să dai o Icturgbie la biserica...

P^un cal se zvîrlira doi ; încţicc^ji cei cu pe cîte unul, aşezară blamle_ diSiaiai.e,_iuCu. •.» i- - şi ni or ir ă, fără z"omot, ca nişte năluci. .

6 1 Boiorii sta l'imil **la** locul lui, în pic,oare. M

nu-i venea a crede, parcă fusese un vis, aşa st p i . . . .

do Cucoane ! cucoane ! începu a se văita ţiganui i ' • (i

o pomană şi mă desleagă ! j c o „ x ^ , d a

lorgu Cernea făcu cei doi paşi care-1 desp^, - u d e sanie. Ţiganul zăcea ghem lmga ea, cu genuntm a ş

piFiei llH^B CG0*f<i. ^ i rvyn pVlp CTl

__ Of ! gemu Manoila, parc-au stnns

VîltBo[1]ieru'i se răcnii o vreme ca să-şi deslege robul. Apoi amindoi în picioare, în singurătatea aceea, iStuL noapte şi de zăpadă, rămasera uitindu-se unuJ ia auu*

Ţiganul oftă într-o vreme adînc, ridică dreapta şi-şi făcu cruce i v

_ Doamne Dumnezeule ! zise el cu glas plîngator, bine că am scăpat cu viaţă . . •

_ Bine, am scăpat deocamdată, grăi boierul, da-i vorba r; facem de-acu înainte ? **încotro ne** îndreptăm ? Unde **ne** ducem ? Dacă dau .dihăniile peste noi ?...

— Ferească Dumnezeu ! bolborosi robul.

Boierul avu o înfiorare ; începea să-l cuprindă frigul.

— Hai să mergem **pe** drum înainte ! zise **el** pripit. *ty.* porni.

Cînd ieşiră din **vălcică,** adierea ascuţită de **vînt** începu s ' -1 taie. Se întoarse, cu gîndul la cojocul lui Manoilâ. 'jY;nnul îi pricepu mişcarea şi începu **a** scînci, încovoiat **în** :,i '-aiele-i **vechi** :

_ Nu-i, stăpîne ! mi-au luat şi cojocul meu, ticăloşii :,.i Ldăslămaţii !

lorgu Cernea începu a-şi **strînge** fălcile ; frigul **aspru** ii pătrundea mădularele ; curînd prinse a clănţăni din I dii.;!. Porni mai repede ; începu aproape să alerge. Ţiganul M **cu** jale ţinîndu-se **de dînsul.** Lui **Cernea ^i-ar fi** v > ii a ride, dacă nu şi-ar fi simţit vinele gîtului şi fălcue . .p d.? lemn. — Ciudată întîmplare ! înainte dispreţuia r . hi i **rea** la

o curte boierească, — ş-acu ar **fi fost** bucuros (! ; n bordei în pămînt **şi** de-oleacă de foc. Nici mîncare
1.. i ;.r mai **fi** trebuit ! —• Tăria începea **să-i** slăbeasca ;
ii :. lioare de groază deodată îi străpunse inima, cînd **se** i[1]:; : i c-ar putea pieri aşa, acolo, pe cîmp, ca o fLu ă ne- **li. ! îi veni**
să bîastăme şi **pe** Vodă, **şi pe Dumnezeu !**
Tgă aşa o vreme. Din cînd în cînd se opieau , cer- . . ; . ;; străbată cu ochii întunericul, poate-or vedea o lu-
1.,i rietină, — poate-or auzi lătrături de cîni.
!: ■ I vedeau nimic, nu auzeau nimic, **şi** boierul Iorgu
» \ începea să se simtă pierdut. «Intimplări gi o/.ive
ii. ı ı ! iiJcsc în umbră !» cugeta el, şi se gîndea la moaite.
îrninIP ca un zid negru. Boierul O pădurice
ii se arata mauwt, w

W» opri «Hfiind- „ . ,
— Unde sîntem . izbucniră. «Trebuie sa
5Îp'oSS *L*

&SŢ» ăsw&sv* <—

ESmîotuivi^va aproape rf CT „«tfte. .

- **Tccd îmmte',rVS" ajutor... Vezi unde »•.,**
ţire. Strig» ta otimCn'' ' . rvI·,ile

]e ducea Ia gură **şi** suila m **voce slăbită.**
- Măi oameni bum ! Bti£a U dnii lâtrau
Nu se vedea urniă. de locuinţa , nu .

mînioşi. . . vorbi boierul.Şi Parca *'J** ;
— **Să mergem mai in~o ••• „ « «râdinaunei case** :

SPte|rSb1>aSaĂcu senrn intu-
Înaâ un gard de nuiele, ^ dincolo de poaita
neric o poarta unaţa, ^ şi primitoare. _
trebuia să fie o casa boicm , vorW tuibUrat boierul.;

__ Măi Manoila l mai Ma . t, roaga-i sâ ne

Bato la poartii, intră fle te leş, **•£**

în calc: spune " aici, afară-, Să nu ne

lese... amîndoi pumnn, m

Carc-i acolo ?

ea

• nul CM

. . - , i . t■ ”> lît'.tnut : I ; - * ; . ;

.„ui'în'aru:^ Da;, -

rf! ii:nh(-ăm Ce rng idar;V-;,ţ i\ înconjur-: 3. ;

bou,,,*

X-v.i să merscU rf^fj^tunui Cernea ; îr;e?~

mare se v-,;■>-» ^ ^ frcca rănile, Kji p;’-

u - - a p e l e M.ap:riuea - -- ^ ıı à înh-un avi;’t-

tuu argat. dup. *; sui 'r;U';, d,

miros degulai, - :31 ^

.-,;:;.^ţ,^S;Vn.r-Un îel de i— “

: k,Sţ“î:Sus. Ni-1 foame.

^'"KtSa i"r“ era m,“a!,!,! “zd",v“

:Vcîv ^'Ş-împărat **din po^-ste.** ^ **pprc^ pe d»s-**

;> ;pu ff-şi «a ^ m aibă la faţă:

^ ^ Priv!.!n devulpe, şiprivean,i-

ir j t:S!'ui n^ni: nnsâ piept, horbota ş1 - Man,,ili' ^ -i ,Jm ă... Era sâ chenm pe cimpuu...

-t - v " i j * numai. .W Un* .

■u;Ul

-i— Aşa ? Şi cum îî cheamă ?

— Îl cheamă Iorgu Cernea... __ _

— Sâ fie sănătos. Să poftească. Ci*, t»* > sintem . C-a- vrile «mmo-i Cab/inci să pregătească .» oc-uc, sâ faca Jc.r : adueel isiruntina. iacei i oleacă de scrob, puiicţinişte mustii în ţi<îiă, daţi şi creştinului istuia ecva sa imbuet .... Faceţi-i şi Iui Joc ia bucătărie... Sculai,i pe ehelar sa cuie ce trebuie ! ; <

Manoilă se uita la gura ci cu acinuraţio. ,ipoi_ie.ş. <■ .>- einde-se înapoi : şi Gavril pofti 4n casă pe Doier. cai o - toceai atunci suia in cerdac potrivi ndu-şi p.-,rul şi caro;-. • înţelesese din vorbe că stăpinircfi-i de parle.-iemeiusca şi n-a-trecut de vîrsla de treizeci de ani. . . . „ ...

Cînd intră în odăiţa caldă, i se îmfmmjemra oc.m . căldura îi aduse o destindere în tot trupul ; începu sa !r< - mure tare • i se scutura toată carnea pe oase. ISu putu roşii nici un euvîni : simţea că dacă ar vorDi. şi-ar muşca

LniCu un ximhet stinjenit duse mînile la piept şi se ploconi.
după moda veche. înaintea gazdei. .

Stăpina locului îi privea cu luare-amnue cu o n.,w,

Vdti]tJ'cum boierule ? u?a ai rătăcit prin frigul ierr.il
numai în st' a ie ie acestea *i*

Mi-au luat tot ! izbuti sâ îngtne C ernea.

Cucoana tăcu, uimită. După _ un răstimp. zise mec. -

_ Puflim., stai lingă sobă, mai la caidura...

Boierul încă tremura.

_ Mi-a spus omul dumitale ca e.şSx jeşan...

_ Iorgu Cernea, caminariu.

Gaxda dădu din cap. în semn că ştia. , .

— Eu îs văduva lui Duinitrache Mavmuin. Poate i-ai

cu ii «esc ut... „ -r

îorf»u Cernea făcu un semn uşor dm cap, ca nu l-.i cunoscut pe răposatul ; apoi îndrăzni sa-.şi ridice ptnnnu asupra gazdei.

=*»- Poate pofteşti un păhăruţ de nitci Ţi-a face bine... Căminariul dădu din cap, înduioşat p.sreă. Da, poate
i-a face bine ! , .

Gazda deschise un dulăpior zictft m părete, im£a soba. S-ease o sticlă, un păhărel. Iorgu Cernea îi urmarea miş- 'H'ile Era voinică şi mlădioasă, cu mişcări iuţi. islamţa .ci, culpe îi socrea albeaţa şi curăţenia gîtului şi a ieţeu ' întinse mina şi primi .păhărelul cu băutura hmpe&e. Se ridică în picioare şi-l închină c-im semn am cap catia

"'ll' Vă mulţămesc c-aţi avut milă de-un drumeţ rătăcit si 'âfuit de făcători de rele ! Dumnezeu face pane etapa
mimă !... , , „ . . „„

Gazda se rumeni şi **zîmbi.** Boierul bau **viu ca** şi se iar pe divan. O căldură binefăcătoare u umb a acuma, ca un sineje nou. prm Ir.a.o meheieluri.e. ^ t Mai încearcă a vorbi puţin ; dar n-aveau ce sa-şt souie. Slugile aduseră mâncare eak;ă, pine proaKpata ae r-T'u si vin ros. Căminariui inehinâ .şi vin in sănatatea gazdei si pentru bunătatea ei de inimă, ş-acuma scuturat cu ; ,'iiui de ticăloşia ceasului de primejdie, începu a gasi sa-nunţă de vorbă, începu chiar a-şi aminti de sotisme.e sjtu- fii lui greceşti, privind la cuconiţa de gazaa. I arca o orm- ;rare dreaptă o aşezase acolo, într-un co,ţ de pummt ca pe o zlnă a liniştii, — spfe a putea pruni un boier calator rătăcit în frigul iernii, in bezna nopţii.

Călătorul **îşi** povesti păţania aşa cum trebuia, fată rt-nr/ă fără tlnguiri, **o** povesti chiar cu oarecare **veselie. XfSrilâ ca pe buna la inimă a** sa gazdă o Aiama dm Tudor iţa si se simţi pornit sa închine meu un **panaid** r\.> vin **pentru** acest **nume** frumos. Apoi, cum **ammdoi ^ălasluiau** într-o ţară **mică, aşa cum e** frumoasa **noastră** i- ,ră' **a** Moldovei, **găsiră** curînd **că aveau aceeaşi puelim** printre cunoştinţile lor, **ba** chiar **că** dc **foarte depaite se** .sdeau puţin. Descoperirile acestea **nu se** ştie^ce ce .acuiâ **P -** rjazdâ **şi pe** oaspete **să nu mai** contenească dm \oioa , şi într-un f'nciu căminariul lorgu *■< simţi ru ochii fi».r- bis'îţ). cu vorbe înflorite pe buze. pe cînd duirmeaei ji;pi- neasa Tudoriţa. îmbujorată la faţă. aşezată în jilţ la valra focului. ridica din cînd in cînd genele spic negura de toamnă care părea că pluteşte în ochii boierului.

Povestea aceasta parc că s-a sfîrşit aşa cum trebui;;, în iatacul acela curat, plin de mirodenia fiorilor u.wnt'e di csmp. Nu înţeleg de ce' din această întimplare băirmu; meu povestitor şi prietin a căutat să scoată o idee iăe- s.oîicâ. Să fie filosofia rece apanajul băt fineţii ? Mi i.,.: ca tinei s-ţa avea ceva mai bun de făcui.

(PC'Vr.SriPJ T'F SM', : VV

t'X VITEAZ

C pe\ es!ire a loceîe'nenluîiu Eug. Şitianescu d.r. >. ts- n.t ntul S infanterie.

Aveam de străbătut un -drum de vreo ptairuz-t ; e- kilometri pe un viscol de nu.se vedea înainte-ne i„ z.« e.. paşi. Vîntul ne ardea faţa cu biciuiri de foc. Cai;, ci-- ... sanie, nişte roibi deprinşi cu toate necazurile, imun:,.:; g: tu. — dar sileau pe cît puteau, săracii. Pe părul loi pn.-moroaea se prinsese ca o spumă îngheţată.'

Umblam printre dealurile ondulate din Noi'du! iYÎ> dovei, printre păduri cufundate sub domnia alba a u rm;. Dsumul ne părea din ce în ce mai greu şi aşteptam im popas, cu sălaş cald ş-un pahar de băutură fierbinte.

Ajungem în sfîrşit. Trimitem caii la hodină .şi o\ :V. Ds «eraţi. — intrăm într-un local de jandarmerie.

Se ridică de la o masă. unde scria, un jandarm ma!t. ev sprincenile tufoase umbrindu-i ochii şi c-o mustaţa

. Avu Di-ţoarf-a sâ n saluie, după obţrei. şi ne hnpu.so .sie ii.! icaun. N e mucedă de tmde cenim. îuecăre an.ssn'în ■t se .iii:'>inr;.ă dacă **n-am d** >s i să bem un ceai. B.a, cum vede, un om cu întrebări ţ>enia'm

Cum L săi se i.nesesc/ie dc acessiă nobila bălăucă, bsersai Imr- un cad.. în umbră. arierat. pe-o lăudă, un . .se cârc se sdca să se sad.e din iocni lui. \ ma sa no sa!, ssm nu. menea. Un picior îi ssa aproape* /-Jircil, si eram ;l ;iS;! ps v emnea. rea, ii vbd.şdse peste samă.

fi [scai ssmn să rănin.e Sa i ;culiui. ;Vn> prud ca .,-u >cs I s. U; ă tas scade s[1]. rnlucmes (dom/u-s bssosaa mi s .!. - ssi mm si îsa.sc '>esmdca un auAn pun .ie = sn cm*

!.m emaiiim dc ci ; i! pisc!; cu prsaiuic irit' răm s. - a C a Si C-' i aa .

.. .ăi ă.st rănit ?

.. Lsa, dmrmmc' lecobsnmd

iSipă un răstimp de O/alm-e, urmă •

-- .dai i'ost pma imn imr-un somn. Acuma sie. !(.ci •:: 'i i. al. d(' cmv. alesm-m i. in iv c i >şam. .vmp; ' ■ ■ ■-[1] msseă•: aude. să m-apăţ si cu.

.. Si unde ai fnsl rănit ?

- A m fast racii în cinci imami. diiivun.se sc>i'-ens'

.. Ai cinci răni ?

----- Cinci,

- Cum aşa ?

' F.dn deodată i se rumeni uşor şi ochii îi scumsură. *n* aadui o ţipară. Şi-o aprinse şi începu să-mi povestească.

— Apoi... eu am iuplat ia Oituz.Era prin luna ini no- i ■mvrie si era o vreme cum nu sepoate mai pelnvun, su cerul îmbrobodit de nouri şi **iară** vini. O vreme hnmma. sa marnuă.

Toată noaptea săpasem la tranşee. Cînd veni peste rmi sua aibă, începurăm a ne învirli ea guzganii pi in găurile -. ,asire pindind pe duşman. Care cum scotea capul, -- ..i,cî îi trimeteam răvaş dulce pentru lumea eeahdia...

Către prînzişor, începu a batr artileria îor. Bir<\ -- las-o sâ bată. Noi nc vedem de treburile şi pregătirile noastre.

Se sparge o căldare nu departe de rome. scurma tanna, împrăştie fum şi m-ajunge 'o schijă îa braţul nimic, -— pot merge ş~aşu înainte. Isine eu-3 pie;oaie..o sănătoase. ' ... .

Dar se sparge încă un obuz cu zgomot grozav şi iar mu umple sufletul de ium şi de putoare. O ţanuara s:m u.iea/.a vîrful urechii.

— Ce vîrful, — observai eu : după cU vad ii-a li'at jumâtat

— Ce să fac ? zic : de văzut, vad, -- de mers pot merge... Hai înainte eu toţii !

Și pe cînd artileria noastră începea a trage cu mare străşnicie, do rid ea inima în noi. vâxîud Ce se petrece iu inamic, — punem baionetele şi ieşim ca fantasmele om gropile noastre...

Facem un sa'4 ; ne oprim într-un întâi adăpost....]•(«• groaznic curgea asupra noastră... lîai mai cioparte i ;\e ridicăm. Un glonie rnă plesneşte ir*, picior. Aud : pic ■ m cizmă. ■— Pot merge ? I3a. Atunci nai ie;t u' U , Pic . ''
-
glonte în genunchiul sting. O zgîr>eUna... înainte ! încă un salt. Și răpăiala de puşti şi mitraliere, ţ.i muget de ţun, •— şi din urmă veneau ai noştri cu baionetele, ca vaiui m ...

Încarc şi trag. Petrec un încărcător, doua.. Rana dm genunchi începe să mă înţepe. N-are a face. In tranşee!*.; nemţeşti observ mişcaie înfrigurata si pregătiri de tragere.

Atunci izbucneşte ura ! — de la noi ca tunetui. Și sc prăvălesc .şirurile noastre cu baionetele sclipind. • Inamicul fugea *— parca-! ducea un vini râu către pustie...

Vreau să mă răped si eu, căci un fior aprig mă fuig'_ra din creştet in tălpi. Piciorul mi-a înţepenit, insă. O bomua se sparge iarăşi în dosul meu la zece paşi .şi-mi smul^o arma din mină, făcinc'u-i bucăţi condacin...

O fac eu fără armă ? încep .sîl strig : rn& c«

•ui ma mai pot Purta, daţi~mi o armă... sa ;.a t.nm-.-. şt

laaS'd:«. .-!>!-«
r'j-vo CUI'L ea di'' 'anae. _ ^
'"'A il:a-L.. Pe urmii tiu:; ia spital... va nu-nu uaa
domnii ofiţeri c u i o.

Sc<>c;or;Qclu-se intr-un buzunar, scoase o po.care rai-('
întinse cu un znn&ot de nara-a- copilărească.

— Poftim, cfîiţi aicea.

Luai cartea ; ce ai: „Viteazului nasirr; cunarad. — ;.mai- lire din 10 ranenvrrie 10i«- - ;u a-ucsiuU: erau un colonel, un maior şi a;u zece oiuoî 1.

E n ei nana. Rănit ui dădea din cap, aprobînd.

1. Săracii ! murmură ei cînd citii rmmeie ofiţerilor ; cine ştie eîţi au căzut dintre ei !

Şi rămase cu ochii aţintiţi în Sul, — cu gmc.u. ia cama- r,r,;ii lui ţ-i la cruntJ vijelie de ia Oituz.

(FILE ÎNSINGERATI:, 1017)

PA,: Lut A

Regimentul 57 infanterie lupta pe valea Jiului oSlră nrijSocul lui oclomvric, **în** poziţiile de la Dubu.a. , invita «î Ursătei'. Cu vrednicie şi cu durere penau jau, sc bateau flăcăii Olteniei. Era în acele neuitate varo/ăi au fost zdrobiţi, risipiţi şi aigartU pv a>atc .a-.c şi măgurile munţilor.

T.a 1- oefomvrie. în amiaza. batalionul domnoun eap.- !an Bălcescu ocupa înălţimea Tulaia, şî lup>ia începu m- ţî-ită cu un inamic de 'trei ori mai numeros accii as iu ' Noi ne ţineam bine. - povesteşte .subiocoSe- ntu. M Vulpe? eu ; duşmanii atacau cu putere. \oGeam ;n juru-mi soldaţi indh-jiţi şi atitaţi cercmdu-şi neooiorrnt baionetele. Tunul bubuia ca o darabana uriaşa, şi ţele piuiau ca nişte gîngărni deasupra noasira. _

Aveam în plotonuî meu soldaţi tari şi neiniricoţ.v.i. i-l.i puteam, bizui pe ei. îi cercetam cu ochii, ii îmbaibaian. ei îmi răspundeau zîmbind. îşi dădeau capelele pe cea.a şî se grămădeau asupra armelor împroşcind moa> L a in n»îe inamicului. Observ ca unul, cel mas oun. 1 udei I >. cingină, lipsea. întreb pe şeful lui de secţie :

— Unde-i Peeingină ?

— Trăiţi, domnule sublocotenent, e dus în p«t*t <.o« t

caporʼaʼu1 Misclii e.
— L-ai trimes tu ?

_ Domnule sublocotenent, S-a cerut el singur, m-r- rugat chiar ; zicea că el vrea sa-şi facă un guşi. >=• ■ >« pipa lui lanoş.

— Bine.

Am început a rîde, urmărind toata linia de OH > scăoăra în nouraşi. uşori, răpede risipiţi.

ʻ__ Domnule sublocotenent ! domnule sublocohm nt :
mă strică deodată sergentul. Vine Pecîngină !

In adevăr din încreţitura unui climo, de dupa nr o. ; fisuri, venea soldatul cu Mischie şi cu pairula. h,!tie<; \ ev» . cu toată gura. şi cînd mă văzu începu sa se scarpme ʻ-no «apelă, cum îi era obiceiul.
— A adus bavarezi ! zise sergentul.

în adevăr, cei opt oameni minau în dosul crestei .şapv- sprezeee nemţi cam uluiţi şi speriaţi.

— Ce-i, Pecingină ? îl întreb eu pe soldat.
__Păi, domnule sublocotenent, eu m-am dus cu de-mnuî
capei al Mischie, după lanoş. să-i iau pipa ; da pe aram
î1M dai di> bavarezi. (V s?i fnr ? P<; dîr.şii. băiet' 1 dă cu pasca. da cu pumnul -- nan "iiinun. mai lUgaa !ni - S;-
in-i prindem şi vi-i aduc. ai plocon, iriuii uomnu :e
Mihlocoieneni ! . ,
_ Bine. Pecingînă. cu !inc nu se-ntovărăşoş.te rumanu; .
dereaba. Esti om de ispravă.

Am noroc la vînat. domnule sublocotenent., mn ra- ■ounde. rîz.md soldului. N-am dat peste lanoş. mi-a ;r<-ut j■! cc';e Fim. Purc-am ştiut. După ce i-»m prins, am si sr.- , f put a înlrrba : Bă ! pe care-1 ehiamă Fril ? Şi mi-a ; r.;-n« unul i:ilo-I : cel cu capul mure f.1 cu nasiu io> . AU; r.u se puica să-l cheme uliul, domnule ^su hlocosem-m '.

Soldaţii întorceau capul spre el /.imund. Asia ere :• e - cialiuuea lui P< eingină de la începutul campaniei : vu a~ marea. ÎN!u era zi lăsată de hi Dumnezeu a; nu uaa e: ui-
petici şi ţiitori. cerce; înd. pîndind şi aduuTiecmd pe naaaa.
lʼmbla in primejdie ca peşmie în apă şi paserea :n
văzduh. . ,
_£.j s;i;i c-am să mor, demauʼe sublocotenent. za- .r < 1
eu nepăsare dar vreau să cad cu vi-ednuue ca un voma . Lunicu-meu a fost pandur al Vlacjimuvscuiui. Pe Kirsai verde, dom nu ie sub!oeoţ.enen!. şi eu iaţa ia cei- ! ;a.auu u.- m-;eţe ochii aţintiţi eâlră Dumnezeu 1 Căuta moartea.

Ir; ziua de 13 oct om vrie, după ce am sclumoaî pnuua ne la Tufaia. Pecingină nu răspunse îa apel. Intri b p< caporalul Mischie : -
—Ce s-a făcut Pecingină ? Unde-i ?

_ La vînătoaro. ca de obicei, domnule subar-oUav-r)-*.
A plecat la Laleşti cu pmru camarazi. _Zseea că arc o <a.~ t-iiie către

lanoş.. De-atunci nu s-a mai întors.

— O fi **căzut,** mă **băiete.** _

_ O fi căzut, domnule sublocotenent. De două iun ;..i bale joc de moarte... A înfruntat-o In fiecare clipă. A •o ăpuns atîtia duşmani cît nu le mai ştiu sama. Le-a piei ~ ,i..t şi el socoteala, i-a lovit unde i-a găsit : în post. în pa- fr'ulă, în şanţurile lor, Ia un Ioc, rătăciţi,., prăpăd a făcut, ■domnule subuiceienent. Acum i-o Ii venii ş.i Iui vremea şi rlndul,,.

Caporalul Mischie vorbea **astfel,** însă nici **el** singur **nu** • credea ce spune. Na credeau nici ceilalţi camarazi. Nu **credeam nici** eu **în** moartea celui **mai vrednic** soidat al ' plutonului.

Dar Peeingină nu veni nici peste **noapte.**

In ziua de Sfînta Paraschiva, începurăm lupta **de** la **Racoviţa.** Şi pe cînd făceam o recunoaştere Ia aripa stingă **a** vrăjmaşului **cu pietonul.** — deodată, **înlr-o vălcică,** la **poale** de pădure, găsii **pe** Peeii'.,uîă.

Căzuse **in adevăr. Sta ca spatele pe** pat de **iarbă şi** ' **muşchi, cu** ochi **sticloşi** spn **i^b-istrui cerului, cu** faţa **so- ,** lemnă şî **severă.** Suigele curoe*-.. **r'iu din** ei, prin **multe răni •,** şi se aşternuse **în juru-i** ea o pin;;ă de purpur.

Dar niî era **singur.** Şase **bavarezi zăceau în** juru-i. **Patru** *]* erau **morţi, fulgeraţi, unul** cu **capul** zdrobit, **trei sUăpunşi** de **baioneCă. Doi** erau răniţi de moarte, **siâleau încovrigaţi,** ; gemeau şi nu se mai **puteau tîrî.**

Unul din aceştia **îngăima** româneşte. **Ei ne-a** spus **iru-** ***i*** **dindu-se,** că ei şase au vrui sâ facă **prâi-nier** pe soldatul căzut. — Dar n-a vrut să se predea, A sărit ca o fiară. **Cu** ;
o bucată de .stincă **a zdrobit unuia** capul. **Cu** baioneta **şi cu patul** puştii a doborît **şi pe ceilalţi.**

— Asa om **n-am** văzut niciodată, zicea rănitul cu **trud- ,** nic. glas. L-am **lovit, a** rămas in picioare. **îi** curgea **sînge din răni,** — el **urla şi se** bălea **cu** noi. Am căzut **cu** toţii; •' a căzut **şi** ei, dar **cei din urmă.**

Soldaţii, m juru-mi, ascultau în tăcere. **Multora** le **erau** ochii umezi de lacrimi.

Peeingină îşi dormea somnul din urmă pe iarbă **verde,** ; cu faţa la cer, aşa cum voise. **M-am** descoperit. **L-ani** sa- s lutat **fără nici** un cuvînt. Apoi, fără să vreau **mi-am ridic**at privirile. în sus, **acolo** unde părea că se uită şi ei. în fun-
ciul cerului curat, departe, se rotea lin o uevi',5 regală cu aripile întinse. Părea o ciuce plutitoare p[1]' undele înălţimilor... "— Şi îneet-incet, -— se ridica su.->. i*[!]t mai su.:,, pînă ce se mistui deodată tainic şi fără de urmă.

(■■ ■ '.E iiV'ij.ViW.îJM"' IU!7)

Dc cî Stiva vreme îmi kaTca/ă ia împrejmuirea g radii ni doi săteni de la Scutăreşti.

Unul cărunt tare, cu do: ociii mititei pe vn obi \z roşcovan *;* gros, ei? picioarele mari, se mişei' u* <'<'•?, a ■..is d.in şale, şi mlnile lungi îi a Urnă şi *ne* cumpănesc ine.-, catr--» genunchi. Aeesta-i moş Vasile Blană. Vonx'ş.e lai, ăgusii puiin. Cam moale la treabă ; face amiezile lungi , răsuceşte cîte un sfert de ceas ţigara.

Celălalt e moş Necului Prună : mărunt şi sprinten, eu părul încă negru, cu doi ochi lucitori pe Iu ia ^ă de soare.

li aud într-o zi sirigîndu-se. Eu îl ţineam pe .-el ea- runt, pe moş Vasile Blană, mai -bătnn ;. si-I aud pe el chemând.

— Bade Neculai ! n-auzi, bade Neculai ?

.— Ce-i, mâi Vasile ? răspunde moş Neculai Prună.-

.—. Ia fă-ntr-acoace, şi vezi, îs aşezaţi bine stupii iştia ?...

Moş Neculai e maistrul şi Vasile Blană e lucrătorul lui.

Mă apropii şi întreb :

— Moş Vasile, ce, dumneata eşti mai tinăr decît moş Neculai ? Eu te ţineam mai în vîrstă...

■— Honi, aonaau'e. cii eram fbeAuaş. când s-a> Tr,;ir;it i. .<•;■:lA- aibac Te abi cAi ''ii aAab răgim şi se barbicrcA-e
a> aa; Pa-s.a V ba-i tar!', ;aai)pn'. Acu aia.[1] icaaac oe-A*.
! I a aaa. ha u !*a-'t ;Acu? ■. apăAe !
. A; a : °i aa < 1li ani■■ ■ mai m.a a
>..i a b aa! au d-Aisnivecce-; u-ia; >rcac - ■ ;a'a ai :.!
y,'\ . • 1 i ■ ■'I i l ■ '
:■ ■ i n - i a aa-1 r i i i a : j si peive"c cînd 'a ama. caid aa A a
:aa ai ir' a, o ciuP; aşa a a. a .-a A- a va-
de datoria- bd. dar îaaş Aasae abaeaţ i'Hi :p . ,, -ţ .pcAie.
.a sv ubă a-.;. ai raiaa. Au ;:i ava ae
, aa - o raaiai na baiA. abşi scame besaaa ca lutan. a.ea- ibmirand afia'b.
.-aia-;., din cap, tic sus bl /.v; :
' --- Iaa;a îl v ev. con uabe ? ii mai ţarc d 'a! mme. ia. avaaa- ma
baa'aa,î?a--iii şi mi poA p'--cat dai şuie. şi a - ţ' p;; -s m'c.a şi uaeAa
aşai ca mşic o acea ce a-mn , ia p"> a ani mbare : am dnOaU'in:t mai
degraoa... dc ca, ams Va.aia ?
Yaai da Ama cacana.i;b:-. Am nevastă. T-;Ircs copii,
! -Ca iui pămma sa - a p-vam. Avi caeaaat ca a:ii
'■ -.cai; A. -— Ibm adăugi ,■! aii an a-ani:'!. dmd din cap. lai muncim Cim grea.
caaaaaaalc. iSaua. paU CC CiŞll- aaa; ibeneob m- ia , : părui pram-acum; :
. ^ DA iasă căciuij;i. măi Vasile. strigă ini urnind 'capul
ri.„, Xs'cuini Prună. \-cai mai bir.;.» da hinct şi do grupe..

ades X'vubu vede aii mi'.[1] îmi place să fa mu dc vorba ; aa- A:'moş Vasile canin să se tolosea.scâ de această slăbi- , -aia a mea si are scrupule.

.._ [piAha.i ! ca îndată o gaia şi groapa asta. grăieşte pAnă îjnistit. — 'CYe/,i dumneata, cuoonaşule. cu eu am nad ca badea Neculai? EI cu meşteşugul iui multe pa- : ,ir a aişbgat şi multe a băut î

_ Ce tot îndrugi tu acolo, măi Vasile ? — şi moş Xa- ca Ai mcepe a rîde,

. Aooi nu-i aşa ? Zi că nu-i aşa ■ De aceea ai şi avut v:-.-ine sâ înveţi -aidea pozne. Ştie. cuconaşuie, ş' toaca-n î.er. om vil ista... Caro vrea să afle eî'e ceva. la badea e-'"- culai vine. El ştie şi apele să lo îngheţe. Şi o ac spune, u năuceşti ! Şi ţine femeie de-ai treilea... Acu era un ehi;.u bătrki cînd s-a însurat iar...

— Dă, zice cu îndoială Neculai. singur nu poate onre trăi... Am luat una de la Avrărneni : făcuse un copil tic fată mare...

, Asta o spunea, parcă ar fi vrut să se dezvinovăţeai a oarecum.

Moş Vasile cată să-şi prelungească odihna, şi vrea iar să-mi spuie palavre ; dar moş Neculai îi ia pe dinam'*.

.— Măi Vasile, pesemne că tu nu te mai îngnjeşi; .de ceea lume... Clnd te-i duce acolo, are să te sptnzure Caia- oscfii de limbă şi are să te ţie aşa cit stai şi aci rezema', de hirleţ spunînd pozne şi fumînd tutun...

Blană se îndreaptă din şale şi are un zîmbet larg de admiraţie :

— îl auzi, cjiconaşule ? Multe mai ştie !... Bade î\eeu- lai, da' Alixandru Neamţu ce-are să păţească pe ceea iume ? Acela, cuconaşule, are narav de îndoseşte cuie c:nc; lucrează ici şi colo ; altfel, bun stoler...

— Apoi cîte cuie îndoseşte, toate i le-a bate dracr.-r, frunte, — răspunse Prună i'ăiă să conteneasca din lucra.

— Da' cu cuiu şi cu bradu cum îi, bade Neculai ....

— Care cui şi care brad ?

— Apoi, da, — bradul se cheamă că-i. lemnul omului...

I l-a dat Dumnezeu să-l lucreze... Şi dracu, ca sa necăjească pe român, s-a apucat ş-a bătut cuie de fier m brad... Da' Dumnezeu le-a prefăcut în lemn. De-atuncea eepii. bradului îs tari ca fierul !...

— Iaca aşa, toată ziua spune de-acestea !... zise mimhu Vasile Blană.

Şiretenia lui moş Vasile e cusută cu aţă albă. Mă d< - pârtez, şi el se apucă iar, domol, cu părere de rău. oc lucru. Neculai Prună îl mustră încetinel ; Blană ii răspunde în surdină şi-şi strecoară spre mine privirile ţ;-

Po aS lucr:,, nu Mn P<«ut _face pc. moj KcoJai

Prună să vorbeasca. într-o suia m^a, p~ ^f fc

em ndoi oamenii cina lor săraca, m-am apr^ia, de fcC

' "'I-'MOŞ Neculai, dumneata .ştîi multe poveşti şi Idioţii

VeC —"Dumneata, cucoane, le uiţi în gura lui 'Vasile

Moş" Vasile nu aice nimic ; acuma vorba nu-i mai to-

l-yl le'Apoi aşa zicea moş Vasile... Spunea că ştii cîic-n
1U1'i:'Da''Usl'i^>iteTO-n?. t^'e !... abia mormăite Blană.

Moş. Kecuiai îşi freacă palmele, _ apoi .se nenea ni picioare. sc inie,arse spre răsărit, «enosi^ il-*-i ^u-
ori cruce. Se întoarse şi se cmcin a ioc , nac^e-i . minau obrazul plin dc bunătate. Moş \a^ araea ^ din urmă îmbucături, plecat cnriio cu p^ek. ....

— Dumneata nu [umezi, moş cTeciuai ..wi.o t11-

— Nu. Numai Vasile isla duhaneşte t-aia /.ma. Cu a fumat el In viaţa lui preţuieşte o casa şi ^ »»

— Hm! qeme Blană. Iar mcopi cu arica^uc, bade Neculai'! Cu de-acestea ai săvîrşit dm viaţa nişte Diete femei, , .

— Ba acolo a fost voinţa lui Dumnezeu, ca-n toate» măi Vasile • nu mai lohăi degeaba : .

' — De-aceea ai fost pe ceea lume după mei boieresc.,.

Moş Necu'ai începu a rîde încet. _

— Da' ce, este o poveste c-uu mei . — .,

— Un inel cu peccte încă. mormăieşte moş Vasne.

— Aooi cu inelul puteai să fii şi tu, măi Vasne. Mi-am început întrebările şi meşteşuginle, ca sa pot face drum istorisirii. Moş Neculai părea cam scump la vorbă, cel puţin ţaţă de mine.

■ - Spune ! 11 îndemnă Blană. Cmc! s-aduna la prison dumnitale, cum .iii sa. le spui ca om ^ primăvară, ciad cu *ravoiuna*: nu erau sa to i,,c m c,^,>

Janî'|L da' ce rău am făcut? Oamenii via !a mme.

J» Ur- st'at Doamne, cucoane. p;ru,eşic- ei ueoucu-* u,

p!l4;:,e!nJ o mnS-te i'Hodina noastră o cunoaşteţi şi Dianne,eu o curw^e hUaia Humuită. cu

5cc. fii bun ,i mi-i boteza oorasla ! m u-jnwj. din tc-v'ă copilul. A sa. Face omul ş-oieaca c.c camaa **toS IU..'A pus p,v«mc in «,pul m«e , w** bucăţica cea mai bună şi l-o cxnt>Ut ^ c-o *..rala de

~*C'U* vormcule? - Ce sa fio, cueoar^ sărut Un om din sat, caruni i-am bote/al au. - <■> (
se poate duce pe ceea Iunie s-aduca m ;u, ^"P^.; de la taica dumitaie... — turn se p<—i •••; ^ , _
cucoane, s-a lăudat; l-am auzit ou, cu u,e(e.,.U. me .
Să mi-1 aduci aici intr-o clipă ! - cinumea.a boiuiw.

L-a adus pe român.

— Bine. măi ticăloşiile, te-ai iăuda' ‘a v5 'a da:: p:j m a luna[1] ?

— Da’ do unde, cucoane ? Nici n-am '-'ivit

— Ci ira ? Da" vernicu spun:[1] sui? aa aii] ?...

■— Da, cucoana, se chearnâ că VOITUCU-I cormc [1] ■ a,i boica^ua orna siapinus!,..

— A-a ? Apoi, raâî uacie. dac-a: spus, 'r^ae să U- iii da cavi fit. Să ua duci pa coounumc să-roi ucu o iUica.it -ci c.: arca !

ua-'-no omui ;-i se Uru'ua spăiia!:. Dă sâ raa;;e, cacia-n a aiau ia. Boierul , ... nu ! Yo> menî rnuaa .. i .ui li păma ;.ia:a, — că do ,asia-i pu.s ai, ca sâ năcăjească cumeun. [!]... <î ,--ă i -ică omui ? 8e ducc acasă şi-ş.i spune nevuuu iot amarul. Şi-i dă şi muierea, cum s-a p;iceput un sLit, *i t-a a amu mapoi Ia curte.

•— Ce mai vrei ? zise boierul. încă n-ai pornii ?

—, Mi rog do iertare, cucoa.no, — zisa orna!. — da :il •sa mica dumnitale nu l-am cunoscut. Vornicul, aia*-, i si. :>m ele casa lui ; să

moartă şi el cu nune. ură te... sa im-s. Lite... ^

— Aşa ? Bun ! Să meargă ! De ce să nu moarta ?

- ?du!ţânbrn daad: >rv."vr. ....b
- ian ro_>. da' <■-/■-! i-f rAifli:' M a-Ca 7 a'bv-!;"; : -a'aad
- — As[1] a-i pcaPai i >: ' t L'-C :ta aaa; ;>caaj ta »
a-aaai a '

A ai ? Da' rara \ ud pa una ducaad aaa in vob.a : 1 ■:
.:: ni

-■ Apoi în nuade adoa se ohaiacasi- .ada-bdo a, " a- ; . a '
ous:.' nv-.i SiiU[1];' r!e Paaa

.. Asa ? Ivbuv na:asuu ! Apoi nas dnPan pa aa-- \ ' a,a*
.. (.'•..'•■■a b-aa. . !,1 i O pa a a-, a a.
O ' . !
aa.d 'i-a diavuii.

:niro-îai iai :

-- da rac; dumnitale. au na-i pa Io a spuae -5
.PaaVi nai aa 'bea uaierabii ilustru... ca Oa-a auaa.-.-
rarn muaa ou pc-oei.e.

- - T. a- boierului vostru ! prăaaUe diavoiui i'baad la
■apa-eU coio pa lanul cola ieap. Vaduri voi pluo-uri ura d
*' a'al 'a pOpaul ce: mai d^ aa. id, trap şase baa>a.
■ acod -v'(acolo ! bivolul din braudă. do ia pngon. a ::an-
.irca acarului vosda; !

- ■ aiaro minuna ! cuviruează românul. Şi so dam. i pai.
• aba diavolului, spre arătură. Şi-acolo. dracul cu Pi-
■ pasa.d şi cu strămurări[1]a opreşte plu"ul.

Bivolul ista. din brazdă, do îa priyon. e tata bo^ri- a
austru'! grăieşte românul. Aş vaca să-i spun b mă .-•di.'

- Bine. zice dracul. Ş-odată pocneşte din harapnic, *şi* b'aiiii
se preface în boierul col bătrîn şi-nireauă pe
■ m C'e vrei de la mine, măi creştine ?

• Apoi, cucoane, grăieşte românul, iaca aşa. şmaa, m-a
trimes feciorul dumitale să-i dai inelul cel au
■ -ceata,. Şi mi-a mai poruncit sâ te întreb cum petreci -ia ■v a
asta — că ei în lumea lui tare bine o duce !

... Măi omule, grăieşte boierul : ia uită-te la qraaui-
d meu şi vezi-1 cum sincera. Ui iu-te ia ooasteio arde
împunse şi vc/i-le cum sîngeră. A .Hă *v ă* amaraşi virta mea

pe astă lume ş-am fost iinduit sa mă cmnuiesc asi- fel p;'nâ-rt veacul cei de-apoi...

Pe cînd gruia boierii!, diavolul rîdea : pe urmă a pocnit din bici şi 3-a prefăcut pe vornic in bivol. A m.am vornicul : şi româna] s-a gînrilt : ast.a-i pentru bim;'.u.- tea U«. mia cumetre. A p;i- druci.il pe vornic Ia jug. im boierul a zis iar., cu marc amărăciune :

— Măi omule, zice. să spui lui fecio; u-meu aşa • că dacă vrea să n-ajungă la osindă, un-Je am ajuns eu. apm sâ se poarte cu dreptate în lumea lui. ca viaţa tare-i puţină ; iar osinda de dincoace e fără de si'irşit ! Să-i rum să miluiască pe văduve şi pe orfani, sa-i spui să îngrijească de biserică. Să-i mai spui să se poarte bine <u oamenii, să nu-i calce în picioare, că şi ei tot făpturi ale **lui** Dumnezeu sînt ; să nu albă aşa lăcomie asupra lor ş.» asupra pămîntului. că nu-i bine. A lila bucurie ş-a li ta bun pe lume are şi ţăranul : pămîniul ! Asta să-i spui şi să-i dai Inelul meu drept credinţă...

După ce sfîrşi povestea moş Neculai. ramaserăm tăcuţi în preajma focului. Priveam ia tata Uisia şi.gmcii- toare a bătrînului, — şi dintrodată îmi înfăţişai sfaturile de duminică, într-o ogradă, subt un copac bâtrin, — cu oameni mulţi şi necăjiţi, şi cu bătrînul Neculai caic aduce povestea lui izvorî tu din înseşi suferinţele lor seculare.

Bătrînul tăcea. Il priveam, mă gîndeam la poveste, in sfaturile din sat, şi la tragedia anului 1907.

Fără îndoială că aveam de-a face cu un adevărat instigator.

îmi fac o datorie, denunţîndu-1 stăpânirii.

(UN i.VS'I'iCiATOR, m;>

înir-o ;M irt o moară din marginea târguim, am mtilmt 'om cv ciudată înfăţişare. Capul Iui semăna cu capetele ■■Vinozilor do pe cutiile de ceai. Aceiaşi °chi micişi obiia,
; Vhu obrajilor ieşiţi, acelaşi fuior de barba rara. Se vţ- ■i i îi un om necăjit, cu obrazul ars. cu o priviie trudită. „Vinul si ilarii îi erau peticiţi, dar curaţi. In cap purta **o** ..ciulă aibă, cu za.t;ara neagră. Sta lui-iştrt, rezemat-de un -*,■) • n-rră gîndea la lucruri adinei, Dm cmd xn cmd, •■VV<V*Dodar încărca o lopăUcă de faină din postaya **şi se** Voia ci[r]‘ dlnsul. EI se îndrepta cu un zimbet prieumsc, Vieva'cuvinte murmurate şi aducca de la şold m fa va o istă vîrslată.

Gospodarul turna făina ; ci se rezema iar •.-.lîin cu aeru-i c;e amaraciune. , •,

O v-rr-me l-am observat de afară ; apoi m-am mdrep- snre ei. Cînd m-a vă/ui intrind, s-a descoperit şi s-a ■siovonii cu smerenie. Im iambi şi mie ca unui prienn şi
Weptă sâ-i vorbesc.

li întrebai cîteva lucruri. De unde e.- cum jl cheamă, tn vuietul morii ei se pleca spre urechea mea şi rostea ,Vrbde cu greutate, din gilîej. Avea o intonare tnsui şi
; lindă. Parcă voia să plmşa.

Si n u mele-i era curios : Ton Faisu Ungurc mu • # _

— Fu îs din colo, de îa munte, de pe apa bisirpei.,, ,m nra beleai*. îmi zicea el, nu moi pot munci cu pal-
V V,, 'la betea'-' în cos. De purtat mă port cu gremate. şV umblu aşa. dc icl-eolo. şi creştinii cei buni ma nuluiesc...

— Nevastă, copii ai *T*

_ ,\m avut dar nevasta a murit de mult. de pe cmd .,,»n ora teafăr. Iar copiii s-au răsleţu prin lume ; nu- .u.ai aşa, din cînd în cînd mă intilne.se cu ei...

Ieşirăm afară din vuietul morii. Omul îşi acoperi mcct, n «rijă. pletele cărunte. Umbla cu greutate şi y.unbca ne- on7enit. în faia soarelui clipi dc citeva ori.

— Iaca şi sfintul **soare,** zise **c! : simţul soare** ni-! prietin. ei **totdeauna ne vrea binele...**

Il întrebai :

— Şi cum trăieşti singur ?

_ jy{u trăiesc- singur. Oamenii coi ouni toţi mi-s

Intru într-un sat şi mă opresc la poarta unui ronu.ii O nevastă mă vede şi se miloşi iveşte. Vede ca ma pui t cu greutate şi că nu vreau răul nimănui. Na-ţi. omu.e, -z.u. un ou şi puţintică făină... De-acolo mă duc *xn* a:ta pai u - găsesc alt suflet bun, mă aşez lîngă foc şi-mi pregaie» puţinul ce-mi trebuie. Bogdaproste ! — zic : şi de-acuiu *m** 'duc la o fintînă, îmi dă şi fîntîna apa şi eu ma mu,u ^ răsărit şi mulţalofec lui Dumnezeu pentru buna^iR *i».

Eu îs prietinul oamenilor, zise el iar._ dupa puţina tăcere şi cu oarecare taină Cmd ii seceta şi ti.ee nouri albi pe departe prm fundurile cerurm. vin ^îa mine şi-mi zic aşa : Bade Ioam-. moş Ioane. aau-;, si de roi că ne trebuie ploaia. Ş-atunei ma duc^eu ^a,,. Bistriţei şi cad în genunchi şi ma rug ,a .vlaica ■
Zic : Sfinta Născătoare. îndura-îe de noi cei l--^au,ş, . *L* - - îea«ă izvoarele cerului ! Dă porunca nourilor sa Jese n'oaie Să curgă ploaie curaiă ca apa Bistritei. t.-. *Su »*• Smpurile şi-s înşelate vitele... Dacă nu ţi-i mila de no, fie-ti milă macar de vitişoarele creştinnor... Aseu.ta-i^.. MaSă pe mine păcătosul - Şi Maica Domnuxm se m-dură. mă ascultă şi dă ploaie,

S-asa cînd se întîmplă de vin nouri ariţi^şi nr-v »i =. v cu gheaţă, şi încep a bate clopotele de spaima, eu Jen
' :m se prăpădească aşa munca omuiv.i, to.de ostenelile şMacî imile lui ? Şi ştiu vorbe pe care le spun. a sun r a balaurului şi asupra nourilor spurcaţi, şi se o.u. S ^ pustii locuri, Şl scapă satele creşUrolor... De aceea şi oamenii care pot munci nu ma lasa_pe mu.., b- teagul. şi-mi dă fiecare ce poate şi ce·ı lasa im.aa...

Ion Rusu Ungureanu mă învălui într-o privire ca,da 0 oS umeSvă. Oftă apoi, şi se aşeză pe îa:ia \ ui.-

PP pieir>aor. bfu.ea tmedor. plasai -Mmemler umpasiu ;,v>a V;t. Cî'e'.a lAmi l^suiia:! (ic a- p' '■' ; ' ^ " ^ " / A '
^■AmA'A ; 'iii AusP.aPa m sm-v-c eaa: de p' aa;-
- ■; ■ V v i luisn închise i >: < UaaA'S cern pasa a~Şi
:avu'(• de ce\s. şî se inasaae sp:;'' ai.
a
ne.
!'• t-.va
■■ - A/.i am intrai in A; A z nmSma ama... C;m auA 'n
HAAeesabSS ,-
Va
r'e nud csa riViV:"! ama. nas n-a^as:;.;'. a ^
u-,.c::; o;:;;-!. nae.s fi. - ■ cama a. mcses P s-a
>...>
aa: e si s-a ta; s dm A us a. ae\a-P cass ■-? • . ■.; a.
i mas A umos scria : a.a:maia. seamat... a, .e- a ---
Aţa iiaaaSo in brc.fe, ş-am sAu;-a. S'
aaPo. PmAs a pune prd aa
er.pdui ce\ a
maAi. i.AA cai. cînd m-a va :ut la p*>aAa ca-a aJ '.a ^

sa.:;!. V. : .' M ■■ păn, , .Al S. ,A.a i ■:dP

Pas'* s-a ituii supând a .as mm canada n . .'.--a .^..m ., i;
;,n-i meca' ca şa1 şl m-am des de a nna-sa
■ ' i'.; ;>ni era fata ia ma în -al. Azi era 'Aaraaasa s: p.-.aa , ac ama... şi şi-;i sdnmhai cmeAmm... Ca sâ la- : mm jui rv=c- i a;-: \\):\\\. nu nvn rnr.ovr-u!. iu "\'\ "A"^

Tl vi-aii la moară aice unde m--aa mmm. caii:! ;'u mumă ferma. ,

.. Cei ce sa rida/ii de jos asupresc mai tare pe -e- azmn zssei eu.

- Asm asa-i, răspunse Unaureanu. suaanasa -v.-iîi ,,n cŞpa!-n de sama de mait, rm am amam vremun mm vVh,. Âm apucat vremea cmd mi -Pa mm-rn, ae *;* Ai de primar. ■)udecaia se meea la. cui Wa mn! 1 , hi iul era mai mare... Ş-apoî baU au^pe oameni pcue mtmrii şi-i judeţ:au ei ia curie în voia mr.

Cînd a fost asia ? înainte de Caza

Iii, demult, dar dupa ce a dat. Yoca ua:a eamin-

turim...

- Apoi pe atunci esau primari şi judecători...

. K-u si iu ? Eu asa am apucat la nun L-apm de pe Aaeu au prins u se ridica ia felurile ,iu)u,- dmue ai

noştri, ş-apoi mâ gmde^la ^pî'mtf iS K
ne-au fript- fcva P^^f^ % putenv nopţii... de două on, ş-a ven.. -* ,
n turnat h> pârrnnî
Eu am îndrăznit a spune o vo ^ ^^,udUlaâh si nu- cuvaiăjeii Iui, şi râu m-a
ustuiut ş ^ A•)oi de-a-
mai opt franci şi jumătate au B^W
tuncea din bătaia ceca am vama* tu - .
- Cum se poate una ta asta ? Doai nu e.a ţa,.

iSiKîisrffşs'-K-î'K

iîi"-5™- ,™, "'b^tS STTSk^ 5'mi-»

poznă in satul nostru, - rfin {irca hîî·
Ghcorglie Ursu, guspodai ă 't-ir,nu femeile «i copni.
Tot auzea el zvoana_prin s- c- ţV « la dîn_
Pune el pe nevasta sa pe damă p
sul. Era in P^f^.^^Xideţi. măi ! Da' femeia dm scutura uşa şi sţng. ■ -
barbatu-meu acasa. -
casă: Cine-i? Nu deschid, ™^£faeasă? Dacă nu
Asa ? şi-ncepe P^mart.c ~ biruim- că vă ia drwti. .
deschizi^stnc uşa. Saj^^ba a ^heortlbo Ursu a ie,U ,n
Şi poc ! în uşa, poc . _ - mîna pe o sapa.
tindă şi a împins - Care-,,
ş-a ieşit în prag ai era dc ma s câutaţi voi să spat-
Liu , Ce bir in pute™, t,, Da- pri-
Mi ,Mii , mtt Gheorghe «pa. Cînd a
marele de colo Zice . 31jt muchea sapei. L-a
vorba asta, Gheorghe ursu - P ^ păv şi l-a tras în culcat la pămînt. Pe
urma l-a apucat a P * ^
casă. Vătajeii au împuns-o la fuga. Apoi
năcăjit o vreme, ca cela nici nu se mai putea ţinea pe pi-

“ ’ f T S
m

dus Şl eu. Ş^,aco. i^e u I nişte sarmale, ş-a-
n a s ş i . n e v a s t a - 1 . . m-,cnodărul îl îndemna
ia tu rea o bucata ac mamaly , ^ g ^ j. ţ mea
,i mănlnce... Minîncă, mai i Dac-ai navali. u C‘ asa
la vreme de noapte, caia sa miruuci . · nu pu_
de bătut şi Îngrozit, ca nici ™^l‘ nu mî nînd, atunci să-mi ioa ble:;ti nici
o voi ba... ' „ cţn H îţi mai dau
,inli, măi bade ! zice Ursu... Daca ™ «nţi,^ g boale
un ropot de ciomege... Cum şt ». nev’ oia·i ? _ rrate cu

ss ... şwţ-snrss:
=au P^

! 1-*m* Da’* eu mă uitam şi tot îmi ştergeam cu mi-
■ , oleacăd- s’n*e care-mi dădea pe nas şi ma gmdeam :
r «*" «» *«* **fcu°prim** îs;
, *n*, ct-mî^M-pa-i de la Dumnezeu **şi-i** ca primftja.t

rw Gheorghe Ursu a făcui o pozna ca aceasta...
Sa 5a s-a Mimplat,

Eu, ca omul cel slab, ni-amia Gheorghe
rămas cel bătut şi cel oropsit şi cei beteag...
iJisu bine n-a făcut ce a făcut...
— De ce n-a făcut bine ? _
—■Hei de ce... căci Dumnezeu, ne are m grija lui.
diiiri drepte. şi trebuie să suferim şi să */jn'-m* aşa : As{;',-j vuit; lai Dumnezeu Simţul.
— Ape: **toi voia Iui Dumnezeu** ş-acolo.
— **Unde ?**
— **Acolo. în sat. cina a întărit** el **braţul** lui Gheo**j-he** Ursu...

Ion Ursu Ungureanu se **întoarse** spre mine cu odht: măiiU dc uimire. Apoi

îşi. scutură încet **capul** şi oftă **:**

— **Ei, nu. asta nu se poate. Dumnezeu no porunceşte să firii biînzi şi să suferim. De ce să m: mîniem ? Eu nu mă rr.inii. Prietina mea. pe care am crescut-o ş-am apărat-o. m-a alungat de la poarta ei şi nu m-am supăra* : am oftat şi m-am dus. Unii m-nu lovit : am răbdal :şi m-am dus pe drumurile mele... Noi sin lom ca nişte gîxe. ca nişte pulberi, trebuie să ne slrîngom. să tăcem şi să nc îăsăm să ne poarta vmtul. Dumnezeu a:e grijă şi da puţina noastră viaţă şi de hodina noastră cea clin urmă... Ku aşa mă gîndesc în gîndul m«'u şi mă Imapc, şi Uv<- şi eu prin lumea asta. Tare-i inimoasă lumea asta a lui Dumnezeu, tare-i bine sa trăieşti şi să te incăiz.eşii la si'intui soare... Şi vine un creştin şi le mi iu leş te. şi altul treci şi-1i spune o vorbă bună... si toate eite sini rele le uiiăm...**

Omul meu **oftă** iar. **Apoi** zimbi **cu mare dragoste ţi-şi trase** dinainte **traista :** un **om ii aducea** o **lopăţieă de făina.**

•— **Bogdaproste ! zise beteagul cu blindeţă. — Dum**nezeu să-ţi **sporească însutit... Se închină spre cel ee-i** dăruia. îşi scoase **din cap căciula şi-şi făcu cruce. Apoi îşi** întoarse **spre mine zimbetul** biînd **şi** faţa amantă **şi grăi :**

— **Asta-i mămăliga săracului... Dumnezeu are** gri}ă **dt niii ea şi de paserile cerului...**

(i .V *l\STlCATOh* HeJ)

fnr.a pe întuneric. către ziuă. ieşeam din sn*. cu pu'-en tn spate. Era spre mijiocul iui iunie, cînd nopţi ie 4 s-une. cînd amurgul se prelungeşte lirziu, şi lucire;. ia- vb a luminii se mută îndată la răsărit.

Privighetoarea, cîntăreaţa nopţilor ş-a iubirii, tărus< .
0 linie subţire de sînge se arătase la răsărit.

Prin dumbrăvi, pe oboare şi prin văi. trecea vînt-iso» y;î iin caruuntea zorilor. Creştea goarna de ziua. : pe ape st desluşeau aburi şerpiuţi ; contururi nelămurite ineă pe ;;u- h[1] aveau pe-un vârf de deal şi pe linia zării. Igi era e w- sere fantastică, dincolo capul straniu al unui uriaş, în'n- «piroa urnorelor ş-a visului se arătară cu linii mai prci i.«'• ;:nt>na cu cumpănă din capul satului si ulmul dc pe eu.- r.-iea dealului.

Era tăcere pretutindeni, ca în'r-o aşteptare, si cena t.vea coloarea

unui toporaş fumuria. Şi deodată un „>r singoros de lumină crescu în răsărit ; o fierbere de Ea../,:; •vt- înălţă către „steaua ciobanului", cea din urmă ste:, ,, nopţii. eai'e se ia cu a! bă, tot rarii albă. pînă ce se topi trandafirul zorilor. Ape argintii începură a clipi în dc - păr tari : diamante de rouă scăpărau curcubee ici-coin. m ciipe de flori.

Fără să-mi fi dat sama, viaţa începuse în preajma nr-:;.

iliuncitoni în straie aibe se arătau la marginea safuiu:

1 aserile dm zăvoiul Moldovei prinseră deodată a eîn;,; >abţirel. cu întortocheri repezi. Cîntau aceeaşi şi aceeaşi bucăţica de cintec, cu grabă, şi cu bucurie mare.

într-o revărsare de lumină nesfîrşită soarele sui în crini albastru ; şi-n lumea schimbată vibrau cântecele. zu?:> •-■•tcle. glasurile muncii; tremurau colorile câmpiilor şi uaduiau ogoarele şi lanurile. Pretutindeni, în şesul RK-;- ■dovei, muncitorii do p&mînt lucrau ett- ncnrdare. Căldura creştea. ş;'-n pu/aeria de aur cioreuîia îşi pomi cîntecul.

C) zărisem <> r'ipă pe un hat, tupijată, cenuşie' cu n ingi fcrtnt» : ca un fior se .strecurase prin ierburi. (.eni-ireaţa luminii şi-a muncii îşi tremura melodia in cerui unii,. Un om liniştit, cu mustaţa foarte cărunţă, trecu pe lingă mine, cu sapa rr, spate. Se opn, şt începu a -~>e uita şi ci sore D;ia;.;"ea ca ie tremura iute din aripi şi -suin lin, ;<e-o seină dc raze, îşi mingi ie mustăţile, apoi pletele, ji zise uit·ndu-se spre misie, apoi .'.araşi spre pasere, tas :

— Ciocului, cucoane, a loot Iată dc im pai at, ac aceea cin ta aşa dc mindru !

Siăîui mul în loc, şi căutam să-ini dau scama de toate întorsăturile c.:eioa puternice şi iremuialo pe care negrii I muzieiinţi ai neamului nostru au încercat să le puie pe | ai ante. Cu *cil* urca mai sus paserea în tremur, cu atît i se 1 mlădiu mai dulce cîntecul. Apoi deodată parcă u';-cu in 1 alia lume : un iremur dulce de sunete venea pina jos ; zoo- ■ •■ui i se făcu subţire, parcă urca drept in sus,*o* linie. un ; pu-aci : şi deodată se stinse vederii. CiripUn-i de strună subţirică tot venea însă po pămhit ca o rouă de sunete fine. .

Dar nu mult în urmă, punctul tremurător nuscu iar . în lumina vă:^duhului, şi-n ft'eamatu-i de anpi Şt de su- . •nete ciocîrlia venea domol

spre pammt, ca într-o be{ea Se j lăsa incet-încel ; apei deodată, brusc. îşi strînse aripue şi ! căzu fulgerată la pămînt, ca o bucată de plumb ; şi-n aceeaşi clipă şi cintecul îi amuţi. Ovăsul în nare căzuse sta neclintit. Mi se păru un timp că sus a rămas tăcere de- oltnă ; dar din lumină izvorî alt viers de doririle, departe, ■ în văzduh. Stăteam atent şi desluşeam tot mai bine eîn- tecul biruitor şi limpede. j

Şi-n juru-mi. cît vedeam cu ochii, pe lanuri şi-n ogoare,' muncitorii stăteau aplecaţi asupra pămîntului; Ciocîrlia j chita munca lor cinstită şi grea. De departe, înfaţişaiea uUurof ora poetica. rmşoanle erau civm.i.if.se şi feţele •ueeuu !n soare. Id-eo'o se auzeau chiar dntece de fete . .. ..j Y''H''-]orii tf.:a. :.<*!' a' *■ 'şi duioase. Dar dunai cum rv.«.ai .cmiile ai de- auroape. Ştiam că ciocului ;m cînta numai i ;:'''olişteă. înseiâloa:v. **Trcr**... **ui sunetelor** ci_ **se revărsa** .■•sie'suferinţa muncitorului ev .* *i* necomonită, mohovUa. m-iiaiă cu puţină lumină ; p-v ' jucâturi sudoare, peste . **,'i.ări** ţi lacrimi.

O: mocni docar iei 1-" 1 auzit din copiian?. E un nn- n-u de demult... O. (< kî do demult ! L-a a audt toţi ,, irinţii. moşii şi atră ■ nei. pînă la cel d ir. tăi d.n zo: ii . avarilor, pînă ia cel dintâi înaintaş al meu ca- e a ge- > aii cîştigindu-şi din greu pînea.

E un cintee melodios. Strămoşii siramoşnor no*;* > i unde :;;.i văzut lumina zilei ? Cile nm şi mii d<- ani rfint ^ ele a:unei ? Poato s-au trezit in păminturile iuminoaaei Aaii, :. are e leagănul omenirii.

Cînd se strinj'eau cele dintâi grămezi de oameni sub ! ierul stăpini lorilor. pămîntul nelueral dădea puţfnt plante sărace şi pomi eu fructe acre.

Dar omul a prins a scormoni ş-a lucra. Din munca lui neîntreruptă veacuri după veacuri, din munca acec uriaşa ŞI amară pe care ne-o mărturisesc piramidele şi ciclopicele lame ale trecutului, din munca cruntă a robilor, ura gemetele. din sîngele. clin lacrimile lor a ieşit hrana trijilavilor stăpînitori cu gusturi din ce in co mai ''afinate, i an sălbaticele holde pe care le semănau vîntul şi întim- p'aroa. munca generaţiilor a scos boabele imbielşugate, dm ,v în ce mai gustoase. Din pădureţea; acre, cu care se li răneau fiarele pădurilor, braţul şi sapa

muncitorului au si os fructele fine carc împodobesc mesele bogate.

însă cîte generaţii au muncit pentru „pinea aceasta de Urile **zilele"** ! **Ci** ţi robi şi-au blăstămat ceasul naşterii, eîţe marne au **îngenunchiat** sub bici, pe cmd copilul plîngea în scutece, **pe-un răzor,** la umbra unei lurainărele ! De -tute ori s-a înnoit luna, de cîte **ori** s-au întors **anotimpurile** —

.uurinvi şi pbncuri al-[1] rua'oad.-.b'r din ir.b.muualui 'u'v ■.r.-- • voi a ! runiurut i'inUviu bou;b; i

;:b totuşi cintecul irnuuui nu e un cintec du ::fi■ u bbrruual a cuceri! -uuuua ră!bătb'!/-i uum unu ca bucala. Din vai <b apu in văi ru.\ r l.vuubuu piinuuv. a sp ubbu! uvrub ·1 ;

>ce an la a'l oecari. Sub;, .upu'itc tuu.u-'uuu:". 'u rpurb-r ;.;,uie neob'Ualu! .•■cor-n-anilua ai păunau:.-.: r/U uu uucruiu şi a farul n-uu-uub rd-'-b ;aa;b.

şdâpbbba'b a aujpruau. raubu.aulu ;S :;.uu.;u'uu. ui ,.-r. nruncua î... aa ;uae;aua nudă] duiavl b:;r~u ... d-'- •s u; a aai a veacurilor vbloaru. ■— După no luai ci-..' ..n: a decdaiă şi-a rira^at (urbicca şi dai benu aa ; buub armă. Plugarul dur-ob;t a început a caua';; a - aiuriia pe cau a raumianiu iui ie liu-rasură dintru rputul duu ru.

Munca nu a ve.sulă ; nuubrea ei nu e să fie nu-i u-r-roasă. cai toate trbaeţbu ca rj ■.* astăzi. Munca u pulsul ae \a.uu al ouiunuu, c biruiripi veacuri lor vi boare

Tubişi cintecul circirîiei pe care l-am auait din cepi- u au şi pe care l-au ascubat şi străbunii strămoşilor mei, ;c:îi strecura in suflet un fior de jale. Generat ii ie s-au perindat ea frunzele, muncind, şi peste morminte au trecut uiumurile altor muncitori. A cintat şi cînta dotări ia bi-, : a nor ui cîntee al muncii, va cînta necontenit şi de azi înainte ; totuşi un vînt mai rece decît toate, vîntul si'irşi- î.uaior va mătura totul. Toate cele pămînteşii sînt muri- 'a.'.ire ; toate sînt zădărnicie, cum zice tristul idealist ; u-ununei În van se vor fi jertfit tristele generaţii dinaintea ;u uuilră ? Cum s-a desprins ca de-un fir nevăzut ciocârlia s-a căzut la pămînt aşa va cădea uriaşa noastră uzină, şi deodată va tăcea cîntecul muncii ?

Toţi avem privilegiul «inelului neadormit. Mă gîndii si uu o secundă la asta. Apoi pornii. Ziua era senină şi Ui';udă. imi cercai ojeieie puştii şi pomii spre Moldova,.

«'5d voiam sa mâ bucur *c-o* clină mas rurînd de-o *p;t-* *i'-n-* î n - c , < ■ . Oiiiacru; inuneeau iеario bniştiii pe k,- !- «n şi (iti.'j'iir s< înălţa din nou spre ceruri einiînd.

(F<-; D'-: TO/i:'.;;-;.!, if■■.*■■■

ÎNTÂIA IV Bl RE

Puţ/a etf ştiu eu. a zis unii! din noi. puţin; dintr*' ba:- Laţi poi vorbi cu nvir.drle dc dragostea întâia din tinoi- i'uconui lorgu Murgoci se lăuda că el a avut o îninnpia iîraşnică şi ciudată în zilele lui. Ia acum să-i vedem ' .

Cuconu lorgu iViurgoci. plecat asupra tacsmului. 17.. = emn cu mînile în sus, fără să ne privească. Parcă r" tmecuvinla :

— Staţi. oameni buni, staţi ani dinainte un pui bua. rrăjit. şi trebuie să-i spun o vorbă bună !...

Toţi se răsturnară rîzind pe scaune : unii îşi înfâşus;" '* frunţile în fumul' des al ţigării ca într-un turban : a'bt ini insera minilo pe masă şi atinseră paharele pe jumamn c7 seriale. Era o masă largă şi lungă, aşa cum se euv>-n' u în via îmbieişugatu în care ne aflam, şi pe ea rămaşm.,- unei mese cîmpene.şti închipuiau în adevăr starea un,;; « unp de luptă după măcel. Cel puţin aşa spunea cueon:; foi gu Murgoci, care isprăvea ultima luptă cu puiul bine i amonit.

— Ei. cucoane Iorgule ? strigară cu toţii cînd îl vâ- vi :ră câ-şi ridică faţa roşie încadrată de favorite ai te :

să te vedem !...

Dar cueonu lorgu duse cu mîna stingă la gură paharul I •:>» ridică ochii spre cerul înstelat, şi cu dreapta iar v.«

(.neruvintă. bă tind uşor din degete ca dintr-o aripioara.

In KM « rtteort, se linişti, W mînsife fruntea^1 ta- vor'tele îst trecu îndelung amîndoua pa^me.e pebtC g şi sie propti în spătarul scaunului, privind roata u j ^ c-uli zîmbet binevoitor. , • m atunci i-ar

-— Ce spuneaţi voi ? întreba el, *că* ş fi spus cineva ceva, şi vvauzise bine.

— Istoria clin tinereţă... c-o dragoste. - .... .

— Aha ' istoria din tineret» !... Am spus-o eucmdva... ş-acuma toţi mâ năcăjesc. Altceva n-aveţi a ma_maeţ • Drept să vă spun, în asemenea imprejin aa. ia Vie; trecere, lingă focul vierului, dinaintea cramei, mi, e n.t.- aceştia care stau ca zid împiejmul nostru, paio-aş vi.a

noi nu ştim nici unul pove-

cSK!n<5 7A .«-•

col ce vorbise. Vorbeşte cel mai tinăr ! Atunci *e să-i spun iui istoria. Astfel bătrînu au datoria sa moi.aii

"lacSIuIr'nmnnm-e. care voiau ^ chip n^esluşU ^

dovedoasea cum ca cuconu fcn*u ^lurora, că în

iiona băii mţiui. ı .ı . pove-.. A „ , v-iHi'rinul

ceea ce privinţemorala, au oarecare muoiu.a , c,at Ut moi

zidul negru ai nucilor.

' _ Vn. -a ™â. începu cu^nu lorgu, vra sa »cS,

«. pe vrem,.:, a«ca, Ia 03, eram aţa ca

<? T11 dumneata... Cum ? Nu

aeioo un saw.A, u de c0 işi ridica-

sera minue m „u, au. ^ ^ bine decît dunrnea- iSUm'9i eu ^ a scr^as^

;;:n^-;r;,'V:n. Smii.^uVma, de învăţătură nici

*tir*aveam nevoie. Şi gîndul *bahacâi,* şi jindul meu. se potriveau. ; trebuia să mă fac plugar. Ani mvSiaî _ a urinare (ruda şi răbdarea, am învăţat a mu scula ce- ^eco v'ÎMti.şoru! (..el rn-e do dinaintea zorilor, arn deprins .. -*JOCUII* eu capul pe tm mănunchi de iarnă ;• şi har.-ar n-ani avu^c.e- t-ărţi latineşti şi greceşti, oft* c-ra le-am fismuv durerea uuia •nlr-un tjrau cin.d ;:fii avut copii dc scoida.

Ei, toate bune. Să vă spun ce mi s-a u',!:mp,a^

jVlă trimite lata la o moşie a Ini din ţirumu Eotoşam- îor : la Sehineni. O moşiţi maro. frumoasă. de doua mii t«e falei — ş-i:n tat inlr·ı vâlcea. lingă o dumorava dc sa.'jaM.

Acuma u-am să vă spun nimica ae tnunru pe ni-işe., dc nacazul ou muncitorii,'cu pămînt ul, cu vitele, HI toate. A ti. ta pol să-vă spun că eram în ta dc dimineaţa pina in j-m-ă. că mîncarn pe fujţă e-un picior in scara, ea eram pnut de soare ca un harap, că dormeam ca im hn'.rn- de nrur. ori ini re oamenii mei — şi eratn voinic şi t analOs tu un căluţ, sălbatec.

Sărbătorile ?i-n zile de ploaie, n-aveam ce face ; îmi era urît in curtea boierească, cu cele doua baoe şi cu coi doi moşnegi, care mă slujeau. M-am dus inlr-un ri n ti la p-eot Avea o căsuţă curată, o livadă, ş-o pnsaca .de şau beie bătrineşti. Era om bătrîn acuma preutu^rămăsese de mult fără preoteasa, feciorii de mult ı ı capaiuise pun ţinuturile mărginaşe, ş-acuma trăia singur cu aibmeie un «i CU două rafturi do cărţi vechi. La preotu! acesta, tinete, am început eu învăţătura mea. Şedeam in cite-o sara cu din sul. s-apoi îmi vorbea el mai ales de istoria trecu a. lui noştri Asa preot n-am mai văiait mciodala. Avea o voce caldă şi domoală, zugrăvea oameni .şi împrejurări trecutul Moldovei noastre — şi eu ii ascultam cum ascultam în pruncie poveştile... căci eram aşa do neştiute», n! scrisul si socotitul meu din casa părinteasca, meu nici durerile acestor, ale trecutului nu-mi erau cunoscute. Lit preotul Avrarn m-am făcui'prietin, şi oi mi-a împrumutat dm cărţile lui *Letopiseţele* legate în scoarţe negre ce p; !;? -- şl-n cetirea îor sluteam cufundai ceasuri, de te ori. în zile de neJucru...

Îmi amintesc foarte bine de zilele acelea. Şi văd şi cărţile stropite eu ceară. Şi îmi amintesc ş-acuma de însera.-;: nări de ale părintelui Avram pe *Letopiseţe ie* lui Neculcea. Era 'intr-un colţ, la domnia lui Duca-Vodă, scris cu Utere']:u;ne ;

'îur-i-Vj.-.lă c-?l i;;l:rn S-
a greu po e,a~. Ir;
■'

';•> pe foaia care uni, , : 1

Au :i n.iis ia zile i J
Dabile şi havak-ic...

Acestea erau ÎJtenrmlo preotului cărturar, penlr .i ^u- • îcî"i'feic norodului moldov •'•nesc in trecut. 1

urna sa ma iei ţi. tinere, că—ţi vorbesc atîta ele:-?;r-'S prier-nui meu pupa Avram. Este oarecare legătură ini ca fcl M ci: agostea mea. _ 'j

vor-o duminică. pc cînd stăteam amîndoi sfătuind în j Cl '■ '--ac. şî ne bucuram ce cei dintâi trandafiri înfloriţi în 1 £•" .ahnua lîngă noi, — iaca sc deschide portiţa şi năvăleşte I

r"'hii în lacrimi, eu părul pe jumătate desfăcut, o Iată inuirieată curat în straie de horă.

ut un mă văzu. îşi înghiţi într-o clipă plînsul, îşi şterse per, u c-o năiramă cusută cu roş ; şi, suind in cerdac, nu- î nm nun: le şi le frăminta, parcă voia să-şi rupă degetele, i Imc-pe să vorbească. Avea o voce dulce şi limpede. Ara j ttvsănt şi m-am uitat mai cu luare-aminte la ea.

- Părinte, vorbea ea pripit, părinte ! hai repede f Eivun ia horă cu mămuca... Şi cum stătea şi se uita, saru'ea, oceUă i-a venit rău. a căzut la pământ, ş-au apucat-o văr- « sa'.uriit-, |

Cum ? De ce ? vorbi preotul i>ruhm!u-se di- ta iui.

- Nu ştiu, părinte. Oamenii au luat-o ş-au dus-u p<--o nrispă... pe urmă m-au minat repede aici..-. Zice ca moar**.,. i/u-e eâ-i holeră !...

Şi deodată nu se mai putut ţine : izbucni îai ;. >:;n.s zbuciumai, cu sughiţuri.

S-AiSa cu ni ora, cu ı'aUi t*h»nuit.ă, cu ochii picîduU. cui ,M. parca mai inimoasă. Era nălîuţă şi subţire, aven ochi i - lari şi sprincetic negre. M-a cuprins o milă nespusă >< :t- - nid-o c.urn st zbate. M-am. sculai şi eu, pe cmd pioo.-»l Ui eăuia în .qrubă veşmţntu! şi cartea.»

.. - Bine. clar de unde holeră '■ am întrebat eu pe iară.

- — Nu «ţu. nu ştiu, nu ştiu ! se bocea ea, eiatmsnde-ş.i >iti ia dreapta şi la stingă. Tot s-auzea de hnieră prm iară... dar ia noi puv-acuma n-a rost...

Privii, mirat oarecum, spre părintele Avram. .\i;aN«\n noi din cind în cind ştiri despre mersul hoaîei pi m *'* ~ Mîri si chiar priri unele sate departate : in colţul no?>i?u, ni se părea că molima n-are să ajunau niciodaʼă. Hi i:,ui <ă dinir- odată fantoma

ei cernită se arătase — *O* îi.riia iiinţă căzuse trăsnită ia picioarele ee

... Kra cea mai vrednică şi mai gospodină femen* d.n ... itui şopti eu voce irPrista'ă pi cotul.

I .i în văii repede ceaslovul m patraiir şi vuoot u ;iiti

Irinută. vorbi ei LrPoreîndu-se spre fată, dă fuija tu .:ainU> ia dascaial husei, şi spune-i s-aduea tea* di* [1]* ~" o:;: nî a...

Fa' a îşi şterse iar ochii cu năframa, ne privi o eiipâ .ariată, âp«*,i porni ia t'uyâ, pe hudiţă, înainte. H au/.j- . iivs un tinip/'bocăniud ciui>oţeicle cu potcoavc de ai ama.

Mergeam eu preotul spre inima satului paicâ nu ia» Ui/neam să ne privim. Părintele Avram grăi încet in!.r-o , i :

—• Vine dc-acuma amar- greu peste noi... Vai de bieţii oameni !...

Eram iinăr, spaima morţii n-o încercasem, dar la vorba întristată a preotului mă străbătu o înfiorare.

Ajunserăm în curînd : ograda horii era goală. Pe prispa casei o femeie se zbatea în dureri cumplite, cu faţa piei dufâ şi rătăcită, cu ochii holbaţi. Două babe umblau încet pe lingă dînsa ; o păleau pînă îa venirea preotulu-i. în zbueiumările ei, bolnava avea -un fel de ţipăt răguşit, stins : Mi-i set»' ! Mi-i sete !

- — Cere apă ? întrebă încet preotul.

— Cere apă, şopti una din babe. Da' nu trebuie să-i dăm. Arşiţa dinlr-insîfstrigâ aşa !...

Eu priveam curios de la oarecare depărtare. Preotul îşi aşeza patrafirul şi privea în tăcere zbuciumările bolnavei. La poartă se auziră deodată .suspine : sosea şi fala cu dascălul.

După ce începu preotul a ceti, femeia se linişti. Fata se apropie, voi sâ se repeadă spre maică-sa ; părintele Avram îmi făcu semn ; o cuprinsei în braţe ş-o dusei la o parte într-un şopron. în braţele mele se zbatea şi gemea chinuit : La să-mă ! lasă-mă s-o văd'!... Pe urmă o cuprins» parcă o slăbiciune, se lăsă moale lîngă mire şi seîneea ca un copil bătut : Mămucă, rnumucă ! nu te duce. mămucă !...

Văzui într-un tîrziu pe preot venind spre noi. După obrazul lui trist, înţelesei că a sosit sfirşinil. Se opri ia doi paşi .'îl întrebai, din ochi.

— E rece ca gheaţa, vorbi el încet : am împărtăşit-o. Bătrmele ii

ţin luminarea...

Veni apoi lîngă fată, ii puse mîna pe c,.p şi rămase a.>ă un timp.

— Irinuţă, poţi plînge, vorbi el blind. Dumnezeu a vrut aşa...

Fata fi spucă mîna ; apoi se încovoie adîne pînă ce-i ajunse fnaitca pe genunchi. Şi plîngea încet, sfîşietor.

Dupi curo **vezî,** tinere, pe fata asta frumoasă, care. mi-a fost dragă, ara cunoscut-o în nişte împrejurări toarta puţin obişnuite. - pe cînd **In** jurul satului nostru inilorit, a holdelor noastre verzi» **moartea** şi necunoscutul **m.-gt u**

A mai pierit un om, un bătrîn, apoi au căzut doi gospodari. după aceea, într-o *zi* un flăcău voinţe cel max hun lector boieresc al meu, fulgerat dc^ boala. Vorbisem < u »'.? sara, îmi mestecase voiniceşte mamahga, ii întrebasem chiar, rîzînd dacă şi-a mai venit în fire Innwţa lui Pavel Crviţu — şi peste noapte boala l-a cuprins cu i'hiavelo-i de fier.

' Auzisem vaietele suferinţii. Acuma moartea se apro- ţv: se de mine. Simţeam un fel de spaimă mula la oamenii dm sat. la muncitorii pe care-i vedeam zilnic. Ma cuprinse s-, pe mine o nelinişte : frica de mulţime, o dorinţa ooi-
mtvă do a fi singur. ;

Nu mă mai duceam îa preotul Avram : eî era totdeauna chemat la căpătîiul celor bolnavi.

îu casa mea largă stăteam puţin. Umblam prm soare şi •'·'nt cu puşca în spate, umblam mult, ca să uit, dai gtija palidă 'a călărit şi ea multa vreme îndărătul meu.

Pe urmă. în sat morţile s-au rărit ; dintre -cei loviţi, mulţi se ridicaseră. Intr-o zi mi-am făcui zîmbind intrarea hv cerdacul înflorit ai părintelui Avram.

Pp-o după-amiază fierbinte de iulie, m-am abatut de
i , (fivpzile de erîu într-un crîng de plopi, unde curgea un sinot rece. Âm descălicat, mi-am legat calul — şi, dupa ,-r-am făcut cîţiva paşi, m-am oprit c-un simţunmt de ui- •nive si bucurie. De lîngă raza luminoasă de apa se ridica
i mă ori vea zlmbind îrinuţa lui Pavel. Acuma Kimbea .. .iapa bătaia vijeliei, se ridicase şi înflorise iar m lumina
i urnii.

Am întrebat-o :

—• De unde vii ?...
Mi-a răspuns cu o cunoştinţă veche :

— Vin do In Loţeani : am fost In o mătuşă « mr.i

— Te-ai dus ca să mai petreci...

Da. m-am dus ca să mă mai iau ; m-a ii i: tâtuca...

Ofta. apoi îşi mîngîie părul Ja tîmple.

— AUmcea ţi-a fost milă de mine, vorbi ea din r c-<> lumină dulce pe faţă ; nu m-ai lăsat. Apoi ada ii.!e : . :
Vrei să bei apă : apa de aici, dintre plopi. t rece ţi bună... _U<

Făcui semn din cap că pentru asta am venii. Ea se puţin ,
de la izvor. ar;.

Zisei deodată :

— Cît ai fost dusă din sat, mi-a fost dor de ţ Ir mută...

Ştiam că trebuie să fiu îndrăzneţ ; ş-afară de as*a ,s gase în mine deodată ceva, cînd o văzusem aşa de strică şi de mlădioasă lîngă izvor. înainte o vedeam în chipuire ea ceva plăcut ; acum se aprinsesă in mine nnţile do dragoste, năprasnic, cu-n anii tineri in care aflam.

Fata se îngălbeni şi mă privi drept ; apoi îi nava’ gele în obraji.

— Dumneata, eueonaşule. vrei să rîzi do mine...

Făcui repede doi paşi şi-i cuprinsei mînile. Fa u; să se zbată. Am vrut s-o sărut. Ea îşi ferea capul, pa îndărăt din şale. şi-i atinsei cu buzele tîmpla şi părui avea un miros de floare de crăiţă.

Pe urmă se auziră glasuri de oameni în apropiere : despărţi! ăm. Gifîid ca după o spaimă. Apoi începu a şi mă ameninţă cu degetul. O porni după acee; spre sal. De departe, mai întoarse o dată cap ^-aouma mă gîndesc de unde învăţase fata . şi sălbatică să fio aşa de gingaşă şi graţioasă.

Uluire. după care ea, în schimbul unor sume oarecare d* goîogaoi, trebuia să devie sol de dragoste, Ş-aşa s-a făcut •• ă **în** noaptea de Sîntilie, — iaca îmi aduc aminte de ziua . ista ca de iert, — s-a făcut că eu trebuia să încalic calul ţ.i ,>ă pornesc la girezi. Şi ori la girezi ori ia izvorul dintre sV.opi, aveam să-mi întîlnâsc dragostea.,.

Dar să nu ie **uiţi,** dragul **mâturii, că-i fricoasă** ca **o** fipnoara, — **că** şi ea arde de dragostea dumitale. Altfel n-ar **veni...**

Aşa era. Cuvintele ei erau înţelepte.

Am încălicat. ş-am ajuns eătrâ girezi cînd se ridicase

• una plină de două sul Ui către amiază. Am colii spre izvor ;'\m stat între plopi o clipă. Apa susura dulce — şî dia

• ■'ind în cînd şi plopii fremătau lin, scîntemdu-şi frunzele

liimină. M-am întors pe jos, **cu** calul de **căpăstru după**
cmne. spre girezi.

Şi deodată, în lună. s-a ridicat înaintea mea dmtr-o ,-Inse o arătare iunlastică. Era o fiinţă zbirii tă ; mi se pă- t-t eă-î loeesc ochii în cap ca nişte cărbuni ; nuniie eu .i-getc răşchirate le întindea către mine ; striga c-un glas ^rtxav de răguşit :

.. Cuconaşule. nu mă lăsa. meonaşulo !...

f'aivă m-a Iov;; o măciucă in piept. Cm glasul ei, glas zagrumnl de moarte.

Strajă iar spre mine :

~~ Mor ! O picătură de apă !,..

Boaia o izbise şi pe fată ; o încovoia ş-o zdrobea fără ni:iă. Nici nu ştiu cînd m-am azvîrlit în şa. O groază nebună mă apucase. Ştiam că în faţa mea e fata care nai-i ■•leagă şi, cu toate acestea, parcă se ridicase înainte-rui şi ■.«Undea spre mine ghiare fantasma holerei.

Nu-i auzeam chemarea chinuită : în mine **nu mai** stă- pinea decît o simţire **sălbatică. Dădeam** pinteni calului, şi K'dliam pleca), pe obiînc. Abia în sat,mi-am **venit în** fire. ,şi **fără să vreau, am** îndreptat **calul spre** casa **părintelui** A vrana şi Ungă cerdacul cei vechi am **descălecat.**

Cînd am inimi în odaie, preotul s-a ridicat în picioare ; m-a Întrebat :

— Dc ce eşti aşa do galbăn ?... Ce ai ?... Şi deveni şi el deodată palid.

— Nu. eu n-am nimic, răspunsei, dar vin de la giro .xi... Am văzut, acolo pe Irinuţa lui Pavel. Moare şi ea de holeră...

Părintele Avram stătu o clipă uimit. Parcă nu înţelegea bine. Apoi pricepu totul ; ii văzui că pricepuse toiul dintr-odală. Faţa i se întunecă.

— To aştepta pe dumneata ?...

— Da. ■

—• Ş-ai fugii ? Ai lăsul-o acolo ? Singură ? Să moară ca un cine ?

Arn plecat capul. Era o mustrare dureroasă în glasul prietinului meu. Atuneea abia mi-am venit în fire. Mi-a năvăli! sîngele ruşinii în obraz ; mă vedeam ticălos şi mi<-. Am ieşit fără nici un euvînt, ca într-o bătaie de furtună. Am început a chema prin sat ; arn adunat oameni ; i-am dus spre girezi : ş-am pus si eu mină de ajutor, ca să den eni pe bolnavă in sat. la o babă do!'oroaie...

Ast.a-i povestea mea.

•— Şi s-a vindecat, cucoane Torguk- ? întrebă tînăra'.

— Ei da, tinere, s-a vindecat. I-a fost scris să se vinde •ce. Ş-am văzut-o, toamna, mai trasă Ja faţă, dar ma: frumoasă şi mai gingaşă poate... M-am oprit lîngă ea cu calul şi i-am ximhiî. M-a privit şi ea c-o umbră de t.'ris- teţă in ochi. Am'descăiieat. Eram sub stejari la marginea satului. Ani vrut să-i cuprind o mină. Mi-a zis deodată cu glas ciudat :

— Cuconaşuie, ţi-am cerut un sirop dc- apă odată... îţi aduci aminte ?...

Şi s-a dat cu doi paşi înapoi.

Ivi-a privit eu amărăciune ; apoi porni incet~şi intră pe poarta catului.

Am încălicat ş-am strîns calul în pinteni. Vezi. tinere, cît e de puţin veselă dragostea mea dintâi ! Pe urma, am înţeles că eu pe fata aceea frumoasa şi rară n-am iubit-o atunci, cînd încheiam tratat de alianţă cu baba iana,

O Iubeam poate cînd am schimbat cu dînsa doua vorbe sub stejarii de la marginea salului. — dar nici atuncea n-am Hiut ce să fac... Eu am greşit totdeauna m dragoste, ca dumneavoastră toii. Greşaleie acestea, tu urma urme-, se iartă. Dar mă apasă s-acuma dureros amintirea fantasmei

cară m-a îngrozit.......... Atuncea, ti IM-re prietin n-am mai ost

..m. Şl de aceea mai râu îmi pare c-am pierdut pneania pärintelui Avram !.

După povestirea aceasta a bătrînului. glasurile noastre rd« tuturora se ridicară din toate părţile: dar cuconu loj-gu îsi tremură asupra noastră mînile întinse. Şi mţele- seserâra cu toţii că trebuie sâ tăcem. In vapaia lumi piine care năvălea oeste zidul nucilor, cuconu lorgu rămase cu -capul plecat in piept, şi-n lumină i se - zugrăvea faţa. melancolică , cum nu i-o văzusem niciodată bunului nostru tovarăş de petreceri.

(VMTUU-:, 19203

UN OM NĂCĂJIT

Trei zile bătuseră vînluri sunătoare de la miazazi. până nlul se zbicise, şi-n dumbrăvioara dm marginea satului, la malul Şiretului, începuseră să înhoreasca ga.ben cornii. Băiatul col mai mititel al lui Dumitru Qruşor cecise cu şase oi la mugurul proaspăt al primăverii.

Era un copilaş palid şi mărunţel şi tîra pe pămmtul î i avan nişte ciubote grele ale unui frate mai mura. ivi- dică spre mine ochi trişti învăluiţi ca-ntr-o umora cenuşie şi-si «scoase cui anevoie din cap pălărioara veche pk;«.« ta ' o ciupercă. îmi dădu bună-ziua c-un glas muah care parcă suna o suferinţă timpurie ; apoi, acoperind; ridică deăsupra oilor toiegelul alb, îndemnîndu->.e

C]"j '

— Ce mai faci tu. măi flăeăule ? îl întrebai cu ieşn eu oile la păscut ?

— M-a trimes tătuca să le mai port ! îmi ruspum serios. cu giasu-i subţirel şi peltic : şi se opri.

Cile se opriră şi ele şi întoarseră capetele spre

} *rf* i / U ' 1 Oi „

— Dai- eşti tu vrednic, bre Niculăeş, să porţi un de oi

' — Fie. sînt eu vrednic ; da' acuma n-am ce purta, supărat...

-- Cum se poate ? Şi de ce. mă rog ?

..- De ce ? mă întrebă el ridieînd spre mine fru p* rare sta zimîuit în neregulă păru-i buhos : penu in primăvara asta tot ne-au că/ut dm oi ; ş-acuma rămas numai cu acestea şase...

Deşi ..flăcăul" cu care vorbeam era numai şchioapă, deşi intrase in a opta primăvară a viei;: na. a -ral lui era adine şi serios ; zîmbetuî meu pse;
d.

— Şi v-nu murit multe. bre Niculăeş ?

' - Multe... răspunse el grav. ră/imindu-se îna: rr.ca în băţ. ca ciobanii. Ta tu ca într-una blastama ş d c i n d cade cite-o oaie : mă mai bale ş; pe nune c daiă : dar parcă eu ce~s vinovat ? Acu. azi. nu f- Ihuoiat alta. Cind
ieşeamdin sat. a trecut unui re
cu căruţa şi mi-a păiit o oaie. A dat-o jos Ac;.ar: imiolă si abia sullă, Are s:.> se duca si asta. Lra a raia-ăi. şi mi-o lăsase' mie...

Ciasul lui din!rodată scăzuse într-un tremu'[1] ca

.. Şi r,.r nniir cnie ţi-a pălit oaia nu-i cane-". '•
mmm

Nu-i din sat de la noi. nu-1 nmnsr. . ^

— **De ce nu te-ai întors repeoe s.. *k,.n* ■'** '* •

_ Tatu ca nu-i acasă : a ieşit ia arat cu <•< , a,;.

__ Si de ce spui că ţi-o lăsase mamuca-ta ţi. .

- **Apoi nu ştii ? Eu n-am marna. A murit »n k«»»— Crăciunului si ne-a lăsat singuri. Acu n-ai. („ni spăla, n-are cine mă îngriji .** *C*

STiSS? * «*" -

(runlo şi n,i-a spus ci-mi lasă n„ »« ■ ■

copilulcc-in*u„vii»«

sp^o u„u.

S-o dezmierdare cu mir.a pe tranlţi lui <u pţ *MU>*
r-i o rn:n<îiere pentru acest om. \ a,..n<>u ma . •
mă privi"cu luare-aminie. Fără îndoială ca nu a^epu, de
la mine nici vorba buna. nici de.-.mui ai < ■
— Apoi eu mă duc sa-rni port oa,... m.i *\~*t*

h0t sV'urnindu-se- din loc. începu a-şi tîrîi iar ciuDot, -e grele.
îndomnind cu bătui alb oile spre dumbrav.oaia de
pc malul Siietului. , l cfM'tin'Ji
tnwpul a merse sl eu alaturea de . 1
proaspăt zbictă. Corul ora l,mpodo s;»v , »
pi,!,, dc lumină, si din and >n cmd se ved.a Sil a-l

toMbooţHuri^^ Λ ^ ^

pi„d ou bălul mioan, oare păşea îneel.. *Z*
urma cîrdi.şorului. Apoi. dac-a pan ‘; .
...
pâii şi mustra tăluca... parca nu rm-ci ajunge
rarea pe eaiv-o am... fU>nsupra buzelor
Smii'cu din nas şi-m tu(.u *]>t* *-■ - ■ -*t*
lungă a anteriului. Apoi olia aaini.
.— De ce oftezi. Niculăeş ? _ _
] :i o asemenea întrebare de pi i.ves , ...a j unse.

■ ■ ■ . . ' . . . . ' ' . ■

— Cînd'era mănxuca bolnavâŢ zise el **într-un^** tîmn, eu. care eram cel mezin, stăteam lîngă dînsa, ca să-i dau apă, cînd îi era sete... Avea arşiţă mare. Eram singuri; ceilalţi erau pe afară, după treburi. Şi ea-mi spunea să fiu cuminte după **ce** s-a duce ea, şi s-ascult pe tătuca. Şi eu **o** întrebam aşa ; «Unde-ai să **te** duci, mămucă ?* Şi ea-mi spunea ; «Apoi eu am să mor, Niculăeş, şi tu să nu spui la'nimeni...» Eu nu spuneam, dar tătuca ştia şi **el** asta şi era supărat şi tot trîntea şi izbea şi întreba : «Da' cît ai'să mai boleşti, măi *fumeie*

Copilul vorbea încet cu glasul lui de suferinţă şi nu mă privea : parcă nu vorbea cu mine şi sta la sfat cu oile
lui, ca totdeauna.

— Da' tu de ce mergi aşa de moale ? întreba el pe mioara lui. Asa-i că te doare ? Te-a trîntit şi **îe-a** pâht *răul* cela... He, dac-aş fi fost eu batir ca bădiţa Mihai, l-aş fi apucat de piept şi l-aş fi scuturat : Măi, cum să-mi calci tu mie oaia ?... Hai încet, c-apoi în dumbravă te-i
hodini... . ,

— Nu ie teme, Niculăeş, că nu piere... u zisei eu.

El tresari şi **întoarse** repede capul spre mine. **Apoi** tăcu pînă ce ajunserăm **la ţărmul** apei. Acolo găsirăm alunii şi cornii **In floare. Toporaşi** violeţi **răzbateau** pnn frunzele moarte-; piţigoii şi cintezii cîntau între muguri d6 mesteceni. Şiretul voncti invoifaun&i, rnaio şî tulbvire, şi trecea c-un **-fel de** supărare parcă pe sub dumbravă. Băiatul **lui**' Onişor rămase privindu-1 **lung,** pe cînd **ode,** împrăştiate în **juru-i,** ciuguleau cu boturile lor migra**toare** iarbă măruntă.

__ Uite cocos tir cii... zise el deodată cu un gias, pat că
ar fi vorbit tot tovarăşelor lui.

Dincolo de **mal,** într-un **srnîrc,** umblau cu paşi rar? **co-** costîrci cu pliscuri portocalii. Apoi pe deasupra crlngu- lui trecu **cu** zbor şuierător aa cîrd de raţe. Veniră • din **susul** rîufai **fîlfîind rar** din **aripilelor** ascuţite şi doi **pescăruşi. albi,** în **dumbrava plină** de **lumină** văzui deodată

zburînrî si fluturi roşii — şi-n singurătatea care ne împresura era ceva bîînd şi dulce, ca-ntr-un basm al copi-

Lăsai pe **Niculăeş** al lui Onişor singur in linişte a ţărmului şi pornii in josul apei, spre locu, i care. şi r.ne îmi aduceau arr.inte de anu cei dc demult, Iwiaginea copil u- lui însă na-mi dispărea dinaintea ochilor şi glasul lui trist imi sun;* necontenit în urechi. Cu mama lui, Irina lui Avram, copilărisem m şcoaiă şi-mi aduceam amin ie mai ales do ochii înecaţi de un văl fimrumi : ochii ei ii avea şi copiiul. Fusese o lată vioaie şi apriga, foarte ftu- moasâ. şi cuminte. De toate darurile ei avusese parte Dumitru Onişor, gospodar bun, dar om hursuz şi cam car- pânos. Acuma Irina noastră cea de odinioara murise : povestirea copilului imi adusese aminte de toate cele de demult frumoase şi pentru totdeauna pierdute. Murise, lăsind sufletul ei cald şi mintea ei bogată copilului care sta acuma sub mesteceni la malul apei, vorbind eu oiţele lui. ,

Mormintul ei, ca al tuturor in tristnoastre ţirî«:> !- muri. n-avea nici un semp şi nici o i'ioare şi Onişor işi **ara** ogorul nepăsător, îngrijit numai de holda de mine. Aminti? ea Irinei noastre trăia numai în copilul cel palid. Duioşia ei. înţelepciunea ei şi ceea ce era în sufletul oi vis, parcă trecuseră în măruntul meu tovarăş de .drum. în serile acelea singuratice de suferinţă, cind annndoi sia- tuiau cu ochii în lacrimi, ş-afară bîntuiau, cu chinuite plîngeri, vifornițele iernii.

De îa un loc, de pe înălţimea malului, mă întorsei chemat parcă de cineva şi privii în urmă. Copilul sta JJUD mesteceni si-1 vedeam parcă nedesluşit, ca-ntr-o ceaţa oe lumină. Oile păşteau în juru-i. Piţigoil îşi î oşteau cu viers subţire veşnicele lor cuvinte de bucurie : Simţ a var a . simţ a vară ! Şi de bună-samă, ca-n toate /tteîe, Nicuiui^

.. CnJTi îti rrtui este ? Tot: f.e mai doare

Oaia răspundea, behăind uşor şi dulce,

..- Să nu mori că numai tu rai-ai rămas dc ia mama..;
îi zicea el încet.

Cocosfîrcii clămpăneau în smîrcul de peste apă. El îi privea ou luare-aminte. Un piţigoi v«ni deasupra capului lui acoperit cu pălăria pleoştită, scîrţîindu-şi necontenit nnlocui,

— Tu eşti bucuros şi fără grijă... îi murmura, ca o mustrare, băiatul. Şi ofta, ca un om năcăjit şi plin de griji ce se afla...

Tir/ia, întordndu-mă. îl găsii înseninat, căci mioara i *<* înviorase. Cu o custură cerca să-*i facă o trişca dinte-o rămurieă de răchită. Şi cind ridică zîmbind ochii spre ei’..ne — roâ izbi deodată o amintire ce brusc izvora ca din negură, c-o asemănare izbitoare cu

ochii şi zîmbetul cete; care odată, cu ani in urmă. înflorise ca o floare şi-mi h rmecase c-uii y.hnbct şi c-o privire un trecător ceas al v;î-ţu.

ÎNVI Mi KA

întimp'.area pe care vreau s-o povestesc nu s-a petrecu* decît în **1917...** D:n noaptea aceea au cura cinci ani — şi Cti toate arc;;!ca arn impresia că de atunci e grozav de mult : parcă, ieşind dintr-o negură, arn mers în scădere, a rit imbătrinit.

Petreceam zile mohor! te la poalele mimţ.ilor între soldaşi batalionului meu. .'Iezisem ca nişte «âlbătăciuni din gropi umede şi din întunericul iernii.' în ochii noştri luceau cele dintâi raze prim-âvâruUee, fără a izbuti "dă îra- prăştie umbrele în care încă pluteau fantomele unu; **vis** râu. Retragerea in lungul ţării, bătăliile disperate ale ies- nii, o jale fără nume pentru ţara noastră pierdută, pentru tinereia,,noastră înmormîntată — toate erau otravă pentru sărmanele noastre inimi.

Cînd am dobîndit cele cîteva zile de învoire pentru sărbătorile Paştilor, ca să mă reped să-mi văd famiha. nu-mi vedea a crede. O să pot în sfîrşit să ies măcar e f/iipă din acest ţinut al fioroasei nesiguranţe. să mă smulg din umbra gropilor !... N-o să mai joc -cărţi ca să-nşel aş-teptarea. n-o să mai înghit c-o poftă de fiinţă inferioară o mîncare sarbădă. N-o să mai aud pulsînd tunul sub cerul mohorît. N-o să mai văd in jurii-mi schelete de păduri bombardate... N-o să mai vad tovarăşi zdrobiţi în singe. N-o să mai simt Înainte-mi *întâmplarea,* ţintir.- du-mă cu ochi verzi şi nesiguri... O să scap cîteva zile ! Voi coborî în ţară ! Voi vedea cimpiile, satele, livezile înflorite •— si oamenii în straiul cei vechi al păcii.

Iţi poţi închipui cu ce figură de bucurie nestăpmită am plecat. Mai ales că mă putusem îmbarca, prinir-o fericită întîmplare, într-o camionetă uşoară, alăturea de un şofer negru şi unsuros. Şoferul acesta trebuia să mă <teacă Şiretul şi, fugind ca o nălucă pe drumuri alburii, să se oprească şi să mă depuie în depărtatul şi liniştitul meu orăşel.

M-am învălit în manta. în pelerină şi-n pătură ; mi-am tras adînc căciula pe ochi. Camioneta s-a smuncit din Ioc M-n zbîrnîitul, în hîrîiala, în feluritele bătăi şi zgomote aîe motorului, am început a fugi către văi, spre aburii depâr- '■■.rilor. Era într-o zi liniştită şi blinda, în Sîmbăia Pati-
Iihio!'.

îmi făceam socoteala cînd am pornit, cîţi kilometri ,'..rc maşina pe oră, cînd puteam ajunge.

— Chiriiovici. strigai ou înton-indu-rnă către şofer ; . t /iei ? Putem ajunge pînă în sară

în huruiala motorului el întoarse spre mine un nas ascuţit, **lung şi lustruit,** şi **mă** privi **cu milă** : **, •**

— **Phe ! Ce-i pentru** maşina **asta două sute de kilometri ? Ajungem înainte de a asfinţi soarele._**

—' Adevărat, drumu-i bun şi **vremea-i lină. Dar poate** s-avem **o** *pană* !

— **Cum ? se** încruntă **Chirilovici** araenmţmdu-ma cu nasul,

— Poate s-avem o *pană...*

El zimbi dispreţuitor şi făcu cu capul un gest de siguranţă desăvîrşită, **înohizlnd - ochii** şi **tnălţînd bărbia.**

— De **cîte ori** am făcut eu **drumul** ăsta !

— Bine, Chirilovici ! zisei eu liniştit şi nespus de ve sel. Şi-mi .făceam socoteala că asemenea şofer vrednic merită de bună-samă un bacşiş mai mare decît cel pe care i-1 hărăzisem în gînd la plecare.

Rămîneau în urma munţi, coline, colţuri de păduri înmugurite... Sub cerul limpede **văzui** un unghi de cotoare? Eram iar **tînăr** şi ferice. Văzui cel **dintâi^** sat **la dreapta într-o** văicieă, **şi inima începu** sâ-mi bată in piept **de** plăcută tulburare...

■ Nu **vedeam** oameni. însă îi simţeam acolo, între livezi şi case, ia soarele primăverii.

O fîntînă cu cumpănă. Chirilovici opri maşina.

Cu mişcări rupte ieşi din locui lui, sări jos, îşi **virî** nasul ascuţit în cutia cenuşie din dosul nostru şi-ncepu^ a cotrobăi prin **fierării,** unelte, cape **şi** cioveie **de tot** ielul.

— Ce este, Chirilovici ?

— Nimic, zise el **rîzînd.** Trebuie să dăm niţică apâ motorului. Are obicei de se-nlierbintă...

C-o găleată **de pinză în mină se** repezi ja **Hntînă.** Se afiâţă de **cumpănă, o ahindă, scoase grăbit ciutul a, îşi** umplu găleata, **veni** la botul **motorului, des meu şurubul** de alamă şi, învăluit de aburi., turnă **o** viţă **schi** te ie toa**re.** di.:> apă **în î-ezervoriu, potolind** setea **maşinii Bău** şi el .apoi"**cu** poll-ă nemaipomenită, scoase din **gîtlej ua îel** de sunet **răguşit** de satisfacţie, se şterse îa gură **cu** mînn-i **unsuroasă, zvîrli** găleata **în cutia** cenuşie, se năpusti locul lui dădu drumul motorului şi uu-pornirăm fui^u-

“£T£S*dS&r oă sînt aea^, ™ gindeam eu Desi Chirilovici din cind în cind se apleca şi asculta atent un accent tainic în măruntaiele motorului, — nu pirea mă îngrijeam. Vîntul zborului îmi ţiuia pe la uree: a şi din cînd în cînd intram în valuri călduţe de aei, rnuu sind a pămînt jilav ş-a flori nouă. •

La un şipot, intr-un corn de dumovava, maşina se o,., iar. Chirilovici ţîşni din locul lui şi- se prapustui asup.a găleţii de pînză, răscolind ciovciele. întrebai, rizînd vesei :

— Iar i~i sete ?... .

— Iar. Dar mi se parc că are şi altele... Dar nu-i nimic. Văd eu îndată ce este... _ „

Cu aceleaşi mişcări rupte Chirilovici îşi adapa maşina si bău şi el restul de apă. Apoi, deschizind apăratoarea motorului, începu a-şi vîrî nasul ascuţit printre şurubun şi ţevisoare, mirosind cu nemulţămire.

— Ce s-a întîmplat, Chirilovici ?

— Nimic ; pornim îndată... _ v

Se abătu asupra cioveielor, răscolindu-le naprasme. Trase o cheie de şuruburi şi un ciocan. Se năpusti asupra motorului si prinse a desface ceva. 11 auzii mtr-o vreme rîzînd încet. Repezindu-se iar înspre un coi* ascum a: camionetei, ridică in lumină un bidon de ulei mineral. 1. deschise ; turnă ulei unde credea el că trebuie ; monnaina, începu a invirti iar şuruburi. .

— Gata ! strigă **eî** apoi, **repezindu-se spre tnine** si ca- **tărindu-se** Ia locui lui. **Observînd** apoi că a lăsat **în pulbe**rea drumului bidonul, cheia şi ciocanul, sân jos şi **le** vm cu grabă undeva. **Gîfiind** sosi iar lingă **mine** şi **pornirăm.**

— De-acu merge ! zise el întoicînd spre mine navu-i strălucitor şi ascuţit.

tnlr-adevăr, am mers. Dar pe urmă ne-ara oprit iar. Maşina era cu ioane şi cam smune.Ua, - ca şi şoi‘e.tu.1 ei. Nu-i era numai sete, destui de des. Avea şi alte metehne. Chirilovici io cunoştea pe toate, rtdea şi ie locuia. Dat ia an. deal cam în piept, cu toate zgomotele, silrut.urile şi pocnetele la care o provoca şoferul, maşina nu vru să asculte, Maci na în loc ; nu voia sa înainteze.

Alunei tovarăşul meu opri motorul şi se scarpină In cap, Nasul, coborîndu-se, deveni parcă deodată trist. începu i.u- răscoală prin cioveic. Ciocane, piele, bucăţi de fier se e. -rlau şi protestau ascuţii sub mînile neprietincase ale iui d«>mnu Chirilovici.

După nelinişte, după serioasâ îngrijorare, după desaâ- dride. înţelesei în

sfirşit că trebuie sâ mă resemnez. De ajuns Lot trebuie să ajung eu odată acasă ! N-o sâ ajung IM- ia toacă — dar o să ajung sara. ori chiar într-un tîrziu, eonotea. O sâ-i găsesc pe-ai mei la înviere. Bucuria va ft aceeaşi. Şi, la urma urmei, cu trenul tot n-aş fi ajuns în ziua aceea... Să vedem.

— Ce zici. Chirilovici ? Ajungem desaru ?

Se înţelege. Nici nu mai rătnîne îndoială... îmi cu* nasc eu moiorul. Iaca, plecăm...

Am pornit iar după o vreme. Am mers cu peripeţii pînă la Şiret. Acolo am văzui, asfinţind soarele la linia marilor lunci de sălcii cenuşii. Apele învolburate veneau cu luciri de sînge îa cotul podului de fier. Şi-n răcoarea serii, dincolo do pod, într-o văgăună, ia o margine de sat, ne oprirăm din nou.

Maşina rămase mu!ă. Cu toate ciocănirile şi îndemnările tovarăşului meu, ulîimele-i semne de viaţă se stinseră.
înţepeni, rece şi îndărătnică. Chiriioviei, asudat, maî neg.ru şi mai unsuros, zadarnic îi da tîrcoaîe lungindu-şi nasiu *pe* la toate încheieturile ei.

— Nu merge, declară <•!, biruit ; trebuie -să-i deşi ac von- Uluriie şi volantul...

— Atunci cum facem ?

' Deocamdată nu fatvm nimic. Stăm pe Iwc. N-.* *K'.n~ h-At* lumina.

ja ? i

— Fă. lampa cu carbid n-o am. în grabă, am uîîj* o .: Trebuie s-aşteptăm ziua... Mi s-a mai înlimplat «u* ^ cuva... Cunosc eu dihania asta...

Dispreţul lui Chirilovici pentru ciudata lui hn-ara^ă 'iu-mi"folosea la nimic. Liniştit deplin, mă îatorsei *ăr* răiei
•i ;si privii In juru-mi.

Marginea de sat se întindea tăcută subt. apăsarea îela- m-rlealui. Ziua, recunoscusem toate locurile pe unde ţ;e~ ■asem, Acuma deodată mă simţii rătăcit intr-un loc n-d-a- i/işi? şi străin. Unde mă aflam ?

Făcui cuiva paşi spre grămădirea neagră şi fără lumină
* trafi case. Ajunsei lingă dărhnăturile unui £*ard Mă 'Brii. Aşteptam lătratul cânelui. Nu se simţi insa met o aiişeare ; n-auzii nici un sunet.

Cu toate acestea cineva aştepta în umbră, în -s.«: a ᵛ ir* ,>iiţa. lin glas gros tresări aproape ele mine :

- Vi s-a stricat maşina ?

îj matahală neagră se urni o clipă ; apoi mcr< na-a;
j ■)' '•.■. ·Γ.

■ Cade sîntem aici ? întrebai au. Ce sat e ;*<■->>* := ?

- Aici e-n Corrmţel... îmi răspunse glasul <vi s;

- Cornătel ? Am mni fost eu pe-aiei. Unde-a? ua».:--* .:a/iui pînă mîni dimineaţa ?

-• Dâ. eu ştiu ? De găsit, cred că s-a putea găsi... î'a' ->,,i ,» ducem cam greu în toate pmiunfUe... Am avut JLOIVA,
i i noi. armată — ş-un spital... Acu s-au dus... A 'robust ,.a-t hrănim, să le dăm de toate, ca la o vreme de rărboi
■a Vitele ni le-a luat la *redu'zilir.* ailde io-a iâuit
,.r-ntnţ hrană... Ce sâ faci ?... Acu o'ducem greu cu r«-, îţe trimele stâpînirea i»az...
Aţi avut armată şi spital ?
îia. Am avut.., ... ,
Omni se mişcă din tur.bra Uu nuae. *V.* a a.-at — tmcS

■— V-aş primi şi Ia mine... vorbî el încet, c-o intona*ir care ni se păru tristă ; da: n-are cine vă sta înainte, n-aie cine vă îngriji. Mi-au murit şi copilele şi femeia...

Eu tăcui. începeam să înţeleg.

— Au murit dc boala as!a, care s-a iscat acuma... urma omui ; de tiîosu ista care a venit cu războiul...

•— De aeeea aţi avu! aici spital ?

— De aceea. Au murit sărăcii soldaţi pe-un cap .. Au venit slabi şi năcăjiţi — şi s-au prăpădit... Pe urmă au prins a cadra şi dintre noi... Ş-au murit toată iarna... Can cădea, nu se mai scula... Aş putea spune c-a murit 'mai tnţ saiuî... Puţinîr»! au mai rămas.,. Dar n-au murit numai ia noi. Au murit şi-n Florcşti, şi-n Iurconi. în toate părţile... Au ramas gospodăriile pustii... Au rămas şi copii singuri... A trecut peste noi locui şi prăpădul. Asta a venit ca o pedeapsa a iui Dumnezeu... Părintele a lărgit ţintirimul. şi tot nu măi încap...

în întunericul nopţii de primăvară' în adînca tăcere care ne împresura, cînd omul tăcu. — deodată mă simţii îniaşurat într-o manta de ghiaţâ. Deodată îmi-păinins-., pina în fundul sufletului pustiu! satului din juru-mi. Fă:a voie. şovăii îndărăt, spre maşina moartă.

Omul trecu pe lîngă mine, nehotărU. greoi, cu opincile fîşiind prin grunzurii drumului.

— Eu mă duc Ja biserică... vorbi el. Dar dumneavoastră întrebaţi... Poate găsiţi in a'.tă parte...

Mă retrasei spre maşină. Chirilovici plecase. Se dusr.-(> desigur să-şi caute un adăpost pentru noapte. Pînă Ja ziuă. fără îndoială, nu putea face nimic.

Mă urcai la locul meu, mă învâlii >n pelerină şi-n pătură. Cu. sufletul greu, apăsat de negură, Iară gînduri. mă cufundai ca-ntr-o

toropeală. Din cînd în cînd venea cătră mine din noaptea ce mă-mpresura un susur slab, abia simţit. Un zbor de umbre se strecură într-o vreme prin vă:'-., duh... Ridicai ochii spre stele. Luceau în locurile lor veţ- mice. clipind în depărtări profunde, cu flăcărui neadormite, ea grăunte de aur, ca **vîrfuri** de ace de argint, ea prund**işuri** abia **zărite** de pietre rare. Rămăsei cu ochii aţintit» asupra *găinuşei,* pe care demult, în copilărie, ia st'ma din Muncel, mi-a arătat-o, dintre oi şi miei, tot într-o sară *do* martie, moş Năstase, baciul nostru.

Şi-n mine se grămădeau parcă lacrimile desnădejdii fara nume... Acolo, sub munte, în umezeala şanţurilor, în a.-gura crudelor aşteptări, sub tunuri şi mitraliero, noi nu •ram coi mai nefericiţi. Zăbranicul cel negru al dezolării piuîea pretutindeni : ş-aaă, şi dincolo, şi posle graniţă, în •eimpii, in salo şi tîrguri, — pretutindeni, în aceste ceasuri de apocalips...

Clopotul bisericii nevăzute sună de cîteva ori în noap- !-‘a pus fie. Se opri un t imp, — apoi iar trimese pe.su. sat şi-n câmpiile tăcute vibrarea-i melodioasă.

Mă cobori i din locul meu ;?i in'rai pe uliţele satului, ormir.du-i chemarea. Am rătăcit aşa un timp fără sa găsesc ■caşul unde preotul îşi aştepta cei din urmă credincioşi. Am simţit numai într-un tîrziu că trec pe lingă ţintirim, — fse Ungă cruci şi morminte nouă, nenumărate cruci şi nenumărate morminte nouă.

Apoi m-am întors. Ş-atunci. auzind iar clopotul melodios, am găsii drumul bisericii, ş-sm văzut c! intr-acolo <-e- cind făclii tremurătoare prin noaptea Unişiită de prirnă- e ;ră. Se împrăştiau pe hudiţile satului, apăreau şi iar dis- f-ăr'-au. Nu zăream umbrele care îe purtau. ;Jar trasării ; codată cu mirare, căci auzii glas. Mă oprii. Şi-ntc-o vreme, ;s lumina slabă a fiăcîi.ilor, dtvilu;ui trei fete cu bondiţe •>be. cu capetele goale strîns pieptănate în cunună,.. In- : Ua aupâ ore trecură ooi flacauaşi cu i(.ari. cu cămăşi in-
■ reţite.,. Ciubotele lor mari sunau pe cărările uscate, şi
•ie!iile luminau întrerupt şi fantastic colţuri negre de case . * ogrăzi pustii. După ce se depărtară de mine îi auzii rizind.
' caşurile curate ale fetelor pătrunseră multă vreme prin c. Ci'pte ca un sfat de paseri nepăsătoare, Şi rîsuL lor. ca un
huniiT cristalin, parcă lot adia şi după cc se întinse tăcerea *m* stelele făcliilor dispărură...

Atunci îmi ridicai iar ochii spre celelalte stele, \ o • şi pornii domol şi mai liniştit spre îndărătnica **tov t » a «»** îiîi Chirilovici.

iJÎ-ADVCl AMIV'IE. '.KS>

JUDEŢ AL SĂRMANILOR

S-a ridicat din tohoarca lui. de la un proţap, un oim m„- lâr.ăios. şi s-a arătat în lumina focului păşind legănat.

Numai după cum aducea picioarele rar. cosind eu ele parcă, s-ar fi putut cunoaşte că-i cioban. Se vedea asia insă si după glugă, după căciula dintr-un berbece, dup» chimirul lat şi lustruit şi mai ales după cămeşa scorţoasa de .spălaturi în zer. Purta toiag nalt pe care-1 ţinea do sus. Ş; ochii mititei, abia-i vedeam dc sub streşina frunţii s- a sprineenelor. Avea plete creţe unse cu unt, iai b.uL.i-i
era rasă cu custură de coasă. . . . .

_ Eu loate le-am ascultat şi toate au fost istorism frumoase — a grăit ci gros. şi nu mai doresc decît s-sud întîmpiarea gospodarului istuia nait şi uscat,.

Şi' după asemenea vorbe cătră comis se cunoaşte cS-i un om din sălbăticie.

Nici nu-1 băgasem în samă pin-atunci ; dar PJ toata v:rmea stătuse acoio cu noi. şi tăcuse. Tăcuse şi—şî. vs/hh- de vin. şi abia acuma-i venise gust de vorbă şi chef. Cu mîna stingă făcu vint oalei peste flăcările focului. O av.zîi ţipînd In întuneric, lă grămada cioDurhor se sfa; ţ. ta eu, încheindu-şi soarta.

Asia n-a mai cunoaşte bătură, vorbi iar ciobagul ■^mvind — şi nu ne-orn ma; inimu dec'.t -cupă ce-o? v-* <-•!! ulcior. Iar cei care nu mă cunoaşteţi, să şi iţi că fţy nu-s mai departe decît de la Barau, ş-acolo am stinâ cu alţi tovarăşi, şi bordeie pline cu putini de brînzâ şi de lapte acru, şi alte bordeie cu poclăzi şi cojoace. Şi mă eh<*a.mâ Costandin Moţoc, Cine vrea să ştie, pot să-i spun că mâ duc pînă într-un sat la apa Şiretului, să aflu daca mai sălăşluieşte pe lume os din osul părinţilor — o soră ce-am avut şi cu care nu m-am văzut din tinoreţele mele. Dac-o fi moartă, să mă întorc înapoi la oi Şî ia tovarăşi şi ia »n- ! nst.are, pe vârf de munte, unde nu se domolei-

,.le vn.tu niciodată — ca şi gîndu omului.

Dar eu rid, căci mi-am adus aminte de-un prietin, carele mi-a spus că, dac-oi treci; pe îa Hanu-Ancu-.;,*;, sâ *bf.m* 'o oală de vin. să beau două, puf ce-oi vedea tulbure şs .să nu spun la nimeni ce i s-a întîmplat !ui înir-o vn ine, pc» locuirile acestea. Mi-a povestit este a pătimit. Dai pot •nune că, bînd atita vin cu o asemenea oria. nu-mi mai ;>«*! aduce decît cu greu aminte de-o întîmplare ca aceea.

Ce înlîtnplare, inlrebă, după obicei ui iui, comicul înalţă.

----- O întîmpîare. cinsiite om bun. o în timp’, are. a ace- i iia care mi-i mie ca un frate. Mâ: lăutarilor, voi să ziceţi strună după mine un cink*c de vomicie al Iui Vasile voi Mart;, hoţu ; ş-apoi dac-a dori lumea, oi spune ; dacă nu. oi tăcea.

începu deodată a cînta pe nas. c-un glas din cap. «ub- ‘ ire. eu totul nepotri vit făpturii lui mari.

— Ascultaţi, măi !

CV.re-i tînăr şi votate fose
ia colnic
Făvâ ywr. tură ninre.
Ffu-fi hrîu. f:>ră pisicile.
Ts'asrusi -u ualriit-if-şoti'.e..,

m

!mi **venca.andc « j “ M Î ^ SttSXw** *Z'jt* **mult CU hav,.ag dooit cu vo.e-**

bU"i Acu cioroii . sâ tacă,, a '« '• £» * J şi să-şi ascundă** diblele **subt^ J ■ p** p0vestea despn-

SrTvTrvStir£cS nu v-a plăcea, să nu-mi spune;,

Pe STÎUmortt !«**<?

şi-a potrivit toiagul la «'osooaia, si- . 1 • j pUroS)1,t

t?-M M'«£Ww >*

SfLS-" '- ind 5fdi„ pr.,-.!. cind do.nnu,
•sa avea de povestit îucruu nuui. cunoştea asonv-
Ciobanuiui insa nu-i 01 a ŞI
nea rmduvii. „ ^ -> ţ^fvoha el. zimbind clm
_ Ce-am vrut eu sa spun r ne ..t-cv- 1 . eu sa va
depărtare şi din singurulat/*P°vJ. c{nţ din fluier : dar spun, m-aş prinde mai
degi^ba^ va cmt m ^
n-am chip, ,Asa că !,"ncibinţi. pe
Era prietinul acesta al mţJ 1 mo4e un boier chta-
Siret, fiind în acele «-emij>Up P; , acegt boiev om
bur tare cu numele Radu^n <-moi dumnealui pîa-
stătut şi văduvoi şi dm ^.^ToamV^or, pentru caro
cere pentru nte-o muiirc d orivintă. Dar iaca
tac™' noi rideam ,1 aceammtj--o p.^ m:„

iui a poftit-o boierul pm lăcuite.

zs:^rs,c^as"2sc-u„,0--

mei nou, roş ca focul.

Atuncea prietinul
pc spinare păr de cine <. , ~vîrijt biciul în coarnele orîndet, sania încărcata eu^i, a ' vă/înd înainte-i boilor ş-a tras de dupa * cu Snăru-n uşă, 5'îclă de sînge, s-a repezitaca;[5] •• td la dînsa :

A S & S-ai ** ca «e « tn

iiucâti ea «om» . .. . , tv , Ai înnebunit ?

z.§SS£S»^'<* «• «*« uslM'clul

CCi TM5Caro testcmei ? Tu trebuie tf S W, «*■*««** - rhim aceea ai adormit.în car şi-ai visat . .

A mai răcnit In dînsa, ca se t^i^b^cS'Şi dc «M U- ; «

Aiuncea i s-au trudit şi riic. Se uila la dînsa cum plmge - 5> 1 a tupu ,

■dinsul mare amărăciune. ,

Vslî nincă - zice - vai de zilele noastre cele tica- r, ct r oi numai de patru ani sintem lua;i. Şi cmd

li ase ! ,l=!liiSSS5^

i,U"
!li

c>.ascâ.

"Omul îşi cluce sania s-o descarco do saci la hambare*, pe urmă vine la curte să-l scrie pe catastif grămăticul. în loc de grămătic, iese în cerdac boierul. îl cheamă ia aţa cu degetul şi-i rînjeşte numa-ntr-un dinte.

— Ia fă-te-ncoace, gospodarule.

— Iaca viu. Care-i porunca, cucoane ?

— Măi păgînule, zice boierul, ce ai tu cu femeia de-o baţi şi-o asupreşti ?

Prietinul ista ai nostru nu se dumireşte deocamdată.

— N-am nimica, cucoane, dar nu pricep de unde ştii măria ta una ca asta, şi de ce te-amesteci între roman şi-ntre femeia lui.

N-a apucat a sfîrşi vorba, şi Răducan Chioru l-o şi fulgerat cu palma peste gură. Prietinul ista al nostru închide ochii fără să înţeleagă ; iar cînd îi deschide, vede la o fereastră pe Ilinea lui cu testemel roş şi-nţelege. Răcneşte cu mare tulburare şi-i vine să-şi facă o samă, să se deie cu capu-n fîntînă. Dar n-are cînd. Boierul a tras d< după uşa tindei harapnicul şi-l pă'e.şte-n plin pe dupa grumaz şi-l taie peste ochi cu şfichiul, parcă-ı scrie eu foc. încearcă a cîrni la dreapta şi la stînga. Cu răsuflarea gîlgîind de slnge se-ntoarce şi se prăvăleşte pe scări ca sa scape şi să fugă. Jos îl prind în braţe haidăii curţii.

Bate cu pumnii şi scapă şi se repede ia stăpîn. Răducan Chioru 11 arde iar cu şfichiul şi clipeşte rîzînd dm ochiiu cel sănătos.

— Nu-1 lăsaţi, măi flăcăi — zice •— că-i turbai. Era să-şi omoare femeia.

Haidăii au sărit şi l-au prins. L-au mai bătut pînă ce-au ostenit pe urmă i-au dat drumul.

După ce a bolit trei zile. muşcind scmdura lâiţii, prietinul ista al nostru sare-ntr-o noapte gardu !a curtea boierului, ca să-şi găsească femeia. A pmd.fi o pe buca odăile slugilor, pînă ce-a zărit-o. A sărit ia dînsa urbnd. ta să-i rupă cu unghiile gîliţa. A auzit boierul ţipe?«. d:n casă. ş-a ieşit- cu hamgerui.

Aşa că Răducan Chioru. ca im stâpîn ce se afla. vâzir.d '-'a îndrăzneală, s-a scîrbit s-a poruncit hatdăiior sâ-1 i îdiee pe prietinul ista al meu şi să-i facă petrecere euv- n>;â. după purtarea lui. întăi l-au legat cu mînile la spate

• > i-nu pus căluş în gură. ca să nu urle. Şi noaptea ace» a

• au ţinut cu capul vîrît intr-un gard. cu gîtu strîns între nuiele. L-au mai rupt - cînii dc pe laturi ; l-a muşcat geiul Bobotezei înspre ziuă. Eu nu înţeleg de ce n-a muri!.

Făcînriu-se ziuă şi văzîndu-1 că se uită toi urii, euenr.u i:;>duean porunceşte să-l scoată din gard şi să-l miie cu l .n apnieele pînă devale ia moară. Acolo slujitorii îl do-

• '-ţă-, îi suflecă iţarii pînă la genunchi şi-l vîră în lăpu.e
la glesne — ca să simţească zimţii gheţii şi să nu ma;
; 'irâzneaseă a sui ameninţare împotriva unui obraz b-
li i esc.

Apoi a mai avut a îndura prietinul ista şi altele', ea să mplinească rînduiala care era atunci la curţile stăpînn >;
! au lepădat într-un bordei, în preajma focului, ea sa.
încălzească. Ca să nu fugă, i-au pus picioarele în butuc.
< [1] facătă grea de-o ocă. Ş-au lăsat fumul să iasă în bordei.
• -ai presărat pe jarutic ardei pisat. Tuşind şi stupind
• i!i*e. a petrecut într-asemona chip ; şi Dumnezeu a vrut .. nu piară, ci să se chinuiască pe lumea asta ca dine.iii,
l • tâiimul Tratam lui.
Aşa s-a întîmpiat, cinstiţilor creştini, această faptă •" an treizeci de ani. Şi prietinul acesta al meu n-a pus ' ‘a-n ţarină, precum ar fi fost mai bine. A rămas •• hiiod o vreme, urlind în inima l u i ; şi cînd s-a putut i i t. a pribegit dsn sat. A trecui apa Moldovei : pe urmă a [11]' apa Bistriţei, şi s-a ridicat pe plaiurile cele i n a i u ,
■ Rarâu.

Aroio. in rntmic. sub cetină, sta cu ochii ţintă ca un
■ •■•.iii ss-şi vedea mtîmpiaroa. O vedea în viivătaie şi-u
— >i inima-i era scrijelită de unghii de criţă. Gr-rneu
•’ eolindu-se şi nu găsea în ei o putere. Ş-a fost n-n

î '3- ciobanilor mulţi ani — pînă ce-a avut şi el mioare şi berbeci învuţind rînduiata acelei sihăstrii.

Atuncea, într-o sară de primăvară, prietinul ista al meii a auzit glasul iui Vasile cel Mare, cîntînd sub streşină da pădure precum v-am cîntat eu.

Cînd i s-a înfăţişat la colibă, prietinul meu l-a înţeles numaideeît că-i om fugar din lume şi pribeag în pustie.

L-a văzut voinic şi fudul, uitîndu-se pe sub sprincene, şi l-a primit cu dragoste, piâeîndu-i cîntecul. Cînd a auzit că-l cheamă Vasilt\ s-a bucurat, căci toată partea aceea du ţară cunoştea asemenea nume, şi de braţul lui se temeau vmipiile. Pe-atuneea Vasile cel Mare ţinea vadurile' şi drumurile şi era mare vameş.

— Poftim, bade Vasile, Ia focul meu, zice prietinul nostru. Eu am auzii dc dumneata —• şi te-oi primi bucuros,;

o.spătîndu-te cu ce m-a blagoslovit Dumnezeu. Oi da şi roi b ului dumitale fin bun. Ş-oi găsi pocladă, să-ţi fac ho- dină moale pc noapte.

Atuncea hoţul s-a bucurat ş-a descălicat la colibă şi nu Urzic vreme s-au făcut buni prietini.

Şi i-a spus Vasile roate ale lui ; ş-a povestit şî prietinul ista al nostru hoţului întîmplarea cu muierea şi cu boierul.

Auzind povesf ea, Vasile cel Mare s-a supărat ; şi-a rupt căciula din cap şi a trmlit-u de pămînt.

_ Mâi, zice, după istorisirea asta, iu să nu te mai nu-i

prietin al meu ! Căci ui Supt lapte de iepuroaicăj j-ui rămas mişei !

— Ce-aş putea face,-bădiţă Vasile? s întrebat omu

cel sărman.

_ Pentru co-ai putea face tu, eu putea să-ţi fit învăţător, măi băiete !

- ■ _

Aşa i-a spus ; ş-acolo, la colibă şi lîngă foc, cmstinţ

ei rachiu de afine, l-a învăţat lucruri bune,

— Măi băiete, zice hoţul, Hi trebuie să înţelegi că U femeie nu găseşti credinţă. Eu de cind voinicesc, am în-;

văţat a o ceti. Şi din pricina uneia ca a ta, am fost eu piişcat de poteră în piciorul sting, de mă vezi ş-acuma căi-, i-iad mai îndesat într-o parte. Ci muierea fiind aşa lăsată tle Dumnezeu, vicleană ca apa şi trecătoare ca florile, eu n sudui ş-o iert. Dar nu uit a păli pe cel care nu m-a jerînţ. :,i pe cel care m-a asuprit. Fă şi tu aşa, ca sâ nu crăpi de veninul de care eşti plin.

— Aşa-i, sînt plin de otravă ! a strigat prietinul acela al meu. Mă dau rob ţie. bădiţă \asile. învaţa-mă curo ta mii răcoresc.

Povestind, ciobanul se aţîţase s-acum îşi scutura capul ci braţele în runieneala focului. Glasul ii ieşise din cumpăna obişnuită. Vorbea prea, tare, însă, ea şi cum ar fi fosi cingur. Cu toate acestea comisul loniţă — ea şi ceilalţi — il asculta cu iuare-aminio şi nu mai.părea jignit.

— Şi precum vă spun — a strigat Costandin Moţoc — Vasile cel Mare l-a învăţat pe acel prietin,

— Lasă-ţi — zice — mioarele în sama soţilor, pe o săp- I a mină. Lasă jîntiţa şi cînii în sama sculărilor. Nu lua eu Ime decît un cal şi doi caşi la coburi. ca sa ne fie de pr*n- /..u-e. Avem să coborîm amîndoi călări, ca d«u negustori ,|- treabă pînă la apa Bistriţei şi mai departe pin’ la apa l'iivlului. Ca să văd şi eu satul întru care s-au'întîmpiat ivk> ce mi-ai povestit.

Cînd a vorbit aşa fel acela hoţ. rî/Jncl, prietinul meu & t imţit tremurînd în el inima cu mare durere şi mare nădejde.

A dat pe sama soţilor averea, a lăsat plaiurile şi bradul, i-A oarele cele reci

şi poienile, şi, încălicînd, a coboril cu huţul între oameni la cîmpie.

De cunoscut nu-i cunoştea nimeni. Ş-au călărit ca doi ii. ;;ustori de treabă pînă la apa Şiretului In sat la Fierbinţi. mîncînd caş eu pită rece şi bînd apă la fînt.îni cu , miipănă. Şi-ntr-o joi dimineaţă, fiind şi si'inta sărbătoare i, înălţării,'s-au arătat amîndoi pe şleah, venind împotriva lu:-ericii, tocmai cînd ieşea norodul de îa ieturghie.

Aluneca. între -oameni, **prietinul meu** a cunoscut pe **Răducan Chioru. A simţit zbălîridu-se** îa **el o dihanie.. -**
dar s-U stapinit. Ş-a zis :

—- Bădiţă Vasile, acesta-i stăpînul meu, carete m-a
miluit.

Aşa **?** a răspuns **hoţul.** Tare bine **!**

S-a **strigat cu mare** străşnicie, **iualţindu-se** m *sc6ti*

..... Oameni buni, staţi !

(Uimenii au stătut.

- **Creştinilor şi** oamenilor **? a răcnit Vasile cel** Mare — siaţi cu linişte **şi cu pace, căci** eu **n-am nimica cu dum-**
o-eaVoastră. Aflaţi **că** eu sînt Vasile **cel** Mare, **hoţul. De** numele meu ştiţi **şi de** urmările mele **aţi** aur.it. **Avem, pi-jtoale** şi nu ne temem de nimeni **;** şi mai sini alţii tare
s<râjuie.sc aproape.

Oamenii au murmurat şi **s-au tras la** o parte **cu** supunere. **Tar boierul şi-a săltat barba din** gulerul **giubelei şi-a •wrhiul lui ce! sănătos s-a aprins** mare spaimă, **cmd a cu**noscut pe prietinul meu.

Ne-am înfăţişat — **zice** iar **hoţul — ca sâ tăcem un.** iudeţ, după vechi **obicei.** Căci **pînă îa judecata** cea **din** iu nui', a lui Dumnezeu, **neavind** ascultare răci **la isprâv- (nC;i,'md la** Divan, cată să facem dreptate **singuri** ca h-atul **nostru.** Pentru muiere te **iertăm,** luminate **stă-** pme, dar am tremurat eu ounu-n g*rd **$i** cu **giesne.c-n** gheaţa **morii,** şi **cu** picio^r^îe-n butuc tu **cu ochii** m **fum zi:,** ^rtJoî **stupindu-ne sufletu',** şi ne-ai **ars** eu **harapnicul ne-ai rupt unghiile.** Ne-ai **umplut de otiava viaţa,** căci nr—am adus aminte de **toate** In toate **zilele** şi **n-ara găsi** mci într-un **fel alinare** şi ixbindă ! **Ne-am** înfăţişai **sa-ţ** Mvăiim. cucoane !

Kâducan Chioru înţelegînd, a căscat mare ochiul **ş-a ■**uîUU, la oameni şi la slujitori ; a căutat scăpare *In* laturi căutat scăpare înainte. Dar hoţul şi prietinul acesta a **î.-.fu l-au** luat in piepturile **cailor** şi l-au **dărunat. Dupi** ae«-ea au deseălicat şi l~a.u **lovit cu cuţitele. Prietin^ me«**

» stat pînă ce-a văzut sîngele băltindu-se în pulbere. Cind cel căzut şi-a

contenit tînguirile ş-a suspinul de mosr!<. l-a pipăit*cu vîrful piciorului şi l-a întors cu faţa-n sus t/u ochiul deschis către cer. Şi nimenea dintre oameni n-a zis nimica, ci stăteau martori cu spaimă, la judeţ.

Asta a l'ost. Ş-au lăsat lîngă mort punga cu opt gal- bini, cîtă avere aveau, pentru sfînta biserică. După ceea fiind o vreme frumoasă, cu soare de primăvară, au îr;- căîieat iar, ieşind din sat, şi s-au pustiit prin locuri ft'iiic, ['ină ce s-au suit iarăşi sub codru verde.

*

Si'irşindu-şi povestirea, ciobanul pufni spre flăcări amă- i âciunea pe care o avea încă în el. Apoi ne privi tulbui c șî începu a rîde pieziş, văzîndu-ne că tăcem. Şi se tra.-e deoparte la tohoarca lui şi stătu iarăşi închis în mîhruje <a mai înainte, fără bucurie şi fără lumină, ca-n negur;;e K.untelui.

(HANU AXCUŢE),

?('OA!?A PA HA SITA

irozii ca dimr-un vis ; asfinţitul parcă-mi strecurase . taină mare în suflet. Ridicai sabia, care căzuse de-a um- j'.;î piciorului. întorsoi capul spre oamenii mei, care j.- l,»a făcuţi şi foarte liniştiţi, şi şoptii :

— înainte :

(';ai se urniră şi pornirăm la pas.

Malurile ptrăului prin preajma căruia ne sln>.et;rarr . pline di. verde 'aţă bogata.; u. i- colo să!t;;i cu iir:.-/; ;< *i* ai irnau n<M'a:ca'e deasuD;' ■ r iru i:'i h >r ca' o cotitură, o raţă sălbatică bătu apa cu aripile, măcăi aspru, se repezi in sas şi se îndreptă ca o săgeată spie as înţi • Liniştea adîncă se întinse iar, l'umegarea inseram se tacca din ce în ce mai deasă.

Eu nu mă simţeam tocmai bine. La zborul raţei îmi tre- sărise inima, — ce va fi cînd se vor arăta capetele duşmanilor printre sălcii ? Frică în adevăratul înţeles al cuvin- tului nu-mi era, dar simţeam o greutate în piept, o presim- !ire tristă parcă. îmi închipuiam cu toate acestea că, dupa intăia clipă, zvicnirile vor înceta, înflăcărarea ma va cu-; prinde si mă voi simţi în stare să Înfrunt lumea. Dar acestea erau *idei ;* niciodată nu făcusem

proba.

Gîndind aşa. mă Intorsei in şa **şi** privii spre cei zece oameni cătv mă urmau. Erau liniştiţi, se cumpăneau înainte şi înapoi, după paşii regulaţi ai cailor. Farmecul «se— rarii le cucerise şi lor sufletele, ochii cercetau cu lene s cu nepăsare împrejurimile ; fruntaşul Pintile chiar zimbea în sine răsueindu-şi mustaţa ; numai sergentului ~avm u seîntoiau, sub sprhieenelo groase ca doua muscaţi, picavj- iile de păcură, şi parcă sfredeleau malul pi râului mamte , iar urechea lui ar fi auzit şi lunecarea unui şarpe prm ierfcărîi,

îl întrebai încet :

— Ce zici tu, Savin ? nu mai vin cercetaşi!..;

El răspunse cu linişte :

— PonU-au dat de ceva, trăiţi, domnule sublocotenent !

Ceilalţi se înăllară **in** şăi şi se aşezară mai bine ; unii"

oftară, ca tulburaţi din gînduri.

Savin zi ie iar :

— în k>su! pirâului este' o moară părăsua, am nudul; căreia se "vede satul Poale s-au oprit acolo. — Deodala. ridică capul şi duse mîna la ureche.

—■* Psfc î s-aude ceva !

— Stai, şopti eu, tresărind. Ce este ?

Oamenii sc opriră şî-şî plecară carabinele in lungul coapselor. Un pas rar, greu. amestecai cu altul mai uşor, se apropia.

— Vine Greeu ! — zise Savin. Apoi rosti ceva mai tare : Greculo !

— EI e ! se auzi un glas întunecat de o răguşeala uşoară.

Şi deodată ieşi de dupa o salcie calaraşui, mărunt şi bine legat, dueindu-şi calul de căpăstru.

— Vine si Năstase pe celalalt mai, zise iî. op; indu-se înaintea mea.

— Bine, zisei eu, ce veste ?

— Trăiţi, domnule sublocotenent, m jo'suî pi râului este

o moara părăsită. Am văzut eu, cu ochii mei, şi a văzut şi îs’âstase. cum au intrat în ea opt. cereheji.

— De unde veneau ?

.— Din sul : de la furaturi pesemne...

Sergentul Savin începu a se scărpina în cap :

— Opt ! Măi tată Marcule. cum o să-i mai măcinăm !;

— Trăiţi, domnule sublocotenent, şopti tainic şi fruntaşul Pintilie : cu rîşnita cea mare 1

Eu tăcui. Aveam ordin să- fac o recunoaştere în josul pi râului şi să atac, dacă întâlnesc, detaşament.- mici. pentru a face prizonieri. Dar aici mergea cam greu. Erau opt, aproape cit noi. şi în moara nu era uşor de pătruns, daca paginii ar fi prins de veste. Ai.arâ de asta, inima pirdalnica, se zbatea, şi *presimţirea* ceea nu-mi dădea pace !

Prin sara din ce în ce mai întunecoasa se auziră iar paşi, o piatră *se* rostogoli în pîrău, undele bolborosiră . şi Năstase, celălalt cercelaş, se arătă negru printre pletele sălciilor,

'— A venit Grecu ? şopti el.

— Venit, răspunse cineva.

— Trăiţi, domnule sublocotenent, nici nu m;şcă. Parca, s-au culcat în moară...

Trecu pe lîngă mine şi s«- a.ş< ză în rîr.d cu c-Oaiţi.

Vedeam cu bine că aveam de-a face cu oameni buclucaşi : ei mai intimaseră în foc şi prinseseră gust. Afară de a:>î;i, după cît îmi spuseseră camarazii, gîndele şi hărţuirile In recunoaşteri erau plăcerea lor. Se trezeau, ghior- îaaii, bătîndu-se ca acasă la ei, şi îmirteau carabina cum ai îrv/Irti o ghioagă. Acu tăceau şi aşteptau porunca mea, — şi mâ gîndeam că ticălosul de Pintilie, fruntaşul, s-o fi uiti-nd îa mine pieziş, cu un zîmbet de batjocură. Ce eram sâ fac ? Afară de asta, începu a mă furnica şi pe mine un fior iute, o dorinţă. Mă înâlţai deodată pe şa şi rostii îndesai :

. - Înainte, băieţi !

O şoaptă iute tremură ca o bucurie printre flăcăi. Şi pornirăm încet prin umbra neagră a sălciilor.

Pe şesuri şi-n văi era o tăcere nemărginită. Numai departe. pe fineţe, o pasere ţipa ascuţit, ca im fierăstrău sub piiă. Şi un întuneric orb acoperea văzduhul şi pămînt ui. Sus, peste clipirile stelelor, treceau grămezi uriaşe de

'Merserăm o bucată bună de vreme. Deodată acoperişul •ascuţit al morii se zugrăvi pe zarea mohorâtă, în făgaşul ieg al Qîrăuhti — şi îndată se şterse.

Intrarăm intr-n roată de sălcii bat rine. Iarba foşnea •j-v.'at. în mersul cailor ; altfel nici un zgomot, desişurile parcă t:rnu împietrite.

• - Aici ar fi bine sâ descâlceam... şoptii eu.

- Trăiţi, domnule sublocotenent, — sâ dosculecâm ! "5-.pup.se sergentul. Şi mai avem de făcut ceva : cu cîteva' *f.iccr* de iarbă să ne legăm rotiţele pintenilor, sâ nu simtă r.ui greierii din moară. Pe urmă iecile le lăsăm aninate ia ş.ek- cailor, mergem numa eu penele săbiilor, ca sâ fim ma; sprinteni...

. --- De bună-samă ! nisjUi eu cu pătrundere. Iar în gîod bm '-aceam : Mâ. al dracului sergent Mu am învăţat a’dţia prin şcoli şi habar a-u:n de luate

pregâuriie acestea 1

Si. p;.: e?m! fh 'tali'cam şi ne pregăteam in cer. mai mare *v.rvtp*, îmi treceau prin măruntaie fulgerări de căldură j h-j'f îmi venea să'imt iniind, n-aveam suflet îndeajuns.

Un- flăcău rămase cu caii. Nui Of daiţi, după ce ne pre- :• ăi.irăm, coborîrăm în albia pirănlui şi începurăm u uu .n-i-.ciu-a cu îuarn-aminte spro. moară.

Şi dintrodnlă. după un cot ai apoi, acoperişu. ascuţit ,-e arătă iar, foarte aproape dc noi. Nc oprimă. Grecu şi \Tust;ipo trecură înainte, ca să cercetezi- cu do-amanuntiu ;rapre;jurimile. Ceilalţi ne aşezarăm pc un pat moaie şi mied de tărînă măcinata din malul ir.alt.

încet-încet ochii mi se obişnuiră cu întunericul. Trupu. de jos al morii nu-1 vedeam, pentru că se amesteca cu malurile pîrăului. dar vedeam aproape. înaintea nwn, o -alelă întinsă de apă neclintită. Era vechiul iaz mumoiii... Pe margini, ctiova pilcuri de trestii. In tundul apei juraşi acoperişul ascuţit, neclintit, al clădirii pustii. Put re/inunde băiiii împrăştiau în acrul nopţii miasme intepătoai e.

Un fluier străpunse tăcerea. şi /.bond intorioentat. în nifrivi rare, al unui lăstun mare de apă trecu ca un fulaer : te:>ru pe sticla bălţii : cercelaşu noştri ajunseseră.

Eu ast.eptînd si privind către moară, ma gîndeam : Ce va fi. peste eîlcva clipe ? Va bubui carabina şi va em-e vm'ele, si pareă nu-mi venea a credo că-n liniştea acţ-ea *!e mormînt se vor putea petrece asemenea lucruri. Ce .-e .nare oăţ'înii ? Au plecat, de nu se simte nimic ; Lonn . ;\»;de au dat, în satul de unde veneau, peste oamura. Şi, mor haimanale ea ei, puţin îe pasă de poruncile Coranumn •\u băut s-au amet.it şi acum horniesc m poc'm morii, .-'.unei treaba ar fi uşoară, n-am pierde nici vreme nunta, iei oameni.

— Trăiţi, domnule sublocotenent !

Tfesiuii. Era glasul lui Grecu ; nici nu-i simţisem în- . reerea.

Răspunsei :

w-<ru un can omcnosc. Şi toi .in clipa acv: ■ •
I;'|'(y/î;v Ubucai." i.u fulgerarea limbii dc ioc, {x.»au^ ,-ntinse în laturi dezvaiioclu-se, si văzurăm luu.^. ţ;'e:»JuWFte cerchezi întingpc ^ele. a.eapul parcă plesinse în bucăţi ca o grumea, — *t l—'-- • nasc aşa.

Ciădirea se umplu dc miros de putoere.

O r-Ună tăcerea păru ca nc prăbuşeşte Iar în m-apUe — a noi un răcnet cumplit: umplu moara, mă a n narle ca o oană. un duruit sura cntremma du,...

săbiile sunară ciocnindu-so au:-<u trmUiuii mote 4 tipice do spaimă. O Umoa de foc şi Kh

VI,* „onptca ndînd. Şi în ,,,,,v,n..-;.i;. iu?.^ -
nraiMă «toSrite InHutJnlc alt *mm,*** **f ul'r'l"u**
neeos a] sergentului Savin.

Totul ţrwm ca o furtună repede. Cineva si-apani.. o josn., se aprinse. Faţa lui Savin se rumena pe caua bu/.ea.^-- Vohmz.w. sutimii in punctul de ioc. Apoi im cap.u ^ -
minare se mî'laeără şi hmba *a?* lor meepa a u.-Ak -----------------
umbrele pe pereţii nt-firi de semdun. . . . ,

Duşmanii făceau unul lîngă altul xdrobaa se su^e,. sbvx'lc CHU-curjîoa întindea un covor \ rumu. un ■■
oohii u-..vnv/t!'l unii erau eu gurile cascam si oii «cu» 'l-*;
utiii erai! turu;Ui alţii ^rciia <'u «c-nunşiui a^ma. m >.
unul trăia hi sta plin t!e spumai m roum havanei la'’"en .ib'ru-urat şi, din cînd în ciad, iară sa priveai. ... ci nev murmura cu vini-.* rărieţe in nmUa axe paţu. - rana do ierUre. V«MI ii căzuse. şi capul roumeu mu . ..... pic«cnt. a:;bş>uud lovitura din urmă ; obrazul masimiu, vcy- tatl, şi ochii virili sub Crunte spumau o durere a.;.a u. ad in că. incî! le prindea mila.

Serfieniul se uita. luog.la eh apoi se apropie şi-i oa'-a cu palma pe umar.Ji rise ture :

-- .Nu- te ţeme, mâ, ea nu~ţi facem nnaie...
şi sâ dea din mini . . ţ r mun pn'zoiu^'!■■•
v „ Bre !... nu facem miruc 1. mc... U. ,m t y
Şi-şi întinse buzele într-un rus tăun, pUn

S'llei'uSi:'ni'mai c,a vmne dc s.r.t, VmM

cu glas tare :

pe malul uiiui i;/ii avi, şi ' , . , fv,.4sum-a ei umptm-
dui'e do oglindii mar, ele

^ *L"* - "iu."'‘în"^ f:.!s?:drf ;i, is

şi iovari^ilor mei : .^ ¡e“< '’-aii mu lat

_ Na, nu\ fuceti-vă .şi voi cite-o c.. . , .
'nino... , ,

Trâdi domnule riubloco-enem . _ ,

Sergentul Savin făcu două ţigări. Pe
nit.eulei :

_ i^a :,i i-io ’• ţi-o îi fuiio. poitii... ^

Anoi. după ce prinsul o luă eu ,;s,a';,prjm-
u, şi iiso /.îmbina caira m.mc .

-- S;u ;w:ui ! ee-cf£i gindlnd el acu ;

Cîm'l vH>ronfvn>, fruntaşul Pintaio şopti :

.... -Vista-i do cei care taie pe nunţi «i-i p.-uM...

^neni nu răspuns Prizonierul îşikuna po —,

nn.
Pte
oamenii Miceau

u-ă^nd CU coada ochiului la laţa aspra a sergentului

■ Pteăul Iscarea îa lumina lunii, caii mergeau liniştii

PRÎNZUL

Roşiorii şi călăraşii noştn, îa siu-?iuu erau la Dolni-Btropol, aproape de pouu. ae pi.iu ? p ^ ; Vid. Sentinelele se înttedeau spre una^tonapte *yy* ■. .J -■ volar şi spre miazăzi piuă la liolm-Dubrue, ua-..c —i xu,,i
şi Lascarev, _ ,

In dimineaţa de 28 august, pe la cinci ceasuri, au pa. c« porniră iscoadele, începu a se pru-âU ramcarx-a, ™kic«« t ca pe vremea aceea : zamă.lungă ca s-* "”>*»*, porumb c..,.- ,, ;v«mote sălciu si alte bunătăţi do-? &;*1 u,!!î^rf V";*
liniştiţi oră sul şi pppţsa de lin *şi* 11* nui^au t4ih.a
ei potrivind h&l&turil© şi ccrceIvnU eh....c... -. ^

Călăraşii de la garda-mare, din dreptul podului aupesie Vid, aşteptau veeti de la turei. Iar, pîna una aku,
Pintilie fruntaşul, ajutat de oîţwa so.da,/, ruifeu^, m ruî unui jar straşnic, în coioane de acac. citevu ua.aaca^ ele păpuşoi. în preajma focului stăteau ciucuri a.puo- >j osteni şi ascultau palavrele fru u-ui. 5 .

Vromea era limpsda şi liniştită, şi deasupra \i«ian plutea "încă ceaţa dimineţii. în urmă, prin P™
bM^or eri pe drumul singuratic ai Dolm-E>Xop:wut ^c^k^Leţi în tăcorea dimineţii. O liniate ™ro Ffc- tea din cer. La răsărit se grămădiseră Uo noaix, yi
umbră posomorită umplea întmdorue uc jos , nu.a<*i fe- »

îsi mu:!ra ajutoarele * x -.r'SU ! niH dihanie ! cînd e vorba sa u*
'(■■pi, dar un pă»uşnii au e^U in slave si inivrct pîncuf? **Ţi-a** stat
pântecele de san’.Ir..-, ia ? Las’ c-si •'•>& *Ci'i'rjfi* acuşi,
nu 1.c c ,'ril ituu, r.!ci?c !
tPp’aul. rîir;i cu bunătate,
apoi jneepu •ii!V,hii. Ii î)p;;ca ca două degete, îi răsura mm;-i
liiptă şi *<]-o* ducea ki gură suci ; dracidai, domnule fruntaş ! **mâ
camarade !** du’s **şi buni** al **dracului !** r.,;, ;.,p<, a⁻(ţîU);.u⁻c urmăreau
eu cea mai mare băgare *„r* , ;-’V-.'.sv>r. 1-,'jsboîor. ca
si cum i i ar fi lost vorba
.V *vQl* si de'moarte! Iar **Imnla^l Neculai** îi ţinea dm
/’ dm cînd la clns! obrazul lai ars de vintuiî.
■ fcărie vioi, se lumina intr-un zîmbet poznaş;
i-.nci zvî’lca o gluma cure aducea o raza cţc soaie pe

jV Surul şirurilor chichiţe, umblau ofiţerii. Vorbeau de f’c Opanaz,
de Osman, îi priveau in zare, pt's.e
Vi-i. cu omodnriie. Dar in depărtări nu se vedeau aecit
alba ale Renurilor, Incet-incct ia&a, iiokoarut
• a,ha;Pa ale cdor care eoccau păpuşoi şi aao pnvitunloi f^ligară. I ji
lăsară binoclurile să atlrne ***şi*** se apropiara

' ' ~ Trăiţi, domnule căpitan ! zise fruntaşul Pintilie, aici
N - pr^utt-.şlo mare ospăţ 1
— **Or** 11 **iiind buni porumbii, ma Ptmuie *!*** _
. **Care** na se **mai alia, domnule câpilam;** ! **MiOica lui**
1 Hnmezeu ! ,·
-- Atunci ia zvlrle unul încoace, ma **eamaraoe .<**
pixililio aioss ciţiv a porumbi bine copţi, se scula, trecu
I h'.i.re î'mduri şi-i imparei tapstanului şi oi^eulot.

__ ;\sa frip-ura bună rar inlilncşu. vorbi el înlorcm-du-se la locul lui. Nici ca/acii. ic'J'i. cînd au trocul pe la Treslenic. n-nu debîndit ceva m;u de sama. _ ^

— Dar ce-au făcut cazacii ieri, ia Trestenic ? întreba căpitanii[1], eu gura plină.

__ Ce să Iacă, irăi'i, domnule căpitan ? Au dosit un {•ori ac de-un an. lft era mai mare dracul sa te uiţi la cî. Şi *a;* vir-ă cum l-au curaj it şi l-au grijii : neam de neamul lui nu cred sâ fi avut ara cinste.

—• Cum. mă, s-au apucat sa iu re ? Se poate una ca arta ?

— D-apoi păpuşoii, crezi că i-am cumpărat, domnule căpitan V Şi fruntaşul începu a împărţi friptura la cei d-m jur.

— Oamenii iştia de pe aici ori îs carpanoşi ori prea năcăjiţi !

— Aşa~i. strică un sublocotenent pitic, poreclit *Clopot,* pentrucă de obicei nu-i mai tăcea «ura. l-am văzul eu, domnule căpitan, cu ochii mei, cum au ascuns mîncarcn, cind am intrai in casă. Şi pe ioc au începui a sc vuita ca n-au şi n-au şi iar n-au ! C< - vrei aa facem ?

— Bine, aşa-i. ..... >ăso căpitanul muşcind cu poftă de porumb : dar ie;.;a-i le?;'"...

— Li-ta-a-i lege !... slrii-ă Clone! cracăuîndu-so şi dînd din mîni *:* dar soldatul care sufere ş; tace. sa rnoara de toarne ? Şi începu a se răsuci in îw şi a repezi un pok»p

■ de vorbe i'u toate părţile. do i re iâcuse oDt azul roş şî ochn i se bulbucaseră Ui cap ca doua cepe. Solda -u i! priveau îti«>:i>i'aţi. ron.ţăbid "i ătuitclu conplK'iai ales iruniaşus Pintiiie se uila eu o deosebită luare-anunte la eapHaiî şî ciadea repede din cap la vorbele potrivite ale sublocotenentului.

— Ei ! destul, dealul ! -/isc căpitanul, zvîrlind ciocăiăul şi rîmbind. Şi mie rn.i-e foame de nu mai pot şi cu asta m ai încredinţat mai mult deci! eu orice, la să mai cercare.

i;r<siu; !a citi va.

.finit.!:.' «<.• .strecură inr p*in mgrămădelă. cu *un* braţ dc porumbi. După cc-i imparii, se mioarse la locul îui şi începu a ride.

— I)<* cc rîzi. mă ? strigă Clopot.

— Rid de godacul ruşilor, trăiţi, domnule subloco- î encnt.

— Ei, cura a fost cu godacul ?

— Păi. cum să fie ? Godacul muşluia pe luigâ o poartă îi> ograda unui gospodar. A trwut un pluton de cazaci. ;;i godacul ori s-o fi luat după ci, ori l-au luat ei cu de-a si ia. — bine nu ştiu. Ştiu atita că la popas era griji **t** gata, mimai bun de pîrpîlit. Dar creştinul cel cu paguba într-un
•Milei la domnul *ghhiCwar :* că au trecui cazacii şi i-au răpi! [oală averea, un porc frumos şi mare la care ţinea ca la un i'rato ! Şi plmiţea aşa dc tare bietu! ora, că s-a milostivii ;;lîinărart!i şi i-a zis :

— Hai sâ cercetăm !

Si s-au dus .să cerceteze. Ce să ccrcclezi într-aîita sumedenie de oameni ? N-au găsit nimica. Dar în plutonul din urmă. jale mare. Unul murise pesemne In drum, şi-a- .-urna Ci.'iiaHi îl acoperiseră bine cu mantaua, ii puseseră lu- nbuare in cap şi iconiţă pe piept şi tot treceau şi îşi făceau cruce şi sărutau iconiţa. Ce-i ? întrebă ghinărarul. — Vai ! ai ! a muri': lvan. .săracul, a niur.it sergeniul nostru î — Şi c- ce--' bociii aşa ? — Era bun. săracul, şi delreabă ! — Şi
■ -a înduioşat şi ghinărarul şi a pus o rublă pe pieptul lui
h. an, pentru vodcă, şi s-a înduioşai şi cei cu purcelul şi a <us si el cinci capeici. Pe urmă s-au dus şi de godac n-au .ari dai.,,

.. IV- urmă ? întrebă căpitanul.

-- IV urmă. zâmbi Pintilie frunla.m1. cazacii, ca oameni de treabă, au cumpărat vodcă de-o rublă şi cinci peici şi au mineai pe Ivan sergentul lor...

Capilanul izbucni într-un hohot nestăpinit. şi după el ’ osead roitul. Sublocotenentul Clopot dădea din rai ni cu buibucnii ; căpitanul. cu ţţura căscală, sfa îndoit de

a-i balta- cu pubzaia : pe eailbii ;r^â-i
A*,' . , ■ ' , ■ ' hohot rocre
Îşi îrzazaran'ă naaaii c:vooi.vl;-\ Mu, mu imniaaui iiaiaa
.;i-îi razacca gândiUa- in^staţa neagra. ^
TV.'(v!:v:T! in dapărtara, saze .ttavna. izbim, a 1.o >■■■.<-
,^-a K>.-ă ronv-ni, oiUazii ae îa'o»4'£eau fi în,eaauzi af -'- ^Java,
Ai doi Ic a tazz-l nv.î.ci, op-'i bybultanie ^a^-; a fcanabiaă.
bateau vaia Ga,a\ aibă iabacncaiî şi srna pa—.'
ocbba. umpibîd văzaahib "â, frf
ciaab îa zaia «• izaiaă *o* raa,-... aajunt: ne iza:,. ..
ribb aiadia-sc ţi aa ybad^a ivi vaviaa. acrvatrgija'z
Fu avi ce priviră o bntaaa (ia eîpika
.îs-a ia îataaaaz aaaă fac, urmat sa ;aa;.a: a ră ia-vibaba ţi
> i'brlî'ae a»a laacnaa
Parzaaab sa *ii'x*
a ia»
a.!.-,a,:.,', ian eind în :baa! taxii^a
ocan ai 4-ca tnUisaa îa fzgaa-.il Gavaai
ba.a:a,a,
t1-'—aaisal zaoaw o Hcaua:.. ţa-o acaa.nae c-u vai ,
?JM-o 'iec.oii grăbit din urnă xn armia -rai se mwaaa
b_... jn. fT"aa–a raci, ce ne facraa a-a. azi : Ca .un, - î-,
uj*rl aaa'arita'vă aa devora aa îvan hnaag..,
(>;.;-cvii zîrnbiaia ce priviră. _Mrad zisa ; ^ ^ (
.. ;ă-a\'-ni nimic. Pi'Ov;<:>i.;e n-au VC,..H, X.C.-.
rabd a ai.
Capii anal dădu desnădăkbdt din cap şi se mim
p c u u z t iruaiaşui i.aciua .
:- Ce za-i tu, fruntaş ? ai cava pentru căpitan
.. TrauL doaaiuic capilari, dara nu-i voia
^ia:i -• a . . ,
—- Aca-d bazaa. mă, dar rose rra-i foame a ta
Firimtaşul zâmbi raziuandu-ş! ©asinţa vi,.Pr f.jH-n
Lud«u. Ţiganai ata dndnt şi Gemi na ;£iiaa; draind cînd
pe capilar., dnd_pe fruntaş îbraatiî negru ca fundal
ceaunului şi stiaest^fze^ LsE'.iiiâ vi gura mare î sa
intinaa **iatr-un** rund ...

un. t.l.i. Fruntaşul clipea şirei din oclii şi-i daJta a infe- err.i,
" — Ei, ce zici, fruntaş ? întrebă iar căpitanul.
— Tfeili., domniile căpitan, eu nu mai zlfc nimic, dar i pare ct Lungu "'f" ~ poveste ca cea cu Xvan...
C^ii'rîaiul. pţivi fi
Rts au şli'u nir aiîj, domnule căpitan,., suspin?
:;vr.y, &cârpkiîndu-ac in cap şi uifmdu-sc cu frică Lu urUsţ[1]..
— i*î:s ie face, Gavrilc ! strigă Pintilie, O .şl ie, domule căpitan
— Spira a-o, mă ! vorbi căpitam»!. O sHi, ori n-o şt'i
— Trăiţi, demauîe căpitan, o ştiu, cum sa n~o ştiu ' ar Lrfţ' s-o ppuio mai bi'fie domnul fruntaş PintiUe...
SîfttiaţM, căprarii, sorgexHri stăfeau grăi ' ' i
fir
;> ::.. la « parte, sfirgâsem mînoarea do dinairnaiui şi s'.e
;au cumediile oiuiite ascultlnd zvonul dopt Oi.
% noî «, 'wsâ jos pe Iarbă, cititorii se aşezaseră m jiiru i, Ie i » ontaşuj îşj dreso glasul,
— ' t *. domnule ciipi'lan, Ieri, ai noştri nu trecut p< i, v s i-uul oroşUn şi, acolo, şfc-i^i prea bine ci- unu'
<<,„•* > i'aier» şi ceilalţi s-an pus pe jucat. Aşa si* *ir.*-
• >*u* lata. Par crişeaorui, om lijjpsin ciur. nu se ma-
**< t. mm'î eăpîtan, nu fte-a mfliu'l nici rrr.cc.r c-o M- »t pine, ori c-
'un castravete rma\;t si a hural* «' t Pe la noi, oamenii sânt a'.l;V], douaiide
»>s
— Aţ-n-I. ! stri-şă Clopot, oIlTol!
— ţj, cum spun,., urmă fiimfuşul, unii jucau. alţii '.r.mi »reva de mînc.are si crişniarul tot îi da : - r.erna ! aia I Măi, al ehacului Gin ! Cum nerip, cind In ograda ' em«os ţipau aurcile şi rideau curcanii la chiuUunk; Eă- .i'or, «le-ţi venea să siringi pe cnşuiar de gît, Dar una!
nu ştiu care o Ii fast — zîcc ; Ptiu ! da-tc-aş dracului r;:fvs iAu, lasă câ-ţi arăt cu ! — Şi se înţelege cu Gtr/dî
■ iş:»n... Bemnule căpitan, sa nu vâ fie cu supaiare, dai 4ii ~*i* nostru fură si ouăle de sub eloşea... Nu nnn.
cu asa-i ' Si se înţelege cu Ckrvnl I.ungu --- ^;a
ni'>nt r-o mi num;, domnule capi tun.'opt cura *v'tc.n*

ograda cnsmaniîui şi s-asuund Da m sacul mur ,;, mi;l fum se înHroplă... Acu ne trebuie ş> o leeca uc-:,,- mneă. ,1^™. câpmm... CV era s.:t f'aeem : ,vn^nuut -,i noi două curci armarului, şt <n nu-a t,.... uu,..;u. -o ruivllor K-a dai drumul nu u;u dc umoos... in og^am, u ... le nsteota l.imgu cu gibarele munse... ;?i iaca ;; ^g nule căpiţa». dacă legea-i iego; re sâ-] mei... :u-;m ^- si eu. cUrunuîe căpitan, cu-i lege şi. oinc Sl< o',u '

;‘‘p_ : i«,-, *,..■> »!>■•**

rare eapitanul.

Le-ai dat ? urlă şi subloeoiunemul Clopot.

Pimuie, îşi răsuci mustaţa şi /.imbi : , (, ..

- Trăiţi, denmuie căpitane, nu le-am cu, e.a _.-a vn.uv.' vilî'ba... Daeă-u lege. cu să-i faci. bal-o s-u ua^a

Acu Lungu, săracul, s.-i_ v< dom ce-a puu., ba......

.Nu :uiu r>e unde le-a indusil el... . .... , .

(.'a,!r;;iv.-,'i izbucni. înv intr-un hohot, vesia. ş> Ul!!'^' • Su băteu eu palmele peste genunea; şi noua o„ lacrimile su orhi. Şi ofiţerii ndeau şl soaiafu ' :. i;ll. Pintilie se seuîa. se apropie si duciu. un pumn gg- .... = ■.

jUUi î un-ude măi. ce fac euvedo

_ iiino, *ml'm !* fiwnu soldatul, mdoindu-se su» pum-nul fî"u.nlaşului. Stau legate cu cmdele ru.?u 1-?*•* ‘»

a 15râvt>'vouă!ftn'ăi bâieti ! strigă căpitanul. Aşa mnre

1 ’’1 n 'j)'ă.'*domraiie căpitan, răspunse umilit frun»suL narcă uu ne răbda inima să mmeăm eurede smgun... ,işu-s „amemi pe îa noi, — ticăloşi, dar cu suiîet oun : _

Curiud. rrus'pm’ă eumie a ştirii ^.asupra taruluu SJ ;1 ră.oindi o mirodenie care nu se mai aba. Iar unu-m »-» una-air;,. isi dregeau stomahul mn oumomae sm..;,--, . u baulurică lua-tu pe curci de ia erişmar. Şi se anveţint, PU de mirodenia fripturii, cil de- *apa* din bidoane.

In de părtare, pe Vid, fantasmele de neguri se risipiră şi soarele ieşise deasupra munţilor de nouri şi umplea sosurile cu pulberea lui de lumină, in jurul I’Ievnei, sulele de tunuri bubuiau, parcă era

prăpădcnia pănrînluhu. Iac rlumnui cupiian privea eu fnvierşunaro curcile, ea şi cum ar fi fost vorba de un duşman foarte primejdios.

(POVKSTUU DIN nÂZHOL 1003i

LUAREA GRlYfm

Dragii mei. ziua de treb.eci august a fost o zi de groaza şi de SÎJUJO. Nici o-rninle omenească riu-şi poale închipui cita vrednicie s-a desfăşurat atunci şi cîţi fîăeăi de-ai noş- iri an cazul ea să nu se mai scoale !

O nioaic rece şi subţire cădea neîntrerupt şi-n vai şi ne dealuri pluteft ceaţă Kiotoasă. Pammtul dosi uudat. era moaie şi cleios. Prin văzduliul închis veneau, de departe, împuşcă!uri înăbuşite. Tunurile izbucneau de;: iară să se Mă' unde : se auzea numai şuierul ascuţit, ea de iaci, al zăiuleieior.

Batalioanele noastre porniseră, la ceasurile trei, eu dorobanţii rin Ik i nenful 10 in frunte. Piăcâii erau tăcuţi k eu. feîek i ,i >tale. dar in toate rmdurik' se simţea o i'-dirjlre să!' ,*u i Fiorul cald al aşteptarii umplea toate ;-is/p-urile. < *n* tineri erau foarte aUţaiă. necontenit se plecau spre senuplutoanele lor. ie zvjrleau vorbe repezi i n glasuri înăbuşite, apoi Vi Îndreptau piepturile, căutau •;.'i pătrundă negura depărtării, işi pi piuau r< •volvereie d<-' 'a coapsă şi-şi înlăroau, în jure! pumnului, latul dr,i[;o- aaiuk

Flăcăii mcuvmuau :

— Vin. nul mus<-ulii. Sa nu nc c.am ; ^ . .. ,

Si iar porniră, odată cu ruşii. Cina zmicm epicu.t ui foo.'cooiii tarului stri-ara: Urai ;.poi se oprum Ua^u m, rinei eăxură doua, plutoanele se cumpăniră, oupvn r > -ara - inaurie ! într-o prelungă fierbere <>e rsme^ s« cu., opinearn şi vinatorii se prăbuşiră mea o cuta spie redum : ajunseră ia parter ; impunătorii de sus se zvn- p, ă în şanţuri in^o/iţi. UrM« : .Aiiuh ! Ailab ! umpmra văzduh ui. h na mii se ridicară pe parapet. maHru a bp.lţea.

■ uiiind : raiduri nouă de trăyălon se cs>urara uin sânt. tunurile zR'.Kluiră pămîntui: — şî iiacan şoyruva.^

' j-.rau u.li plin de fum. de s;n,;c si de noroi : ,e ,v''u rur-o cumplită mînie si mdirjue. Urau palm o.e ' Găteau cu mimic Încleştate pe arme. şt nu mai ziceau'nirnic. Amuryul ploios trist îi înlăşura ea O puma întunecoasă. inui.ne.neul venea n-pecie. şi ei a ine .şi pmua -nc.-'i. — si, in reculegerea plină de mihntre a tmuror, mi_ niiie se muiară o clipă şi podurile se întoarseră spre .Unu riW-isi sub saniul redutei, ciuruiţi de gloanve şt puni m. sînee' închegat..'. Frigul îi cupnnsese. stăteau eu capu-n ti,;a iv-e si umed ii. eu minile inţep^m* pe arma, eu Ovo.i crunţi deschişi sub cerui

crunţi deschişi sub cerut *m%ru.* .Şi o mede .*• un. ş ; »■ nu:ea unei furtuni se întinse in nnuuni.e uac.aiSo,.

; m . u in depărtări tuşind lunurile rapem£oase se >-a

ie mai slabe şi mai înăbuşite, ^însoţite de

rn^ru. Şî o t-cere iiîv.ca unei turnim si

r.ii •,. a împuşcaturilor, undeva in jmuncriei.u i.

î varii"Anei un călăreţ veni, ofiţerii se ridicară se ;iounara în

va ie•uî comandantului. După cifeva voroe şelumbau,

) întoarseră, şi comande m şoaptă jntiorura rmca.ue .

__Drenii ! Vine domnu i-eueral ! . ,

Un nuc de cu'ăreti, învăluiţi in măntăb se apropie pi tn ;nrlbî,; 'pesomorUă. Cei dinainte, inmşurat m reşce. ci. c.i.;inju! pe ochi. era comnndantul. ^

Ofiierii întrebau, cu plusuri mişcate :

— Smteîi L-aia, băieţi ?

— Gaia. domnule: locotenent. !

Generalul nostru porni cu c-oilaHi înainte, se euiimoa
n no,n>ra serii. Trupele prinseră iar a se :ramm..a. *
,*a*-
;;,mcie soseau calând greu *i lungind prm noron be ,:n-
skaau în tăcere.

Comandant si şopteau :

— încă o dată. flucus !••>

Iar flăcăii tăceau, cu inimile Împietrite. tn stivnit.

pornira a patra oara.

w. ,iou,je se căt.ărară pe culme, întft ofiţerii cci *pnn- ;fni î abia' se puteau Unea de ei. Şi sas, se mriira spre întj*-o tăcere usa de înnorat oare şi de inimoasa,
li i^h^un nVint asa do sMc. tacit
O volbură de foc se deschise. Nu era o pxmtura
ue ,uint,
: î l u p i i .i—» «<*»»

.vvi eroxav, se ridicase în picioare *şi* zvir^a Re şt moarte,
m'v.pvi «crooau cu braţele la cer, ostaşii pagini sta-
i«,u neînduplecaţi Pidofre Î!? Jî-u " 4ţUiuî
puseuiurilur. Dar, prin umbra uoasa f ' „
.
de flăcăi venea zguduind pamimnl phn ac apţ,
• r-ne-ci cumpliţi ca răzbunarea ; venea puleiea ci a »»> ,-ca'din urmi a răbdării sleite. Intrara m şamul ain<«- <Wi. se zvârliră la metereze, se suira deasupra.^A(..olo .x desiănţui nf.nin lui Dumnezeu ! Puşca avea «oua ..h atul si baioneta : omul avea doua bravc . unul cu *y*uşca v,,v,i 'cu pumnul care cădea, ca un buzdugan de P-1^; \ U bbuU de trăsnet. împuşcaturile conteniră. Ce* je C roasta parapetului se prăvăliră deodata xn şrmţ, a.riră după ei, cu ochii mari, răcnind, smşnmd, i/mad. O J,,mirare repede, o învălmăşeală cu talazinn adinei, o fierbinte de sin-e. Din şanţ, soldaţii turci se napus- a'ra infiarăt. Dar mtnia tăcută a flăcăilor nu-i laşa O >»- ,ricoşată izbucnire spre ei Ic cutremura rmdurue s.abdc , aa-auanii se risipiră ea sui laţi de v;foi.

J'

rt "5 wH 3 3 S î3 p " C c 'S

£ .1 a >» « J'"'.*, c <4 10-

g I & i-' C* 'CO

£ a & O g D :: î>

■so T i: b ? s c rj o f . •?>

nr) .5;' 'o f +S c: ■J i E E "3 rs t.C

f-U'-'/-*' V' O ... W* v r H r v; U i '8 -9 ~ t- ,,r

- r] P- î -v? a f.î P- ' /'» E' i-i y> S <; S •g & ■ J:."

î: - ... :,!• < .s £; ts 'D 1 o 4; w *u 3 ;;d,, C.-I-- u 'a o jr £ a a* e.%

- " i i i £ iî ti S 0

• a i i 4. » * » * B * » I « S M l t f

O 3 do a * o £ - . : & 5 -ti * -s-?i e ,..r - ^ S « » a a -o , 3

? S , S Î n ^ r r c

^..-d -rs : ~^*: - :.c3 3 ** at -3 a o

. f i B î a î t ă CJ c-> '■> c 3 ■ 3 - <.:.' rs a.r. ,,,• •" - fî : 2 îi

O «î ii '

^ -'."S • 1 ' 11; M K 5- O

ii 5 ' ii ,,..i; O '£ C'J p >7S 15î ; ;3 t) ^'X)

c r< '-v f"' 2 fci ■PIJ

■v- •'ft, ? -a g w- îi o - P. 6 SS ■- rs u îi --S s =3O O ^ d r'> B:

fi s 'i p' 3 w f l ' ^ " Xi ; ; Z2.■-, C P£ ■ ■B • H S ' : ? U * i 8 ■ ^o n S?: i m

c t r : ti A VI 'O ■TS 7« II' c. •". ! ■ . Oa:»

f 'O XJ ' 'O -- 'S , vrî 3 ,3 B fi 1 5,§o.. -.: g

1 S.] *D- 'S iî -ci ht: S; O-'i; P. 9 ii rt ti

< ■. ■"y r-t «•- 1k r-v rJ "W ^>0.0 J o- XFc vw

n-ivi de-ai rc-ştri. în ad-avâr, civuf/nn s?î văd ducă ;aml m urne sire-re de rău,— nu smTţfcant nmue,

Eâfai dc samă că am închis «eiuL Gindutue neunişiue mă elitaraju îa Sugă pnn eopiiJria ip-dapafiala prin vursue zMe ale tinereţii, icoane şi cu'-mla nelamurUe v?- nu : O votbâ spusă de mania tavr-o dimineaţa tio saroa- fonre. etnd nu-mi teşeam pălăria : Săraca oaie, goto-şi oi-'Tcte Hna ! un aîraUil iîl tatei şi o privire pi*»n nrli«.ai*i, sar-a, la masa lui do Lucru, in iuaauia diucw a. u-in^ı, *l-c* '■'nd cercam să dese siv ' v *vii* cuiut *o* S"- v<- •; * urină, îtni rămase de ; slăruiiwtu'e, înainUa oJmor f;..-nra cimihla şi deşu p . m^âruşuiin meu v asnavh.

ru- cOT mi-i dărui.™ m i Dvmiţraulie cind am wripui.it că-ăanezeee ani. VasStoh» •* uita îa mme;> canea a>iuf-t!n ochi' si-şi mişca o um;hc. Parcă vom su-mi spuw uu luciu ff.ario *poznaş*. Şi eu. eram gata sa-i *mlruo :* v.e mai Lu> ţ.!j, dragă Vasiladie ? Nu puiaam mm scoale *mu o vo>j,&* şi Vasitaclie aştepta şi-şi mi^ea laimna ureenta iv=>yecca~ biiă. parcâ mă amtissinţa cu dînsa*

A noi figura iui cu nunti? plen în întuneric şi eu ma cindă : Oare ca-o fi iaduri prietin,ii mau cu urechile mari? i\ iJit£\ — acuma e vremea rea şi paaly şi la noi toamna a ariis laloi, Casa noastră e gnala şî grajcifil o darului rudarul siă afară, în ploaie,, aamişcat, eu i.'ruruea picată, j;i:';fjitor ca un. filosof, î?-ara CQ m<nc:.a şi i-i friş.

— Bine, dar de ce nu intră Ja adăpost, undeva ? mă inli'i'b cu.

— Cum să Inlro ? răspund, în gînd. F,l. sărăcuţ e prost, nu st ic. Siă umilit îa ploaie şi mă arian/stă ps mine !

];ascl;i:-;ci iar ochit Inai era caia.! fiarbîrilo, dc aceea venaau a?a de încâlcita gînduriie. Simţii sărutări reci : pitui'-î tar ploaie.

Cr'"ii, deasupra, era înlunocos ; vîntul roibnn aa toanmi trecea domol. Şi urechea deşteptaiă prinse a de- os-abi zgomotele dimprejur. Vaiete încete se auaeau nu departe de mine. Erau rănit îi. Cerneau, se rugau. îşi che-

.. ,, .,^..p p r<P^uP o 1' = :- îr.Pisi.Pe se InRipui snp;u-
raiP'G ici.' colo, orie oaan- Răniie ai ardacu.
rrni'e, nuikide ! li ascclaai mul 16 vreme, cu si irm
f'nasi oft ai pe nune rcc aşteapra sicc.aţi sî^- ,
, sclo ri cniocnl ardea Moa. fiaromta.

!®ooda'a pe vîntul ca ci
s&nlî'oiie : Siwi *
< *
netul
sec r-î

i'i'tvn e

aii t^rTsohîl înfior&fcor ni

'Vii piăbrpîe urmară; .* ' ., din part™ „■•-i
vrcmc ; -- ■■igataJ anu;-

~~~ mă o'o'Pi cu şi *V.or z-:*-- Pol ace dc ccrcauc şî eu ion ■*v/'U'...'* Pi in-'ă ici fior de na~ Cn ti.ipHn erop.eP Mă WoPC'ii Pi rncTridico *mv* sirenă hoiîuu PKc Ia piept. Intăi îmi pip a ii ■nuu-atcare.'' Parcă ern trupei Pe erau slTuine. Apoi doseau, l dc aer răcoros şi oft teuo''cl/u = ascuţita. g'?'oiuva, raâ iclpar r<'PomP Dar ac ura stăteam pe la'' conpso de vreo PitulmicuiP u in fidcvav p'poric uir uulO; «.... dc foc.

ciir:v
trup
lutu,

din
n

o coarCa, tPucu ; siot o. *do* seci ci. picioarelc cui da aub arie sUiruia ca un

A.rc P-cPi câ rcuaPca o aproape, P emp SUi^K;;; si o"(î:finc^nc: aduicâ, fere. cuvinte, f'up ■/'TohP «iiiiccc !>P Purecam cu o sa. ma arupu ma <pm.. cu ai mei fad aproape. — p accci *oca* ; .M.e ' ^ adîncu inii cuprioao .aikiul. Acumn vecu,au ta a c..- singur pc îumc, toi cp om nl.toa loguum cu

rt ";:rSu? X™ ErS^l o^r;; v.ţa
fi.iaioni doi ochi albap.n, o icoana (rcaâtcarp tui o- ,m ! ^ .
- ., nr^ac o cum dc]ocuu.;U! tu. ... ,n
$Tu>,-n,,.,si
~~~

'S
r< :
.O &

**?>
*r; ; «• a 8 ' Vi
s 3 ,:
" % ,-i • a a 5',
'S ii 5
:o
'o> •n v) '1 O'
<3 o :r
*- tj

§a

1>s-£ ||

;r- rs ■§
--■ î-JtS XTS -> a â-r*
d ,0
CC- — ^ ^ a^o s"j ; i
£ h & C Â
tu <3 *ă

& :i: 'tf.

,_j
U> : 'O
~3 - e- Cf'.
rt "5 <J H ' £KS
:5 P wH
S -g'5 3 3 t S
> a
4: .^r. ;-3 3 " Ec
&'S k "S :- S î3 •;A fî C-
C 6/' o rc O
.5 l-Zu £ '3 *-i. r-* *
p " C v3
S c 'S r." UI
< O - c c

£ Z. T i: T_-
S * c; b ?* d' %'Â s
T- ,.S • * ■ fi
s c; " 4'- &
rj o fe ■& îi
S:
■J i B. ri c V ^ >- :ir-
: CJ : ^ -v
■ *~ W- .3 'C
" H r' -c D •^r..
- vr •: O l: V. w r î Ş S
v; U i 'v r
i rV ■ /' I Sl'-B
,3- r] P- î .B
-v? a K -'V
i-i y> «i : J ?'
S P V * £
<; S <y u '■'■.
.s £; ts 5 •« j I jî
'D 1 o >-5 CM t *=*••;
4; w *u .- 2S
3

K,,v Q.-iH'i'K.t perine creaşi.a parupe-_
. -h sf.s'. e • un 1ă , ■>i t'u 'ineuiuincinat ş>
•M\u\ ba cbeva --<rimatLU(\^:j:'.;;r',:an, lucrau :a canalul ;il ţvjniii m
sm^: f , * H"neeare bătaie de tun şi la
,^iuiui. Moartea, amen.nţa u >ey
becare b^bl de albină al S toamnăt în wrnerea
fn sunările triste ak; ltu vrăjmaş, dorobanţii
n,-contenită a uVoau totdeauna gata. Tuycii
-Şieau neaderrai.i. . cli,„ă şi era ruşine
y;uteae. să iasă dm vt/u.mt - ■ p^m-uti îndărăt eu poe- ^ nu [1C
primit» cu alai dc apă ei nu se mai
raiuri de bice. Uxmea. ic j I-— ^ sioi tIc gbjaţa ; vedeau din norm ;
picata o < . mănlaUie sii'omu;
căcivUiie rrau ude şi /ba litc ■ ţK>sinct era in-Usţiui
rnini'e erau roşu Ş> L5 ' ; L ^. _ ciar nimeni nu sf ';lm <nvu. eu
noduri ue am..u«uc. - . oarcle tapene îa tocul
tea de la locul lua toţi n-«^r fi slăbit arma : iar
â>r : mini le tinul prea mulb şi pesmeln nu
»a mincare IKUOCU .. ■ ^ic_ Sluteau răboaUn r 1.1

S:S-u d_c"'™

51 Tvr,m,» —•
c,i dădură năvala ia s.a.uitLa. ' - . f,ar nfl(:âH ii aşlep- ţ
rînduri zviriindu~se ca ruşa ; —; ^ înd(1_u. in piept ' iau
neclintiţi, îndărăt năvăleau scmrae
«iruri de baionete ,.^WV(r,.se In nnduri. I-ă^rm
somnurilor, deschmnd ;'h.a,(uxi de morb m bula
1 râseră, mypoi >ţ -■ v • fuy- mai neguroşî şi n.a»
de *sinţic.* *r> -îluSC ' . .lc,t(,r>ta o *zi* mai poinvua

e apuce dc h',1'a ; ... ?nxur;x «utkiul o* nai*/. •
ţH' vini, C.md 1 îecai cit..-? ^ ^ pâ;>lni se
a.propaî
A,,a, inţr-o sară ^ odată cu stricatul pu-
"n tăcere de un capa. . baioneta înainte.
uadu. ai
■u-rpic al sentinele! noaste,
,m 1Ureş. o i'/.biUiî'ă repede. pc cînd din urnii, pUiae.ne dos,;

veneau akTî-înd. shinar:, să spnj:«e asaUtu. (

I •, sfrîL-'iflul sentinelei. o ialmniUe ca un guus de dădu aîanna. Dar dorobanţi* mi dormeau: e; enui oh- fit.;.una rv-,m. Pi.ut.or.ui do la capului şanvu.lui punru ca 1u-..^ tvM si cu moarto pe năvălitori. La iusgerul arm^ui arătară o clipă nodurile dese ale duşmanului ma-o W;

; ;t-,-e s-n^roasu. Al dedea iad-er izbucni, impinzmd p;. ^v&SmV îujdurilor. pe şanţurile negre şi pc dorobanţu mUmecoşi. 1ieărhea~i de sin^u. ^ _

Apoi ofiţerii sprinteni strigară maouşn :

— Pe **dînsii.** băieu !

Screenlli -maiori se zviriiru înainte, mugind comunele si înjurături. suidaţii şi eapravii s;> eălarara ^ dc acolo se orabusică spre ş>nm;e pagale. iss. ai tontei.-

....

<eeiiea. obosită parcă de vegheri uuUuunm- -Satana, p ;, pe or balene surd : nndurde du>m.anslor se nou,,), un filas nadei : Dâ-i lu cap ! urma! de o suuamaa oua RO- If. arioi In frea.uudyi surei ;d luptei scinse, ana 110004 . amă melodia iute a atacului şi or şanţuri ua'orira şi ■ann.se ale compan^tor da aiupu. Pn.imancle paginilor îndoirii şi căzură îndărăt rt&biio : dorobanţu taure supam ila uient se Uasură a.tie ta capaUd şanţului Şt ue p« ■ ;,nraOi?'t porniră eifeva puii Uni de salve, in lumina Rlaoa i;-;n şanţuri. «rimezile udo de dnrnbaaii se sl.nnsara nuca- si amtmmţăioaro.

în i.n: ărburţîo duşmane. după vaLnăaatpd a.a>u*oîes al- , ar-v.-->, ii se- uuînsa iocotAnee? !in.N!va. Atunci .-a onter* ui isi sco:.sta-a eeşuHde si i.d ş'ersera frunple asuciaua i a căpitan zise :

_ Pîitoti să vă aşezaţi la loeurde ross! a.'. bauda •.

Fiacăii începură a mnbla greu prm jwrcmu .şaiiţe0.0 i '---dalai îsi eluamu subjrnpăH-iriie si-ş; numărau oameu.u Papa ee se orînduiră, ko faeu rapoHu!. .Lipseau sapi e sea-

_ noa'c răsounso sei'grntui. **U;*r tu** »a.i > . , /-*••
;(sîe aşa de mare t-a pălit acum. Bine, mă, p » ' * ^
"H-n dar osu-i In
Am ou ce am cu el ! murmură înaouşii rc-zn v^ad.
— Stiu că n-o fi înviat: pe maieă-la. ^ ,
__ Nu, altceva ! —- Apoi aciaogi inuuta . Ani ^ md

LUCs"ori'vntuî Nistor îşi răsuci mustăţile negre şi nu răspunse. Paneiue se sculă. Un glas zise «omul : ;

_ Du-te intăi pc la domnul sublocotenent. ^

Rezervistul făcu semn cu capul, se strecura pe lm£;a . camarazi şi se cufundă în întuneric.

Glasul domol se deştepta iar :

— Don' sergent Nistor !

...._ Ku 'îs dintr-im sat cu domnu căprar Florea şi cu

P&nciue şi ştiu pricina. ^

— Or fi fiind rude. bre ! .

— Nu, domnule scTgont, altceva. A fost o ,«ta

rn rjloc.

S^'^«nUdHîsi răsuci iar mustăţile, împrejur efliva ■■adulări ridicară capetele. Pînă şi I^caracne, bnga aaiu- b»na Iui, holba ochii şi căsca gura. Btocaul cu ue •P„rhiv i îsi scoase tutunul, îşi răsuci **o** ţigara şt o u.? -» Cb-Î îi^vtâ turcească. Scoase amnarul şi cremenea şi scăpară. Îşi aprinse ţigara şi trecu şi sergentului u.wnul. Trase o dată adine şi o licărire rumima trecu pc •-— OJta

*V-J'P** Ot; \' nV;AH \. . * ţ;ni; -nn-

— Iată cum a fost, rosti, el şi scuipa prmtn. dm t ma

• lui Fanciue. i-»v fost diagă o fată, a unuia Umil Ploaie, du la noi. Dar dra-.wte maro, nu aşa. Chiar a cerut-o di- la tatu-sau dc nevastă, şi moş Gavid i-a l<%a-

"hjiS-au înţeles pe cînd să fie nunta şi au pornit h/rtiile. Cind colo. inir-o bună zi. se scoală iată, lunca,, şi. zt„e

,■„*ii* \};;; rlut; nici moarta oupu C^a'viiî - mie mi■■ *]* di.a.jj Du mit™, flăcăul lui Costaehe Florea *' A* răcnit bătrînuh a î-ucnii, buba,

că~i i'ace de rîsul satului, i-au tras o bătaie ea fata: tiu şi nu. Bate-mă; ucido-mă. — mic mi-i drag Dumitru al lui Florea ! S-a făcut mare zvoană în sat. Dar el a vrii .şi cu Dumitru emu fraţi de cruce. Chiar^eu ţm nmite cînd s-au prins şi s-au legat cu jurămiot, moi pe etnd erau băieţi şi păşteau vitele dovale, în lunca Sirei.u- !ui. Ce-a fost intre'dînşii nu ştiu, dar asta pot sa spun : ,:*h* dom nu căprar Florea a luat pe fata lui Ploaie. Şi asta numai Paneiue a făcut-o. Aşa suflet mai rar ! Ci-că l-a întrebat : Ţi-i dra.qă, măi Dumitre ? — Mi-i dragă ! Atunci ia-o. măi frate, şi să fio cu noroc ! — Iar fetei i-a :işms : ~~ Fa I linca, mi-ai fost dragă ca ochii din cap, dar i»e Ia fapta asta te-am urît să nu te mai văd înaintea ochitor. Dar mai bine aşa : ia pe cel ce ţi-i drag, şi să-i fii eu e rodini ă, cd mi-i frate de cruce !

Sergentul îşi aprinse ţigara stinsă de la dorobanţ

r,,i zise :

..— - Aisf.ii-i Paneiue ? Eu nu ştiam.

— Te iu tai la ghiduşiile Im? întrebă llăeaul. Inima- ea a hti n-are nimeni.

— Dar eu nevasta lui Florea curo o duce ?

Bine. Poate tot i-i dragă, dar în inima omului >.uraai Dumnezeu poate ceti.

.._ De bună-saniă ! zise sergentul dînd din cap. înghiţi •■epode eîteva fumuri din ţigara pe sîirşite. apoi voi s-o . irunce. Atunci Lascatache Îşi întinse laba din umbră.

..- Trăiţi, don’ sergent Nistor, să trag şi eu un fum *

‘ ii duoă ce grămădi cu mucul de ţigara lingă d.uabai«t

începu a-şi Yrige degetele şi buzele.

Din canatul şanţului, prin întuneric, răzbătură gîa- Apoi paşi se apropiară prin noroi. La lucirea slabă a ■,,,uu felinar se zări chipiul ofiţerului de rond, sub pîlnia ^>a^'ă a glugii. Sergentul se sculă în picioare.

c 'P i,
H " * ? =?
"O zr. 6 :d ă o ;x
P-.
'2
'3 -:j 'i
*2
c3 w
ns C^
Sfe ~o i3r2
u £r
C
'C£
a-
-J TI "C '-^ y> 'A -• 9 O.
"•o _.
c c
•zri
7< fii "2- ~s
t3 * d J5 ; 'O
ii ti ,.V- o -* a :
III 1:
Jfeţ 3 £
z, ■£ &; 'i!" - .3 i§3 •tB' jL2 g.-|
cs c; P a
W!-.;
x- *8 £ ■ a 5 > ST î- xt
|i 1 1 G, -3&
r, <S c - 'J_ ci
-r ■ -5 ^
B
îq :.« £ u r- 'S *5
i ,,O
hs c; C ■£ : 5 5 S .=
'V". i! .3
. '2 ■ "d ~ =
•-* l^-r,
■ Zj r t c .
r- >-
?K r' —
■a >

CEH

.rt

s- wdii. urcă banchetele şi Se «ă ^ l iuni^'

tu «> " "S

«. o tiară. dna Wia ceva Kă ţ>u .
i- ■ vil- in fundul tartarului. La,seu oc.hu şi tau . t
Trnîti domnule sergent ! suspina mcet tobo^aiui. ivi r o vtS: cît ai
fuma o ţigara. *Nicăion mei* o

'“1!” uŞn?S adine. plin de m-sm-ă, dinmkto»

'U5;^ FeSÎul lin Paneiue'cemu tamie Lascarache.
— îîai-hai ! şopti sergentul.
I iirnina stătu mittn nemişcată in negura, npox deodaw r>1-, ‘
■ ter'e la fata pun-untului. Se oprea o clipă.

’" *Tf.n,o‘o.* pe parapetul duşman, se auziră glasuri **ma-**
jvl,-Vfr. f\n<ri o puşcă îulgoru şi pocni scurt. Scăpai* Ş< tei^ulgcr, i al treilea, şr tunetele cădeau înăbuşite

I -nmina deodată se «linse. în şanţurile noastre tlacun ■,Jseră in picioare, cu mînUc pe arme. Un murmur dc; astinipăr trecu. Se dăduse ordinul su iie lmir^e, ca nu i

f'«• dincolo, sub şanţurile păgînului, tunetele contenirii : apoi tresăririi glasuri, gemete, tari. narcis izben cineva cu marnl *m*
putam.. O unuli.« scafă.'l'îovbinte se încinsese în marca de umbra, aar nu se,
vedea nime. " „
Si. după un răstimp, iar se întinse liniştea — puu* c *sc* auvj un pas grăbit venind. Dorobanţii se cobonra de *h*<

{(Mi
ovfchtia parapetului, şi. nu trecu mult şi se vui’.u Ş-» ttapui ,u-ia5 al roivervisiului răsărind marc, încărcat cu ceva, m 1a cui. dc singe ai celui din tăi felinar. ^
Se aw.iră glasuri ţrecînd ca .un freamăt : *L-n* scăpai ■ Paneiue paşi pînă la locul lui şi dădu drumul din spate rănitului ; «coi cu stingă

scoase do sub manta tolimirul .,i-l puse lingă capul căprarului. Faţa lui Florea era galbenă şi ochii încinşi aveau iui cere adine, vinăt. Dar, .pnn gura- deschisă puţin, ieşeni răsuflarea fierbinte a viom.

Gavril Paneiue îşi şterse cu'mîniea măntăHi broboadele de sudoare de pc 'frunte şi rămase uiti*du-se lung- i'ără de nici un euvînt, la prietinul scăpat de moarte. Ape; ,;o pii.se şi el jos, alături, se aplecară spre Florea şi m- Irebă încet :

... Măi frate, mergi la *abulanţie ?*

Căprarul deschise-puţin ochii şi-i închise mdată.

— Vrea sa meargă la abulanţie. zis' domol re:<emsi;>.:, ■:-îar eu nu-1 pot duce... Şi se lăsă deodată intr-o rina .şt duse palma dreaptă în deşert, sub coastă._ Un pî::ău de . *jnge* curgea pe sub manta, pe pantaloni şi pe cbsne, m -pa şanţului.

_ Mă camarade ! strigă Lascarache spăriat, nu-1 jăs&. v;ᵛi moare L şi se repezi să sprijine capul lui Paneiue. Cev- *sn* grămădiră, dar nu măi era nirac de făcut. Uriaşul întinse cii era de lung şi muri fără de nici o vorba.

~\ fi. ni a zi, la raport, se dădu ordin de zi pe regiment „,vlilfU ,.vit«',jia soldatului Paneiue Gavril, care a scăpat

■ sub tranşeele inamicului pe caporalul Florea Dumitru •ă a nmrit străpuns de patru gloanţeDeasupra imrmi ■';nnpie a vii cazului, se aşeză *Virt utea militară* şi lingă : voapa in care-era să se coboare el la hodina. se ceii eu •tlas tare ordinul de zi. Dar Paneiue nu mai ştia. nime ; el

■ lermea somnul cei lin şi fără deşteptare/

kPOYi-'vnni DIN *iiA'/.noi*, k?k-)

MINI A MOŞULUI

în vreme* Uniatelor zile de garnizoană, cele mai de

vi virile si încălzeau mumie. W<VTO

rMn'era un lap do toată *knrc,vs^a* : capul mare,

^ ,'3 tupui'plk ; şi de la. cap, e dunga neaggjg

* cnvinrm pînă la coadă. Mergea orept,
■,;u-b3,"cu coarnele încalc, şi yehu eăpru scîaiei.«u si d-
^:<ă. Se făcuse mare cit un junff, ca K'^e şi CU un
grumaz cure ţinea greutatea

FJSÎC adus, de pe cînd cm teduţ,
v,nni] *rnr,ml* re^meiilulm. *Irăia em* o stup.Uu^rmc ^
:::.VXu de~l dl vtntul «3, *i beuaia a$a cie *pxlmp,* ea-fc era de el.
lW dup» ce te^u a o duca tm a :v - S^ 'i /Piulr. din mi «.Ho
soldaţî-or, ^ a oca la^e !;îuW' v "•ripi din pnx-hd" cel siiftuţ crescu
un-
— **Ite la tort.**

suna adunarea. dimineaţa. cl era la locul de ~
combLik»- *i l-,b.»«nio;-, WUnd .maso™

;/caiul şi «. barbuta; «W » K"Tî ? SZa'i
:, n :n,K.a hvunie miiidru ca un general. In icpa^i
^dea sSnâ"la'§tccul cu plante; orice cum^r
i -Siîatt' dea si iul o îmbucură. La ruperea rorfm- ^ ^rSa în pas da atac
după ::r:rJale prin plutoane, La masă lăcea fcraccţM **ta toate** - --
'^cWntkî _ iar ţiganului **Boraui»** caro horpaia ca un ,

nu-1 **K& »?.** ^*b* **

strachina, cu coamele, cine %ue unde,
No;'!pica Zăcea inspecţia .sentinelelor Şi pc4 multe Ic
scăpase de belea. Se întîmpla ea soldatul, trudit, su fie furat dt» somn şi să înceapă o moţăi. ; *şl* se mai întîmpla să dea alunei Ghîţă peste el, Kra lună ş:i 'frumos ca ziua. şi ţapul se oprea foarte mirat de clătinaturile şi scăpă tv rile tipului do lingă gheretă. începea şi el a face semne, a sări ia dreapta, Ia «llnişa, şî a-şi scutura barba. Ap-« deodată se avîuta. cu capu-n piept, şi sentinela, izbită de standuri, se tr
groxiiă. urlînd : Cine-i ? — Stai ?
Ţapul răspundea dulce ; Beee !... Ier boldutul se freca la ochi, se trăgea de urechi şi -Kî rara la pumni în cap ea sâ se desmeticoascu, inyînlnd . Mă săracii î mine fac dnsit c-o plăcintă. Dacă rin erai 1u. mă duceam dracului 1 Cu toţi era prietin Chilă. dar eu Muşul era mai mult decît atît': dragostea lor era duioasă. ?'" noii era c-: mai bătrîn comist
din uanlea (urii, Ir a trîmbna
din tinerclă, de pe vremea B»'ixit'dor, hotărit să

moară cum Uaise, lot iei re loboda ri. şi eoimşii, A tu a j.a- tiraâ avusese şî el In viaţa lei : Ri înveţe marşurile co vechi pe flăcăii cei re.il. să soarbă refulat o stacari; de roşior, şi să rnduie nemţeşte Acuma mai avea o bucuri; : pe Ghiiă, *băh'dul* lui.

Mostd era run; * dat eu ordin de *v*\ pe regiment.. De ie. colonel la i,,t ni nimeni mi-i zicea i Dac M era ţap un încă. dî> "i, eu capul sus, eu nde,-jat. i asupni bărbii e,«u.n.e şi a înersiăilor man, deasupra na-sului roş şi a obrazului rumen, ochii negri aveau încă luci-va tinereţii Ciad se-mbră ' nare ţinută şi se aşeza înaintea învăţăceilor lui, cît. ea după umăr şnuru-
i i ie, şi (|ucea cernu! la .aură, epen, cu capul Inyhae

pieptul iriflov.it de branac-rnourguri scos înafară, st se-.j.ea că este *cineva in* fruntea batalioanelor, şi glasul C/'arriei lui trecea ea tin **fior** şt prin inimile flăcăilor.

Şi era bun şî bîînd ca un bunic, Se purta cu toţi soiţi -ii ea şi eu Ghiţă al lui. Şi totdeauna, sara, după ee-ş: MU bea chilul lui de vin. îşi sugea mustăţile, îşi mingea

. . . -p,. {-.,,l {-itfi regimentului. mă... Voi simt-ţi
barba. zicea . bu w tapai
băieţii mei. Şi-mi sîniMi draftt J^*;^uonKt mo*- wulura barba şt-gi vm c.* ^ • ;:'c;old;.ţl, u^uriatV 5n jur.
•rtcwtoHu, clipind :?uct .a - ; - digera mustrunie. do
l)m- bilete ^'^oaKC1lreCUt; wim nrimnvoril «e du- cbnpuie pline oi;

rrfyrnentokti, după suseni dawţurtîe ae sani j.^

u ... _

^ , zi.«.'a KÎrbc şi
narea apelului şi a **i* ^ : se du-**
batuie. *V* ™ obositoare *i cm pove^-
,seră icnuiu vk>oio,!M U ^ d-jc^ră iîutns'vvek*

tarea manevrei, st- duseră toate, - Şi \e.u ....
ca razb<Hui cel acii'vara.t. _ ... ^]yiosi!l cu Chiti
îjiîaatcriştii. povmru cei d.nW, **•,** **• •**
al lui. in fruntea tu.hm>r. 4 pi.ynbi. si î>riu

Acuuia trecuseră şi pnn ^ u*
sir^ete di^rrutmkn şi a ‘ 1 'fvn! 'i'ilc>. bubuiau lac»
,, ur^OTla ianfcb, *opv,f «M.
;!f,^.^'.;.‘,'0-/'i «««. latvu toată *m rai »»iv:c uni. » «■(-;

ioc. Alaiuri vijelioase se ^ 'lua,cea
Hăcai mintoşi tmuscra fuf^> ‘, ţ-j rävn;i?i. ¥o.«e-

mV(!;,^IJ1 m,,j ales era foarte amarii. Pocţibaca iu^de

SS;S

iaen chilului şi **a** cinei b*«atitfî«. GIU,M\ •
pacuri»* pentru moşneag şi nimeni nu ura mai straşme: dedl ei. mai în fundul sufletului, pe „haimanalele**, pe ..tartorii1' lui Gaxi-Osinan •

înir-o âimiDeaţă. după o noapte cu brumă, se trexi Moşul mnî morocănos deeît. totdeauna. Ţapul toată noaptea \l încălzise eu blana-i aspră, ia spate, şj la trezire bălanul v<ii să-l miluiască eu ceva, şi nu eăsi „hapsalm nuni<• !“ I se păru că Chită a slabi!: tare, behăitul lui de bună-dimineuţă ii sună in urechi stîns «i pun de jale ; si-:.ă mai aduse aminte că de-o săpîămină încheiata n-a pus un **strop** de. vin în gură, şi că are nevoie de şapje clondire de cîîe un rhih ca sa adUen lucrurile la adevaraia lor cumpănă... Era slut de tot, şi Moşul îşi îndesă chipiul cu minie plnă la sprineene.

Veni un cornist sâ raporteze că domnul sublocotenent. Atanasiu a dat ordin să-şi cureţi' oamenii ..amuniţia*', Moşneagul .se Încruntă .şi mugi :

— Marş ! *Uarav-s !*

Acestea erau vorbe de pe vremea neinţ'ilor ; greu *t* Moşul ajunsese la aman !

Yeni căprarul :

— Sa trăiţi. Moşule, a dat ordin domnul SUblOCOte-

n^nt...

— Com ? Şi tu. *idem,* fora vorbii !

— A dat ordin să curăţim ainuniţia...

-- Îndrăzneşti ? *Marşir, farjluetiir !* Haid i scurt ţ l'.iŞOl !

Băi; 2 nul îşi trase chipiu] şi mai tare pe ochi, se *In-*'".■n'se si se uită lunş.j hi Gin.ţa. fără sâ rosteasca nici. o Miba. Apoi işi vin minile în buzunările pantalonilor, iv- iiM-i capiii şi începu a cerceta zarea pe sub cozoroc.

Oc deasupra nu ploua, dar ;aua era mohorua, făiis ,,;av. si cerul se căptuşise, cu nouri alburii. Un vînt rec'* de la miazănoapte ; îngheţa degetele şi înroşa na- }\.f?te spinările de pămvnl Se zăreau, cit cuprindea

, hi »e pV sulunlor cenuşii dc fer:

w Sn ^ -n,u!u" >"7 ,l!ueux

gurile, unui după altul, trimes .. t5 5n,r..

B,w,, **dln^iuA** *

•ă prea pue.n a })«-s*i ■ _ ,+ , 1 r^'t< rile vopozj »;*:

si

.,idom" şi scuipa *■'« ŞrWit*l.in'.7P.,'\-i-o nnn!» cu iul un înlr-ur. tii'Ziu, jşi sci».-* , j^'a, cUd pamîn'.

PrfV*'^ "T* j^^p " dup* ee dădu f,.

,u un <-î\p;>« dc. i^><a ■ } ■ ■ r . hîridepjmea t

i. utmu lat, prinse «• j-> a; - __ -r VOibt a ; numai ia <

tnan- eazriă. In jiuvU v» * sf;uuiau. eautind să afle cun

oarie. mu.'Un etos. ei,n« - - • ; rvu<'.%ai eăsi. săi

-

SS:;;1 ;;r-■>

^ ; ,.v,,irî Mosuîm cre-uem ou c,:'.lSi;.

-Şi >* -(Vi» ti ;iti răbda, bus'uta]■■

rilor. IV ia aeaaza. ins», -u . <a. ţ ^ ivvoîvmiK s1nR:-

G\m boului loba Şi. Să vie du;a.

:s,

sr'i'K:^' ,.,,nA

^.re *• WV.=V* — ^ -

tini p st* întoarse spre ţ«p ■ .

— **Ghiţă-băiete. ţi-e fomw: tare, ma ..**

Ţapul bfchăi încet şi Moşul gemu plin do năduf. Fără ! [1] u s-puie nimic» pomi iar înainte. Grivi'a ramase pe

>. ipta,' în urmă; cclolalta întărit uri turceşti se d;:s£3- idi spre miazănoapte în incîlcilmfle dealurilor şl văjr

i M«ş«l mergea spje asELnţil, pe o întindere go.Jă. că- :-,râ tabeiâle ruseşti. (Jn sat *se* zărea pe o costişă, ci.ncolo ie sdîneăttxra unui pîrăo. şi in răcea!a zilei mohorite pă- *:-zfi* mort, fik'ă'nici un suflet în el.

De®dată, sila'văgăuna pî răului se arătară capete de :aiârcţi. Moşul avea ecîri buni, şi-i cuno ı H t parte : >rau călăraşi do-ai noştri. în tăcerea van i neiniŞ-

;ati, parcă aşteptau ceva. Butrîmd se ii.d. t grăolî oro ei. *Vn* călăreţ ieşi din grămada < » *» face

-cârme ; Moşul ie înţelese cum îi venea 'i r> i > nnă, şi aorni şi mai zorîl spre plicul în lunecos,

Cind a [unse, îi ieşi înainte un locotenent oacheş. cu „u nealtă şi cu nasul turtit. Vorbea rept-de şi-i jucat-

ı în cao ca la Necuratul.

— _Ce e, Moşule ? ce vînt te bule ? Cum ce-i '■ Mmic ! răspunse morccâaori bătriuu3. oprindii-s<

,i salutând. Am pornit şi eu, poale oi da de ceva *pruriant,* i-mi raoasce băietul de foame...

— Aşa ? strigă repede ofiţerul ; bine, Moşule, ome! .;*ai calea ! ai răbdare. Vine un convoi turcesc. înţelegi ? -■eurt ! în doi limpi şi trei mişcări dăm alacul, — şi, ori,

— *Farflttclar !* murmură bătrînul ; tot se gindeşte . ntmnczeu la noi ! .

Se întoarse spre ţap şi-i mingile capul negru, pe cind

■ îboşarul Boroiu sta ţapân, cu minilo la vipuşca panta*- ,';ui«r şi ca chipiul îjapins pînă la coafa.

Bătrînul zise iar, mai hlînd ; .

~ Tot e bine t%d eşti bătrîn. Te mai cunosc tinerii,

.■ -ilfel merg lucruiilfe...

— Ba, Moşule, rosti iute locotenentul, te cunosc ! te mosc ! desigur.,.

' Apoi îşi ridică calul m dteva împu*-

ropce pî»& la malul pu-au u*. Ch«» — ,or cure trâ-

i-pu a slv*a

C^ifdădură pinteni, '

"*'al ^ ^ ^

!... Am sS-i mv.p

CU lîm^ revolverul v v™™j^l^âr t<wi deş- împuşcâturiîe se muesuseui,-

^ fV ţjpoi«

rei.iu singurătăţile, uracu, suşu- u y era ni

şi tîe urale.Şi cînd ^o.,^ n*,,ioc:ui (înullului, Jjt '<■}}

toi. Şiragul de cara ^ <Pr ^^**eiii** pagini. Can,

noştri încolţeau dm to-tu pat ,^ - ....

n-iWiţi, .HO prăbuşeau unul ,pv... -.I- ua . - . t

pocnoUde de f ^ t oamenii

triint.au piu rotitul eu pn,^a.x*c- e hmutt

W »“ sl“" f ;i ,S <L> “rtc- tnCaer»n,l W*

;,!>r<-: rîivula cea uiu u ma, ~ sam« eă ţw-anat

Me drum îşi ^ Hui Ghlţft. rfiirni :

; Wtode a,'i,»H, - .-a

*** *v u'i: în * ' I U K * U ' ; d o coarru*),- Im**

CAi||n. Ţiganul porm mwvo.a», mi, . ■ cînd îUpui se in-

mare de răcnete. Scoa.se subia şi inţ-opu un sac. CsU'vu lire de orez ieşiră prin tăietură.

— Gria *imense.* !... mormăi bălrinul. Bun şi ă.sta !...

în-şlăcy un sac. făcu ama libanului să se apropie, ş»

i- \ prăvăli din căruţă peste spate. Apoi răcni :

— Porneşte-o, mâ î

Cînd să puii* rninu pe al doilea sac, un *te** se înalt* de ceea parte şi un cup bărbos se arată Ja lumina.

— (>~i, bre ? întrebă bătrîn ui.

Turcul nu voi să «:ă;>pundă, se *mpem* de dupa căruţa şi ridică. sabla. Moşneagul nici nu se clinti, . alica dreapta eu revolverul si 1 ulceră pe turc drept intre oeni e-o detv- căivălură. Voi'să tnt;;a sacul cînd alt duşman se avântă r:e drumul celui dintâi.

— *Idem-!* zise scurt Moşul şi-l trăsni şi pe acesta m numele Tatălui de la două palme depărtare. Turcul citai -este cel dintăi fără să «camă măcar.

Moşneagul irutârcu sacul in spate şi pomi spre dunb, IV* acolo eăfă din oebi pe ţlfţfm, şi-l văxu trccînd pXraaJ, .sa de t‘î abil. parcă 11 ajungeau din urină tataril. Ţapul. ,'!«pă o'iu:,;ă iute, se ii) torcea să caute pe bătrîn. Şi lupta anpre jurul eavulor, îndărăt. seadea. fi.urcii se risipeau .'>1 tsnpaţi de călăraşi ş* carabinele iar începură a oubui. .v?oşui se lasă cu sacul la vale. pe cînd- 1apu-i da iîrcoaie.

behămd tremurat. . .

—, Ta.ci. craiule, zise babanul. c-ani să-ţi f<*c o. ciuâ

,ă se ducă, vestea !...

(and ajunse Ia băieţii lui. Moşului ii trecuse nunîa. Şt 1 ;nr,;!<•«.• se schimbă in veselie, cînd află că un covnisl >~a ■ dus un clondir .dc ro,ştoi% şterpelit cu mari năcazuri. cine a ie de unde. munai pentru dragostea. bâtrinului.

Sara. la focurile aprinse intr-un dos. la un colţ .de* ani;, flăcăii îmbucau pe un cap orez fiert cu sare şi *ai*

i K\. iar- butvimil. după ee-şi hrănise bălaiul c-o fiertura

ai>.‘c*a. 51 cui.CîiF.o• Hngil el, ş-aeutna, pe de-o parte se ,'n ăV-'ea de foc. pe de o parte de blana lui Guiţă, şt fuma

î‘Sx;BS~SS;i2B

zarmn re^meniulub între bimiu .111. _ .
' si **în** l»...*na focului. în mijlocul roate; d* repu a
po-1'">!:• <a *n 'avmanH: bune, îslona mea neii-
Uior. CJCCI era ei pompai • ^ ^
__ *c<\ mi* ?... cart ta a *şt rotit u* ţa ,

da' ^5"-^
Apoi crru cornul ;,a mcrpiJ ',l cra **3.51 unvui**
vechi, înăbuşind ^™!ul ^ du]os şi dulce, De
sorbUurrt. cintccnC p. i.n.,'..w ■
,
cînl-iee
>ur

dnd U-cosr AJ^ul Oun.a-.va. n , u u nu* flăcăii nu
puteau domu ; ascu.-.aa p,ri.ndu ., .

I'1,l'lnti'-un rSsiimp, **batnnui su** opri **şi** momiai, **truegund cap ui ru-uru**
ai lui **inuiâ** •
.. *Far fluvial- 1 <'«*■■ CC nu-mi **dădoau** pace **iv-u,.. iau**
sacii ''■■■

i uni care acopereau tabc-rile, flăcăii noştri trudiţi dc abia putuseră să aţipească cîte-o parte din noapte. Se rindui- seră *ia* lucra, sa rinduiseiă la tunurişi cînd, în răstimpuri laai'i, lumina salvelor izbucnea ca o piază de fulger, ci răsăreau negri, **o** clipă, izvovînd parcă di a întunecime, drepţi şi neînduplecaţi. Apoi în şanţuri, îndărătul coarne- iui' neted de pămînt, în tăcerile adinei care unruui, tunarii v*rbeau despre spîn aticii lor ofiţeraşi *zv*în iţi în ţarină ele* sburăluriie de .schiul, aşa de bum în vremurile de pace, aşa de înflăcăraţi şi do 'n"'T"'-4i în viforul care venise. Pomeneau şi de fraţii i*' *' »;* —na i r.unpa- niţi ~î kt bine şi la nevoie, *şi c'i*<* *i*abo .• e pe r uci sîn- $lgîhid în răni adinei n-o înlL-uiyca. Şi' şi alţii /.ăceau aeum îndărăt» la ambulanţe.

I) ij noaptea aceea, veni dimineaţa c-o liniate mare, Si--n la şase ceasuri, deodată, ca am senin, poi ni bităr t: şi după dinsul se dedănţui brurc uraganul du fu*n *i loc din trei suie cinci.?,eci de maşini, Fierberea r'oc#!*u«arv., — deasupra rnuncelelor şi văilor. — nourii ;;!bt *tu* vata şi învălmăşii, prin care se strecurau şuieră- turilts .7; b*£îirila fioroase alo giiiuleielor, umpleau cerul pănrntul de o mare furtună de jale.

Şi-a vremea asta, valurile întunecoase ale imanteriei tft«»v©iau îndărăt prin zdrimeinaturile pămîntului, în v iO*>iea bateriilor.' Batalioanele, gata de luptă, şedeau 1 tăcute, pe cînd văzduhul se cutremura. Şi-n ini- r iUlarora stăruia parcă un ghimpe»'—* aşteptarea, ri ceu-se o zi şi nu se întimplaaa nimic, clar fiecare clipă ve!#a?® putea aduce ca un fulger ordinul, ş-odatâ cu el b^ezul de sînge.

Aprsape de liniile duşmanilor, spre Griviţa, sentine- :. ;a ascunse ki tufişuri şi-n gropi stăpîneau cu oclui mlş- c ti'lle tabiilor, şi-n dosul acestui lanţ ş^al pâlcurilor postu- rdcşr mici $ gtfzilor mari, djvizta tiţtreagă în două linii ,nl:.nei îşi scînffila marile şiraguri de baionete.

§

Ci .

"~u -J -n

3 'j

'' Q

=- b .2 - S
£ 'S*
a I ^ u
•-3» w
w €. |C»g
k
t£ , 1 * g u,?3 S 11â
8 fa
C « 'O
S S,
'K- ?

r: ■/.
■
r. c
c c ' 1|-E - r-

a, v
c. î- 6 î3 = 3 oi E «S r> o
£ 8 S i= ş V 'a
>. A o w o
w

'îi ,3
>a c ".
w C3 "
£ a3 >
.. 1
•*-'

;?i-5 ■j
'C v-rt
>
S£ Ş 'C
3 ,, '
*0 £ *3 >

X! fr
a
,:.r
«-i: 0?
•a
- £
i5-3
<
Cu
~—

d 5'

o
v 5.
M '
0
, T3
y sj
0
■rc ci :JJ
iC a 'C
I
â

s- o s a-
-- C-

ui- 3
p
VJ U". ~> 13

I v^;S S
'w 'J
■C3 Oi J3
-2 -J S

o~g ■O t B «o | 9 g g T3 'z|
.Şi
t. c
is 5- 3

c S ^: o- o c
c Ş, a.1S•'■-?-r.

■'d

*4"3C 1| g t rt "5
wH
O. "îï rt i c;" 5 3 3
H ~ u p.
• P £ -Z - S î3
"g 5 B I XS P- -.13
î“ *rd r^a J» ■ p " C
^:ScS 1 « «* 3 C p. c 'S
m < gi 1 T, '-s '.- Q..Jls K- -
m U i < i r-: o— -11 E L a.-o
X t" *5 .j= 'ti <S K'i c o n * KJ if■> -V'-i CL b ?* d' ;c -
> o c- 55 'C *
s c; "
rj o fe
,-r o .2 s~
'3 £ F? c, ■ '1 * "O■1 -ii i B. ri
£ 'B S., *r; :| | CJ
e J cu -i C "O '*■ c: ":~ 'S g *~
c/> g -u h v* H r'
"jP "5 i v;%U i
Pr 'Z '- f- V,- "d c rs -s i 'V 3 A 3 U
'p i;T,S 'J î-' .. O - r] P- î
Js "~:~..C ,o fmt. -v? •a3
M I -k o S 3 î-i y> -r i J- a«i
C C i . ■3 <T ii - Ã "5. fi t i H S 3---S3S P
p C ^ c. h <; S <y
•a 0 .s £; ts 5
^ £ O'D- 1 o >-5
£i~ V r _c ro 4; w *u .- 2S
C-S 3 i : 8 3
:=i 'fol
1'î3' ■o?, a
'I « ••îîr*;
I g'
~ «5 '-J -~* z' rr- ?.z
c = ° 'ii ^ A '3
-= 5=
i ^ P 1
I i i si ^1. % : &
y - c 'O T3
1-1 S - :l & o
<3 S
O ■ C.- 's I
1-H 'cf: -A w .5 îl s 1 S îi ® o I >«
y^, :â 5 o 'T
[redacted]5 3 <■: '5 ^ ,'-3
t
S g £V£
■■- s.'g ,s
5/: M.S
■2-l-Z f-- ': 2 - « . U I 'd =
v. 'i ^ $. I II! W V-
O 3 f
31 %: s A 5 3
> 35 c; i: c g < 3 i S J d S i î ! G
r_.-- 5 d X "O
c- a r. ■tf X- S ; tî V. 4 b
«'« 5.-^'4- s.? SI i ! 8 a>
a
W-' *5N îTO •3 I < ts
'p. Ti ÎX< 2 S

strimt nervos sabia, iräilţînd-o, şi striga cuung|M care,.

In tăCUţi

fwU^ :sl°S;da^ vi)-

Huas^a cocilor : ,‘:aeni ! | c^izblîe de

■ ,V:vWl dupa, şiraguri de^e

dî ElS ci‘ buteelo cacvuli în picpL cu baioneta lăsate iieuiind ca o apă de lulgere.

Căpitanul Corban u:il :

— Daţi ereu, bâic'ţi ! , .

T-: >ndo‘;l cliipuiS cu stingă, păîmdii-l ee sa^ u* cu levolverul, şi ridic* drept deasupra capu.iu ...ou,

c^pania sirinsă se zvîrli la capătul drept al şan- tulJî. dS, spre mijlocul întan^II ;, pih-a cu a doua după dînsa, cu dracul apucat,

Uinddiu pajură ii EitîUad în ropo|®jJa care-

mmm » M * » l n î31'''101 «****. f■*tZ'e.* **Şi dincolo, In fc- număşoala care-1 lua» *»«**

căpitanul iar urla : . .

__ cV'-u Fzcj ! — Măăă ! întoarce puşca şi ^a0e cu-

Sii sSa ni,te .linei, pMind in bonete şl-n ies.e

“IM dai», biiiulor t răcui căpitanul. kWl»

iar chipiul cu revolverul

Şş îne-ct da-'ă se înălţară ghioagele cumplite şi zvsc- r,:fl Baciul in j>,graniădirea duşmanilor şi-.n!r-o roîire fierbinte prăvăliră şiraguri întregi. Ofiţerii cu i'^un eu ochii mări îi de încreraenir'e : pentru iut.ua ■i.-,uă vedeau armată cu căciuli sfărralnd capotele şi »a- =nr-H'-i.e cu straiul armei. Şiraguri după .şira^un de pa- • dădeau înapoi.

Căci ni firii suinii sus puşti ic, împingeau la dreapta. şi la stingă cu

baioneta, iăerndu-şi loc, trăsneau pe cei dinainte cu ghioaga. S* lucrurile rşieău aşa dfc repede, parcă săreau stanţei din luate l'-a'Uic.

- Zi-i. măăă ! urlă iar căpitanul.

Şi flăcăii ziceau do comedie. Jlăcumu in şiruri dese , , cu îmblaclile. Trăsneau, răcneau, se prăvăleau inăl- ı neu-re ca nişte uriaşi în virfuriic picioarelor. Se prava- i :v" pe coasia dreaptă şi roteau puşca din stinsa şi. uncie ' ,:,-<i;eau. kfar:mau.

... Aşa. taică, aşa ! strica căpitanul. Iar locotenentul /. \' .m umbla ca o fantasmă îndesindn-se printre doro- i E r a aîb ca varul la obraz, cu buzele slrin.se. cu ;, ;. i;.- încleştate. cu ochii mari, arzători. Îşi ridica dsn ' in cîn.d revolverul şi bufnita în pilcurile păgino, apoi,

I parcă de o căldură cumplita, ridica braţele, i se

I, ;ca ochii, căsca gura, şi iar se repezea. SubJoeote-

i ţipau ascuţit, înflăcăraţi, ieşiţi din minţi, vintu- i, ii:-:i bra'ele ca ni şt o morişli do vuit.Se avantau pi inii ■ ci.r-îulari, la izbucnirile groase ale capitanului urtuu

, .-. r■■•■gri de colb şi de iarbă de puşcă, cu oehli plini ele

I ■ ■■ c ı,

ca-nti-o furtună iute căciularii bătură **rîndurtle** " , **lf**

p- e •» **lor** şi le **zvîrliră** **îndărăt.**Alţii pătrundeau

,. u!. t (**upăt,** alţii săreau **în** şanţ **prin faţă şi pâ-**

, ■•■... d.o'aţ. **căleaţi în** picioare, **fugeau îngroziţi** de **nă-**

> t)<]<•> îndată după retragerea duşmanilor, începu

s-s: ;Jî "tS

rurc .ru-închipuita^ ^pitonul Corban. v-al;

- Pctţoabu. de^eaoa fc<vV 4 ^ dt o cucul ,

dus drumi™ ■ ™ *z-uX*

Si MCiufc.V, ^ **Tuliul:li,;. ,,,,aS-**

î^rfflrr:^ — -...............................-

rt-nc'/i. unul dupa lUUUÎ. , rt *crâh^cu.* Se i«*uu

— Vrana ! subaKoU-. c ^ ^ (,,p ş.i incupu

şl sc abătu peste S;iva^U^_ ^ noştri iubitule ! *■--» s:.i-l sărute.
Tirana^. :jv.,, t) 2but:;Ilu« ii

'l^W“ TMniU,UU_ ‘U Ch‘P‹‹‹‹ P‹

coafa, ca : î^i desfăcu

J KIM »»■» *;.s- <■ ;"y;; s;

iute (unica. ta* «ta f “f f 't;K* '

,i pe ca»t ca sil-! !«' *“ţ'n dorobanlii* **lucmu. u, Tunurile**

duruuu. pc **wl Codan ,5.**

furtun» cie **!» I M * ! ' - ' - l u i Avram :**

_ **sa tiu ai dracului dacă** nu *.hm....* , ^

te» F>». «» «• ““f **cu***Lm* **h-**

KÎMK rr*.

r,: , w,.<™ îi »1<W
,,,, i:m:5,:,w pe I U«ai. U<-
mm. pcnlrn culcare. — ■?' c1<1 .- ■ pini de bunătate.
,:n fi-ato5, senndL cu mşte
Dinlm-«tâi. nu se ijaU;^l , Vină ncjntm incurcii-
Mrmîi am vă'rui ea numai ;;.^m +, fuseseră o minu-
!i;pi}0 iui. Pentru «linsul. Urşu ,;..0 pefr^se Ia
i'-iţic t-a acwa, .,a iaut',! • lv,lriurau}, cu oile. Cina K-U i-ibiini»'. în
picla mun.ilo. i. „ ţ : cloi. iaca şi ritr.-
,,s>,vat. itiCci. 8i oastea : *. «** tfodi* la oile 3ui,
Bau. Avea *-un ana . c-dwKlati |mi era. şi .imlu.
nc^iusn.. si la;Te , după furtunile ce brntw-
inimai',!

' -'(> ai. mă Betolao. de oftezi aşa ? . ^ „Wesc
. ;V «. sil am. domnule ^locotenent •> Mu
,... r , Yn.;Uo îndură omul pe lnn>-a .*s1a .

de ncasUL.Ce
, aSS^lVneuV..

Ş! olta,. privind mir-o p a i ^ du,,ă bătaia vîn-
tn riUncirile noastre du eţd- ■> ^ aveara săla?
si. după- wiomotele deuăitauioi.

, c;-,iv nu se mai. **luau** de pe cai, oamenii si hodtnă ca
lurtK-< - v*- ■■ .••■<>eutf> prin mină şi **cu** ca-.
se hodineau- m-ncuu eram **cu ruşii ames-**
rabînolr o,atn. al«<u . > - 'mţndri s o uitau Ia senan-
tecaţi, şî c'.uviîi văzduh : **nişte s&lbatici** care
başii noştri oe sus 1<Iî/;' : ,vl%.,;4 0eai şi au venii te ba- si-au prins cau
tun «vutu , • a noastră la podul
lălie '• Dar c>fd a 1(n dintăi batalioane duşmane
Vkiakn, nnd am *Sxi*£ —- o(·unci din *frate !* *'• dm sDislberindu-le,
'lt<- ' |pi(·,siP kî băutura...
frate ' nu ne m.-u «coteau, **om** ^ ^.^.cue

în toate uitacu-de ac*.st«.a u — *lrMe* maî

:,,U-. Inw < ? > - • > n i oii unde lâttam i-i '
midăvie. mtr-o hntuu -n .-• - • ira; înighoba pal'n
nea cu braţul lin uo im, ' - ' J " ^ rooaie· în opnnu ca sa pol dormi un
^ M UJ·r,5j nu rareori n >.■»-
acesk-a apou oupa ■■ ; • ■ ţînd dintr-un tun
vf; ^.u^du-tt- cu U v-:-a: ; ,fi,,0 teslH, sia
de săculeţ ovi do ᴘ**nn-ham,^ u-** *m* **ospMa** ^
niriS ori cite-o paseu n luî verzi, plini dr buna-
privea inng cura run,u.< • f)braZ sj-i ora md«
tale. Krani s:>bUv''- P*-' 1>U sfiala, abia îndrâmmd,,
de ruine. Pentru toata g; îja u.s,,a, v..
cerca şi ei o puua ■ ^ M ns vrea să trimet
" Tr&Ui^or"'l ue^r'Marioaraî mea, că înca n-a seri ho;: re acasa...■>
- Turcului... Ea.sume.
murit aici. prm întorc... Poate
mă în
•d •d noapte t>-a ¹⁵ s-!-* ~ * , \ rv ^ă vede că mei ves
.,,,v «tW "'S^. Vrf de «*.t -1
nu-i usai vine. socoai-. c « U' ; '. £t>mcie singură.
• **ţ,,mrail(' sublocotenent, ea-i 11 uuat,** -
Ce crezi domnul» »u , _ un c de muiere ? Aşa
îţriiă, cu muMV.ui..... - P ., j r cU ţs sanaios, 8
S , d a c - » d. DU
duc bine, ş-am s>a v.n cu UL. U nezeu...
lotr-im **tînd,** după ce iămase mult pe gînduri, cu pri- ; i lie dasc, îndrăzni, cu

glas încet :

— Oare mult **avem** să mai **stăm noi prin sa.ibutiL.lile** -.-stea, domnule sublocotenent ?

— Bă, bre' Bololan, ce să-ţi spun ? Nici eu n,u ştiu... Piuă ■v:I s-a sJitrşi tfăaboiul.

— gînd ®m răzbi **pe** Turc, domnule sublocotenent ?...

— Ba, B»toian, cînd l-om răzbi..,

— **Hei, apoi atunci** toi mai avem, **domnule sublocofe-**
•nt. eă TtH'eu-i taro, ce creai ? Zicea şi tătuca, şi bunica, -i un turc răpune 5] doi şi trei ds-ai noştri... bar a da Mrnoezvîu şi tot noi ora dovedi...

- Ţie, **nu ţi-i** frică de dioşii ?

— EL do ce să-mi lie Mea ? Nu mi-i frică.,. Ziceau nşa.

; da' acuma i-atn cercat noi şi cu sabia, şi cu cara-i ■, ■(, ş-atn văzut că tot o ni e Şi. turcul... C£i dc-'-pi e '■'i eu nevoia... Numai du s-ar slirşi mai dograoa... Aii>a r am şi eu...

Si cum privea în lungul dropiei puslii cu iarbă nrsî, Siraăre, deodată ocini i se umplură de o lumină ele răsMntă parcă din cele din urmă luciri ale asîinyîiu-

li. -V

-■ Mă glndesc eu, domnule sublocotenent, ce-a **fi** făcând , ■ **FVtfS&iţa...** E mititică, trulitică şi balaie. şi de **abia** fn'n.1 **ia** picioare... Şi nici nu putea zice decît *mumă* şi '>i» .. Acana, cînd **m-oi** întoarce, nici n-are să mă **cu-** ; ă... Poate stau în **clipa** asta **amîndouă pe** prispă şi \iii'a se gîndeşte **la** mine **şi** se uită în lungul **drurnu-**

11.

/■".'i, prin mult amar **şi năcaî** ara trecut **noi, pînă ce-a** ,1 **1? mmezeu şi au început hărţuielile** din jurul **Rahovei.**

A11 huboft Itmudle o zi încheiaiă, au pocnit carabinele p m!: **"rapt,** şi toată **vremea,** pînă ce căzu asupra **câmpiei** nu .1 **fumurie** a înserării, escadroanele noastre s-au zbu-

, ... ,,,™ violul K S S Ş *

^ ^ • - ^jbîr.ti alo 'nî'Vorî

tx' oWîttcvui .

S w. * gs': s2££>

J *or «**» 3^ v««i»', P™..Ud'^",'. o,^

‘o truda -rozava imi *W*™* br;jţ,I,
.'«^ "Sf r^«>. ""t tJ&T
svi.b manttuut *u* Tn;, Ui;nvm tuvtiţi, •< doslu-
«*“" * <wS^SW. i» - •■-" t’S î^,««. Uc
iniunţo»:"’ f J a c „ l , . imTg-am. li> “ ; d,.sSu.
-;,ia UOlîl U1.|1U-A i‘- -.; m-.'.-J'ri, plH'.-iH;'■,'••
iiriteuiBai»"1*1"” .ului. în irfmlit. —
"K ”'’1>"m'r“ ....’"' “ W

£™ęffl#

miici aici... ^‘‘'{'.^‘^.„ic, scurt in .pictori- - nlu 1
Săritul, as*
rn,r. cod od simţim... Aici.. în cxm. este un M He pat da-,
,U- pămirvl, domnule sublocotenent, cu v.n dc ....*
';UU şopti MiU-u Bololan. şi eu

Ii- =
.-.hui trupul de ostenii cocini.. *Asa*… Să L.., 41 • —
.ura băieţi, **purtaU-vâ.** msu, ca totdeauna... I- l'iiiiierul, si
^achiţi eu toata n;^ce*i...
'1- îj,k' IX- noi. Oomnuio «btocolc-OM'l- S»P>> " ‘‘V Copiii.-. «*.!«, pi-
:-iM:nt -m l^ortc

. . **i,],i** i\,.Kii **i.ar;w** niJ"i‘ **pc 1*»BA** ^ **li** **\v-**

™*fi. in«e pi-« ţ«. G™- >^ th i'imP. fioml, S"'- l'iivaînt. deasupra
uuild«iuiu. dc i’ • (i,d r,iumb
mu

m1 laurii îmi ţWi în urechi ; apot somiau dc з,-

,ı'T^
■,„, .. . prin * » " rta păveir. m
" ^TS^'S âă,S£:'^i t*? l^r «»wm, w» «* 5i
lini-.iv moartă în .iuru-mx. nimic nuJ*. ■ p" ^ în_
|i:ir toi nemişcat gtam. cu urechea t t
I,„s jjfavă,--sub părete- ui somn. Bou-Lai... U tc* -
, iiU-.j :davă, apt-oapc dc mint*. ' _
l'yr deodată inima se izbi dureros ui cojul
!"""-"^"^**uS'pe** ÎÎS ffî£ea 1îS^ **drept'** ***dci***<^-
:T.Sr»d4^ de ochi, *»»£'-£ **ilm p;VeU'3o** de **la spat*. în partea**
aceea, ca **mit-o . *4, -** ivisem o mişcare **de. umbre.**
Toată £iinţa: mUuntra, de farmec simţeam.
rk., p,:>v putusem *clmU.* U uv.i i mot *nU* se siro-

doar t-i'vn ca-n vi». -ni . .K)1 iwr§ ramuri, dar »s?a XY. .' v ini ului in
grevei.:, "î! ^avcau nimic orw-
t?<-• slab. in pu.safu 5^'il^rf;;^k ftviibmc. acuma sc. oo-' nes;-. Jocul
urnbrner c..»u $ s0 retrage, rruugi-
n->,yise • oaree o mma (<..!*-- •; cadrul cercevtlc.o.
n™rotunda a unm g j Vi neagra *^bKoroat,* clipă, un ııı:nisar neca;,a^
: . dSn loeu-rm. Un
i n ;i usimtâ: nu nw ,.,vam-tp se şterseră dc p
r o t i desu.şH nm eatremuu; ***"t*** uuna unui ochi orb
pfuvle. pata cenuşie r^-^n;;,ntHn.orat dc încordare, U
Eu tut a-.upîanr __ j farmecul aeodata
nf.,vn tusi afară, ungă p-aeu *'isiî''; T,, ^ Spr !m:_ ui d„r,™uU. no.
— Ce es'o ? nu dornu ?... T>-aeu trebuie sa deş
-- *u- (lo'nnUi!:V>nrv-vW'Li o«>i din marginea luneu n* ţrvu pe u
;, jelui alşba...
mai nască... »n »<-' PJlt a, -•.<= si ma aşexai în cap ,
înbl'u;at <nml Tr^n-hn rU-'p^.bit. Afara, prin int;
ıaSVl°'pOî Juifeare dornoală. Mu rida.'ar iaem du. p~ nara. p<! ■
""■■
şi desehhoi uşa.
— Ce-a fost. Mitnuc .... Insove ^opr
- • - ,- ,.î îH'vnie nnn uaunua..

Rotolan ara rasial m<,aa,,. s- ;
se auzea glasul înăbuşi a >nt r&sp'.mse soldj
- **Asta a fost, domnuîesub-COUM£;^^ cţjm {**
t«I, - <* au !^? ^tî;^rât'pmâ--ntr--acoace... Voiau i
rut ut trece, cum wu -uitu
Vre în bordei posemr.e^
......|n bovdt;i, îa mine .

Da, domnule **sublocotenent. !** ,

_ Ei. şi ca-a fost ? Acesta era zgomotul pe caro l-am

i'i t ?,,, A fost ceva în dreptul ferestrei... S-au dus

—Nu, domnule sublocotenent, i-am prins eu şi

l.tborît. (Ja fior uşor mi se strecură prin piept Botoian ma p. - . liniştit prin întuneric. Făcui doi paşi. în umora ca £v~ ,va a pârei,alui, spre şopron, trei momii negre zaeeau xn-

îa păsnîflt, alături. , , , „ .f

—**l-tmi zărit curo veneau cîto unul,, şi !-»» [t**

m umbră... Şi gata... Îs başbuzuci, domnule sublocote-

r. .!! .. sspti M1*TU. „ . .

— Cum a fost, bre ? Cum s-a uitîmplat ? N:ci zgomot,

i, >i ■;irigat, nimic...

— Nu, domnule. sublocotenent, ce să mai Iac laima . \,, ,™t po ilsd.

Ara sărit celui dintâi m spate şi

■v< * p* ccilalM i-am aşteptat lîngă icrcastra...

„ *: "A* credeau Ui tor

,i,|.!v'«m tninUe ţ*-i opucim «te git. donm.iie t^.. ;

. Şi pe .rmă/gata ! Asta a *«*.- *Dov vo ms* * w..~

..■■i dei să te omoare, domnule sufclocoteUv.ut .

ml. v:> *.

- Şi n-a strigat nici unul ?

- De ce să strige ? N-a strigat nici unul 1

v-n noapte, cercam să zăresc mînile soldatului, care îaehiyuiâm, trebuiau să

In I fie uriaşe. El tocea, >

oameni **se strecurau uşor** spre **desişul de salcsi.,**

...... *i cum i-ai doborît tu pc tustrei, bre ?

- Uti©~asa, domnule sublocotenent, i-aca doborît.,. răs-

ıı i ■ ‘ moale soldatul.

Âceam simţirea gheţoasă că am trecut printr-o mrrre ll;' ..ime ; eîteva clipe rămăsei cu ochii aţinkţi m neştire irupuriie necunoscuţilor care zăceau la aoi^paşi, cu la ©ământ, muţi, fioroşi, fulgeraţi năprasnic. Ş* un v.,l oe milă pentru mâne, un val cald şt pentru so»datiu

A doua ?.i, cu rap0,lui, toi in graba
dmi. In grabă am iaeuţ YÎ Su ^ privi eu luare-ammte
„olundva «> opri Sn Uua .m ^ _ şi tunu\

p7,rr^^-. *

m;i air,,,'''m ^

toi spre t’î cu UKita a t , ,; ,, y,. l()
,scri^.ar'
1 C>-i. MKrule ■> *ha-* **ti~. doi ut'-.n ....** ■ ■
t!':v;{. hu! - , , . o âcvîwwrc.'
~~ Da. IvuU-i: doirmul^ “' Doî să '/ic ca tu ul
Jyp.-AVM dac-a in «capăt şt ui.'act-iv- avui uri val..;
pinii departe nu rmu sublocotenent, aa

■feyraMt ac»5- d““v“ ,>-U?<"".,, i ,!,. fale de- «murg 1
' W privea ztabtot, ™ JJ
odii. Şopti domol : _ . Fr-Uta nu Poa,
... o»i-«c-oi-ft I«f yâce dftcît
wfww ^ îcu'''-
mă cunoască... ,., - t.... ^.nd^fă avu ()
Cummăpff’sa. ntdvua, ... v- -■. s(; pveîăcu ,
u:,->ava. ®»*<®'V©™!“,J^Ut;ri.vînt, s- pto:5. : ris, ochii l *m* >«*“**",
,ncmma «WW. ‘‘

M*»' ^ •*;,mp:

era sîngcrată : un glonţ rătăcit venise, de unde ? un glonţ rătăcitor venise, îi sfredelise tîmpla, şi acuma, brusc, totul se sfh-şise. Acuma încremenise cu obrazul în coama calului blînd şi nemişcat, cu braţul sting sub piept, cu dreptul n lungul trupului, spre pămînt.

ÎI priveam şi mă gîndeam la cele două fiinţi care-1 aş ii ptau în munţi, în fundul Moldovei, la Profiri ţa lui, mai Jes. eu părul ca fulgul de păpădie, care de abia umblă în ţ.i doare şi nu poate zice decît *mamă* şi *tată.* Ca-ntr-o *iz-*
[1] ;i i\ mă zgudui năvala lacrimlior.

Acu, şi pe mormăitul lui creşte iarbă...

Aşa ne-a spus nenea Cerceluş istoria soldatului Boloîan.

(VREMURI m BK.TF.mK, 1907)

MANDACHE SACAGIUL

t*)* interesantă povestire a d-lui sublocotenent de re- .. i >.ă, Ţipoaia Vasile din regimentul 9 infanterie.

t'ind am plecat de îa regiment, aveam fireşte în bata- .. .... nostru tot flăcăi unul şi unul : tari în năcaz'şi semeţi ii i,,fa morţii. O veche prejudecată însă — de multe ori .II.li '-plătită — ne făcea să ne uităm'eu oarecare îndoiaţă ıı , iii va din camarazii noştri. — Unii erau negustori din , | vechi neam care se zice că are o ciudată respingere |n niru etni *. alţii erau dîntr-o nobila viţa, miuditâ chiar cu hıı,ı< iiiii egipteni, mai cu samă prin coloarea pielei... Co- rn,.n< lanţul nostru căuta să întrebuinţeze pe cei din cate- u.ii i,i .uvasta mai mult la servicii în dosul frontului... ,,Fie- i-.i. . ii ,tk- lui..." zicea el zîmbind.

\ , v,, **camarad** cam

A<dn **exnlica** de **ce P[c] Mamj^.h^ i_a.**

?i--SS sşssf?
iSEsSsşîS-:

SS:SSî:-r:;"'- I

sc tulbura şt se ' F<;c(it·e ,k, bine '

z «■«.■ bi*. ™ ™ .5 lîns

,..-, ini.-c t:U sacaua ta l > .

dînsaVam să măWi^.?¹^b!aalionul nostru primi bo în sfeil. veni şi lozul sîngelui.

·<;i c(· sacau:v într-un an

Mandache avea o;'G1^^n;,;binla In defileu ; s-auz. loc îndărăt. Dar lup a ^ '^,0or si mu,eiul tunului.

mt cu sacaua spre duc.cm apă la fraţU noşt

- Haide, Băiano, acca c ^ ^ linişUtă pe mov Balana, dînd dm cap,^ pa^fi]k,a curată pe sub coair

nata şosea care suu ^ i,,vor urm& Mandache.

— Apă curata s- - dulceaţă.

cal că n-avem şi nişa-cais...

Balana întorcea capul şi-l privea, **ea şi cum** foia **să-i** spuie **că-i** pare şi ei rău de asemenea lipsă, dar n-are ee-i face. . ,

Cum mergeau aşa cei doi tovarăşi cu sacaua prm dea- leu, în drept cu Turnu-Spart, deodată începe **a nabai** cu repeziciune o mitralieră.

— Stăi ! zise Mandache.

Balana se opri. **Sacagiul îşi** aplecă carabina **mtoarse** piedica de siguranţă şi se dădu după saca. De acolo începu \ cerceta împrejurimile. Era după un bun **adăpost.** Miţia- **Jicra** nemţească clămpănea şi gloanţe izbeau zmeul şi nco- şau zbîrniind.

Balana căzu. Sc zbătu între hulube şi râmase nemişcata, î aii Mandache i se făcu negru înaintea ochilor. Cu*mnd «lin măsele şi pomenind mulţi simţi dm ca.cndau îşi S,,J

■ Pi'ă capul, îşi holbă din nou privirile — şi descoperi deodată mogîldeţe întunecate care se mişcau sus, pe rame, ia d<'purtare de trei sute

de paşi.

Atunci puse lin puşca la ochi. Trase un foc, două, ti ase lot, **încărcătorul.**

Peste surpăturiie zidului, **ca la o corae&ie,** dădu de-a tumba o mogîldeaţa, apoi mea una şi iaiaş „nr Mitraliera amuţi. Mandache **pindea de** dupa saca. ı,, nişte. — Atunci, cu mîna pe trăgaci, sacagiul ieşi am i(l inout ' privi cu jale spre Balana care înciomenise pe-o . r.âstă cu ochii ei blînzi, sticloşi şi îngheţaţi : — şi, ca scă**pai.** dinir-un arc, se repezi spre Turnul-Spart.

Ajunse în scurt. Acolo găsi, între surpăturiie^de bolo- v.iIiii'trei ,,barbarezi“ morţi şi mitraliera amorţită în pozi- ţ,,.. t'u banda de cartuşe trase numai pe jumătate.

îmninse cu piciorul inamicii în **npă,** luă în spate mi- i, aliera si coborî la vale. Cînd ajunse în şosea, — **lata** un **niilomobil** pufăind şi împrăştiind fum Mandache se opi rKte. Se uită. E un automobil de-al nostru. Atunci mei (ri,i mai departe !

de oprire.

citai Ce-i cu tine, băiete ;

Mandache pune mitraliera ^ Mandache Stan,'!

fm^şcîndpe inamic şiluîn?^ ^ "f^ănunte. se uită la

* «.

PC Mandache. eşt > X'rinS ^

meşte 100 de lei premiu. Al doilea,

cediu... , t1l Doate răspunde Man

i.i. *->*>* •—* *

* «» Y*r

mînd ţigan de lux, ■ .. , ceva... îmi zice el clij

Şirel B, ce. Mandache t Pentru că te-ai Meu. eu conce, diu şi Ugâi i

T **■ uâ dată ţigări ..dtal***

ctab- & îîrrrru * «* »* *»

1UPC«^ «X— sublocotenent, ne iubim eu durer

părmntnt nostru «*.» ^"tul.'cind s-a întors, a **tari Mandache ţi-s. facu^**

âeosebită vrednicie o bueata d

vmnl5Apo!UPîntr-» toP« {iErbinie' pe CM l0,r j patul pustei împotriva barbarezilor iui. a căzut rănit ca un viteaz.

De-atunci l-am pierdut din vedere.

(FILE ÎNSlNGERATE, **1917)**

PLANUL LUI DULHAN

Era cănii mijlocul lui noietnvrie. — în zilele cele cumplite tind năbolau duşmanii ca apele prin toate strîmto- rile munţilor. Şi mă aflam cu regimentul 50 de infanterie pa lingă Dragoslave, într-un loc căruia îi zice Valea Cîrstei. Acolo erau pripoarele arse de brume şi cruşite de sînge. Se bateau oamenii în pustietăţi, sub colţii muntelui Re- t rosul, Pe poteci pe care nu le călcaseră din veacuri baţi-Ine deeît ciobanii cu căciuli de oaie, se arătase „limba străină", cum ziceau năcăjiţii noştri soldaţi. Şi tununle treziseră vechile singurătăţi; le ţineau deştepte zi şi noapte, intr-o bubuire înfricoşată, al cărei profund noi ı recea din slincă în mine, — cînd îmi plecam fruntea îsto- \ Uă de vegheri şi trude pe aspra cremene...

Eram cu compania mea îngropat în cobonşul văii. Tro- , •neau vinturile de toamnă peste noi frunzarele c-un ioşnet di- mihnire. Şi pîclele de sară parcă intrau şi-n sutletele noastre : căci viaţa ce-o duccm, între cer şt rîpa, intre ne- (;;aosculuri, intre ţiuiturile gloanţelor, sub

zvicrnrea ne- (,.:itenită a tunului, era mai mult o **nelinişte** imngut a 'd.

Si eu şi trupa, de săptămîni nu ne dezbracasem. Din l;veutul cel fericit, moale şi îmbielşugat, ieşisem deodată V k-lent Şi pentru totdeauna. Căzuseră parca intr-un inter

■ ' trudei fără somn.

Dus-nanii erau foarte aproape, inii e * bruscă in-

vălmâşire de granate şi iocun

vccinătate. . . cu ochii trişti, nedumt-

• ii vedeam : erau oameni ,[b] de la cămmun şi-i

v'iiî cârcă de furtuna caie-x - ' ' ascultînd de un-

cu baionettk', -

ti'aalacînd cu mohonla m.mc- ^ aşlcptmd

După crude jertfe, se Lpua s- ^ observm-

ti " viheam şi-n * sMun.

şanţurile nemi-doi •» izbucneau şi ump <-r^vî îm-

1. — , enonne

Scenete **s> ;nd£S2neţi aveam acolo**

lnUT **£ 2* Tvo't^nS 1**

capele a. ^ Toată zma
sta t.ci mîniie-i uriaşe începeau
1r,lr-„ cugetare gi„gânii «ine de 1„
se fiămînte m jmu ;
întrebai într-un vmd .

_ Ce tot te foicşti ? ce cauU întruna. Dulhan ? El îmi răspunse, cu ochii înainte, ţintă, spre „limbile s trame" :

_ Mă uit la dinşii, domniile locotenent, 'şt ie pregătesc o leacă de nuntă pe la noapte...

între noi şi nemţi se » ' i o coliba mare dc scin- duri, — o *odaie,* cum îi sp ' [1] oarnenu dm vai. Din as cunzişul ci deseori clămpănea t-pre noi eu răutate^şi inou- •jire o mitralieră. Patrulele de noapte încercascia cuaciu* multe asupra odăii; nu izbutiseră însa *să* Iaca 'şieo ^:v" pravă. Nopţile erau oarbe, locurile pripo roase, capcani pin- deau la fiecare pas : drumul spre *odăi?.* era lui fol ue c^ae a morţii.

— Domnule locotenent. îmi rdse Dulhan, tot stau *ev.* şi mă chitesc cum am i'ace cu căţeaua ceea a neamţului. Fel şi chip mă gîndesc. *Mitralira* ceea îi aşezată pe cale neînloarsă. Cum să fac s-o prindem ?

— Dulhan, îi zic eu : cu puţintel curaj ţoale se pot face.

.— *Coraj* este, domnule locolnent, îmi răspunse soldatul cu vocea-i groasă ; dar aicea se vede treaba ca trebuie ş-o leacă do *glagnri.* Au pornit împotriva ei, domnule locotenent, mulţi oameni de la noi : ş-au lăsat acolo cape- Îs..ie. Acu o săptămină s-a dus şi dus a fost domnu^ soi - gent Dan tuş. Era om vitează, domnule locotenent. Păcat de dînsul ! Eu, cc-aş putea face, la asta rna gîndosc. Planuri n-am. Da' poate m-or lumina intr-o noapte Dumnezeu şi Maica Domnului î

Cu m'înile-i bătătorite lot mîngiia şi rînduia lingă el i roi granate mari, lungareţe.

__ Dulhan, fii cuminte şi bagă de samă... îi zisei eu cu
1 > i-ietinie, părăsindu-1.

El sc ghemui în şanţ, cu fruntea încreţită şi cu ochii ,:! i.ntiţi, cu obişnuita-i înfăţişare amanta.

Noaptea sc scurse cu trasaturile obişnuite, cu focuri ito iH-rnă şi cu

bătăi spărioase do Uo\. în /.ori, amorţit c*e fri» Si nesomn, tocmai mă pregăteam să fac obişnuita inspecţie pe linia santinelelor, cind zaru pe Djlhan lu^a postul de comandă.

— Ce-i*Dulhan ? De unde vii ?

_ Domnule locotenent, vorbi el amarît :am ceiCai, ciur dee'eaba ! Dacă n-am eu carte, aşa ca un domn utiţei, să mă uit pe hartă şi să fac un plan... Iaca, mi-am piti dat noaptea degeaba. Aşa mă chinuiesc de-o vreme. Mergeţi pe linie, domnule locotenent .

— Da.

— Merg şi eu cu dumneavoastră.

__ Bine, Dulhan, haiclem.

__ Da domnule locotenent. In astă d im mea; a, jtmă el. a dăruit Cel-de-sus o pîclă aşa de deasă, eă-şi da neamţul cu degetele-n ochi. Aşa-i de deasă ca P‘ M s _ ;ı“J cu *baineia...* Astă-noaple, străluceau stelele ca luminau^. De asta n-am putut face nimica. Acu nu se pare cu s-a* putea face ceva, dar ştiu eu ce ? Dacă mei acu nu m-_:,pio- pii de *odaie,* apoi mai bine mă iacea maica un mă minca un lup !

Pe cînd ('1 încă vorbea stăpînit, pornirăm cu .usie- aminle in lungul liniei. Dulhan se ţinea la sim^a »,td, spre inamic, cu puşca sub braţ. Nu _ veneam înmit. jilc răsăreau deodată înainte-ne. ca din pămmt. ^

_ Uite. domnule locotenent, îmi şopti deodaiâ Dul- ian : aici este un brăduţ, rupt. Pe-aici am trecut noi, ou-p, azi e săptămîna, cu domnu sergent Danl/uş. ui *oiiuitt. t,* rid ea si spunea cîte-0 drăcie. Cîţi nemţi şi unguri cLaCese el domnule locotenent, să am eu atitea oi, aş ıî e-n a> samă domnule locotenent, şi m-aş alege *dipotat...* Dar }-a fost’scris să-l muşte şi pe el căţeaua. **Nu** s-a mai mlors Totdeauna viaţa noastră-i în mîna lui Dumnezeu.
- aşa, domnule locotenent ?

— Aşa-i, Dulhan.

— De aceea şi eu. domnule locotenent, umblu prin războiul ista fără teamă. Cum mi-i scris. Sarac, amuvît şi trudit, pot cădea oricind subt o tufă. Cine să-ntrebe oe mine ? Unde-i Dulhan ? Nu mai este Dulhan. Trec ceilalţi şi el râmîne. Pot să pier oricind şi la mine-n sat, în \ran-

poate n-ajunge nici numele. Dar dacă Dumnezeu \j. ea. să-rai văd nevasta şi copiii şi să mă-ntorc la sărăcia mea, nu se prinde glonţul do mine, domnule locotenent:, curo nu se prinde nuca de părete. Pin' ce-a zice Dumnozcj *destul*, trebuie să năcăjim şi să ne facem datoria !

Vorbind aşa încet, prin pîda deasă a zorilor, soldatul coii, se depărta do mine şi se îndreptă cu linişte spre ■*odaie.*

Deodată se opri şi păru a asculta, atent. Mai făcu vreo dţiva paşi. iar se opri ascuhînd ; apoi se întoarse căli ă .mine.

.— Domnule locotenent, îmi şopti el, mlinzmdu~.se spre .mine. cu mîna pîlnie la gură ; sînt nemţi la *odaie,* li aud ej-m desprind seînduri. Rebegesc, sărăcii, şi le trebuie foc.

îndată. în adevăr, se auziră desluşit pîrîituri de seîn- dio-i rupte şî desprinse. Oameni, dindărătul meu. din şan- ■*iiri.* se ridicaseră pe creste şi se apropiau. Zgomotele clin u'dă parcă-i aţiţau şi-i îndemnau intr-acolo.

— Trăiţi, domnule locotenent, şopti repede Dulhan. Linineavoastră aţi ieşit fără arma. Luaţi-o pe a mea.

Imi întinse arma. Şi pe cind eu stam încă Ia îndoială, (i trecu repede spre zgomotele înteţite.

_ Ne trebuieşte un prizonier, Dulhan, strigai eu înă- !. El îmi făcu semn de linişte cu mîna, şi se întoarce oi* nt spre *odaia* nevăzută.

— Nu ştiu cu ce pian să-i iau... mormăi el şi se scar pină năcăjit îa ceafă. Soldaţii irceuii peste creste se ţineau ;'.n dosul lai. •»

T> H ><•! n «t.flHrc de vin! rece veni din vui-aumle mu»-
<te n,'«u' 5 S1‹ dSdî 10 " £rte do
peste colita do !'b^Se

cum d's»p"o; DU cu ochii
holbau, priw^*

- fitwă-ti Dnlhtin, care era ca totdeauna ctu-
p"» mina 111 sTMta

'"T&îoten! im * cu"

e Pine, măi Iohan ! Lucru rar m ţara voa.tia, i\a prx,

ÎUdV; i,,.,«vH trecu f-oro nemţi cu pînea întinsă. Straum ^ Ht'Ji” mr ıh
'voHerea oşteanului singur, ş> dezur-

Kfîa SSihan ^

a m»r
i oi' viii în)--)rc'i'!ci o osı e umăr zîmbete la=gi ^ P1,(-.
fI' “olocoau prin buzuoin «.
Soi. iisÂri. - « 51 « 'indul lOT ‘‘'mnC ^
.. *C^inflî'CttCTl ! (JiOCtTCit€H* .

Focr *! Fae.r !* Şi. adăogi româneşte: Scoateţi, bre,
careva **o** drăcie **cu**

Si făcea semne, ca şi cum ar fi acaparat, în acelaşi timp. aptecmdu-se fulgerate,- punlr-o spa.- tură a colibei, apucă ceva şi trase eu hotanu. Avta im.
cari rupte, grabnice şi sigure. Scoase mitraliera şi <5 împinse către ceilalţi oameni, care se apropiau şovăitor.

Dar nemţii isprăviseră de înghiţit bucăţile de pîne. Cei care scoaseră „drăciile cu benzin'4 le cufundară repede înapoi în buzunare, şi, îndemnîndu-se cu strigăte scurte şi guturale, se năpustiră la Dulhan.

■ Mitraliera făcuse picioare. Iar Dulhan rămăsese singur, învălmăşit. Eu, de la locul meu, puşca n-o puteam întrebuinţa. îmi socoteam soldatul pierdut, li stiigai aproape fără voie :

— Nu te lăsa, Dulhan !

— Da' nu mă las eu, domnule locotenent, îmi răspunse el foarte natural, îndesîndu-şi c-o mişcare bruscă pe ceafă căciula de oaie. Şi dintrodală, tresărind^ naprasme din liniştea lui, se scutură de cei cavc-1 atinseră şx mcepu a-i lovi cu pumnii lui uriaşi.

Fiecare lovitură dărîma. Era o privelişte comică, în circul de negură. Unii, loviţi după cap, ingormneheau. Alţii, năvălind din nou, se prăvăleau în dreapta şi-n stingă Iui, loviţi cînd cu umărul stîng, cînd cu cotul drept, şi mi- nile-i negre aveau mişcări fantastice, parcă erau nişte *!'hioage cu rădăcinile răşchirate. Năvălitorii ramasera ■/vîrliţi îndărăt ca nişte lucruri

netrebnice. Scuturîndu-se şi mîrîind ca un zăvod, Dulhan se trase pe potecă, spre mine.

Cei căzuţi în tină se ridicau într-o rină şi priveau după ı cu spaimă şi cu mirare. Cu larmă, alţii se năpustii a spie şanţurile lor, intrară în ceaţă ; şi îndată izbucniră împuşcături. Gloanţe ţiuiră în juru-ne, pe cînd Dulhan mă împingea rînjind la adăpost, printre cei care lîriiau gîfîind mitraliera.

Pregătindu-şi o ţigară din cele dăruite, soldatul îmi /isc cu oarecare mîndrie, făeînd cu ochiul spre „limbile străine'1 !

_ Ei cred c-a5a merge : Lot c, p»* «***

Acum văd că tiinta dreaptă-i mai buna, ca-i pe di .plate .

^ndafl păru a înţelege că toată afacerea asta a fost un plan dc război, şi se aşeză întunecat şi serios a *&-

twl 1Ul Mi a ven jt a sa dintnxiată, domnule locotenent grai ei Sa a îrut Dumnezeu să le iau cailor

C4 Cu^ochii pc mi ni le-i bătătoare, tăcu neputind să mat ' dî; ie nici o lămurire.

(WUXZE-N FUBTUXA, **102»!**

OTRAVA

soldatei Ţipa Gheorghe sta inainiea noastni ţ >r, a cu ochi rotunzi, negri. înţepaţi de doua a ^ C :tw, ,trU o uscat şi istovit, m zdrenţele uu ?ra,M.îai Obrazul negru si dureros era ars de viaturi, geruri ^suf^mtf* în glasul lui trudit parcă gemea un accim s'1 S^X - j «strălucirea pnniaveni, Cui<- de îndîrjire şt de ura Toata s uuuica^

vibra in juru-ne cu . M » * **de piatra:**

oS'Tufmpa priveî, **numa, inlâuntru** ^ **trecut.** b

CrU ZÎ“& lu«n' «lK **i,î«rite

SS.,£ d“,mîi nrfSS?? în ^“ui'acesfa ď’o
clipă ai chinuitelor noastre ceasuri, soldatul fantomatic sosit din teritoriul ocupat părea un sol al mustrării şi ai crudei aduceri aminte.

•— Cum am scăpat din linia lor, prin mlaştinile Dunării, nu ra-am mai oprit pin-aici. Eu pot să zic aşa, domnule maior, că vin de pe ailaltă lume,.,

— Tu eşti dintre prizonierii căzuţi astă toamnă ?...

— Da, trăiţi, domnule maior, — eu am căzut pe Argeş.. Şi 'de-atuncea nu mai am răgaz şi odihnă...

Ne privirăm în tăcere. Ochii celor cu familii rămase dincolo erau umezi. Chinuitor, ca o înţepătură în inimă, tresări în mine amintirea tragicei noastre retrageri, viitoarea sură a disperării ş-a morţii.,..

— Trăiţi, domnule maior, începu a povesti întunecat soldatul ; noi ne băteam zi şi noapte pe Ai'geş, Nu ne schimba nimeni, nu ne sprijinea nimeni, mîncare n-a- veam. Ne băteam cu toate liftele, — şi tot la *bainetă…* Aşa vorbeam *noi* în de noi că să ne batem pînă ce murim, Atuncea s-a prăpădit săracu regimentu nostru. Au murit domnii ofiţeri. Pe mine şi pe alţii ne-au prins. Am zvîrlit arma şi m-am pus gîfîind la pâminl. Nu vedeam nimic şi nu mai puteam de trudă.

Nici nu ştiu cit am stat aşa. Ştiu numai că bateau tunurile necontenit. într-o vreme, m-au luat şi m-au dus. Era o zi urîtă, cu ploaie de toamnă. Am mers pe o şosea pe urmă m-au băgatîntr-un canton.Acolo erau ofiţeri de-ai lor. Erau bulgari : i-am cunoscut,

Se uită unul ţintă la mine şi grăieşte româneşte :

— Din ce regiment eşti ?

li spun. Se vedea scris şi pe capela.

— Unde-i comandantul brigăzii voastre, ş-al diviziei ?

■— De unde pot pentru ca să ştiu eu ? Nu ştiu !

— Răspunde, bre. Altfel ştii ce te* aşteaptă. Te punem lingă zidul cantonului şi te-mpuşcăm.

7 *t*- , rv% omm sînt m voia lui uuni.it/-t-u nu ştiu. Dt-cxum sic-tiam lume. t*u şini un uie nnmnezeu * nimic. Eram

JSMSK» WM
“■"^u 52/5*
soldaţi de-ai lor, bărboşi, şi m-au dus înapoi,

M-am plecat ş-am b?lU*]a P mine cînd nu mai pu-

ZvM eîaRnciA cătuşe.. Şi mă uitam numai pe
^b capela la bărboşii care ^ ^
A dat Dumnezeu-ş-ci/nP| P- , • uscata. Bine, gîn-
parte, în noroi, cite-un coci . - Rodeam în colţii
deam : sînt prizonier, treouie oa luOd K un
clneşti codrul de pme şi ™ şi muierile
sat mare, — Şi ai-aeau mn c * -t, R ^ . porneau cu
sc boceau, c« palmele a tu^c lUm-^ 1

Ta praguri şi luau cc ^ - r5deau vorbeau tare unul
şi se rugau, cu mim e-.; - -' ' femei de mînieă...
altul, făceau cu «ta * apuai. pc 1. ^ ^ ^ ^
>■> «XX. f5cT " " ^ r e vine îa ci «r. 5i se pune Văd un om de-al_ncsuu, - ^Hmat la pămînt si l-au pentru muierea iui • ;;tu''cc^-';îndeam>1 _ face soldatu în bătut cu cizmele. Aşa, -.*' I^ ' cine-1 poate opri?

*<• «•**

Ne-am ridicat ş-am mei'S mai departe. Şi iar nc-; m oprit... Şi tot oaste străină vedeam, cuă frunză-n codi'it. Şi coloane îmbulzite, şi tunuri mari.'.. Şi ţara se dezbrăca şi lepăda tot ce-avea, domnule maior. Era inima-n mine neagra şi rea ca zgura.. Şi mă fţindeam întruna şi pîndeam cum aş putea eu să mă dau înlr-o parte, prin învălmaşeaţa. Eu numai pentru un gînd mai trăiam. Dacă mă prind şa mâ omoară, tot a ti ta e...

Ş-aşa, domnule maior, cum mergeam din loc în loc ş< făceam popasuri şi iar porneam, şirag lung de prizonieri, a vrut Dumnezeu ca să ne Fie drumul prin părţi cunoscute, nu departe de locul meu...

Pc asta am înţeles că-i un semn, şi trebuie să îndrăznesc. Am închis- ochii şi rn-am jurai, in inima mea.

Ş-aşa s-a făcut într-o sară, dfid treceam prin pădurea de la Merişor, Acolo este o poiană care se ciiiamă a Berbecului, cu ascunzişuri, cotloane şi rîpi foarte bine cunoscute mie. Şi cînd am ajuns în poiană, la izvor, începe;, să se amcstc.ce întunecimea cerului cu a pădurii. M-an; desprins de convoi, m-um dat pe după un fag şi rn-am lăsat ca o nălucă

înlr-o rîpă.

Au mai cercat şi alţii. Au început împuşcături. Stră- jile s-au răspîndit pe urma fugarilor. Eu mergeam pe potecile fiarelor, şi, prin întunecime, ţineam drept cătrâ sasului meu, ca cerbul căîră izvor.

Ş-am nomerit, domnule maior, în sal la noi. eatra miez de noapte.

Erau în margine coloane de muniţii : caii ronţăiau lin la conoveţe : şi zăream santinele prin întunecime...

Am intrat: de-a dreptul prin grădinile oamenilor ; iim trecut prin şanţuri, prin mărăcinişuri şi dracilă. Era cm-i: vremea nopţilor tinereţii, cînd bateam potecile dragostei : dar acu nu mat aveam inimă-n piept, ci un ghem de spini, domnule maior.

Şi deodată străbat în umbra streşinei, îa casa mea.
Si mă opresc, fără răsuflet. .

Dumnezeu a orînduit aşa : acuma vad. Cmd mi limpezit privirile, zăresc o umbră la colţul casei.^ scîncind copii... M-apropii, pun mîna. Im trup zvjcne^e, un glas stins cearcă să ţipe. Cunosc glasul. Lra muierea mea. Sta sub peretele casei, cu copiii strînşi ae a;n*a ca Jipitorile.

— Nu striga, Mărie : eu sînt !

— Vai ! tu eşti, omule? şopteşte ea şi se naica .murind în picioare. .,,. .

— Ce este ? de ce stai cu copiii afară, in umezeau, şi îrig ? . .

— Ah ! ce să fie ? Cai ane străine Ia noi m casa. lâiat porcul : au risipit taina... ^

— Şi pe tine le-au dat afară şi s-au **culcat** *:n* ps-'ul. nostru ?

Ea dintrodată a căzut cu fruntea în pieptul meu. — *V* parcă era la junghiere aşa gemea.

' — Omoară-mă, Gheorghe !

— Cum ? ce este ?

— Omoară-mă şi dă-mă la cîni !

— Ce este, femeie ?

— Oh ! nu mă-ntreba, ci ridică-mi -viaţa ! ;>nt pnea z.ice. . , ...

Atuncea am înţeles, — căci noi ne aveam inso;:^ c^n dragoste şi trăisem numai zile bune. M-am cutiemu*cil , ;UTÎ zvîrlit-o de lîngă mine. Ea a căzut în tină, ş-a ;Si»as aşa, la pămînt, îngenuncheată în faţa mea.

Copiii începuseră a suspina către mine :
— Tu eşti taică ?
Mă cunoşteau şi ei şi se cereau în braţe. Mi-am ;i<gniţit lacrimile şi nu le-am răspuns.
în mine se z.vîrcolea ca un şarpe. Dar simţe^ii Ş"‘- «răpim re, ş-o hotărîre. ca în ceasul cel din urma al wpî.

M-am apropiat uşurel de geam. Ara privit Jn casă. Ardea în vatră foc mare şi lumina obrazurî străine. Ara numărat şase soldaţi.. Stăteau pe scaune, descinşi, cu^u- nlcîle descheiate. Unul, suflecai. frigea *îinr-o*aca" avpra jarului, o juinalatc de porc, ^ ^

__ Friq din porcul nostru..., şopti m'/a.-rea a':' aap;A umărul iT:t;u, din unibrâ.

O împinsei în lături, eu coiul

— Tu taci din gura !

îrdăe.deu era larmă veedid

—- Au adus de la ed-ei'/aeii v;-p *iu* -vv e\ ■.

•emeia. Şt""- /-i

O u.ftded fdvă sa ir,S "a!'

— U armele ? I'iu ic v'iid.

___ p'.i'» în iUică ea Uad:e ele !■>;

fecal ? Nici na-nd mai dea .seeeee

u".-- Cier:. '»• ' -' ' •

li:— u Femeia s-n uddun'ru >a Mi- > d'::p' rdai ernvde Lc-P.rn rezema!, de pc.rcUp. caca. .Had/e :> ee/oa. .Ua dc;e şi riucpeiv.ae aef; tnă îada'e iar ;i;Tf cartele .

— T-«];vsă capiii. Ade uda pe:-.' do •*•

fi, / : s ce de cad ccdd- = a C ce, d'/: *1* *; -].* ',a h-atele. iii le 'Şdsa !a plee/ce ei Aeea du.' pCc/C - 'cPtiUiAccu li u.-di f-i sub sPa-pce, u:> rccaec-e ce-": t

eai c-d iidutel rid ea de are/a .erei peeexaee dp

.exceptau îri :'ieere; prin i/den,-;aa,

Ond am : unc.di, ara dcpddad, are acec- e i 5-:im pusı\.î :.n ■.

pocăi pdHd Ap tr»;.* uv aa^; c,

.'---.ele. Am cv eet ua;p d^cd-d icceccaCi >e

Pemse e ,■u'1-..ru ca vac.;- Pac/d „d.-a; e e ex .

! i spua ;

_ î" •, kt-dl copiii. I-'U-ie e.e-e- c ; ■ i • • '

:m rr":, ■ / :* > .- ..v 'ie l.!.llU ICeie^er,. 1*

rit;tVI ;*t :e: ,/>C:

Diîn^nid pi in - .
W lingă tefde f'e dropii ^ ;:
,,, acopcrjţul dc %« * « apn^- At^« m ■^
ZSltStana^ ri&it «™* ^ £» ;~'

vr. Lumina jarului u ae^cupcita . 6-~

“'ac.U°t"Sec.-i mi chibrit. Ctod **au** năvălit cei dc **!a** c.‘-
■oamTta llacfei « Bcbsb pace. «pr^y M*!* ^
ştiind flăcări a!b0«>v,

TvT--n-i du:"* ti fost. ,, ,, ■*,- ,
r:

q .. oi -n r'tăcit iile etapă zile, sSplSmmi dupa sap!..- ,.!.S % un cine, _ ilămînd şi degerat. Ma opieam ţ. :'w,.";: do «a la o «* de pădurar. Şi, singur, ma -
ii casa părinţilor arsă, la femeia şi copm prapaci- , <?,,
îviîriă îmi **picura otrava cea de moarte...** ^
" 1 pî".a venit aşa un alt **gînd de la** Dumnezeu. **Sa ma** duc ^ **Moldova, unde** înţelesesem **ca-x** oastea noast; . s ‘_;- umblat către răsărit toată mrna, **dm yizuiue *n vU—,**
■ **tv-rindu-mă** ca **o sălbătăciune de** ouşmam. ^ ^
" De multe ori a **fost** să mor ; dar văd c-am ^ap^n.
A cuma îmi trebuie bocanci şi puşca. Şi sa ‘,Jr“'n v-'ul meu că eu am făcut în mima mea juramiut *CZ* r lS **^potriva** lor pînă **ce-oi cădea cu Iru***

terf-n ţârînîL'

Soldatul Ţipa Chcorghe *iacu* ^ pace

o liaişte aurie.

(rRVXZf.-x Fur.runX m<»

LA C'O'TA 5CG

îriF«ti<s«a^ă *U* redacţia noastră un o;-;t'.-p.n

:saîişî|!5'Kisr' SSsîîSSSfeŞr-

' Fn° în vrern-a păcii, am fost la Arsenal, 1 t> loc sînt
din Mantii Apuseni. *Ua* oi ud. .a
x' " « i 1- ' A I r?V^m .

-*ZS* 1iS£i^îîStea mililurr
^■*M*-

■v-ci Rî SUSC CvO Hi 11 ? * >lnt.
M-?m biilu^ î^turik cele mai pro. ;Aiv
~

'^îfsr:s.î^

■"-.mpaniei. A JV»1' la'*:' Vrencei în toate coi-
bălărif, la Buda-Cornet, m maurii \ic.ncu,

toile tragice unde vîrtejul a năpustit pe copuii nefenci- tvlui" nostru **pâmînt.** I s-au umplut **ochn de f l a c a n m „oaotea** aceea fierbinte cînd sunau **pretutindeni,** pină-n

să-rai pun vi»ţ» «Mm

neamul **nostru.**

_ Şi tc-ai bătui în toate parale ?

- **M-am** bătut. Am cîştigat cu puşca galoane^ **sub ofiţer.** Eu am **făcut** multe. Eu sînt^aşa,_ cam **mu-o** parte . **Si-si flutură lingă tîmple degetele raşcnirau?.**

***i « NeaniUil o £**

i ,*u«mani i-a adulmecat din prima zi. I-a p.udit c-i ^ dat în ei cu puşca, i-a urmărit *in* cohouw.ve muî.~

1, ţ „ -Vru asta a trăit, el de asta a fost- născut. To«.a -■'o') *a Kt -înilor din raoşi-strămoşi a trecut invenin***. ţn‘sJ.-^-tc> La şi i-a întărit roîna bătătorita şi aspra

h;,C^Xr.,m. privindu-1 ţi a^ult.îndu-1, o îaHorarejtranie. Prin c>ibVia lui ca conducător de deiaşan^*n,?,* pţ? ^ cutia hotărîtă şi fulgerătoare, prin rniagJa^ic**' din ţv/rcă irsca de-a dreptul dm veacului op^pu^uta, o.n sinuoasa pldă'a haiducilor răzbunători. . ,

"fo^d in tvninieutul 3 C, dm Divina 12-a, m po^a „ *J:1: JtL** Poiana Kicoară. in Putna, în noaptea ce ?o Vro i]’Tcviuav 1317, a trecut la cota ^ ir. rvr.-nt din posV\ aduor.du-1 mtreg m

■ » : ■ i?: hjWtVîni..-

v.'Mnva acostă euriuase isprăvi.

ntul, au ckit p^nuicS t Tî. ! Era în .vremea unor zue

Oi:

».**- - *

— Trăiţi, domnule capitî.a, m., a,... • >
sînt specialist !
Căpitanul zupboşie : : _, ^ ţj,,.ral dia
— Bine, Vaiciic-, sa ^ --■ ” •
f^urâ. _ , ... i . ior slb în
— A, îmi pnr« ro,o : U'-u,:c ^-1
raustaţâ. Iute- --o <--■ .... ^-• • •'/■■;,, r •
împlinesc. Aici e vor,u c-uooo . . ^ _v;.
r:u mai pot tviu, i.’p ■'j,u v[1] ’ p P - * ₜpcp cu
domnule eap';i::n.; ;·] ; cio-
oamenii. Mio-ui; - - ■ ■ - J p
CallUi. .. v '■■•■
Domn’i capo,,.o “■ • -
n-a* r.•■.■' <- ■■o
Bine. iloiuo ^ .. V ″ - . J . ^ ^ ^
; ;
r;-vtr«lă iarc. .OOO.'î ii::-'..O: ••'■■■■' . , (_P;-r-PrlfO
'......... ^ cire v\ ' V P,:P'O X - . ^
, lo *xT,'k* «p do.;v.,a 1o:P ^ ;
mu[1]" iseâ. Mji'-p;- i-v-U/o^ ^ ••
trebuie pe viaţi şi po p ...... _ , ^ ; ^ X:e_
No pregătim hiU\ p^ ^iPi.^Vp/' Prnvi ; si
eeffl dm aseunoi^oue ^^IP *y;-';r,.r,,* :4 c-op^ue,
dîi-acolo, prin tuie, P^11 .... '"
către blrlogul nauilior. _ ^ -tM-t*
Tăia vîr.t "scutit si cpc:vu.v în^p"":;V’ l^PpP, ’,.'P :·.a
nea. Stăm noi la silii -au-uu c.p, ...*< o- * -£ -•- -
feciorilor : , , r,T ..'•<(•%=-*>
rv-""!n
- Noi, copii, mergem, la o-Pii ia
trei locuri, aşa exun o .,a v,. u..>p:... ^
•a o-
H
m-ne, şi emulta"! de somnul mcm No; h’ebuie fi-a*j f ' i n* unde
trebuie e-eeolo văd eu re *i*Dinainte eu ;e poate şti mciocblă.

Ei Ie hotărăsc eu toate ; no i\evni cruce şi ieşirn pe rnnă!:. Ea pun. mijloc; ccllaSti ca umbre, legaţi eu oom ■.ia mine.

Am. iteeern prin locuri tari şi ne c!;*ără:n cu bcueneţa no-un peinor *oblu.* Ivlă opream, *cave',* ꞉mî, iarăşi porneam. Menіţii nu căzuseră de mult acolo, r,-acuma îşi întăreau poziţia. M-am ai ins de linia întâia ş-nm ocolit-o. Ixemna *r.* recurat ca şerpii înU'-a doua. Acolo-i mai multă 3m;ş!e şi mai puţină pază.

Să vedem, ce facem ?

Vintul se umfla în vifor şi aducea cu sunet finim; --■•'""nţi de g'hiaţă. Vra să zică, de unda vine vîntui V Vum ■* 1ı noi, da la răsărit. Bate shăjiie nmni.eşti în ochi şi ie . ie să-şi vîre nasu-n cojoc.

Fac senin ştiut. Caporalul Ludoşanu cercetcsză cu foarfecele franţuzesc răţelele de sîrmâ. Încă nu priva întinse. Zăccau, valuri-valuri, în zăpadă. Prizonierii intraseră la ele o vreme ; murmur ul lor 51 auzisem noi ea un bîzîit din ascunzişurile noastre şi din poteci. Acuma se î'.-trăseseră îndărăt, şi viscolul cernea şi se zbatea In misîie linişte...

Trec, cu tovarăşii. Trebuia să păşim ea mîţa, căci nmă- tul scrîşnea. ici tufă de fag, dincolo pilc do brăduţi. Rănim nngă ele străjile mele şi eu mă fur ca o umbră pe apă pin a ia tranşeea duşmanului. Ascult : pace. Cobor două trep!*r.* intru în şanţul de comunicaţie. Acuma nu mai am g> i.ja. Acuma sîr.t 1a ei acasă.

M-arsropii de uşa bordelului. S-auma inîăuntru fimmd nemţeşte. Bine. S-aude. Neamţ este. Dar cum îi scot mi afară !?

Ies din şanţ. îmi aduc oamenii sub malul do ţarma. şi-mi vîr mustaţa în urechile lor. lata cum faccm. • Sînt ; bordeie cu trei u'u lormo; Se zărcsc u>'.îlc ; se vad bo- ipaem'iJe. Ne sirecureru ci te unul îa hegeacuvi ie sio~ ij.i-rim pe coş cîse-o ipanatâ, APa arc wee te.eere pe\rv .■■ ;-î. scoată ca pe vler</ni asară. Koi kui.w i-..- ^v^ur-j ?•

.: ■>* CiUCdîl.

Bii’i plan. Repede ns rînduim, şi soor^m grnnatelo.

: >;»r de dincolo da bordei, din şanţ. straja. .wi vklieat^ de i parnlnt în cojocu-i raare, ca un ur:>, ş-a inund g:Ua eeuUlnd.

Din adăpostul undi' sta ferit do vs.ncoî, ;t sun‘pi ceva. Pui ne lipim de umbră ca-ntr-un fulger.

Acuma planul se schimbă.

Fruntaşul Leca **Mi hai** era la dreapta nun*. !i fee se/ne -â iie gata.

Santinela foee c'liva pnşi ; înnlţâ capul : re.? veue nt-

:eic. Cu toate eceP'.ei 'e'e îndoieli, t ireeur ; eoe^'i.ee ; el cavi ă. Sentoere- AP 'P upi bordeiului :-i A;p;a pe nera- e'şte. Eu limba le" o i^'e^ee.

.... ***Jlerr Frcdcric :*** 'pi ripinkl afara. Kumui o clipă. *,'ino* pfnă la pustiii c'e (/.'serva!:e.

A, as!,a-i bine. Tucrru uuauru kekue ie-,

- - Lcca MihA, sei'u eu iVueA uUu pi .'Uu-e p^eee ;

nimica altă să na fu-i, (Pu'u re; n-e:/[1]. ivuueu ei-i p'u u:na-n beregată : pu nu ***alrV:',,,*** Pupi ke:ee:;, ;■* ur e :.p,.ps; ..u visatul vine el si p/per ***noi.***

AVw J'im un î.ăe;.im.p. Aud tu şirul pe *H<. rr* I? A

e.şit . tare. —- Apoi întreabă. SurPiu^a r.Pue!ude. A

■ usit eaa ; poate i s-a părut; poate nu-i nimic...

Herr Frederie < i)' lîu'it. Urcă la şanţ. cu for.b d- *■:;*rt încopcită sub 1, C-o mină strîufp- ia gît seeaP i ujărăteare de viscol ; eu ceaiaita, tine ;\rn;a in cumpănă..,

Dar vrema-' <t i. El e o ni d [1] < t, «iyia ie.pt cic .r Aidură, Şi se gi i « . S e ridică pt . t, ţupămd mărunt ;ie uită ia dreapta, st uită la stl u \ tur; cari repezi, P

ţu-păieşte cîţiva paşi. Pare un iepure **carc-şi** caută cu'cuş

* **Pe**'mine **nu mă** vedea. Zăceam **în** umbră. **Santinela se** liniştise.

__ **Nu-i** nimic, îi strigă **cu** voce **blajină** Ilerr **Frederxc, întoreînd** îndărăt capul.

Atunci **m-am zvîrlit** eu **la el.** Cînd s-a întors^ **şi ro-a văzut răsucindu-mă ca să intru-nt.r-insul, a tresaut** năprasnic **ş-a** ridicat **arma.** A vrut să

Dar cu **u ea***

cu puşca mea ţeava dîntr-o **lovit re** • ta ; **iar Leea,** după poruncă, i-a pus zece unghii în *. * s-a *nu gmie...*

Scot repede batista. Zic pe nemţeşte :

__ I-IeiT **Frederic,** să nu **cumva sa** ţipi, ca aici te **belcsc.**

li pun **degetul** cel mare în **osul** di- sub **tîrnplă de deschide** o gură eît şura, îi **vîr** batista **intre făici. ii** iau cu dreapta de **grumaz,** — şi hai ia noi !

Ne-am dus repede. în urmă a fosi o larma, prin **viscol,** — un. tremur de **împuşcături,^** un ţipăt' de semnale... •Noi am intrat **în** noapte **ca-n** cenuşă.

Cînd să ne prăvălim în pripor, îî înşfac pe Herr **Fie- deric,** il sucesc cu **genunchiul,** îi. încleştez. -- şi ne-ara **dus de-a berbeleacul pe o ca** ;,îrer.iu“ ce ia **circ...**

Auzeam prin vlrtej pe **r> ar : cum geme** din **greu jw- cca. el în limba lui pesemne :** ***iL.m Gun . nu-,ui Coit .*** **cui n-avea încotro t** se **ducea Ia vau?.**

Cum veneam roată spre liniile noastre, patrulele care aşteptau începură a striga :

_ Ce este, măi flăcăi *’l* Se vede **venind** ca o negreaţi ! **Eu răcnesc din cracana neamţului :**

— **staţi, feciori, nu puşca ţi,** că **eu-s. Vin cu** ccce*er<UH.

în fundul văii, îl ri *. r--r.it ^ r-mpânen cabolo-

fcecul şi da să cadă în î ' * ^

fornăieşte, ea de lup.

Zic r

iar

— TŢprr Freddie, de-acu-i *ferîig ! mergem langsam*.. Eu sînt bărbat galant. Uite-o ţigaretă. (Şi scol tuoacherea

ru sKa Cu dreapta îl ţineam de gît). la lu una. Pune-mi -i rnîe ‘i’pa în fură. Aprinde un lemnuş. Sa ti agera ute un f»m sitaii domnul comandant. Are d treapa cu ne _ Cu mine ? se mită holbat neamţul. *Apoi* începu să

în"uk>scze : Tisaret bun.., Român bun... , .

^ *da* Hcrr Froderic, bună ţigaretă, bun roman .

M», =;‘ I» « <* ■>““ «**“■> *

ştii că-ţi spînzui'3 , -n gunaa. ,

Spunem. î,,- ... oftează cu amărăciune domnu

qcîreiler Frederic. .

îl înainte în seurmătur.le noastre. Merg la

dmrf. C-o ^ .1 ii» b«egat$_a$**, cu**

alta salul : , ,

— Trăi ii. domnule căpitan! a-n aous ■ ,

Şî gala.

‘F)ri;:\ZL-N l’CUPJXA, 1920)

CHEorirnr-1. r/xiu

, - si ‘ ’ de unt, era c
GncunJ- 5 , ţ. pc-o tunica
;n?lungue a de veteran; o

l'îniriî,
_ c^r-ni buni! Să ştiţi, .poruncă de sus, |
prccuai" că' nu este îngăduit sa lăsaţi slobode *ammatuc* p<, |

se ţineau droaie după el, fericiţi ele cuniuul da- | , 4t , , x * de elr.su! îui Gheorghe Bariu. iMegus.oru ov;a , i ■> ’î ^pSgSl dufihenilor şi, e-un --bet a^tau ora^
’ ■ si priveau procesiunea de capcve [>•---> I-Ur.‘:, *
desculţe şi băsmaii felurit colorate, în nuuoeul carcia f-V-

:UUH^,tusorcfnostru aveam doi vardişti. Baciu era umil
ia ce ori cincisprezece lei pe luir.%

^%tc¥S **£ mSfSfcâ mari!1 BhÎÎ5K«***

■■ . gospodăria părinţilor comunei, Dm uud in. c,
- , , . a darabana. îşi umfla glasul “Vfu~' '
. în zile de iarmaroc, putea sa fie ş inai . , '■ >i**căci atunci, în mijlocul
mulyirnu inaesai^au■.;~
oate satele dimprejur, Baciu se ina4:a Pe
Z'dSS lui - ?i trecea încoace ?i încolo ameninţ-,
ra. un uriaş sosit din ţara poveştilor.

Ornicul nostru locuia sub dealul tlrgurm, spres cti.v
-WsStului în« u.ul din bordei ramase de aeu.
Pia !!! n,,,.e ţ ' S C , din carp !

.. turcească s-o puşca veche lyginita. ir«ia .
'i'-oV» * Sab'a o arăta unora şi altora, ca sa poata îs.o.
rt-ie întîmplM din război ; jar puşca o kî^soare ş-o pregătea de vînătoare, cuci Gheorghe W

emI-NuC pîea am eu vreme, zicea el, căci sint ocup* cu sl,vi cîS!L altfel eu sînt grozav yînâtor. Numa* e,ni si cînd mă pot repezi pîna-n zavox şi l>=n W b..i,....

Crescusem în
ţsndru da hucea!,uri le Şiretului. ;.-a
rci-unoaşcerae pu* - c^,;seră chiar cîteva raţe. ^ n
sub nakceie p^ai i 'Ba(,iu_ E1 slr igase ani şi 1'^
voît rasa sa c.u.a t>- ' . srosrFţ; Ia soare po
jţ n, ii aat * am a.e:, a

tovarăş deosebit la o pmdă pe Sirct. n]t !n,,

Dorinţa mi s-a îndeplinit ş 1*. o£ (. ţ

vorba' . î!ri zîce cl rînnnd şi privindu-raă

I „UM irierge. Şi n-,;n,

nici *capse*...

££ "iss; * s r s ;

*TOTSffssssr^* 'TMie_am!nfe :

îmi zise el, cu admiraţie.

peşiiie
'teul i
u
: ii t
■;»auu
,®ca p'
- •
llpCi
P’
GV,
Ar ■ ■
o ;A c
ir A.a
sir. r
iSc- ; :
»ec,u
p ■
unu ii
....
-pr-A
cu v.-.
v •
l v 1
For: ‘i
1 ! î
dud •.

cu prişrrrii. ierpiiu
Tu uiti câ-i veche şi
pi;,;»rpiu' î'rriu.
nici .pe U,.(H‘ pip
ucu u beci. l os • *U*
.■Puc;. ceceU :UU
■ :■ ..r. u< .•• rit.
ii ouuă ş-.’> drucu
;. -cu c; ■ â anua
.u-p rr u';’">'V:c.i;i.
cc- i'r>i ■ ■ i p.i
■ p~cd ,-rc u AP
■ c;ccc din rr. r c ' c
cc rr ■: ■ r ir d c.c
r U . v;,. . C, ; -ccâ i
'U i \\ . i :C ;c'
'J';
; u 'v:r u i. c. v. ;
A,.,c >• o !'■■. i r iii
, ;;. i ; d r rrc dr;
L- 'u;r r-u ? ur :
î ui ,• cr ' Aiu ’c ■
I r . i r’', ■ a p > .
iu: acu piupr,
Dr- ecu tr- *b*- ;C: -iii
Âuc Ci:.'..
!r- r ierh e A-v,- ,,ţ
•; ■: vrc icuri a d 'A-
primise rd~nii lua tu-

;pre m!nwne;i pe care pfnă Jltun'd
HUU CU O puţvy. 5!, Ul i.
ArţuiA.
.;»■<!! ci! ssrniă ? inii z'se saru-
dc, cur) U, <;u, tlt-nuîryOi'ulc,

■cepor [aţii du Aiuuiruut.

A.u ci cu besuru ,|suâ,

î unui pddiru Spn? Sirc^

ir;;, u ■ ■;,-;nicr do vlniHonre, trn
i r.w rr; uu;ui liniă. mi no «i r^
r\, *I’ r* fu:n lui neagra,
• i ;>v; un ;und, nici o durinur
rr u Aduvi ■ urî drO, parc’''.!

;• c - ii iru -un irr da-

■. ■ A au >i ; a: ci i ca :,r r ■' '

; ■ ... ■ ; cu adu -i in curcii; ura î *:*

cir ' n iu *biu* dre ji ars surpat t ,A numu..
uvA-> aru cu kuuuuuuindp î;t

v■ ■ p r A-Ic., zi=se el zur.bu'-
'l.

n.iU •, adup>laAun istpibţi.
ps . P'U-ii uruariui aburi
uşuri, i'i»

îiivs+p desăvîrşită ; 'în cerul albastru mai luceau_ raze d-’-ale a^finUtului... Se ami un rîs de ţarca, apoi ţip^al und'pai. mărunte ; un fîlXîit de raţe şuiera prm dosul

““““‘la snma îmi şopti Batiu, şi
Tiptil, începu a se strecwa "omn-

rT ’.j-ir» s.Vjra rrtucuina in-.-i.-o UiU*x xiui #
s ; fî ' X:
r£S?S j-s ?’> udk:lP;;:ft;aSS£
inlăi pksni pdiţa, apoi poc-iu p. un W-e
•4'. înăitară >»i se încirî ; *
Pur!«>su! s-i Uitewa pe jos :*n<fll|® a Jîp
v.i fără nici o vorbă. Ii d^Sui r.JUi incavimu,,.. îşi a^ur^

îl, M-a iiicvuva; o şi nu nu-a voiul md,,-

Eu zîmbt,^ ? ■r;^Jcare d£
Se!;^

lor \ Şi p-^ ^ — ln:"o ^ , , i ~ _

,u;; dne sînt ^ «■ purvă arn, H.ra .. a v*
■ ■ ’ < 10 r- î.i>'<'di'O .‘UU p" '■ ' x -
“ ; ... ;..... -... c-, }V' n.iciu despre

'mir ...,*••■■
\v,:.......... • ..■:,■••,■ /ha . t =-* ■>•:i ‘~
iiin eî'fiifiuvJ. rnv.i ! OJ'J •- • - -.•, — = * ţj .s- lidîCă pănd
ii.,yciucă în vlrfi.'] c;vpu:-ii: ...
.. i .,1 v ; î v i
rvi bî.i ? ^ C.

—- Apoi cînd sm trecut Dunărea, eram multă oasta... au ştiu

cîră sâ îi fost ? Caă frunză şi cUă iarbă. Şi *iingratul* era în. frunte.

— Care împărat ?

— -

împăratul nostru, *Reglul !* !,H ne-a dus tocmai ■..< *P*levna şi ne-ara bătut noi cu turcii, straşnic nc-ain bătut ! Cînd nu ne bateam, şedeam în şanţ. ,

Da' la Griviţa ai fost ?

— Fost.

.— Şi ce-ai făcut acolo ?

— Apoi ne-ara lup'ut... Şi după ce ne-ara luptat u Griviţa, ne-ara luptat la Plevna...

__ Da' dumneata ai fost în foc ? Văd că ai decoraţis...

__ Cum nu ? M-am luptat... Cînd mă gîndcsc, ini sa ridică părul măciucă în vîrful capului.

Săracu Baciu, clipă cu clipă scădea din mărirea ka. Căzuse -jos de pa catalige şi. picîind din pipăise Ui.a ca bunătate la mine, clipind din ochii lui mititei.

__ Apoi să-ţi spun *una* straşnica, îmi zise el aproape u'.'> lîrrt. într-un rind. eram fiâmînzi tare şi ns-ai's sl.îo*.>- ptsiă la un sat... Am cotrobăit noi Ia un bulgar, am cat peste făină do păpuşoi. Am legat pe nevastă de stilp-.ă hornului, ş-am luat dinir-un poloboc o mulţime de carne murată... Pe-acolo oamenii raurează canita de porc...

La amintirea asia, tovarăşul rnou nu parca nici vc.--Oi, nici trist.

Eu zîmbii ; zîmhi şi el ; şi. ca şi cum şi-ar fî au:-; niuinio de un lucru prea important. îşi trase puşca ca; spate ţi o cercetă cu iuare-aminte.

Puşca asta, balul !... Da' nu ştiu cum. cu raţa na mi-a fost îndumină...

pînă Ia cocioaba Iui im: mai povesti o întâmplare, vrednică şi războinică, cîl şi cealaltă, Dupâ asta na detpar- ârăm.

Vel trecui* în. alte s.'ii spre p ţ i n meu pacrisiH U.r lumn ; dar II lăsam liniştit la Eorvidiil lui ş-acasa

sinpui' la balta. Făptura crainicului aevemsc в«J- r-u

UI Si n-gina lui, ca şi războiul am care
Ml;im mai mu îl ca din carii, deeîf. el care fusese iaţa.
• r..i t 7înihrJîsm*ti"n*-
Avenyn pentru .el acuma şi un Cel de rouă. Zîmbeam toi-
c»'.'iu7r.a '.'ndmdu-mă Ia puşca lui legată cu sîrmă, care poixvo ă/a de ciudat, — **întâi** petiţa, pe urma punerea...
£ ' ' , * fj.. ,1.. _ ,xl i/sFsniOH?-[1]

îiVi-n' î-i, muşiiI **meu** Mitache, **colonel în** infanterie, sosi ia **noi în** concediu. **Ca vînător** mare **ce era, mei nu PHteotă să-si dcsmorţească bine** picioarele **;** oespnnse **cm** cui Duşca **tatei,** şi **mă luă cu el spre** huceagunle bireturui. Eram fericit **;** îi spusei **rîzînd întimplarea** cu Luciu, ***i*** **<_** urmă **îl oprii în faţa cocioabei şi-i ar alai pe** crainic.

— Hai, **Baciule,** cu noi la **vinat...** îi singai eu... L-.,i

* **'Gheorghe. Baciu salută milităre.şte, intră în bordei ţi** iesi cu puşca. .

— Aooi eu îl **cunosc pe Baciu, zrse moşu-meu** ***vbs*** **A făcut** războiul **cu mine. Ce** faci, Gaeorgne . A **io- şi cu mine la vinat. Tot rabla** ceea **dejpuşca o** ai .

__Tot aceea, răspunse cu umilinţă Baciu.

__ şi tot aşa tragi, Baciule ? Ai izbutit în slujit **ta** nimereşti un iepure **ori o raţă /...**

Baciu zîmhea fericit şi nu **răspundea.** Aştepta **ceva.^** Mosu **Mitache** trase **o tabachere mare de pie.e,** asese o **t'^ară de foi şi o întinse ţiganului ;** iua **şi el** una. ^a- pârînd, aprinse un **fitil,** dădu iui Bacxu sa **aprindă *i aprinse** şi **el.** **,**

— Ei, hai dc-amu, să mergem... zise **moşu** R.uaont.

Pornirăm. Baciu venea liniştit, păşind uşor, **fumind** mui- **ţămit, la** cîţiva **paşi în urma** noastră. ,

După **o vreme** de **gîndire şi cte** tăcere, **moşu Muc;cne întoarse spre** mine **obrazul lui de** seu. cu j/hi&u.'?l ■ ■'* . **cene** cărunte.

— **Ştii tu, Codlnuţă, de ce nu l-am mtat eu pe** şi-i dau **foc** să-şiaprindă^ ţigara ? ^
Intr-o noapte, în război, ninci in o^lop^â scurta, au ieşit tocii din înlănţuie _ or... A ıo^ [1]- ^ dar a curs ^ge **mult...** *

o-nt : La drapel S xn iu»fu.13 :l- , năv;e:i
Văzut zbătînda-se in lupta serg^ s^mpîr.i
harapilor... ţ^hui bâtca cu stratul puşhi
ia ^ ÎI I^ril rînjind şi c-un uti.-c
* n ,,-r.n urtr.s turc,, cu amţu. Daca r-a
vin Ştiu că a rămas Singur, ta-
; r ; , Opriri în braţe fanionul... Ser^
1 £ r-nd nv-rt cunoscut, a început a r,.;;
T ' **: îţ rl; -<n' sublocotînsnt,** nu **l-am du, -**
Î ■ ' z:s :iU!' • V"'' ' er. 1-nfn sore hute.v
Mosu *Ulii** ™ Şiroiului Ghaordo:
- * 1 - • ■ 1 , 1 , _ t' 'i fel
oo? ? ; n ; : V ' , S ' « . s ; m ; *w*
" "rJ!i *• si Si3"'

, , ... avxa*n Dăt-en
. ci sonată ir^npaaa
ra!;_" ^ '.\,. .n'-! Alicele vechi.

,iv"

i,,.c4iU.^; • ^ rT_t•a a f 1 0 n , , •

Mi.; s;u3 ! AI P™ tm^uor

El Întoarsa capul spre mss : ,_,w. ...xw
1. r» sp™ dom,™ cctel î Bus «an -«
„rf, P= «un«a era Ur.ur._c.-r,, awnai *1»'^ !
— Cum a **fost** *tn* drapau ?
— Apoi m-am luptat pentru drapel... zise încet Baciu, fără să se uite la mine de data aceasta , d .
Pe cuibul de foc al balţu, deodată n , i b ^ ^ raţe. Ochii fîrabrâCt puşca ,

Eu începui a rîde :
__ Am 'inrouşcat-o. Ce ^ nv
— Nu. zise încet puşcaşul, c-o
iaca» en n-o mai pot scoale ia .a •

trage v'..n.at'il la ea.., , ,, .. • . . Sv'.-;
Tâ-'u un timp, u . r w v . u i -
muît'Wu ■ parcă nu uiUsâ.
Eu avut o dragoste. urma ^ ■;;; ;
mult, pîn a ™ ^ *f* i -
pancâ dc-a no:,,u-u .■; ; .... d i
frumoasa •',* eu e“u \.: ' 'V:,~ ,,^a j,t tre-.' r r w - c r
puşcam eu e:R-=-o , drr,rv:', e
^SrW^.:^^r,rr;;V::,::;%:r!n.i,w iv-v -
Pierit; cs' ^ v b - r r . b
t
sâvoi Li bir-t nu nr.. e ; ■; ; ; ; ; ... ,
ştiu ce să be? re
iubesc re si'a... Am '■•• •■•t........ . ^
O salcie [rrnvbă uşor b b:rv-.; e v r - —■'
librarul l:.^nv;.btî. . , -
— Bachjle... zisj'ît eu cu DUU^V .. ^ ^ ^ ţ _
Şi îV.ţ stlnro ee să-i spun. ■>> " 0... s-
dramatica şî svîkbut uu *uw^i* >■ ■
nm devenea ronvmb;e - fs .
— Soune-mi istoria eu îtadusM. ..... ^
rb\.,, ;c - 0 VisoruV.; ? Ap'.n v'-'a''\'f''b
cinci irrtm In ep,i rrwn,;,
fata iui be urpr-i ■*.
lîistele. Avea - .... ^ ■
cind era a ia băiaUe.
!... Si-mi tri't'nv,'.
-- Cîi'f] ai ar-îrat s;:eng;
:-r-" ?i; <d roşiii voroGiC acetica.
• i'.i i.i J*In* r~,\ (
i \-*mA* meu iiii'U un semn ani cap — <^a u.x deodată baiia
sa'acoperi de lumini.
rCn hnaainaţia mea aprinsă, în taina
O d'M^sle din trecut şi un erou in ntb;ua^-,
•v;-si lîngâ mine Gheorghe ?a^u' lA^Tnaea Privea n<~
a s s r

rochia roşie a unei jnecaie...

CC

* *n* MTlă. H. l i V i

C -

Probabil cft si^.S^Vi;\eîmă că sufăr şi sini < Crăciun, decil a recJnaţ. - > ^ ă £ace să vă poveste •
victimă. Asta e nemdcno* care, pînă ac,,-,
întimplarea pe care „vio-o *Se întîmplă ca *znvj* <•
•

**na înţeleg de ce teca “ - ™ . s f c ' i t o r i t o r . 5> - «1 sâ fie o am vei sate . .,5Dră şi dasraSmwo-
fie afară, ca Şi aiuutea. 0|^ j-0!irte curtnd. I* P“'“ Mai Mii tomna .se**

^depl!n.

§.,

şi jumătate se face sa., a ş - aflam — ;

teribil de grăbit cu aţt^rii -]a po<k;

**1916, in vremeaje‘ trlnj pe «are cercam sş
Iloaiei, într-un iei de meu maiorul Michidul
organizez împreuna c .P' ceas, oameni dm rai;**

drum,

cire şi clin.

ri^TÎdSr!Xi.ti stel“ 1,‘‘nKe ’’:e

. . . ; î = r a
i,Î£« Z
¹ w» sKw w»w«« no““* *r

• ■;î voia sa-l i.*t •*A^I*RS 'a
pe o
•mut pi'e-.'t.ce îîiix-o *mare ^to^*
'* rerîenii^a. cu ^ ‘ ^ ztkobiţi Sn__
...... «t* mmu-ie - 1‘ 1ţ;;?.4ior. Statura lai pitică cerca
■rea punct • • . cn eTltrf<:p spdncroeie f?i
-■ ' se **avîme lix** s»a?.. „„„‘„n rio **j-nMafi** care

-MD
,!:‘S^S^;S*runK^a « pn:nul puact
p;=.
îlC
•JL
I
pcn,..; ,

■■■■.;j veniţi c-o ma^na -:■■• - ... r • mjş trudeam
•na tot trişti, flâmitmşi ;; v> d ;m
i;4ung ca să-i pot hram m - ^ n M , Ilanc-le,

"oSS'Si’f^tr-pM c=™Int^S™ fcS

si TMra TM snra s:ıabităl

In birourile noastre strimte, afumate şi rău luminate eu lâmpi chioare, toată înfăţişarea lui măruntă, cu vorbe neaşteptate şi absolut străine situaţiei, îmi răcea **o** impresie stranie de nebunie. _

- De altminteri echilibrat sufleteşte mei eu nu eram şi nici »u puteam fi in ademenea împrejurări.

Să vedeţi ce ?e înijmp'ă.

în ziua aceea întâia de Crăciun, .pc o vreme tulbure «neîT'Uioslivă. maiorul meu se grăbeşte să plece la Iaşi. Avea acolo un prietin cu sărmăluţe de piept de curcan si vin roşu de Urieani. înainte dc plecare deodata-i **venise** să cînie o arie dinvr-c operetă veche. Se răsucea **xn** o laie şi fredona falş ;

Pentru că — pentru *r&*,
. Pentru c5 era de plinii.;.; !

Sj cum Uimi u?-3. pr,rc-ar fi pus punct şi s-ar fi rupt cu toiul de oricc fel de. ;ndelcin:‘..-in la PocraA-iioaiei şi de orire fel dc gri ii de DC lumea asta. li auzn mea murmurul dntării pe sub ferestre şi ridicai ochii dc pe regis.,ru, zîmbind şi ascullînd. Atunci văzui lîngă u^a un copil. Parcă izvorise din pămînt. C-o cUpă înainte nu era aco.-o.

— Cc-i cu tine, băiete ?

Trăiţi, domnule ofiţer... seinei ci.

- Cc-i cu tine ? Cînd ai intre.! aici ?

Am intrat cînd ic^ea *gviarahi* cel bă* rin care cînta.,

-- înţeleg ; şi ce pofteşti ?

E] se scarpină în capu-i cu păr **îneuciţ** şi mare, îşi lepădă jos pe d'uşamele pălăria pleoştită şi meepu sa sco- clovască ia piept, sub Lama Ieri cm ţoasa preri larga p*.-:^- tru el

- ■ Ce cauţi ■

•: .. C:->m t:n *U'cn.* îmi răspunse el smndmd din nas.

fl aşteptai să-şi caute biletul, privindu-1 în tăcere. Sub redingota de căpătat, avea' haine albe de ţăran. în picioare bocanci largi şi gleznele înfăşurate în jambiere verzi. Era un copil slăbuţ şi palid de doisprezece ori treisprezece ani. Nasu-i puţin pălit în sus ora roşu de frig, Avea o expresii' extraordinară în ochii mari fii negri înfloriţi cu pene bogate. Cu ochii aceia de femeie mă pi ivi încTerdlur, se apropie şi-mi întinse hlilia, apoi se tnue iudiirîd. il Pc-ţr- nesul cu miniea redinpuld şi apLeptil

Desfiăeui bl dace Iii : ..cleric; 0>n"r r-T'l: e -
tin^cntul DtO, rq/bjirr.ld î5 Edl'l: ee elp 1" Ridicai f;unica.

Cine-i soldatul ile ?

— Sied'jî.u iun-i le'eea. Ied ' i..-:

—- Şi ce vrei de h pere V îl-c'u! ' ı , le

■*-- Apel :leer:i <ı iu ■ ' . .■ ■ : ur..
rlpnmrc copieri p lie' ı : e: 'i . e. - :
t'-oi spere rvP rl re e; ı- . ı : e.'i il-i
ie elo, iall u ePe e.-p . rr< , c- ne -ep-, ci
nl.muca e reeei ie d-r'eerce ■ ■ ; e ~.-,ee. i ■ '.popa.-
ie. idue do e'r..' Ic ■ ı i ı - ' ■ -
eroine
ree.ru cepe ıP e de re ■; o o e.e'- , o- dr- ;epli re'■
riHiree Ieı '-.oci, ire .,o-e e ; •. u o ,p l;i
Piri,o';
şi m-ien iei ppd ia c-e-ro ' o' ı e. • iun-!.. ir.-ta, ;ee
udat cere i» • :.-e. De ieee : o ■. e. o:-o Acelei - •
f: ■/:ţii ml cei ree neiil.i p >■■■ e u rr l:re Acel Ie ■ rrduuşl ire--
e dceeb ierlece ie., e'rr.o cu roA*
poiut de reci u ?i:"e. ıı'' A.Ae: .nai blc
cercsA A* ne r: ' celle dn.rnwA' • -■ 'cu- r r e e n . Ar- A:r* că ee
r.:->~: .le ■ îl; re- fea'- -A ic A re,- dec ia A, s'i -ı Scr-ţ. Lp- :er;;}a
ı'i rAeer rlie, --c v:e în sat A:
vadă ce-ee\ o-cc, ce şi nl'Uped le cru» ;c fi r e sruin .p ere ?ur>i
Aelre :r iiAd ninv-ne pr Aere A: -o Aâtuii te-, **nieii^rr. s:r iijcrg cu diere> {1.1 ie!rrp.,,l : 1** rr.-a-u
Q.LS Iu Eu Iad, în trere cu reeiii'crerrrp -*.:!■>, la i.'ieie-J,

2-U'

b-ierlu ista. Şi m-am miors;m r;llıau d?t
tacuri' scrie acolo şi nu l-am gasu-
^ ţTMTM H;(; Da am aflat c-o/ost la bacău,
,K: itlc-uCa. • t ' — . • > t ' ' - . ' ? - ^ Ţ I n m c i .
ii de-acolo l-ar fi^imcs aicea, ^ °^^ecu3ai corban,

\- Aicea, la Podul-Uoa ei . venit înainte
de la 15 Războleni ? Nu mi se paie ^a-nu u ve
un soldat cu accst nume. stărui copilul-
_ Trebuie să îi venit, **doH-nr.se** sta. ui i

îa-,ı rf.-'d Mi-as aduce aminte. . „
Eram plictisit "ca'V o pe~
toare, m care supei u>r~l *u* tT; ; _ * i«sîr.du-mâ singur eu **„„-ove c nnk**
?■-vm **■& pri-**
■ **,ța in (ața_mi „şa de**
vea cu ocîîii Im liumo-, ei;-oă de reculegere şi
mll nccunoscut. numele care
sî"v°nt Trebuie Vâ-1 ara **«*»*»•**
£ _ Cum ai spus că-1 clieama pe «ua-tu .
— Soldatu Neculai Corban.
_
_ **Soldat» Necuiai Corban tn-Da.a «** **i**
care i-am trimes astăzi la Iaşi. &a*il 0«ucca . u-

. lui meu. Apoi iar mă privi cu nădejde.
— Pe tine cum te cheama ? . .
_ Pe mine mă cheamă Niculăe* ca şi peWa
Gavril Oancea intră şi se uită de sus, Intr-o pane la

CoP!L Ascult», m«e- ii <*f* ***''bind' avcm**
- AfvrnH aşa cu'n.spun eu. Am încredere în me»*»-
r«a rivra. lv* nume îmi aduc aminte, * ara îndoiam ca !—
la i -:!, ieri oii ;? şi-dimineaţă.
^-naV* asl-diraineaţâ, domnu subioeoienc w,
_ SifcSi ma întoisei eu calrâ cop.l , mM *n*ar ie-ai apropiat do ei şi-l
găseşu la Ia*i. I* i.;- •V^fîn pară la damna sublocotenent M m ^
;;ilde stau o^nii pe eare-i primeşte de ia Podul-IWd.
_ Vru sâ zică acolo îl găsesc. „ .
— Acolo ai să-l găseşti, răspunsei eu riztnJ.
' S-anină in tren, mă gîndeam eu vesei, şi d*fe«ic«i la
Tiişi odată cu maiorul meu. . • u
, ^ **şi-mi adusei**

vorbă bună. Mila aceasta înţelegeam ca ^
;cinu că stătuse înaiuţe-im un copil cu U>„ui ex^j.ţ _ >o f-'-ec ar--l Niculăeş

era pur şi simplu eio.c. s>i u **Jrcacil pe linjii n.inc ca şi pe or,,»,, oa> ao** 1.
iunie zilele.

— **Ce-i, moşncge ?** **...........**

Miliţianul meu intrase nrfjriH'H n.i ouaic.. ^ .

— Trăi !(i, domnule **sublocotc-nent,** îmi raspu.we vi ,

nu-i soldat.

— Cine ?

— Neculai **Corban !**

— A, omul pe care-1 căuia oaiatuL

■ __ Da. domnule sublocotenent — **nu-i** srnaat

valul Corban **Neculai. fci-anum,** cmai ^inut, pleacă la Paşcani cu **ceilalţi.** Pe^ro.y **du~** Caşin. pe front.

— Cine ?

■ —• Căpuralul Neculai Corb.AU,

— Unde zici că pleacă ?

— O plecat la Paşcani, domnule sublocotenent.^

— Apoi parcă e? a vorba ca l-am trimes la Iaşi,

— Nu, domnule sublocotenent, o fost o greşeală, pentru că-i căpural, nu-i soldat. Aşa că n-o plecat la Iaşi, ş-o plecat îa Paşcani.

Eu tăcui, uşurel tulburat.

— Bine, am zis miliţianului, du-te.

îmi luai dolmanul şi eăciuia şi lesii în vsn>..uî oe afară. Cum Zăcui zece pasi pe uliţa pustie, văzui că nu mal *âra vini :* era o furtună îngheţată. Se mişca în juru-mi o noapte aşa de sălbatică, şi de dezolată, incit simţii **o prună** lovitură în piept, ca din necunoscut.

Mă grăbii &ă cobor îa gara pustie. Intrai _din vijelie în odăiţa caldă a ofiţerului de serviciu. îl găsii în patu-i d? campanie, cu faţa'la pâr ele. 13 întorsei spre mine şi-l cer- irrăbit dacă o plecat trenul de Iaşi, cu domnul maior Juţă. A p[1] “a* demult. AH ai c-a plecat şi trenul de *i* ii, tot deja .

~ Vroiai pa* *• pleci la Iaşi şi tu 7 mă întrebă el eăaeînd si rîzînd. Mai ai un tresa spital, la miezul nopţii.

— Nu se poate ;;u plec la Iasi. i-am răspuns eu. Ţineam să te-RÎreb daca ai văaut p[f]‘ vi* protejat as meu, un ţâîa- rvaş, îneoioşmaîiat mir-o r mare, cu bocanci în picioare ?

,Cern nu ? vum rea ? I-am făcut rost sa se ducă. unde are ir* buri. I-

am dai ş-o janauate de pine.

.... Al văaai ee ochi are ?

.... Ara va/ut. ochi ea toţi ochii, -Nu înţeleg de ce te uiţi. aşa la mine.

In Ir-adevăr, poa'c raă uitam la camaradul meu într-un chip dec'aebit. Na-mi dadeam sama, cuci incep'eani să fiu atent ia ce re peirecea ir; mau?.

Un fapt îmi “ •• • vădit : copilul acela cu oehi stă- ru;î-.:ri ?.ţ coase p< taîu-său Î; căuta, c-un eroismmai mare deeît e-n firea oamenilor, de săptămîni lungi şi trudnice. Şi cînd ajunsese *în* Laţa mea, de fapt 1! găsise, căci n-cvcam decît sâ controlez un registru şi sâ n-ani o încredere stupidă în memoria Entea şi a miliţianului meu. Şi din pricina mea copilul şi onUil se despărţi seră. înţelesei şi mai mint : că se^ despâvţîseră poate pentru totdeauna. Nu atît pentru ca emul rnergea spre front, unde era în epoca aceea o linişte reia! iVă. ei pentru-cS, plăpînd şi slăbit, copilul cădea ea înlr-o viitoare î.n furtuna acelui începui de iarnă.

Viscol şi noapte. Simţeam viscolul izbin.du-râ.ă ca un duşman. Presiunea iui răaoiiea pr;a bbnă si-ir.i înfiora pielea trupului. Ş-im întuneric *ln* caro ni; M, ’f;;a-ca *c%* nu rr.ni pot să răsuflu în voia., intrai j*-fi ca:U:-'!:,aia'i!’ea ; cerui iTiiiiţianului un ceai.

aduse. Ca sa nu-*i* snvîl mirus'aî do onîă. îi lumai rouU rom. Nu-Î taui to1,:e:;i şi-l Sa se răcească în teii:?, de i:sbiă.

Iiia i'id.ecii cin scaun, kkj îj_sio,cai din nou şi ieşiî in ■ntune: *c şi-'"* ~~........................... 1 T"’.......... na îKej întuneric ea o **neli-** ra.te şi ca o i nu puteam răapunde. Aş~ î.ept'md cu luare-ara.;u~.:e ca sc Petrecea ceva în mine, mă sajborîi iui aşi *sa* gara şs a.vlej.tait cn un r.m bea!-, un tren a,arTcnae de S- ăius neclintit, în odăiţa ■ oniuraciuliii sou, fără a dormita. Şi fără a cugeta, i'ntr'-o vreme ia.-aiir pnas că sforăiîuriJc sub- a’t'OtaTK:ntUÎ’l.J. ,

M-s;n trezit în. *v,XT>,* inir-en aat,K.r «o vagon, ei rn-rm eobor.it în gara ? eţa r.-j ;i v a/)!f pt, r;jr2enj ;eaă SH fi vorbit eu mmeea

Pt:- 3oc, cum am dat cu edu- c..a (’a.î,:u jvntinrjă aia-oindui, rn-am dezmeticii ş~ar>i vaans ea drumal n-îou < un aeep. Ara început, ei;

fihv-j ?j ee pa-iuer\ o repede - ; d e d<■i.eeî.3v. J3<']?»
s * . ; ? > s - 1 n e î i t a r s î

:u'.' -lcUi- ° ' ? (V V ^ . , « , J-ym găsit.
Kı,,B: : :»: sUL.!^K^ *«,*<: «
;., prii-.i'jl r . y M V P e |!OT". io smS,\'
'f *m* £ *n* ' ^ * * ^■

;ivebă şeful |-”,pnunsei eu e- -sară dc ruşine
~ Un copii lt-]-
■^’ivire- ., - „o Ce s~a ÎT---)lai^ De ce-1 ur-
_ Un copii sar ac

in1:cresez <5, d... râ,p;,& ; *ZZ^l'T:* ac5-
rb» b='-» s5 dau *ziiiS-m* ;3™a; >.> ** *w*1

“ “SU
^Îeu^ul d l ' ^ ** viî,rf rtrirf-
; n A,,inci e-n laşi, fără uidoxa^. r;-;i ^ * dtci,,,
,, A *u oprii în* cotloanele vait^U ^ ^
•.r,j;f v, urnode, pline CiG ţT * » mi, stih întiv-
’[sttc.y-.le râVcHU!^ pSnd'ln mine» peste nelinişte
K>ric şi viscol, n -.?■<,,■.,,%c\ Un fel de acar
■' < „îs Tjn era o oocbvJSia j.»<~vai . r» OOOs^a,d.trecut ne ia conici Ja.^ «
*>:' 1
,,,eu care rna c t ^ • ~r urilor d‘0 trupă t* ' r-* ia.^a.1,
pc la toate &em %, iumu] fantomatic al i-;-»r ac - K j r s a im'uâ-tel,», nw,n,
oprit u,od,t:, ■

Ascultaţi, . - lU în mine un dublu
M-am opn *£; . |incf ca al unui corp
inoca’iit în pxrU:-a y.i-.v,;J. ^

'
- Vtr."" ?ÎSS £
Ia i;'cî.f *;î!" " ?"w.lKitomi nu m i - n f putea dovedi c&
m C^,L:>LU **Vinile n-ar pu-**
-'1 VT? c" L " E i ' w E» ***.
ÎSmWc, >».« putut =5 *.u da nici o «»■ » i'.i înnoptasi-n elimina',a urm;uoaţ.
în If jiinră tu acosştă împrejurare mvi»'*"*. "■•■'...............................
v.nvi adaus un ait fapt, .

„;tr,o, ţ'7 "u;"\:;.ţs,:,iu"clc iama se lScra o «pS B»
:
Î3i" buşiţi «re iii arătau inair.-
Bto-i. »nui m, r;^ > ; f = ^ , s s :
a'gheŞ. n.^**
%SSS£s:^
ps;'ls^oSii;,3 s i», ^ n * . ^ . . < * • » > -

' ^ h î-m"^'Î^S^Hindu-mă şi ^nent rece dezvăţ . S-au7.ii'semnalul
col străin - m sUnRa.
!;îna icl ' c-i ţintirea ochilor stăruitori ş-a iapsu-
fSS mii - ca ş1 cun, lovitura l-ar fi a«u»ia.

Visul acesta l-am avui din nou, e:^' v r' tf»
-ooti. Şi citeodată, cînd nu m-a^tep,, c u.~, ^
: , ctrăinyl intră în mine — dindu-rm s< f n ac.i.. •rabuşire stupidă
într-o primejdie. – sl
Povestitorul, nostru 'din sara de «f «c;«n; oa;ffc J',;'.,;, (părînd a
privi viaţa cu ,ı V— .

era poreclit între noi *doftoraşul,* îşi isprăvi istorisirea **brusc** şi-şi turnă un pahar de vin.

Gazda, om cu avere nouă, socoti că trebuie să rîdă :

— Las-o dracului, cîoftoraşule, eu credeam mai degrabă c-ai să ne spui ceva vesel. J3ea ţi vinul,

Dofioraşu! îl privi în tăcere, fix, şi împinge la o p'irte paharul.